

Milieubeleidsplan gemeente Brasschaat

2011 - 2015

Versie: ontwerp voor openbaar onderzoek
goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen op 13 september
2010

Contactinformatie

Gemeentebestuur van Brasschaat
milieudienst
Bredabaan 182
2930 Brasschaat

Tel. 03 650 02 90
Fax 03 652 08 72
Mail milieudienst@brasschaat.be

Inleiding

Waarom een milieubeleidsplan?

De overheid maakt plannen om een efficiënt en doeltreffend beleid te kunnen voeren. Ook binnen het kader van het lokale milieubeleid wordt heel wat aan planning gedaan. Hieraan wordt ook vaak een inspraakmogelijkheid voor het publiek gekoppeld.

Derden ervaren het soms als zou de overheid 'niets anders doen' dan plannen opmaken. Hierbij trekt men ook vaak het nut van de plannen in twijfel. In bepaalde gevallen is die kritiek (ten dele) terecht. Het lijkt dan ook verstandig de opmaak van een plan te verantwoorden en de inhoud ervan af te toetsen aan een aantal criteria, zodat het belang ervan duidelijk is.

Milieubeleid evolueert zeer snel, en een gemeente heeft op vlak van milieu heel wat taken te verrichten. Indien op elke verandering wordt gereageerd zonder dat er een bepaalde visie of langetermijndenken achter schuilgaat, geeft dit op termijn onherroepelijk aanleiding tot tegenstrijdige beslissingen, gebrek aan integratie met andere beleidsdomeinen en globale inefficiëntie. De aanpak van milieuproblemen zou dan evolueren naar een soort 'paniekvoetbal' en het gebrek aan een gemeenschappelijk plan zou alleen al nefast zijn voor de motivatie van alle actoren die bij het milieubeleid betrokken zijn (politici, ambtenaren, bevolking, milieuraad...).

Dit milieubeleidsplan kan omschreven worden als 'een strategisch plan dat vetrekt vanuit de huidige situatie, om vervolgens een visie en doelstellingen en daaruit voortvloeiend een aantal benodigde taakstellingen beschrijft'. Het gaat over de periode 2011-2015. In de milieujaarprogramma's die binnen deze periode worden opgemaakt, zal gerapporteerd worden over de stand van zaken van de uitvoering ervan. Op dat ogenblik is er ook de ruimte om de acties nog meer concreet te beschrijven, en in te spelen op een aantal nieuwe evoluties of noodzakelijke bijstellingen.

We geven een overzicht van de functies van het milieubeleidsplan:

- *Het milieubeleidsplan kijkt vooruit.* Er wordt immers een bepaalde continuïteit beoogd.
- *Het milieubeleidsplan integreert.* Het plan geeft de samenhang aan binnen het milieubeleid en de relatie met andere beleidsvelden. Het eerste is belangrijk omdat verschillende milieuthema's nauw met elkaar verbonden zijn (bv. bodem-water, energie-mobiliteit, natuur-water, milieuverantwoord productgebruik-afval...). Het tweede is van belang omdat materies die politiek inhoudelijk en soms zeer nauw samenhangen in de de praktijk soms afzonderlijk worden geregeld.
- *Het milieubeleidsplan structureert.* Er wordt een richting aangegeven, die bindend is voor het bestuur.
- *Het milieubeleidsplan stemt af.* In eerste instantie werd er afgestemd met de beleidsnota 'Bruisend Brasschaat'. Verder werd er rekening gehouden met het provinciaal milieubeleidsplan en de milieusamenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Overheid.
- *Het milieubeleidsplan informeert en communiceert.* Alle actoren worden betrokken bij de opmaak ervan. De besluitvorming die volgens procedures is vastgelegd, geeft volop mogelijkheid voor inspraak en participatie. Het goedgekeurde milieubeleidsplan is een nuttig instrument om zicht te krijgen op het milieubeleid. Daarom ook is getracht het plan zo leesbaar mogelijk op te stellen.

Op deze wijze draagt het milieubeleidsplan bij aan een duidelijk en gedragen proces van verandering.

10 thema's en de link met de beleidsnota

We kozen er bewust voor om dezelfde inhoudelijke onderverdeling als die van de milieusamenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest te hanteren. Deze is het meest logisch voor het gemeentelijk niveau en ondertussen ook algemeen toegepast door vele gemeenten. Plannen op hoger niveau (gewestelijk, federaal, Europees...) passen soms een andere indeling toe en vertrekken bv. vanuit de zogenaamde 'ver-' thema's (verontreiniging, verzuring, vermesting, verdroging...).

Bijgevolg werd ook afgeweken van de structuur van het vorige milieubeleidsplan, opgemaakt door Igean.

Volgende thema's komen achtereenvolgens aan bod:

1. Instrumentarium	6. Energie
2. Afval	7. Mobiliteit
3. Milieuverantwoord productgebruik	8. Natuur
4. Water	9. Bodem
5. Hinder	10. Duurzame ontwikkeling

De volledige inhoudsopgave vindt u op volgende pagina.

Om de link met de beleidsnota duidelijk te onderstrepen, vindt u na de inhoudstafel een kruistabel, die de doelstellingen uit de beleidsnota koppelt aan de acties uit dit plan.

inhoudsopgave

1	Instrumentarium	12
1.1	Gemeentelijke diensten.....	12
1.1.1	Huidige situatie.....	12
1.1.2	Knelpunten.....	20
1.1.3	Visie.....	21
1.1.4	Doelstellingen.....	21
1.1.5	Acties.....	21
1.2	Handhaving gemeentelijke diensten.....	23
1.2.1	Huidige situatie.....	23
1.2.2	Knelpunten.....	25
1.2.3	Visie.....	25
1.2.4	Doelstellingen.....	25
1.2.5	Acties.....	25
1.3	Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur.....	26
1.3.1	Huidige situatie.....	26
1.3.2	Knelpunten.....	27
1.3.3	Visie.....	27
1.3.4	Acties.....	27
2	Afval	29
2.1	Afvalpreventie en hergebruik.....	30
2.1.1	Huidige situatie.....	30
2.1.2	Knelpunten.....	33
2.1.3	Visie.....	34
2.1.4	Doelstellingen.....	34
2.1.5	Acties.....	34
2.2	Selectieve inzameling en restafval.....	36
2.2.1	Huidige situatie.....	36
2.2.2	Knelpunten.....	46
2.2.3	Visie.....	46
2.2.4	Doelstellingen.....	46
2.2.5	Acties.....	47
2.3	Zwerfvuil en sluikstorten.....	48
2.3.1	Huidige situatie.....	48
2.3.2	Knelpunten.....	49
2.3.3	Visie.....	50
2.3.4	Doelstellingen.....	50
2.3.5	Acties.....	50
3	Milieuverantwoord productgebruik	52
3.1	Huidige situatie.....	52
3.1.1	Milieuverantwoord productgebruik binnen de eigen diensten.....	52
3.1.2	Milieuverantwoord productgebruik bij doelgroepen en inwoners aanmoedigen.....	57
3.2	Knelpunten.....	57
3.3	Visie.....	58
3.4	Doelstellingen.....	58
3.5	Acties.....	59

4	Water	61
4.1	Pesticidenreductie	61
4.1.1	Huidige situatie	61
4.1.2	Knelpunten	64
4.1.3	Visie	64
4.1.4	Doelstellingen	65
4.1.5	Acties	65
4.2	Integraal waterbeheer	66
4.2.1	Huidige situatie	68
4.2.2	Knelpunten	75
4.2.3	Visie	76
4.2.4	Doelstellingen	77
4.2.5	Acties	78
5	Hinder	81
5.1	Huidige situatie	81
5.1.1	Algemeen	81
5.1.2	Hinderklachten volgens thema	84
5.2	Knelpunten	86
5.3	Visie	87
5.4	Doelstellingen	87
5.5	Acties	87
6	Energie	90
6.1	Huidige situatie	90
6.1.1	Energie-efficiënte in gemeentelijke gebouwen	90
6.1.2	Sensibilisering van de doelgroepen	95
6.2	Knelpunten	97
6.3	Visie	98
6.4	Doelstellingen	99
6.5	Acties	99
7	Mobiliteit	102
7.1	Huidige situatie	102
7.1.1	Intern mobiliteitsbeleid	102
7.1.2	Extern mobiliteitsbeleid	106
7.2	Knelpunten	108
7.3	Visie	108
7.4	Doelstellingen	109
7.5	Acties	110
8	Natuur	112
8.1	Huidige situatie	112
8.1.1	Groengebieden in Brasschaat	112
8.1.2	Openbaar groen	119
8.1.3	Beheer van bossen, parken, natuurgebieden	119
8.1.4	Kapvergunningen	122
8.1.5	Groendaken	122
8.1.6	Natuurbeleving, natuurbewustzijn	123
8.1.7	Bestrijding soorten hinderlijk voor de mens	123
8.2	Knelpunten	124
8.3	Visie	125
8.4	Doelstellingen	126
8.5	Acties	128

9	Bodem	131
9.1	Huidige situatie	131
9.2	Knelpunten.....	133
9.3	Visie	134
9.4	Doelstellingen	135
9.5	Acties	135
10	Duurzame ontwikkeling	137
10.1	Huidige situatie	137
10.1.1	De stedenband met Tarija in het kader van duurzame ontwikkelingssamenwerking	137
10.1.2	Participatieve en sensibiliserende initiatieven voor duurzame ontwikkeling	138
10.1.3	Duurzaam bedrijventerrein en Molenveld als duurzame projecten.....	138
10.1.4	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	139
10.2	Knelpunten.....	139
10.3	Visie	139
10.4	Doelstellingen	140
10.5	Acties	140

Lijst grafieken en figuren

Grafiek 1: Ingezamelde hoeveelheid kringloopgoederen 2002 - 2009	31
Grafiek 2: Evolutie van het aantal klanten op het containerpark van 1987 - 2009.....	38
Grafiek 3: Hoeveelheid ingezameld restafval van 2002 - 2009	39
Grafiek 4: Hoeveelheid ingezameld marktvuil in 2009	40
Grafiek 5: Hoeveelheid ingezameld groenafval van 2002 - 2009.....	41
Grafiek 6: Hoeveelheid ingezameld glasafval 2002 - 2009	43
Grafiek 7: Hoeveelheid ingezameld restafval van zelfstandigen van 2007 - 2009.....	45
Grafiek 8: Papierverbruik gemeentelijke diensten van 2006 - 2009	54
Grafiek 9: Pesticidengebruik 2005 - 2009.....	63
Grafiek 10: Aantal hinderklachten in de gemeente Brasschaat.....	82
Grafiek 11: Woon-werkverplaatsingen gemeentepersoneel.....	103
Grafiek 12: Brandstofverbruik gemeentelijke wagenpark	104
Grafiek 13: Gemiddeld brandstofverbruik per 100 km van het gemeentelijke wagenpark ..	105
Figuur 1: Waterlopen in Brasschaat.....	67
Figuur 2: Zoneringsplan waterzuiveringszones.....	70
Figuur 3: Belangrijkste assen van het openbaar vervoer in Brasschaat.....	107
Figuur 4: Groengebieden in Brasschaat	113
Figuur 5: Vogel- en habitatrichtlijngebieden.....	118

Link met het beleidsplan 2007-2012 “Bruisend Brasschaat”

Het beleidsplan behandelt de doelstellingen van de verschillende beleidsdomeinen voor de periode 2007-2012. Er zijn concrete strategische en operationele doelstellingen in opgenomen.

In onderstaande tabel werden de doelstellingen uit het beleidsplan die verband houden met milieu overgenomen. In de derde kolom worden de actietitels uit dit milieubeleidsplan die met deze doelstellingen verband houden vermeld.

Strategische doelstellingen beleidsplan	Operationele doelstellingen beleidsplan	Acties milieubeleidsplan 2011-2015
Sensibiliseren bevolking voor Noord-Zuidbeleid.	Eerlijke handel door ethisch en duurzaam aankoopbeleid te bevorderen.	Actie DO.1 Samenwerking van milieudienst en dienst ontwikkelingssamenwerking met het oog op het behalen van de titel 'fairtrade gemeente'
Ondersteuning projecten in de derde wereld	Deelname aan campagne schone kleren voortzetten	Actie DO.2 Samenwerking van milieudienst en dienst ontwikkelingssamenwerking mbt sensibiliseren van inwoners rond duurzame ontwikkeling
Brasschaat voert een agenda inzake lokaal duurzaamheidsbeleid op verschillende gebieden waaronder energie en milieu	Vermindering ecologische voetafdruk	Alle acties. In het bijzonder: Actie MP.1 Nauwe samenwerking tussen preventie, aankoopdienst en milieudienst in kader van registratie, onderzoek en implementatie van milieuvriendelijke producten Actie MP.2 Opbouwen van expertise over milieuverantwoord productgebruik en deze kennis integreren in de opmaak van lastenboeken en bestelbons Actie MP.3 Opstellen van een set met richtlijnen voor nieuw (administratief) personeel mbt het gebruik van standaard kantoomateriaal en code van duurzame praktijk Actie MP.4. Uitvoeren van sensibilisatieacties in het kader van interne milieuzorg naar specifieke doelgroepen Actie EN.6 Verder onderzoek naar hernieuwbare energie
Duurzaam watergebruik	Stimulering duurzaam watergebruik	Actie WA.3 Voeren van een integraal waterbeleid Actie WA.5 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond duurzaam watergebruik
Rationeel energiegebruik	Stimuleren rationeel energiegebruik	Actie EN.1 Onderhouden en verder uitbouwen van een betrouwbare energieboekhouding Actie EN.3 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond rationeel energiegebruik, duurzaam bouwen en verbouwen en hernieuwbare energie Actie EN.4 Realiseren van energie-efficiënte gebouwen en rationeel energiegebruik in onze

		<p>gemeentelijke gebouwen</p> <p>Actie EN.5 Verder werken aan energie-efficiënte straatverlichting</p> <p>Actie EN.6 Realiseren van hernieuwbare energieprojecten in Brasschaat</p> <p>Actie EN.7 Verder onderzoek naar hernieuwbare energie</p> <p>Actie MO.5 Informeren over ecologische voertuigen, rijgedrag en brandstoffen en andere aspecten van duurzame mobiliteit</p> <p>Actie MO.6 Nieuwe technologieën en brandstoffen integreren en realiseren in de eigen gemeentelijke werking</p> <p>Actie MO.7 Kleine maatregelen promoten die eveneens een effect hebben op de ecologische voetafdruk van gemotoriseerd verkeer</p> <p>Actie MO.8 Inventarisatie van het gemeentelijke wagenpark aan de hand van milieutoetsing voertuigenpark (MTV) en dit instrument gebruiken als basis voor nieuwe aankopen</p>
Afvalpreventie	Voeren actief afvalpreventiebeleid	<p>Actie AF.1 Stimuleren van afvalpreventie en hergebruik in onze eigen gemeentelijke werking</p> <p>Actie AF.2 Stimuleren van afvalarme evenementen</p> <p>Actie AF.3 Sensibiliseren van de doelgroepen over afvalpreventie</p> <p>Actie AF.4 Stimuleren van hergebruik van afvalstoffen</p>
Milieuverantwoord productgebruik	Gebruik milieuvriendelijke producten	<p>Actie MP.1 Nauwe samenwerking tussen preventie, aankoopdienst en milieudienst in kader van registratie, onderzoek en implementatie van milieuvriendelijke producten</p> <p>Actie MP.2 Opbouwen van expertise over milieuverantwoord productgebruik en deze kennis integreren in de opmaak van lastenboeken en bestelbons</p> <p>Actie MP.3 Opstellen van een set met richtlijnen voor nieuw (administratief) personeel mbt het gebruik van standaard kantormateriaal en code van duurzame praktijk</p> <p>Actie MP.4. Uitvoeren van sensibilisatieacties in het kader van interne milieuzorg naar specifieke doelgroepen</p> <p>Actie WA.1 Streven naar een nulgebruik van pesticiden in de openbare plantsoenen van de gemeente Brasschaat</p> <p>Actie WA.2 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen om pesticiden zoveel te vermijden en/of op een verantwoordelijke manier te gebruiken</p>
Sluikstort en zwerfvuil	Aanpak sluikstort en zwerfvuil	<p>Actie AF.6 Voorkomen en bestrijden van sluikstort en zwerfvuil via sensibilisatie van de verschillende doelgroepen</p> <p>Actie AF.7 Voorkomen en bestrijden van sluikstort en zwerfvuil via handhaving</p> <p>Actie AF.8 Bestrijden van zwerfvuil en sluikstort via een doordacht beleid over de plaatsing van straatvuilbakjes, vegen van straatgoten en afvalophaling</p>

Subsidies	Subsidies voor sensibilisering	Actie IN.1 Onderhouden en versterken van samenwerking tussen de gemeentelijke diensten en externe partners (o.m. door het verlenen van subsidies aan verenigingen)
Integraal waterbeleid	Waterbeheersingsbeleid	Actie WA.3 Voeren van een integraal waterbeleid Actie WA.4 Zorgen voor een duurzaam waterbeleid via beleidsmaatregelen Actie WA.5 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond duurzaam watergebruik Actie WA.6 Verbeteren van de waterkwaliteit in onze gemeente Actie WA.7 Toezien en onderhouden van een goede grondwaterkwaliteit en –kwantiteit
Netwerk buurtwegen	Zorg voor heraanleg van buurtwegen	Actie M.9 Behoud en herstel trage wegen.
Overleg met doelgroepen	Er is overleg met specifieke doelgroepen	Actie IN.1 Onderhouden en versterken van samenwerking tussen de gemeentelijke diensten en externe partners
Creëren open ruimte en aanleg bossen en parken	Uitvoeren masterplan gemeentepark	Actie NA.3 Verminderen van de recreatiedruk in onze groene gebieden
	Aankoop bossen	Actie NA.1 Beheren en onderhouden van kwalitatief 'groen' in onze gemeente
Groen karakter gemeente	Verdere vergroening	Actie NA.1 Beheren en onderhouden van kwalitatief 'groen' in onze gemeente Actie NA.2 Blijvende inzet van sociale tewerkstelling in het beheer van openbaar groen Actie NA.3 Verminderen van de recreatiedruk in onze groene gebieden Actie NA.4 Stimuleren en beschermen van de biodiversiteit in onze gemeente Actie NA.5 tegengaan en beperken van hinderlijke soorten
Duurzaam bouwen	Stimuleren duurzaam bouwen	Actie EN.3 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond rationeel energiegebruik, duurzaam bouwen en verbouwen en hernieuwbare energie Actie EN.4 Realiseren van energie-efficiënte gebouwen en rationeel energiegebruik in onze gemeentelijke gebouwen Actie DO.4 Het verlenen van 'duurzaam bouwadvies' aan burgers Actie WA.5 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond duurzaam watergebruik
Stimuleren inwoners tot keuze van beste vervoersmogelijkheid in elke situatie	Stimuleren openbaar vervoer	Actie MO.3 Faciliteren van het gebruik van het openbaar vervoer bij dienstverplaatsingen. Actie MO.4 Deelname aan nationale sensibilisatie campagnes Actie MO.5 Informeren over ecologische voertuigen, rijgedrag en brandstoffen en andere aspecten van duurzame mobiliteit
	Stimuleren fietsgebruik	Actie MO.1 Verder werken aan een gedragen fietsbeleid door een systematische samenwerking tussen personeelsdienst, milieudienst en technische diensten. Actie MO.2 Verhogen van de fietsvergoeding op voorwaarde dat dit terugverdiend kan worden door het niet vervangen van

		dienstwagens Actie MO.4 Deelname aan nationale sensibilisatie campagnes Actie MO.5 Informeren over ecologische voertuigen, rijgedrag en brandstoffen en andere aspecten van duurzame mobiliteit Actie M.9 Behoud en herstel trage wegen.
--	--	---

1 Instrumentarium

Het instrumentarium handelt over de middelen die er beschikbaar zijn om een gemeentelijk duurzaam milieubeleid te kunnen voeren. Zo komt de personeelsbezetting van de milieudienst aan bod, maar bijvoorbeeld ook de samenwerking met andere overheden, de ondersteuning van de gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur en andere instrumenten zoals databanken en premies.

1.1 Gemeentelijke diensten

1.1.1 Huidige situatie

1.1.1.1 Algemene structuur

De gemeentelijke dienst groen en natuur staat onder leiding van A. Meeusen en wordt op beleidsmatig niveau verder aangestuurd door de beleidscoördinator grondgebiedszaken, J. Moereels.

Binnen de dienst groen en natuur onderscheiden we volgende diensten:

- Milieudienst: milieu- en duurzaamheidsbeleid
- Groendienst: groenaanleg -en onderhoud op het openbaar domein en begraafplaatsen.
- Containerpark

Milieudienst

Op de milieudienst worden er vier personeelsleden tewerkgesteld. Onderstaande tabel geeft de bezetting weer:

Persoon	Functie	Niveau	VTE milieutaken
A. Meeusen	Diensthofd groen en natuur (milieudienst en groendienst)	A	1
P. De Cap	Deskundige milieu	B	1
G. Vercammen	Duurzaamheidsambtenaar	B	1
H. Vochten	Administratief bediende	C	1
H. Leyssens	Administratief bediende	D	0,3

De medewerkers op niveau D garanderen mee de continuïteit van de milieudienst en zorgen voor een belangrijke administratieve ondersteuning:

- Informatie ten behoeve van notarissen ikv grondoverdracht.
- Standaardbrieven en emails (bv. bij hinderklachten).
- Loket (subsidies, klachten, vragen allerhande).
- Eenvoudige administratieve handelingen.

Containerpark

Op het containerpark zijn 5,5 voltijdse personeelsleden tewerkgesteld, inbegrepen de meesterknecht die deze mensen aanstuurt.

Groendienst

De groendienst staat onder leiding van de deskundige groen en meesterknecht die een ploeg van 23,5 groenarbeiders en 3,5 grafmakers aansturen op de verschillende begraafplaatsen.

1.1.1.2 Hoofdtaken milieudienst

De taken worden hieronder kort aangehaald en komen ruimer aan bod onder de verschillende thema's of clusters van dit beleidsplan. Enkel taken die niet terugkomen, worden ruimer besproken.

- Sensibilisatie rond afval en afvalpreventie, milieuverantwoord productgebruik, water, natuur, hinder, energie, mobiliteit, duurzame ontwikkeling en bodem.
- Milieusubsidies. voor zonneboilers, hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, groendaken en energiebesparende investeringen voor een specifieke doelgroep. De milieusubsidies van andere instanties worden mee bekendgemaakt.
- Vergunningen: behandeling van milieuvergunningen, kapvergunningen, drankvergunningen en kansspelen, inbreng van oude vergunningen in digitale databank, digitaliseren van gegevens, adviseren van bedrijven in het kader van milieuvergunning
- Opvolging milieu- en duurzaamheidsaspecten bij gemeentelijke projecten.
- Overdracht van gronden. Informatieverstrekking ten behoeve van notarissen.
- Opvolging inspectierapporten betreffende de hygiëne in inrichtingen die verse voedingswaren serveren of verkopen.
- Proactieve en reactieve controles op bedrijven en bronnen van hinder in het algemeen.
- Registratie, nazicht en opvolging van milieuhinderklachten.
- Beleidsmatige taken: Opmaak en opvolging milieujaarprogramma, milieubeleidsplan, milieubarometer (statistische gegevens), milieusamenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest, gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur, Gemeenteraadscommissie groen en natuur, openbare infrastructuur, mobiliteit, huisvesting en ruimtelijke ordening. Beleidsvoorbereiding van projecten inzake duurzame energie (bv. inplanting van windmolens), milieuvriendelijk wagenpark (bv. inventarisatie van ecoscore).
- Afval. Ophaling, beleid, containerpark, groencomposteerinstallatie, projecten intercommunale.
- Water. Deelbekkenbeheerplannen, individuele waterzuivering, watertoets.
- Natuur. Natuurinrichting en beheer, hinderlijke soorten, trage wegen, groendaken.
- 1° lijnsloketfunctie i.v.m. standaardvragen rond milieu en duurzaamheid. Loketfunctie betreft de eerstelijns milieuzorg. Klachten moeten aanhoort worden, inwoners doen hun verhaal of stellen diverse vragen over thema's als duurzaam en energiezuinig wonen, afval, wetgeving.
- Energie. Opvolging gemeentelijk energiebeleid, samenwerking met energiecoördinator.

1.1.1.3 Samenwerkingsovereenkomst 2008-2013

De duurzaamheidsambtenaar is aangenomen in het kader van de vrijwillige samenwerkingsovereenkomst 2008-2013 die de gemeente Brasschaat heeft ondertekend met de Vlaamse Overheid. Sedert 2001 werden al dergelijke overeenkomsten ondertekend. Door ondertekening van deze overeenkomst verbindt de gemeente zich ertoe om heel wat acties over milieu en duurzaamheid uit te voeren en een duurzaamheidsambtenaar aan te werven. In ruil hiervoor ontvangt de gemeente jaarlijks heel wat premies waaronder de loonsubsidie voor de duurzaamheidsambtenaar.

De overeenkomst is opgebouwd uit drie delen:

- Een basis die elke intekenende gemeente moet uitvoeren en waar een forfaitaire subsidie gerelateerd aan de grootte van de gemeente tegenover staat;
- Een 'onderscheidingsniveau' waarin de gemeente de loonsubsidie voor de duurzaamheidsambtenaar kan verdienen door zelf het nodige aantal acties te kiezen en uit te voeren en;
- Een projectenmodule waarlangs een gemeente eigen projecten kan voorstellen en waarvoor ze een subsidie van in principe de helft van de kosten krijgt.

Financieel aspect: De toelagen vanuit de samenwerkingsovereenkomst bedragen op jaarbasis ca. 200.000 euro. Dit bedrag is gerelateerd aan de acties die worden uitgevoerd.

1.1.1.4 Interne samenwerking tussen gemeentediensten

De dienst groen en natuur is geen eiland op zich. Ter realisatie van het gemeentelijke milieu- en duurzaamheidsbeleid wordt er samengewerkt met diverse gemeentelijke diensten zoals de technische dienst, bouwdienst, informatiedienst, dienst planologie, politie, ... Een milieuhinderklacht, een vergunningsdossier een nieuwe wetgeving, vaak zijn er meerdere diensten en/of overheden bij betrokken.

Doorheen de jaren is het systematische overleg tussen de diensten absoluut gegroeid. De opstart van een digitaal horecaloket dat bestemd is voor intern gebruik door de verantwoordelijke diensten (informatie-uitwisseling!) vormt een mooi voorbeeld. De reflectie die er echter moet zijn om tijdig overleg te plegen, blijft daarbij altijd een aandachtspunt.

Samenwerking bouwdienst

Dit in het kader van de decretale koppeling tussen bouw- en milieuvergunning en het afleveren van kapvergunningen. Dit omvat o.a. het informeren en controleren van toekomstige inrichtingen, gezamenlijke behandeling van gekoppelde dossiers, ...

Samenwerking met de politie:

- Bij het verlenen van een milieuvergunning;
- Bij éénmalige of in aantal eerder beperkte evenementen;
- Bij hinderklachten, het onderzoek ernaar en de behandeling ervan. Bv. ter plaatse gaan.
- Actueel houden van de lijst van horeca-inrichtingen;
- Actieve en proactieve controles op hinderlijke inrichtingen.

Samenwerking met de brandweer

De brandweer wordt voornamelijk geïnformeerd over vergunde situaties. Via de milieudienst wordt deze ook door de burgemeester gelast met het uitvoeren van inspecties. De

brandveiligheid van een inrichting is essentieel; een gunstig brandweerverslag is inherent als voorwaarde ongeacht andere (Vlarem-) voorschriften.

Samenwerking met de gemeenschapswachten

De gemeenschapswachten zijn in dienst en treden actief op tegen allerlei kleinere vormen van overlast zoals zwerfvuil, sluikstort, hondenpoep, ...

1.1.1.5 Samenwerking met externe partners

Ter realisatie van het gemeentelijke milieubeleid, wordt er samengewerkt met diverse instanties en overlegstructuren:

- **IGEAN:** Het intergemeentelijke samenwerkingsverband. Zij ontwikkelen voornamelijk initiatieven rond afval, juni compostmaand, sanering van stookolietanks met als doel de gemeenschappelijke noden en belangen van de betrokken gemeenten te behartigen. Ook in het kader van de uitbating van het containerpark wordt er samengewerkt met de intercommunale. De opvolging gebeurt in de eerste plaats via verslagen van de vergadering Raad van Bestuur, vergadering milieuschepenen en bijwonen jaarlijkse vergadering voor milieuambtenaren. Momenteel wordt de overdracht van het containerpark naar Igean onderzocht. De herinrichting van het containerpark wordt daarbij ook bekeken.
- **Provincie Antwerpen:** Samenwerking gebeurt via overlegvergaderingen milieu- en duurzaamheidsambtenaren, campagnemateriaal, wetenschappelijk onderzoek. De provinciale milieudienst neemt ook de coördinatie en/of uitvoering van een aantal acties op zich zoals klimaatwijken, samenaankoop van groene stroom, ... Ook voor het nemen van milieustalen wordt er samengewerkt met de Provincie.
- **Regionaal landschap vzw De Voorkempen.** Samenwerking gebeurt rond lokale evenementen (bv. Week van het Bos 2009), opvolging van bestuursvergaderingen van Regionaal Landschap de Voorkempen en ondertekening van de doelstellingen van Kempens Landschap vzw.
- **Waterschap Beneden-Schijnbekken.** In het kader van de waterbeheerplannen is Brasschaat aangesloten bij het waterschap van het Beneden-Schijnbekken. De stuurgroep en de werkgroep, waar Brasschaat deel van uitmaakt, worden door de provinciale dienst Waterbeleid opgevolgd.
- **Riant.** Ter realisatie van de waterzuivering voor gans het grondgebied koos de gemeente ervoor samen te werken met Riant, het samenwerkingsverband van Aquafin (waterzuiveraar) en AWW (waterleverancier).
- **Bosgroep Antwerpen-Noord.** De bosgroep is een samenwerkingsverband van openbare en private bouseigenaren. Zij heeft tot doel de belangen van de bouseigenaars te ondersteunen, volgens de principes van duurzaam bosbeheer. Samenwerking gebeurt via mede-opvolging van de bosbeheerplannen voor de regio.
- **Vereniging voor Openbaar Groen** waarvan de gemeente Brasschaat lid is. De vereniging biedt ondersteuning met betrekking tot de visie rond groenbeheer en de praktische zaken rond groenbeheer.
- **Bond Beter Leefmilieu,** de koepel van Vlaamse Milieuverenigingen. Net zoals de provincie biedt de koepel een aantal acties aan waaraan gemeenten eventueel kunnen participeren.
- **Energiesnoeibedrijf Goed Wonen,** een sociaal economiebedrijf. Zij staan in voor de uitvoering van de huishoudelijke energiescans.
- **OCMW:** samenwerking in het kader van het project energiescans en premies voor energiebesparende investeringen.

- **Agentschap voor Natuur en Bos.** Samenwerking rond het beheer van onze parken en natuurgebieden en in het kader van kapvergunningen
- **De Brasschaatse milieu- en natuurverenigingen:** Natuurpunt, VMPA (natuurgidsen), Velt, Ifang.
- **Eandis, distributienetbeheerder.** O.a. samenwerking in het kader van het project energiescans, het ESCO programma, energieboekhouding, energiepremies,
- **Scheldelandschapspark.** Dit intergemeentelijke samenwerkingsverband beoogt regionale projecten te kunnen realiseren dankzij een intensieve samenwerking. Een visie op basis van de gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen moet een planologische/stedenbouwkundige interpretatie voor het Schelde-Landschapspark vorm geven.
De verwachte resultaten van deze opvatting zijn:
  - Lagen en (deel)concepten voor het Schelde-Landschapspark: wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur, landbouw en landschap;
  - Definiëring van (bestaande, geplande, nieuwe) projecten vanuit de lokale beleidsvisie die de lagen en (deel)concepten naar voor brengen;
  - Concepten voor de globale visie;
  - Concepten voor de ruimtelijke kwaliteit met name eigentijdse architectuur en landschapsarchitectuur, integratie van de bestaande goede ruimtelijke kwaliteit .
- **Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij.**
- **Milieu-inspectie.** Betreft controle op inrichtingen van de klasse 1 en bepaalde inrichtingen van de klasse 2.
- **Vereniging voor Bos in Vlaanderen.** Samenwerking in het kader van de Week van het Bos.
- **vzw De Meander.** De vzw beoogt zoveel mogelijk partners te betrekken dewelke de visie van duurzame ontwikkeling onderschrijven. In die zin is ook milieuzorg een peiler. De werking van de Meander is gesitueerd rond de zorgboerderij van vzw Rotonde in Kapellen. Deze zorgboerderij is gesitueerd naast het toekomstig aan te leggen retentiebekken Kaartsebeek, en in die zin zijn er mogelijkheden tot de uitbouw van duurzame projecten rond tewerkstelling en educatie. De gemeente Brasschaat kan hieraan bijdrage leveren en participeren.
- **Zone Vreemd Konijn vzw:** Deze vereniging beheert de herbruikbare bekens van de gemeente Brasschaat
- **Aralea vzw:** Deze sociale tewerkstellingsplaats wordt ingezet voor het groenonderhoud van het openbaar domein en onze parken.

1.1.1.6 Milieudatabanken of MMIS-systeem

De gemeente Brasschaat dient in het kader van de samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Overheid heel wat databanken aan te vullen in het zogenaamde MMIS systeem. MMIS staat voor MilieuManagement en Informatiesysteem en omvat verschillende databanken. Dit ter opvolging en bijsturing van het gemeentelijke beleid. De informatie van deze databanken is grotendeels mee opgenomen in onze milieubarometer. De belangrijkste databanken worden hieronder kort voorgesteld.

Milieuvergunningendatabank

Sedert het jaar 2000 worden alle vergunningen digitaal ingebracht. De gemeente gebruikt hiervoor het programma Cyrinx van Cival. Dankzij deze software is er een goede opvolging mogelijk van de milieuvergunningen. De rubrieken uit het Vlareem worden automatisch

geactualiseerd en het systeem laat ook toe vroegere indelingslijsten uit het Vlareem na te trekken.

Klachten registratie- en opvolgingsysteem (zie ook cluster hinder)

De milieudienst heeft een eigen registratiesysteem voor de registratie en opvolging van klachten. In het kader van de Milieusamenwerkingsovereenkomst vraagt het Vlaamse Gewest echter om ook gebruik te maken van de internetapplicatie MKROS.

Klachten over dieren die herhaaldelijke terugkomen (ratten, katten, processierupsen) worden tevens digitaal geregistreerd om ook een controle op financieel vlak toe te laten.

Energieprestatiedatabank

De Energieprestatiedatabank is een databank waarin o.a. gegevens vanuit de gemeenten en Ruimtelijke Ordening-Vlaanderen worden opgenomen. Het Vlaams Energieagentschap verwacht van de gemeente maandelijks een bericht met de vergunde, geschorste, geweigerde of vernietigde vergunningen van de afgelopen maand. De databank wordt aangevuld door de bouwdienst.

Inventaris pesticidenreductie

Het Vlaamse Parlement besliste in 2001 om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen voor het beheer van de openbare ruimte drastisch te verminderen. Er kon gekozen worden voor een nulgebruik vanaf 2004 of een stapsgewijze afbouw. Voor 15 jaar werden alle straten binnen onze gemeente, in het voorjaar preventief gespoten, ter voorkoming van onkruidgroei. Vanaf 1991 zijn we in fases overgeschakeld naar een ander idee: enkel nog spuiten waar er onkruid was en gebruik makende van minder schadelijke producten.

In het kader van dit Decreet, dient de gemeente jaarlijks te rapporteren over de pesticiden die ze gebruikt om een afbouw van deze producten te kunnen aantonen. Sinds 2010 worden deze gegevens ingegeven via een elektronische toepassing van de Vlaamse Overheid.

Milieuklachten, Registratie- en Opvolgingssysteem of MKROS (zie ook cluster hinder)

In deze digitale toepassing registreert de gemeente Brasschaat jaarlijks de binnengekomen hinderklachten. De opvolging en verwerking van de klachten gebeurt via een eigen opvolgingsysteem aangezien het MKROS-programma niet echt gebruiksvriendelijk is.

Inventaris risicogronden:

In het kader van het Bodemdecreet houdt de gemeente gegevens bij over percelen waar een mogelijke bodembedreigende activiteit plaatsvond of nog wordt uitgeoefend.

1.1.1.7 Milieubarometer

Belangrijke cijfergegevens die betrekking hebben op het gemeentelijke milieubeleid worden bijgehouden in de zogenaamde milieubarometer. Op die manier kan de evolutie van deze

gegevens worden opgevolgd. De evolutie van deze parameters kan een beeld geven over het effect het gemeentelijke milieubeleid en aanwijzingen geven waar er zaken moeten veranderen of bijsturingen moeten gebeuren.

In de milieubarometer is een set van 16 indicatoren van het gemeentelijke milieubeleid opgenomen. De indicatoren werden gekozen op basis van hun belang en beschikbaarheid. Een aantal indicatoren werd ook gekozen om het resultaat van een specifieke actie te meten (bv. aantal uitbetaalde subsidies). Volgende indicatoren zijn opgenomen in de milieubarometer van Brasschaat:

1. Aantal aanwezigen tijdens de vergaderingen van de gemeentelijke MiNa-raad
2. Kwaliteit groencompost containerpark
3. Hoeveelheid selectief ingezameld huishoudelijk afval
4. Aantal aangelegde groendaken in Brasschaat
5. Aantal milieugerelateerde gemeentelijke administratieve sancties
6. Zuiveringsgraad huishoudens
7. Aantal MOS scholen in Brasschaat
8. Aantal uitbetaalde milieusubsidies
9. Hoeveelheid door kringloopcentra in hergebruik gebrachte goederen
10. Hoeveelheid uitgekeerde fietsvergoedingen aan het personeel van Brasschaat
11. Energieverbruik van de openbare verlichting
12. Hoeveelheid ingezameld PMD
13. Aantal meldingskaart mbt milieu
14. Papierverbruik gemeentelijke diensten
15. Energieverbruik gemeentelijk wagenpark
16. Aantal brievenbussen in de gemeente die voorzien zijn van een anti-reclamesticker

Hieronder volgt een overzicht van de parameters, hun evolutie, en de interpretatie ervan.

De volledige milieubarometer omvat concreet en gedetailleerd cijfermateriaal, alsook een meer uitgebreide toelichting bij elke parameter.

Gezien de omvang van dit document, werd de volledige milieubarometer echter niet afgedrukt. Het document ligt wel ter inzage.

thema	meting van:	evol.	interpretatie
milieuraad	aantal aanwezigen op vergaderingen, % van totaal aantal leden	-	Momenteel 60 %, doelstelling vormt 67 %. Verklaring valt moeilijk te geven. Bepaalde vertegenwoordigers zijn zelden of nooit aanwezig, waar echter tegenover staat dat er van vele organisaties wel een zeer regelmatige aanwezigheid is.
kwaliteit compost	evolutie belangrijkste parameters	+	De compost voldoet aan de vereisten. Er wordt goed omgezet op geregelde tijdstippen. Vochtgehalte wel op te volgen, dit mag niet te hoog zijn.
restafval	kg. restafval per inwoner	+ +	Huidig resultaat: 137 kg. Doelstelling: 150 kg. Na verhoging van de retributie kwam er een beter sorteergedrag. Op het containerpark wordt er minder grof vuil ingezameld, mede doordat er nieuwe selectieve fracties werden ingevoerd.
groendaken	aantal m ² aangelegde groendaken	- / +	Bij een aantal grote bouwprojecten werden groendaken voorzien. De belangstelling bij de modale particulier blijft echter mager.
sluikstorten, sanctionering	aantal vastgestelde gas-	- / +	Het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties laat toe dat er

	sancties		effectief bestraft wordt. Het aantal sancties is eerder beperkt, en is in hoofdzaak gerelateerd aan het foutief aanbieden van afval (niet conform afvalkalender/politiereglement). Het blijft moeilijk om op heterdaad te betrappen.
waterzuivering	% lozingspunten aangesloten op collectieve of individuele waterzuivering	+	In Brasschaat is er reeds een uitgebreid rioleringsnetwerk. Naar de komende jaren toe is verdere uitbreiding en onderhoud van deze infrastructuur voorzien. Daardoor wordt het evenwel moeilijker om subsidies van VMM te verkrijgen. De zones die in Vlaanderen prioritair gesaneerd moeten worden in het licht van de Europese Kaderrichtlijn Water, dienen nog te worden vastgelegd. In afwachting hiervan is er geen voortzetting van het <u>iba-project gecoördineerd door Riant</u> .
energieverbruik openbare verlichting	jaarverbruiken, uitgedrukt in kWh	+	Het verbruik daalt, er worden meer energiezuinige armaturen geplaatst.
milieuzorg in het onderwijs	aantal scholen aangesloten bij het project Milieuzorg op School (MOS)	+	Aantal deelnemende scholen, het aantal scholen met een logo, stijgt gestaag.
zonne-energie bij particulieren	aantal uitgekeerde subsidies	++	In 2009 kende de markt een enorme groei. De gemeente keerde voor maar liefst 142500 euro subsidie uit. In 2010 werd de subsidie voor pv-panelen afgeschaft, er wordt een samenaankoop georganiseerd.
kringloopwinkel	aantal aangeleverde goederen	+	Stijging van het aantal aangeleverde kringloopgoederen. De kringwinkels zijn ondertussen goed gekend bij de bevolking en bieden ook kwaliteit aan.
duurzaam pendelgedrag eigen personeel	bedrag aan uitgekeerde fietsvergoeding	+	Beduidende stijging van de uitgekeerde fietsvergoedingen. Deze stijging dient evenwel nog wel gerelateerd te worden aan de grootte van het personeelsbestand. Het project bedrijfsfietsen levert ongetwijfeld gunstige bijdrage tot gebruik van de fiets.
ongeadresseerd reclaimedrukwerk (-afval)	aantal brievenbussen met desbetreffende sticker	+	Er is de afgelopen jaren een stijging genoteerd. Mogelijks speelt hier ook de evolutie op vlak digitale informatietechnologie, dewelke de klassieke media (folders) langzaam verdringt.
pmd	evolutie ingezamelde hoeveelheden	-/+	De hoeveelheid pmd daalt. Ook de hoeveelheid restafval daalt. Dat kan betekenen dat er minder wegwerp-verpakkingsafval wordt geconsumeerd.
meldingskaarten	aantal	nvt	Aantal meldingskaarten betreffende

	meldingskaarten gerelateerd aan het thema milieu		huisuil, milieu en afval alsook groen steeg tot 2008 vrij sterk, in 2009 kwam er voor het eerste in jaren een daling. Over meerdere jaren beschouwd zien we evenwel toch nog steeds een vrij sterke stijging.
papierverbruik gemeentelijke diensten	aantal vellen papier, per jaar en onderverdeeld per categorie	-	Het verbruik steeg in 2009. Enige afwijking met het werkelijk verbruik kan gerelateerd zijn aan de grootte van de bestellingen en met name het tijdstip waarop deze gebeuren. In ieder geval zien we volgende negatieve trends: <ul style="list-style-type: none"> - Het procentueel aandeel wit papier stijgt. - Het procentueel aandeel gerecycleerd papier daalt. - De hoeveelheid gekleurd papier stijgt. Mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat er meer drukwerk, met name folders en brochures, in eigen beheer wordt opgemaakt.

1.1.2 Knelpunten

- De samenwerking met andere diensten kan nog verbeterd worden. Momenteel wordt er nog teveel ad hoc samengewerkt waardoor de processen niet altijd even efficiënt verlopen;
- De projectenveloppe van de samenwerkingsovereenkomst werd aanzienlijk teruggeschoefd;
- De implementatie van milieu- en duurzaamheidsbeleid verloopt niet altijd even vlot, daar er soms nog een grotere mentaliteitswijziging bewerkstelligd moet worden bij de verschillende doelgroepen;
- Gedrag is moeilijk te veranderen en dit proces vraagt tijd. Evenwel zien we dat er langzamerhand steeds een grotere groep van mensen overtuigd raakt van de kerngedachte achter duurzame ontwikkeling;
- In de context van een continu veranderende kennis over milieu en duurzaamheid is het niet steeds even evident om up to date te blijven, consensus te vinden en de huidige inzichten ook morgen nog verdedigbaar te maken. Het aanwezige personeel moet uiteraard over de nodige kennis beschikken en bereid zijn continu bij te scholen;
- Er moeten nog heel wat vergunningen ingegeven worden in de milieuvergunningendatabank. Nog niet alle milieuvergunningen van voor 2000 zijn ingebracht. De werking van Cyrinx is in 2009 echter aanzienlijk vereenvoudigd en versneld;
- Het Milieumanagement en Informatiesysteem (MKROS) dat moet gehanteerd worden in het kader van de samenwerkingsovereenkomst voor de registratie van milieuklachten werkt traag en is niet efficiënt. Er moet een groot aantal vensters doorlopen worden en de registratie vergt relatief veel tijd. Dit resulteert in minder beschikbare tijd voor de effectieve behandeling van de klacht.

1.1.3 Visie

De dienst groen en natuur heeft een belangrijke rol te vervullen in het gemeentelijke milieu- en duurzaamheidsbeleid. Dit kan de dienst groen en natuur niet alleen. Hiervoor is een goede samenwerking nodig tussen de gemeentelijke diensten onderling en externe partners. Het onderhouden en versterken van deze samenwerkingsverbanden moet hierbij de nodige aandacht krijgen.

Opvolging en bijsturing van het gemeentelijke beleid door het bijhouden van databanken en de milieubarometer zorgen ervoor dat we adequaat kunnen inspelen op nieuwe uitdagingen. Door communicatie van deze informatie naar de verschillende doelgroepen willen we de draagkracht van het gemeentelijke beleid vergroten.

Tevens moet het personeel voldoende kansen voor vorming krijgen om het hoofd te bieden aan een zeer snel veranderend landschap van milieu en duurzaamheid. Zo kan de gemeente Brasschaat op een gefundeerde wijze nieuwe initiatieven ontwikkelen en waar mogelijk als voortrekker optreden.

1.1.4 Doelstellingen

- Samenwerking.
  - De milieudienst dient ter verwezenlijking van zijn taken nauw samen te werken met andere diensten;
  - Er dient optimaal gebruik te worden gemaakt van de diensten die door andere overheden of instanties worden aangeboden (in zoverre dit een verbetering inhoudt uiteraard);
- Blijvend voldoen aan de basis en het onderscheidingsniveau van de samenwerkingsovereenkomst;
- Maximaal gebruik maken van de subsidies uit de projectenveloppe van de samenwerkingsovereenkomst
- Kennis.
  - De aanwezige kennis dient behouden te blijven.
  - Het personeel dient op de hoogte te zijn van relevantie milieuwetgeving en evoluties in het milieubeleid.
- Bijhouden van statistische gegevens over het milieubeleid, milieubarometer. Zichtbaarheid van het milieubeleid vergroten via de gemeentelijke informatiekanalen;
- Alle hinderklachten dienen op eenvoudige wijze blijvend ingebracht te worden in het eigen gemeentelijk registratiesysteem;
- Tegen 1 januari 2012 dienen alle milieuvergunningen klasse 1 en 2 worden ingebracht in de milieuvergunningendatabank;
- Elektronisch indienen van de milieuvergunning aanmoedigen.

1.1.5 Acties

Actie IN.1 Onderhouden en versterken van samenwerking tussen de gemeentelijke diensten en externe partners

- Oprichting van een werkgroep interne milieuzorg;
- Vooraf behandelen van technische aangelegenheden op het stafoverleg technische diensten;
- Verwezenlijken van een goede terugkoppeling naar het bestuur;

- Opvolgen van bovengemeentelijke overlegstructuren en terugkoppeling hierover naar het bestuur door de deskundige milieu, diensthoofd groen en natuur en de bevoegde schepen;
- Regelmatige terugkoppeling van het diensthoofd en de deskundige milieu naar het managementteam en/of college. De beleidsvoorbereiding gebeurt in overleg met de bevoegde beleidscoördinator(en), gemeentesecretaris en bevoegde schepen en/of burgemeester;
- Jaarlijkse oplijsting en actualisering van de taken van de milieudienst via het milieujaarprogramma.
- Blijvend voorzien van een jaarlijkse subsidie voor de milieu- en natuurverenigingen alsook wijkverenigingen die acties rond milieu uitvoeren en dit ter ondersteuning van hun werking. Kostprijs: 2.500 euro per jaar. Bepaalde acties van de milieu- en natuurverenigingen leveren bijdrage aan het bereiken van de milieudoelstellingen van de gemeente.

Actie IN.2 Zorgen van een goede opleiding van de medewerkers van de milieudienst

Vanuit de gemeente Brasschaat wordt opleiding en bijscholing van ambtenaren gestimuleerd om de taken naar behoren te kunnen uitoefenen. Immers op vlak van milieu en duurzaamheid zijn er heel wat veranderingen en evoluties aan de gang.

Het bijscholingsprogramma van de duurzaamheidsambtenaar is eerder gericht op energie, duurzaam bouwen en verbouwen, duurzame mobiliteit, milieuverantwoord productgebruik, ... Het bijscholingsprogramma van de deskundige milieu is eerder gericht op milieuwetgeving, kennis over milieusaneringstechnieken, best beschikbare technieken, milieutechnologie, afvalbeleid, ... Daarnaast vormt bijscholing over ecologische processen een aandachtspunt.

De administratieve medewerkers op niveau D hebben een basiskennis van het Vlarem en de milieuwetgeving in het algemeen. Via opleidingen wordt deze basiskennis geregeld opgefrist en uitgediept naargelang noodzaak.

Financiële weerslag: Algemeen opleidingsbudget gemeente. Er wordt ingespeeld op opleidingen die gratis worden aangeboden door overheidsinstanties.

Actie IN.3. Verder uitbouwen en bekendmaken van de milieubarometer

De huidige milieubarometer omvat 16 indicatoren. Voor een goede opvolging en bijsturing van het beleid, wordt ernaar gestreefd om de milieubarometer verder uit te bouwen naar een set van een 30-tal indicatoren. Jaarlijks zal de milieubarometer met een aantal indicatoren worden uitgebreid. Zo zal als eerste bijkomende indicator een evaluatie van de hinderklachten toegevoegd worden.

De resultaten van de milieubarometer zullen bekendgemaakt worden via de gemeentelijke infokanalen zoals de Parkbode, website, lichtkranten, ... om zo de draagkracht van het gemeentelijke milieu- en duurzaamheidsbeleid te vergroten.

Actie IN.4 Aanvullen en versterken van het MMIS-systeem

- Blijvende registratie in alle milieudatabanken, van haarden van processierupsen en zwerfkatten, van meldingen betreffende rattenplagen;
- Alle milieuvergunningen van de klasse 2 en 1 dienen ingebracht te worden in de milieuvergunningendatabank. Daartoe zal stapsgewijze gewerkt worden. De ingave van de dossiers vormt tevens een aanleiding om zicht te krijgen op de lopende vergunningen;
- Elektronisch indienen van de milieuvergunning aanmoedigen door dit mee te geven bij het papieren Vlarem-formulier.

Actie IN.5 Ontwikkeling van een lange termijn visie over milieu en duurzaamheid door de opmaak van een milieubeleidsplan met een jaarlijkse rapportage

De gemeente Brasschaat verbindt zich ertoe om een lange termijn visie over milieu en duurzaamheid te ontwikkelen via haar milieubeleidsplan. De opvolging van dit plan gebeurt via een jaarlijkse rapportage in het milieujaarprogramma.

1.2 Handhaving gemeentelijke diensten

1.2.1 Huidige situatie

De milieudienst, politiediensten en GAS¹-ambtenaren (gemeenschapswachten) zijn (ondermeer) belast met de controle op de milieuwetgeving.

In het kader van het Milieuhandhavingsdecreet dient de gemeente over 2 handhavingsambtenaren te beschikken. Deze functie wordt uitgevoerd door de milieuambtenaar en een ambtenaar van de lokale politie. Deze toezichtfunctie houdt in dat er controle kan uitgeoefend worden op bedrijven, de zgn. hinderlijke inrichtingen, en de milieuwetgeving die op hen van toepassing is. Dit gebeurt in samenwerking met de lokale politie. Het moet hier wel gaan over bedrijven waarvoor de gemeente een milieuvergunning kan verlenen. Indien de vergunningverlenende overheid de Provincie is, is het de afdeling Milieu-inspectie van de Vlaamse Overheid die hiervoor bevoegd is.

De toezichthoudende ambtenaar is ook bevoegd voor een aantal belangrijke (niet alle) bepalingen uit de wetgeving die te maken hebben met afval, geluid en water. Naargelang de situatie wordt er gewerkt met raadgevingen, aanmaningen of bevelen. Deze worden steeds schriftelijk bevestigd. In geval van ernstige overtredingen kunnen er processen-verbaal opgemaakt worden.

Met de politie bestaat een samenwerkingsprotocol in de praktijk. Er wordt wederzijdse assistentie verleend. Zo is de politie voornamelijk gespecialiseerd in het doen van vaststellingen en de correcte opmaak van een proces-verbaal. De gemeentelijke milieudienst bezit dan weer de nodige expertise op het gebied van milieurecht en contacten met bedrijfsleiders, in die zin dat deze de bepalingen van het milieurecht kan vertalen naar een specifieke situatie toe.

De diensten van de Vlaamse Overheid, afdeling milieu-inspectie, stellen hun eigen controleprogramma's op en werken onafhankelijk van de gemeente. Dit geeft ook bijkomende garanties voor burgers betreffende objectieve klachtenbehandeling. Hun hulp kan zo nodig worden ingeroepen maar omgekeerd staat de milieudienst de toezichthoudende ambtenaren van milieu-inspectie ook te woord.

De GAS-ambtenaren worden voornamelijk ingezet in het kader van het gemeentelijke politiereglement. In het kader van milieutoepassingen treden zij o.a. op tegen sluikstort, zwerfvuil, hondenpoep, ...

---

¹ GAS staat voor Gemeentelijke Administratieve Sancties

Proactieve en reactieve controles

Zowel proactieve als reactieve controles worden door de milieudienst in samenwerking met de politiediensten uitgevoerd. Reactieve controles gebeuren naar aanleiding van hinderklachten terwijl proactieve controles zonder echte aanleiding kunnen gebeuren.

In 2010 is een proactief controleprogramma op hinderlijke inrichtingen effectief in voege getreden. De bedrijven worden gecontroleerd binnen het kader van een vooraf vastgelegd handhavingsprogramma, waarbij per jaar 1 of meerdere sectoren op het programma staan. Dat maakt de controles gemakkelijk op inhoudelijk vlak en draagt er toe bij dat één sector vanuit éénzelfde visie wordt benaderd.

Zo heeft het proactieve controleprogramma voor 2010 zich voornamelijk gericht op:

- De sectoren die sorteren onder de rubriek metalen (metaalbewerking vnl.), carrosserie en garageherstelwerkplaatsen.
- Controle van bedrijven die een milieuvergunning nog moeten aanvragen of waarvan de milieuvergunning dient geactualiseerd.

Een andere belangrijke peiler van het handhavingsprogramma vormt de controle van de niet gekende activiteiten. Het gaat hier om de controle op activiteiten waarvoor geen vergunning werd afgeleverd en waarvoor wel een vergunning nodig is en die dus nog regularisatie behoeven.

Van zodra door milieudienst wordt vastgesteld dat de vergunning niet aanwezig of niet meer actueel is, wordt het bedrijf in een lijst opgenomen. De controle op deze bedrijven gebeurt volgens de volgorde van notatie binnen deze lijst. Betrokken bedrijven zullen steeds de kans krijgen zich in orde te stellen met de vigerende milieuwetgeving (behoudens milieumisdrijven). Vanuit de milieudienst wordt hen een traject aangereikt om zich in orde te stellen. Bij ernstige klachten of inbreuken wordt de afdeling Milieu-inspectie gewaarschuwd, of eventueel zelfs de Civiele bescherming.

Bemiddeling

Bij de uitvoering van controles en indien het niet gaat om een ernstige inbreuk op de milieuwetgeving, zal in eerste instantie bemiddeld worden door de milieuhandhaver of worden aanmaningen gegeven. Meestal zijn alle partijen het meest gebaat bij een proces van bemiddeling. Voornamelijk het bestuur, de milieudienst en de wijkinspecteurs treden op als conflictbemiddelaar bij lokale hinderproblemen, die veroorzaakt worden door hinderlijke inrichtingen. Indien dit niet helpt, kan er gedacht worden aan een dwangmaatregel of het opstellen van een procesverbaal. In uitzonderlijke gevallen wordt onmiddellijk naar de vrederechter verwezen.

Kapvergunningen

In het kader van handhaving op kapvergunningen wordt er samengewerkt met de handhavingsambtenaar van de bouwdienst en de politie. Dit gebeurt voornamelijk wanneer er meldingen binnenkomen wanneer er bomen worden gerooid zonder dat er daarvoor een kapvergunning werd aangevraagd, wanneer heraanplantingen niet werden uitgevoerd of in het kader van herstellvorderingen.

In het politiereglement zijn een aantal belangrijke bepalingen opgenomen betreffende afval, sluikstorten en geluid. Bij overtreding kunnen de GAS-ambtenaren sancties heffen.

1.2.2 Knelpunten

Controles op hinderlijke inrichtingen gebeuren nu nog teveel naar aanleiding van klachten, niet zozeer proactief.

1.2.3 Visie

Naleving van de milieuwetgeving en de gemeentelijke reglementen is een belangrijk gegeven in het gemeentelijke milieubeleid. In eerste instantie zal veel gewerkt worden met bemiddeling, diplomatie en proactieve controles op bedrijven. Indien deze maatregelen niet tot een oplossing kunnen leiden, zal er overgestapt worden naar meer effectieve instrumenten zoals gemeentelijke administratieve sancties, dwangmaatregelen of een proces-verbaal. Een goede samenwerking tussen de gemeenschapswachten, de lokale politie en de handhavingsambtenaren is hierbij essentieel.

1.2.4 Doelstellingen.

- Meer proactieve controles op bedrijven, conform een jaarlijks op te maken planning. Samenwerking met politie wordt vooropgesteld;
- Verdere inzet van GAS-ambtenaren om allerhande vormen van kleinschalige overlast, beperkte inbreuken te penaliseren;
- Elke (mogelijke) milieuovertreding dient indien relevant gekoppeld te worden aan een eventueel aanwezig stedenbouwkundig aspect.

1.2.5 Acties

Actie IN.6 Uitvoeren van reactieve en proactieve controles op bedrijven

In samenwerking met de politie zal er een programma uitgewerkt worden om bedrijven sectoraal en pro-actief te gaan controleren. Het is de bedoeling dat elke sector aan bod komt. Dit om de efficiëntie te verhogen. Het aantal te controleren bedrijven zal evolueren naargelang de werklust van de proactieve controles. Rapportering over de controles zal gebeuren via het milieujaarprogramma.

Uiteraard blijven reactieve controles belangrijk in het kader van meldingen en klachten.

Financieel aspect: De gemeenten zullen subsidie krijgen voor het uitvoeren van controle-acties. Deze subsidie wordt geacht de onkosten van de inspecties (werkuren) te dekken en wordt verleend in het kader van het Decreet Algemene Bepalingen, luik milieuhandhaving. Ze bedraagt 180 euro per inspectie. Uiteraard dient de gemeente de nodige documenten te kunnen voorleggen dewelke de uitvoering ervan staven.

Actie IN.7 Aanpak van kleinschalige overlast via een goede samenwerking met de gemeenschapswachten en het heffen van GAS-sancties

Door een goede samenwerking met de politie en gemeenschapswachten zal er gewaakt worden over de uitvoering van ons politiereglement. In eerste instantie zal er zoveel mogelijk gewerkt worden met diplomatie en bemiddeling. Het effectief vorderen van GAS-sancties wordt maar toegepast indien voorgaande instrumenten niet tot een oplossing kunnen leiden.

1.3 Gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur.

1.3.1 Huidige situatie

In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst heeft de gemeente Brasschaat een gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur of MiNa-raad opgericht. De Samenwerkingsovereenkomst stelt aan de organisatie van de milieuraad specifieke eisen m.b.t. samenstelling, werking, statuten, bevoegdheden, procedure van adviesvraag en – verlening, en ondersteuning en samenwerking met andere adviesraden. Overeenkomstig de Samenwerkingsovereenkomst dient de milieuraad jaarlijks een verslag op te maken waarin ze rapporteert over haar werking.

Deze adviesraad voor milieu en natuur heeft als opdracht problemen te onderzoeken die rechtstreeks verband houden met de bescherming en verbetering van het leefmilieu. De milieuraad kan hiertoe ondermeer :

- De bevolking informeren en sensibiliseren;
- inspraakmogelijkheden voorzien;
- eigen voorstellen ontwikkelen.

De milieuraad heeft tevens als opdracht, op eigen initiatief of op verzoek van het college van burgemeester en schepenen en/of de gemeenteraad, een met redenen omkleed advies uit te brengen over alle aangelegenheden die op het leefmilieu van de gemeente betrekking hebben. Er worden veel aanvullende adviezen gegeven op projecten die de gemeente onderneemt. Projecten an sich worden niet in vraag gesteld, de adviezen zijn eerder aanvullend of beogen een project bij te sturen.

Werking

Deze raad heeft zijn eigen statuten, huishoudelijk reglement en afsprakennota. Deze zijn als bijlage opgenomen. In het huishoudelijke reglement is meer informatie terug te vinden over de werking van de raad.

De MiNaraad bestaat uit 17 stemgerechtigde leden. Hiervan zijn er 9 van het mannelijk, en 8 van het vrouwelijk geslacht. Tevens zijn er 9 leden vertegenwoordigd namens de milieu- en natuurverenigingen. De duurzaamheidsambtenaar fungeert als secretaris van de milieuraad.

De gemeente stimuleert de werking van de milieuraad door voldoende financiële, logistieke en educatieve ondersteuning te verlenen. Het gaat hier concreet over ter beschikking stellen van de gemeentelijke raadszaal en werkingsmiddelen.

Jaarlijks maakt de milieuraad een jaarverslag op over haar werking van het voorbijaande jaar. Dit verslag maakt integraal deel uit van het milieujaarprogramma. Het bevat ondermeer een schematisch overzicht van de data van de vergaderingen en de belangrijkste

agendapunten en van alle uitgebrachte adviezen (onderwerpen en aard, gevolgen, respons van de gemeente), en een globale zelfevaluatie van de werking.

Jaarlijks of naargelang noodzaak overlegt het college van burgemeester en schepenen ook met de voorzitters en secretarissen van alle raden om de werking te evalueren en waar nodig bij te sturen.

In 2008 werd een initiatief vanuit Schoten opgestart voor een grensoverschrijdende milieuraad. De interregionale milieuadviesraad kan helemaal niet de taak van milieuraad waarnemen. Adviezen dienen in elk geval door de gemeentelijke milieuraad te worden opgenomen. Dit heeft zijn voordelen:

- grensoverschrijdende dossiers zoals het Regionaal Landschap de Voorkempen, de Waterbeheersplannen,... kunnen effectiever behandeld worden.
- mogelijkheid voor milieuraadsleden om informatie en ervaringen uit te wisselen.

Tot op heden werd er hier nog geen echte meerwaarde gecreëerd voor onze milieuraad, hoewel dit zeker wel zou kunnen. Het initiatief moet nog verder groeien. Wij zien voornamelijk meerwaarde in het tweede punt.

1.3.2 Knelpunten

- Vertegenwoordiging vanuit andere adviesraden is er wel, maar nog niet vanuit alle raden (bv. Jeugdraad);
- Inname van éénduidig advies door de milieuraad. Naar het college van burgemeester en schepenen moet het duidelijk zijn of een advies dat geformuleerd werd al dan niet door de ganse raad gedragen wordt;
- De intergemeentelijke milieuraad kan een meerwaarde hebben, maar dit werd nog niet echt gevaloriseerd.

1.3.3 Visie

De milieuraad is een belangrijk adviesorgaan dat de gemeentelijke werking mee ondersteunt. De gemeente wil de werking van de milieuraad in de komende jaren nog verder optimaliseren en zal de raad blijven beschouwen als een volwaardig adviesorgaan.

1.3.4 Acties

Actie IN.8 Blijvend ondersteunen van de gemeentelijke MiNaraad als beleidsadviserend orgaan

De gemeente Brasschaat zal de gemeentelijke MiNa-raad blijvend ondersteunen door het ter beschikking stellen van de nodige accommodatie en een jaarlijkse financiële ondersteuning. Tevens wordt de MiNa-raad advies gevraagd over alle gemeentelijke dossiers die met milieu en natuur te maken hebben.

In de werking van de MiNa-raad moeten volgende aandachtspunten meegenomen worden:

- De raad beter bekend maken bij de bevolking;
- Strikte rapportering van milieuraad naar college toe en omgekeerd aanhouden;
- Toezicht houden op de correcte samenstelling van milieuraad;
- Overleg tussen college van burgemeester en schepenen en milieuraad verder bevorderen;
- Werking van de raad behouden en jaarlijks evalueren i.o. van college van burgemeester en schepenen (overlegvergadering met alle raden);
- 8 vergaderingen per jaar, waarvan 7 toegankelijk voor alle Brasschatenaren.

- Blijvend streven naar minimaal 15 stemgerechtigde leden (thans 17), waarvan minstens 1/3 behorend tot een milieu- en natuurvereniging.

Financieel aspect: In de begroting wordt er jaarlijks 2.000 euro voorzien ter ondersteuning van de werking van de raad.

2 Afval

We starten deze cluster met een omschrijving van wat we onder afval verstaan. Een stof is afval wanneer de houder er zich van ontdoet, moet ontdoen of voornemens is er zich van te ontdoen.

Het Vlaamse Afvalstoffenbeleid is gebaseerd op de principes van de zogenaamde 'Ladder Van Lansink'. De Ladder van Lansink stelt een rangorde op voor onze omgang met afval. De ladder bestaat uit verschillende treden. Verwerk je je afval op de hoogste trap van de ladder, hoe beter dit is voor het milieu en hoe goedkoper.

De beste manier om met afval om te gaan is afval vermijden. *Afvalpreventie* bevindt zich dan ook op de bovenste trede van deze ladder. *Hergebruik* komt op de tweede plaats. Immers dit vereist weinig of geen energie of nieuwe grondstoffen. Nog een trede lager vinden we *sorteren en recycleren*. Veel afvalstoffen bevatten grondstoffen die geselecteerd ingezameld worden en opnieuw gebruikt kunnen worden. Recyclage wordt niet als hergebruik of afvalpreventie beschouwd. Recyclage houdt immers in dat de afvalstof eerst een fysische of zelfs chemische wijziging ondergaat alvorens ze herbruikt kan worden.

Restafval kan verbrand worden in moderne, aangepaste installaties met gaswassing en energierecuperatie. Niettegenstaande de ultragesofisticeerde filters voor de uitlaatgassen blijven vele verbrandingsovens last hebben van dioxine-uitstoot, stank,... Daarom staat *afvalverbranding* op de voorlaatste plaats in de ladder van Lansink. *Storten* staat helemaal onderaan de ladder en moet zoveel mogelijk vermeden worden. Het zorgt voor een ernstige hinder in de natuur, stank, bodem- en waterverontreiniging,...

Afval voorkomen is dan ook de eerste prioriteit in het Vlaamse afvalstoffenbeleid. Reeds jaren werkt de OVAM verschillende acties uit die de Vlaming aansporen om meer afval te voorkomen. Via de vrijwillige samenwerkingsovereenkomst over milieu wil de Vlaamse overheid ook de gemeenten stimuleren. Ook in de gemeente Brasschaat is het afvalbeleid gebaseerd op deze principes.

Ook wordt het 'vervuiler betaalt' principe mee vertaald in het gemeentelijke beleid. Het komt er op neer dat hoe meer afval je produceert, hoe meer je moet betalen.

Een belangrijk en steeds terugkerend thema is afvalarm consumeren. Alle Vlamingen zijn consumenten en we consumeren vrijwel tijdens al onze bezigheden. Vandaar dat het een belangrijke zaak is rond afvalarme consumptie heel wat acties op te zetten. Dit zowel van praktische informatie over producten tot brede sensibilisatiecampagnes.

Het laatste deel van deze cluster gaat over de problematiek van zwerfvuil en sluikstorten. Zowel zwerfvuil als sluikstorten ontsieren het openbaar en/of privaat domein. Bovendien trekken zwerfvuil en sluikstorten ook bijkomend nog vuil aan en kunnen ze ook een potentiële bron zijn van milieuvervuiling, onhygiënische situaties, plagen van ongewenste diersoorten, ...

Het probleem kan zich onder vele vormen voordoen:

- Zogenaamd regulier zwerfvuil: papiertjes, plastic, ...;
- Hondenpoep;
- Sluikstorten. Hierbij wordt er meer dan één papiertje of stuk plastic achtergelaten op een manier die in strijd is met de regelgeving;
- Foutief aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen. Bij deze vorm van sluikstorten wordt afval op een foutief tijdstip of verkeerde locatie aangeboden. De voorschriften van de afvalkalender worden niet gevolgd.

2.1 Afvalpreventie en hergebruik

2.1.1 Huidige situatie

De gemeente Brasschaat onderneemt heel wat acties om afval te voorkomen. Dit zowel in eigen beheer als bij onze inwoners.

Politiereglement

De gemeente heeft in haar politiereglement een aantal bepalingen opgenomen betreffende de organisatie van afvalarme evenementen. Het gaat hier over de verkoop van verbruiksgoederen en andere koopwaar met een minimale verpakking, verbod op het verspreiden van wegwerpgadgets en sponsormateriaal, verplicht gebruik van herbruikbare bekervan en/of glazen, verbod op gratis bedeling van drank in eenmalige verpakking, verbod op flyers, vermijden van zwerfvuil, het sorteren van afval en het netjes achterlaten van het terrein, ...

Herbruikbare bekervan

In 2007 heeft de gemeente Brasschaat 9500 herbruikbare bekervan uit polypropyleen en een wasmachine aangekocht. Het beheer van deze bekervan gebeurt door de vzw Zonevreemd Konijn. De bekervan worden gans het jaar uitgeleend, al is de vraag in de zomerperiode duidelijk hoger (tot 4 maal of meer). Na gebruik en inlevering worden alle bekervan gewassen en opgeborgen. De bekervan worden voornamelijk op evenementen gebruikt. Ook het gemeentebestuur maakt zoveel mogelijk zelf gebruik van deze bekervan op evenementen zoals de Dorpsdag, wijkconcerten, ...

Retributie op het verspreiden van reclaimedrukwerk

De gemeente Brasschaat belast ongeadresseerd reclaimedrukwerk zodat het principe van 'de vervuiler betaalt' wordt toegepast. Tevens mag vanuit milieueconomisch oogpunt worden aangenomen dat dergelijke belasting effectief invloed heeft op het reclamebeleid van de ondernemingen.

De gemeente paste haar retributiereglement aan in functie van het interventiefonds voor oud papier. De vzw Interventiefonds oud papier is het beheersorganisme dat de aanvaardingsplicht voor papierafval afkomstig van reclaimedrukwerken beheert. Verdelers betalen een jaarlijkse vergoeding aan dit fonds om te voldoen aan hun verantwoordelijkheid voor de recyclage van het papierafval van reclaimedrukwerk afkomstig van de huishoudens.

Initieel was het gemeentelijke retributiereglement er op gericht al het reclaimedrukwerk te belasten. Bij de wijziging van het reglement werd echter in een vrijstelling voorzien voor die verdelers die zich hebben aangesloten bij het interventiefonds. De gemeente ontvangt dan een deel van haar gelden via het fonds. Verdelers van reclaimedrukwerk die niet bij het algemeen fonds zijn aangesloten, betalen nog wel individuele bijdrage aan de gemeente.

Stickervan tegen ongeadresseerd reclaimedrukwerk

De gemeente deelt gratis anti-reclamestickervan uit aan haar inwoners. Door het gebruiken van deze stickervan kan je kiezen om regionale pers en/of reclaimedrukwerk te weren uit je postbus. De mogelijkheid tot het verkrijgen van deze stickervan wordt ook geregeld gecommuniceerd via

de afvalkalender, de milieuraad, de milieuverenigingen, de Parkbode, ... Deze stickers worden sinds 2000 verdeeld. Uit onderstaande tabel blijkt dat het gebruik van deze stickers geleidelijk aan toeneemt. Zo waren in 2009 bijna 1 op 3 postbussen voorzien van deze sticker. De cijfers hebben betrekking op de gemeente Brasschaat.

Tabel 1: Aantal verdeelde anti-reclame stickers in Brasschaat (Databron: De Post)

Jaar	Aantal Stickers	Percentage (%)
2000	3925	24,6%
2001	3946	24,8%
2002	4000	25,0%
2003	4675	28,7%
2004	4811	28,9%
tot 2008	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
2009	5277	30,9 %

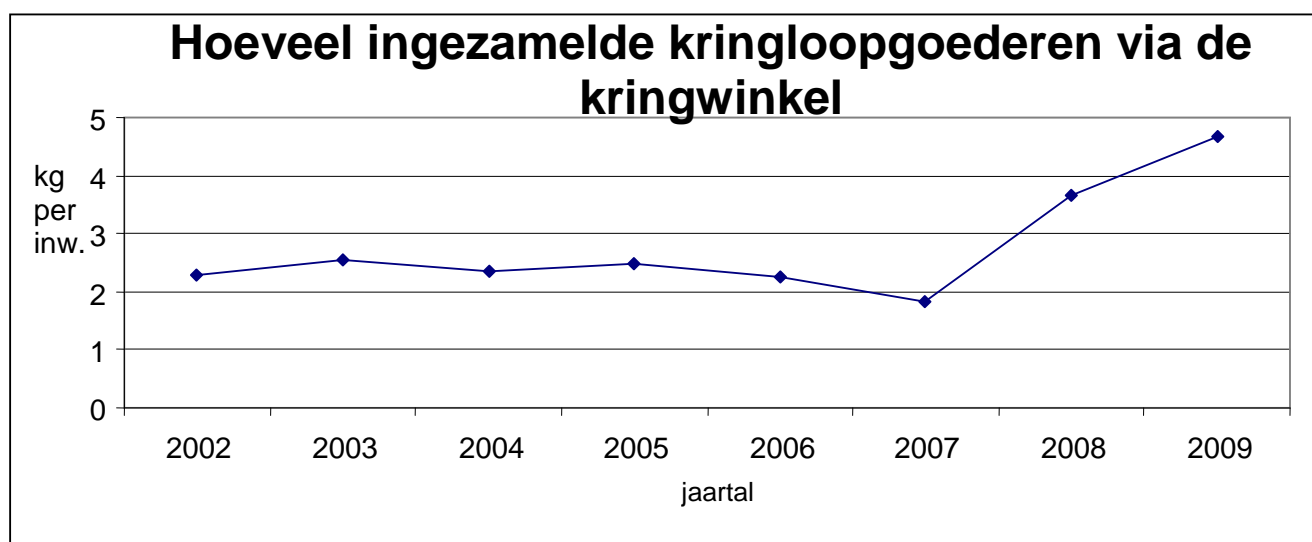
Het percentage betreft het relatieve aandeel ten opzichte van het totale aantal adressen binnen de gemeente.

Ook rond hergebruik van afvalstoffen wordt er in de Brasschaat gewerkt.

De Kringwinkel

De gemeente Brasschaat is aangesloten bij de Kringwinkel Antwerpen, die diverse afdelingen in de stad en daarbuiten beheert. De Kringwinkel garandeert een degelijke kwaliteit van tweedehandse goederen. Alle Kringwinkels hanteren immers dezelfde waarden en leggen zich normen op. Dat gaat van winkelinrichting, service bij verkoop, klantvriendelijkheid, enz. tot de kwaliteit van de goederen zelf. De gemeente Brasschaat is verbonden aan de site gelegen te Kapellen. Sinds 2007 is de hoeveelheid ingezameld materiaal enorm gestegen, wat uiteraard positief is.

Grafiek 1: Ingezamelde hoeveelheid kringloopgoederen 2002-2009

Eigen composteringsinstallatie

De gemeente heeft een eigen groencomposteerinstallatie die gesitueerd is naast het gemeentelijke containerpark. Dat is een goede zaak voor het milieu, want door een lokale verwerkingseenheid wordt er heel wat op transport bespaard en tuinafval wordt gerecycleerd tot groenafval. Al het groenafval van onze eigen diensten en inwoners wordt hier ingezameld en verwerkt tot compost. Inwoners kunnen de geproduceerde compost gratis afnemen. Voor grote afnemers en niet-Brasschatenaren is er een retributie voorzien.

Onze compost draagt het VLACO-kwaliteitslabel en ook het beheer van deze installatie wordt ondersteund door deze organisatie. VLACO staat voor Vlaamse Compostorganisatie en staat in voor de kwaliteitsbewaking van de compostproductie en de bevordering van de compostafzet.

Financieel aspect: Jaarlijks lidgeld Vlaco en heffingen op groencomposteerinstallatie, 7.000 euro.

Thuiscomposteren

Evenwel kan het nog beter, nl. door zelf thuis te composteren. Immers in Brasschaat beschikken de meeste inwoners over een tuin zodat het eenvoudig is om zelf je groenafval te composteren. Om het thuiscomposteren te bevorderen worden er in Brasschaat gratis compostvaten verdeeld. We vragen dan wel aan de inwoners om een initiatieles over thuiscomposteren bij te wonen op het containerpark. Een werkwijze die erg aanslaat. De afgelopen jaren zijn er al 780 compostvaten verdeeld.

Verder wordt er ook actief samengewerkt met de wijkverenigingen. Zo werden er in het verleden informatiesessies georganiseerd over composteren en het gebruik van compost en is er een subsidiereglement opgesteld ten voordele van verenigingen die het composteren promoten. Aan meerdere wijkverenigingen werd een subsidie toegekend voor de aankoop van een hakselmachine.

De gemeente Brasschaat heeft zelf geen compostmeesterwerking, maar werkt wel nauw samen met de organisatie van Velt (Vereniging voor ecologische teelt- en leefwijze).. Initiatieven werden ondernomen om een bijkomend netwerk (naast dat van Velt) van compostmeesters op poten te zetten, helaas zonder succes. Daarom dat er nauw wordt samengewerkt met Velt en met hun compostmeesters. Velt heeft ook een eigen tuin in onze gemeente waar er allerhande activiteiten zoals planten ruildagen, compost- en snoeilessen georganiseerd worden. Voornamelijk in het kader van juni compostmaand worden acties georganiseerd in samenwerking met Velt. Ook de ecologische tuin die de vereniging Velt bewerkt kreeg aandacht.

Sensibilisatie

Ook via de gemeentelijke infokanalen wordt de bevolking aangesproken en gesensibiliseerd rond afvalpreventie en hergebruik van afvalstoffen. Deze passieve sensibilisatie heeft voornamelijk tot doel om eenvoudige preventietips te verspreiden.

De gemeente vindt het belangrijk dat er ook samen met het onderwijs samengewerkt wordt rond deze thema's. Er is ondersteuning op logistiek vlak. Tevens wordt ook samengewerkt met het Provinciaal Instituut voor Milieueducatie (PIME) in het kader van het MOS-project. MOS staat voor Milieuzorg Op School. Dit is een educatief project dat milieuzorg op school wil stimuleren. Het gaat dan niet alleen over afval, maar ook over andere thema's zoals

energie, mobiliteit, milieuverantwoord productgebruik, ... Het aantal scholen dat zich de jongste jaren op dit project inschreef, is beduidend gestegen. Vaak wordt de cluster afval door de scholen als eerste prioriteit gekozen.

In onze gemeente zijn er 26 scholen waarvan er 15 zich hebben ingeschreven op het MOS-project. Hieronder vallen er ook drie gemeentelijke scholen. Tot op heden behaalden al 7 scholen behaalden het MOS-logo, wat wil zeggen dat ze effectief een aantal doelstellingen rond milieuzorg hebben gerealiseerd.

Uit deze cijfers mag niet worden afgeleid dat de andere scholen geen milieuwerving hebben of hieraan geen aandacht zouden besteden. Evengoed kunnen deze scholen rond milieu werken, zij het dan los van het project milieuzorg op school.

De gemeente stimuleert dit project in de eerste plaats door het bij de scholen zoveel als mogelijk bekend te maken en hen aan te moedigen deel te nemen. Dat gebeurt ondermeer via informatiesessies rond milieu die voor de scholen worden ingericht. Daarnaast biedt de gemeente ook ondersteuning door bijvoorbeeld materialen ter beschikking te stellen (vuilbakken, sorteerstickers, compostvaten, hulp bij aanleg composteerplaats) of transport te verzorgen van materialen die bij de provincie uitgeleend kunnen worden.

Interne milieuzorg

Ook in onze eigen gemeentelijke werking wordt er gewerkt rond afvalpreventie en hergebruik. De gemeente ondernam zelf enkele acties op vlak van afvalpreventie binnen haar eigen organisatie. Enkele voorbeelden:

- Handdoekrollen in de sanitaire ruimten;
- Schoonmaakmiddelen in grote verpakking;
- Herbruikbare toners voor afdruktoestellen;
- Gebruik van onze eigen compost en verhakseld snoeihout door gemeentelijke diensten bij groenonderhoud en aanleg van plantsoenen;
- Afvoer van overtollige grond (zand) zoveel mogelijk vermijden maar opmengen met compost en opnieuw gebruiken;
- in de drukkerij wordt enkelzijdig bedrukt papier verwerkt tot kladblokjes en blaadjes voor memohouders;
- hergebruik van bouwmaterialen die vrijkomen bij wegenwerken
- ...

2.1.2 Knelpunten

- Een gemeentelijk afvalpreventiebeleid voeren is niet eenvoudig. Producten die in de winkel liggen, zijn ten dele of zelfs soms volledig voorbestemd om op relatief korte termijn een afvalstof te worden. Wegwerpschoonmaakdoekjes en gadgets zijn hier een voorbeeld van;
- Verpakking heeft als functie het product te beschermen, transport mogelijk te maken en ook reclame te voeren. Hiervan zijn heel veel producten oververpakt. Echter, het valt buiten de gemeentelijke bevoegdheid om hieraan iets te doen. Dit wordt gereguleerd op Europees en federaal niveau;
- Er is geen kringloopwinkel in onze gemeente;
- Op vlak van interne milieuzorg zijn de huidige inspanningen te beperkt;
- Er zijn nog mogelijkheden om evenementen afvalarmer te laten verlopen, inbegrepen diegene die door de gemeente georganiseerd worden;
- Herbruikbare bekertjes worden nog niet op alle evenementen gebruikt waar dat nochtans wel mogelijk is;

- De gemeente Brasschaat heeft geen eigen compostmeesterwerking.

2.1.3 Visie

Het gemeentelijke afvalbeleid is gebaseerd op de principes van de Ladder Van Lansink en 'het vervuiler betaald' principe. De gemeente wil in eerste instantie de afvalberg verder verkleinen door afvalpreventie aan te moedigen en hergebruik te stimuleren. Er zal gewerkt worden vanuit onze gemeentelijke voorbeeldfunctie. De bestaande initiatieven moeten behouden en verbeterd worden. Oplossingen worden op actieve wijze aangereikt.

De volgende 5 jaren willen we prioritair werken om in onze eigen gemeentelijke werking afvalpreventie en hergebruik verder te implementeren. Hierin kadert het opstarten van een werkgroep interne milieuzorg om een voldoende groot draagvlak bij het personeel te creëren. Vervolgens behoort ook het stimuleren van thuiscomposteren tot de prioriteiten van dit milieubeleidsplan.

2.1.4 Doelstellingen

- Vergroten van de omzet van goederen die worden hergebruikt. De ondersteuning van de kringwinkel dient op het vlak van communicatie alleszins versterkt te worden. We streven naar 7kg ingezameld kringloopafval per inwoner tegen 2015:
- Ontwikkelen van een eigen kringloopwinkel op het grondgebied van Brasschaat;
- Thuiscomposteren blijft een prioriteit. Daarnaast is het echter mogelijk om groenafval in de eigen groencomposteerinstallatie te verwerken;
- 50 % van de brievenbussen is voorzien van een anti-reclamesticker;
- Op alle evenementen waar nog plastic wegwerpbekers worden gebruikt dienen er herbruikbare bekken en/of glazen gebruikt te worden;
- De gemeentelijke groencomposteerinstallatie blijft behouden;
- Afvalpreventie en hergebruik in eigen beheer sterk doen toenemen. Er wordt gewerkt rond minstens 5 belangrijke productgroepen. Doelstelling vormt een verbetering van alle frequent aangekochte productgroepen, indien financieel verantwoord;
- Opstarten van een werkgroep interne milieuzorg in de eigen gemeentelijke werking.
- Alle scholen van het gemeentelijke onderwijs ontwikkelen een beleid rond afvalpreventie en hergebruik;
- Toenemend aantal scholen dat deelneemt aan het MOS-project van PIME.

2.1.5 Acties

Actie AF.1 Stimuleren van afvalpreventie en hergebruik in onze eigen gemeentelijke werking

- Jaarlijks passief sensibiliseren rond de preventie van minstens 1 afvalstof;
- Een daling van het papierverbruik moet ondermeer bewerkstelligd worden door een verdere digitalisering van documenten, inbegrepen de archivering. Daarnaast dient er blijvend gewezen te worden op de mogelijkheden om papierverbruik te beperken. Financieel aspect: De aangekochte hoeveelheden zullen de volgende jaren verder opgevolgd worden. Aan de hand van deze hoeveelheden kan ook bepaald worden of er bespaard wordt;
- Zoveel mogelijk producten in grootverpakking aankopen;
- Blijvende inventarisatie bijhouden van de eigen bedrijfsafvalstoffen;
- Oprichting van een werkgroep interne milieuzorg;
- De eigen gemeentelijke diensten dienen steeds naar mogelijkheden te zoeken om afval te voorkomen. De keuze hangt nauw samen met de gestelde doelstellingen

binnen het hoofdstuk milieuverantwoord productgebruik. Een toetsing van een aankoop aan bepaalde duurzaamheidscriteria zou meer uitgebreid moeten worden naar producten die geregeld opnieuw worden aangekocht.

Actie AF.2 Stimuleren van afvalarme evenementen

- Evenementen binnen de gemeente screenen op effectief gebruik van herbruikbare bekertjes en de organisatoren hierbij begeleiden. De evenementen kunnen geïnventariseerd worden via het gemeentesecretariaat, de verhuur van feestmaterialen of andere kanalen;
- Het reglement afvalarme evenementen bekendmaken bij elke organisator;
- De mogelijkheid tot gebruik van herbruikbare bekertjes op 11-juli viering en Dorpsdag verder uitwerken. In het verleden bleek dit niet haalbaar gezien de aard en de grootte van de evenementen (beschikbaar aantal bekertjes, organisatie).

Actie AF.3 Sensibiliseren van de doelgroepen over afvalpreventie

- Verderzetten van preventiecampagnes zoals rondleidingen op het containerpark en toelichting door de compostmeesters;
- Antireclamestickers verder blijven uitdelen;
- Kijken of de prestaties die een aantal gemeentelijke scholen leverden op gebied van afvalpreventie, niet naar alle gemeentelijke scholen uitgebreid kunnen worden en dit als voorbeeld voor andere onderwijsnetten;
- Gids voor afvalarme schoolaankopen aan het begin van elk schooljaar verspreiden naar de ouders en leerkrachten toe;
- Het verspreiden van informatie d.m.v. brochures, artikels, ... In kader van afvalpreventie jaarlijks minstens een sensibilisatieactie opzetten rond één productgroep;
- Ontwikkelen van een campagne rond afvalarm winkelen door te werken met herbruikbare tassen;
- Stimuleren van winkeliers om gratis winkeltasjes bij aankoop zoveel mogelijk af te schaffen;
- Organiseren van infoavonden rond afvalbeleid.

Actie AF.4 Stimuleren van hergebruik van afvalstoffen

Kringloopwinkels

- Bekendmaking van de huidige kringwinkel bij inwoners;
- Sensibilisatieacties organiseren om mensen te stimuleren gebruikte producten binnen te brengen in een kringloopcentrum;
- Onderzoek naar mogelijkheid tot oprichten van een site voor de kringwinkel binnen de eigen gemeente.

Atelierwerking

- Aanmoedigen uitbreiding atelierwerkingen (ev. in het kader van sociale economie) zoals bv. fietsherstelplaatsen, reparatie van goederen, toekennen van kwaliteitslabels aan herstelde goederen, ...

Composteren

- Uitwerken van acties in het kader van juli compostmaand;
- De acties van Velt verder ondersteunen en bekendmaken;
- Velt verder verzoeken tot het verschaffen van uitleg over composteren;
- Het hergebruik en composteren van tuinafval verder stimuleren door het blijven gratis ter beschikking stellen van compostvaten.
Financieel aspect: Aankoop 250 compostvaten, 3.500 euro. De aankoop gebeurt via Igean.
- Blijvend informatie geven over afvalarm tuinieren, het creatief omgaan met tuinafval.

- Onderzoeken of de uitbouw van een eigen gemeentelijke compostmeesterwerking zinvol en haalbaar is;
- Het initiatief van de compostmeesters uitbreiden, ondermeer naar appartementsgebouwen en woningen met een kleine of geen tuin.

2.2 Selectieve inzameling en restafval

2.2.1 Huidige situatie

Binnen dit hoofdstuk lichten we eerst kort de praktische regelingen toe wat betreft de hoofdzaken van het gemeentelijke afvalbeleid (1.2.1.1), waarna er wordt gefocust op het inhoudelijke aspect ervan (1.2.1.2). Tot slot wordt ook de registratie van de gegevens besproken (1.2.1.3).

2.2.1.1 Praktische organisatie van het afvalbeleid

Heel wat fracties worden selectief ingezameld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de huis-aan-huis ophaling, de inzameling op het containerpark en de inzamelpunten in de wijken. Geregeld wordt er naar de bevolking gecommuniceerd over de ophaaldata, wijzigingen betreffende afvalbeleid enz...

De verwerkingskost van al dat afval op jaarbasis bedraagt 414.870 euro wat betreft de afvalstoffen waarvoor de gemeente zelf een contract afsloot met een erkend verwerker. De werkingskosten milieu die jaarlijks aan Igean betaald worden, zijn grotendeels gerelateerd aan de verwerkingskost van het afval en bedragen 1.674.000 euro.

Huis-aan-huisophaling

Een groot aantal van de contracten, waarbij telkens een onderscheid te maken valt tussen transport en verwerking, wordt beheerd door het intergemeentelijke samenwerkingsverband IGEAN. Zo worden volgende fracties worden huis aan huis opgehaald:

- 2-wekelijkse ophaling van PMD-afval
- 2-wekelijkse ophaling van GF+-afval
- 2-wekelijkse ophaling van tuinafval
- maandelijkse ophaling van papier en karton. In tegenstelling tot andere gemeenten kunnen inwoners er voor kiezen deze fractie aan te bieden door middel van rolcontainers.

Ook in eigen beheer worden er nog bepaalde afvalfracties ingezameld. Zo gaat het o.m. om

- 2-wekelijkse ophaling van restafval
- 2-wekelijkse ophaling van tuinafval. De 2-wekelijkse ophaling is gratis. Diegenen die graag een wekelijkse ophaling van deze afvalfractie hebben, moeten hiervoor een groene jaarsticker ter waarde van 60 euro betalen.
- Ophaling op afroep van groenafval en groot huisvuil. Deze dienst is betalend.

Voor het onderhoud van de huisvuilwagens wordt jaarlijks 10.000 euro voorzien in de begroting.

Inzameling op het containerpark

De gemeente Brasschaat beschikt over een zeer uitgebreide inzameling van allerlei afvalstoffen in afzonderlijke en/of gecompartmenteerde containers of in goed afgesloten ruimtes op een vloeistofdichte ondergrond op het containerpark:

- papier & karton
- gekleurd, vlak en wit glas
- plasticverpakkingen
- metalen verpakkingen
- drankkartons
- textielafval
- oude metalen
- groenafval
- houtafval
- afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA)
- steenpuin/inert afval
- asbesthoudend bouw- en sloopafval
- klein Gevaarlijks Afval (KGA)
- piepschuim (eps)
- folies
- plastic bloempotten en plantentrays
- harde plastics
- gips en ytong

Ook gemeentelijke bedrijfsafval, veegvuil, vuil van sluikestorten komen terecht op het containerpark. Met huisvuil, oude en vervallen geneesmiddelen, GF+ en zand kan je er niet terecht.

Een aantal van de fracties zijn betalend. Voor particulieren is de retributie afhankelijk van het volume dat wordt aangeleverd. Groenafval en grof huisvuil van bedrijven is onderworpen aan een afzonderlijke retributie, waarbij het gewicht en niet het volume van de fractie bepalend is. Zelfstandigen moeten dan ook wegen op de weegbrug. Voor het overige dienen bedrijven hun bedrijfsafval af te voeren via een private ophaaldienst.

Het containerpark wordt momenteel door de gemeente beheerd. Vanaf 1 januari 2011 is de overdracht naar de intercommunale IGEAN voorzien.

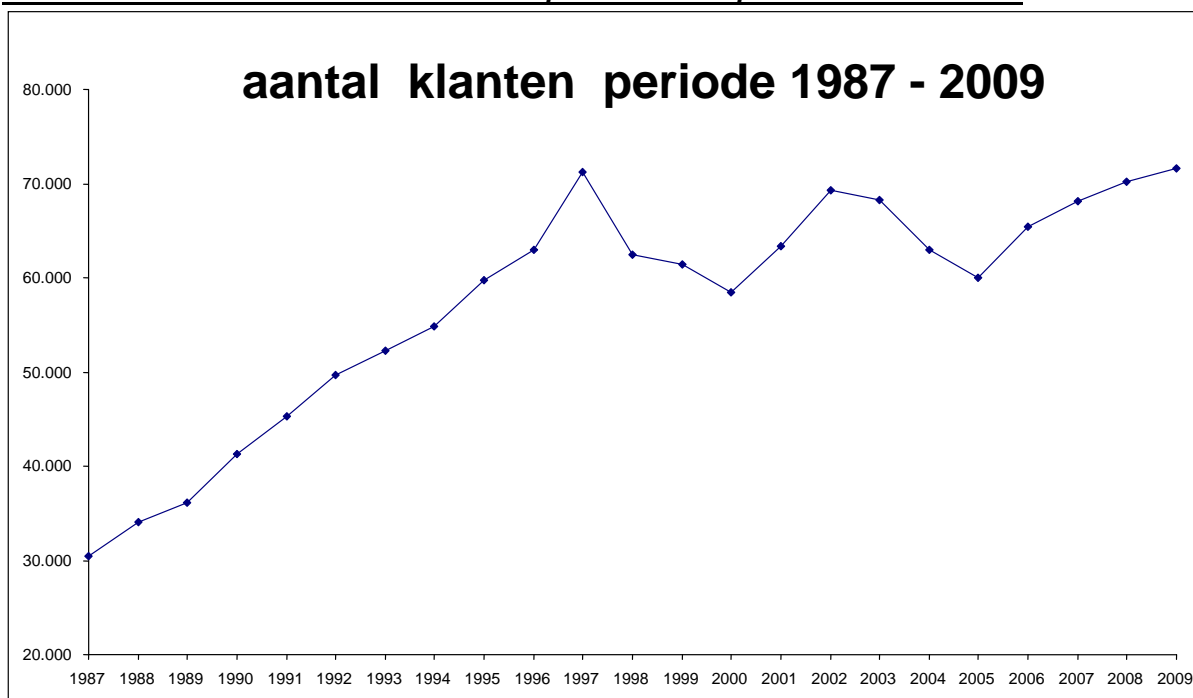
Op het containerpark gebeurt er een toegangscontrole van elke bezoeker. Enkel inwoners van Brasschaat kunnen op ons containerpark terecht. Voor 2006 waren er heel wat problemen met mensen van buiten de gemeente die afval op ons containerpark kwamen storten. Daarom werd in 2006 een systeem geïmplementeerd dat het mogelijk maakt om de bezoekers te registreren aan de hand van hun paspoort.

Door een strengere controle op grof vuil en de invoering van nieuw in te zamelen afvalfracties, is de voorbije jaren het ingezamelde grofvuil gedaald.

Verder is door een aanpassing van de openingsuren en het opheffen van een retributie op het storten van asbest de werking van het containerpark verder gewijzigd.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie van het aantal klanten op het containerpark van Brasschaat:

Grafiek 2: Evolutie van het aantal klanten op het containerpark van 1987 tot 2009

Financieel aspect containerpark, op jaarbasis:

- Indirecte kosten, 21.467 euro.
- Ophalen en verwerken van afval, 444.601 euro.
- Personeelskost 213.060 euro.

Wijkinzameling

Ook op wijkniveau worden er verschillende afvalfracties ingezameld. Meer specifiek gaat het over glas, KGA en textiel.

2.2.1.2 Huidig beleid

Restafval

Restafval is het afval dat als rest overblijft na toepassing van de sorteerregels. De hoeveelheid restafval is in 2009 gedaald tot 138 kg per inwoner. De vooropgestelde beleidsdoelstelling van 150kg per inwoners per jaar is dus gehaald. De daling kwam er in 2008 na invoering van volgende maatregelen:

- Verhoging van de retributie: 1,5 euro per 60 liter restafval. Het betrof een verdubbeling van de bestaande retributie. Gelet echter op het relatief hoge restafvalcijfer bleek dat er nog beter gesorteerd kon worden. Gezinnen die beter sorteren, betalen dus in vergelijking met vroeger zeker niet het dubbele! De huidige tarieven liggen tevens in de lijn van wat de VVSG adviseert en die van de omliggende gemeenten;
- Promotie mogelijkheid tot gratis inzameling van plastic folies, bloempotten en trays, eps (piepschuim) op het containerpark. Medio 2008 werd ook nog gestart met de selectieve inzameling van harde plastics. Al deze fracties waren voorheen restafval;
- Sensibiliseren naar de burger toe over de mogelijkheden tot het selectief inzamelen, de correctere verrekening van de kosten (het principe de vervuiler betaalt toelichten).

De sensibilisatie gebeurde tijdens wijkvergaderingen, d.m.v. diverse artikels in het gemeentelijke infoblad, de sorteer(baro)meter werd een item op de vuilniswagen en een sprekende affichecampagne.

Verder van belang is dat het restafvalcijfer tot stand komt na optelling van de fractie die huis-aan-huis wordt opgehaald, alsook het grof vuil op het containerpark. Het wordt verminderd met het restafval van zelfstandigen, in zoverre vergelijkbaar met huishoudelijk afval. Ook het veegvuil van de straat wordt hierin niet verrekend.

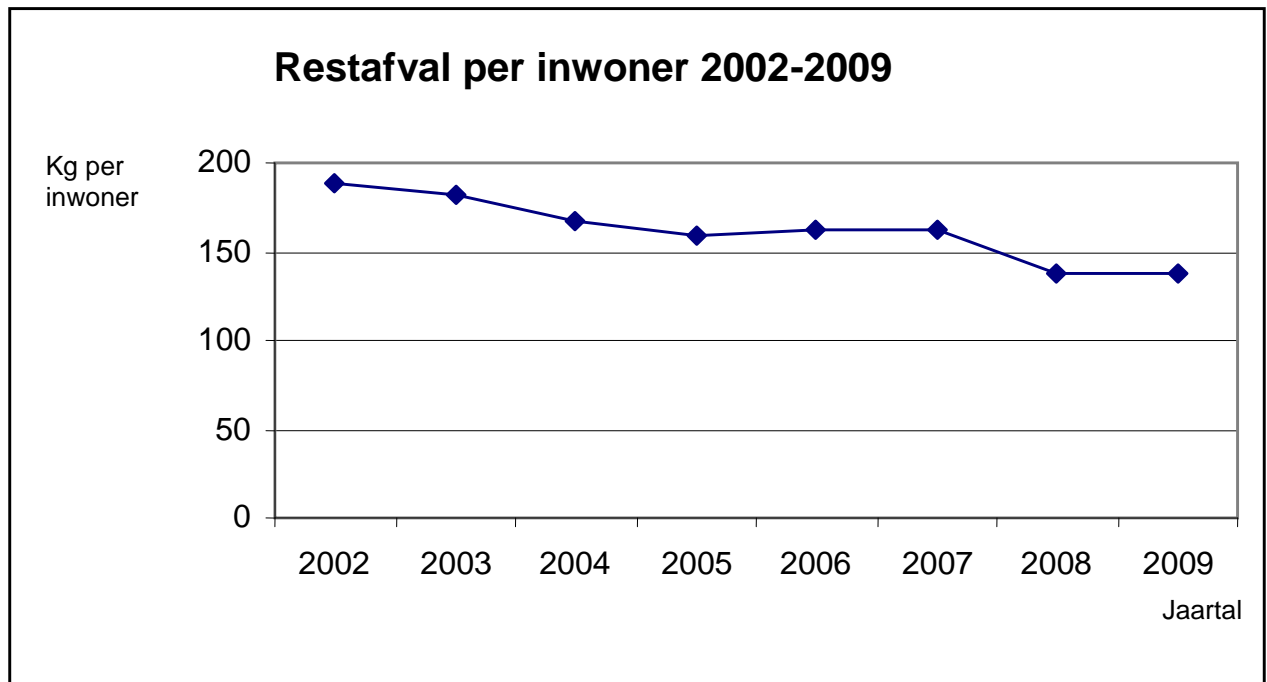
Verder wordt dit cijfer gecorrigeerd (vermeerderd) met het residu dat uit het PMD-afval voortkomt (in de moeilijke pmd-fractie belandt heel wat restafval). De correctie betreft ca. 3 kg per inwoner per jaar.

Inwoners kunnen groot huisvuil laten ophalen op afroep. Deze service is betalend en de ophaling gebeurt in eigen beheer. Zo wordt er jaarlijks 160.000 kg. groot huisvuil ingezameld, waarvan 105.000 kg. kan gesorteerd worden (hout, glas...) en 55.000 kg. werkelijk restafval is.

Het grofvuil op het containerpark kon verminderd worden dankzij:

- een betere communicatie over de inzamelregels;
- een betere controle op het containerpark;
- nieuwe selectieve fracties (harde plastics, gips en ytong, folies, bloempotten en trays);
- een betere inzameling van het marktvuil.

Grafiek 3: Hoeveelheid ingezameld restafval van 2002 tot 2009

Luiers konden tot 2009 nog ingezameld worden bij het GF+. Omwille van de wijziging van de samenstelling ervan, o de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij dat deze echter niet langer composteerbaar waren. Inderdaad werd de natuurlijke cellulose de jongste jaren almaar meer vervangen door niet-composteerbare varianten (sap's met name). Uiteraard geen positieve evolutie binnen het afvalbeleid aangezien deze afvalfractie nu bij het restafval wordt gerekend.

Vanaf 2010 voorziet de gemeente dan ook een subsidie aan jonge gezinnen met kinderen beneden 3 jaar en personen met incontinentieproblemen. Deze subsidie bedraagt 30 euro per jaar en wordt uitbetaald onder de vorm van huisvuilzakken of –stickers. Hiermede wordt tegemoet gekomen in de meerkost voor het aanbieden van dit bijkomende restafval.

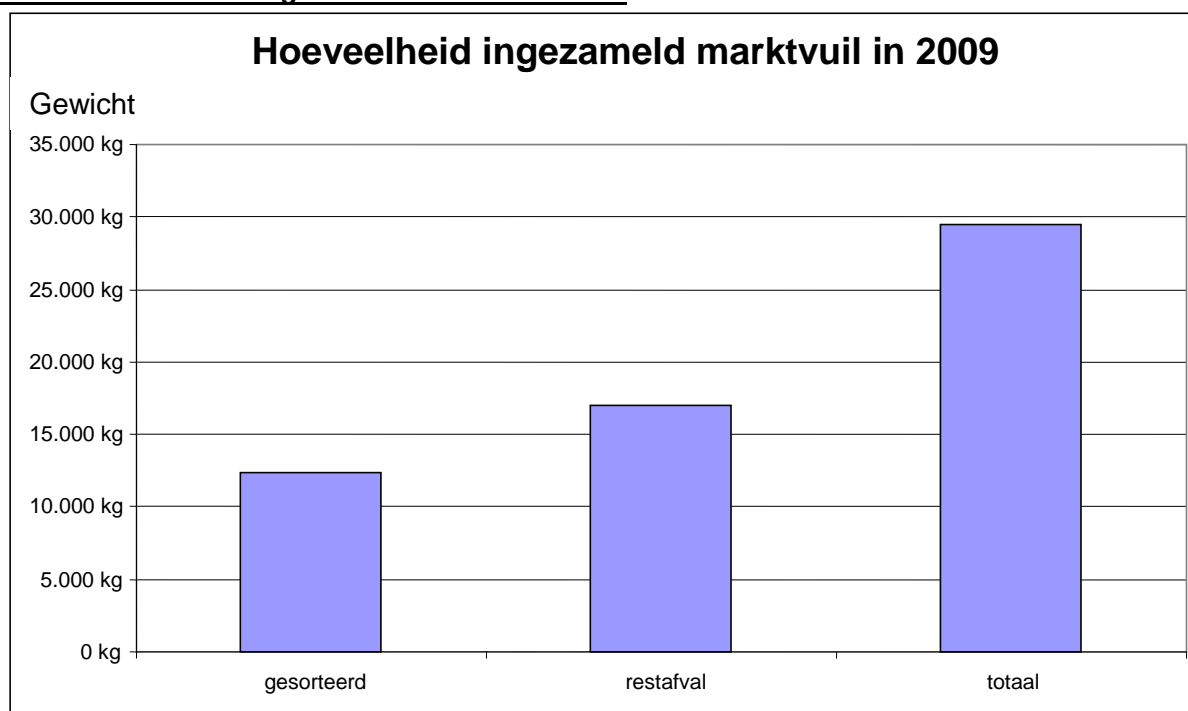
De mogelijkheid om van deze steunmaatregel te genieten werd ruim bekendgemaakt via de gemeentelijke communicatiemedia (website, infoblad...). Ook werd er een communicatie opgestart naar het ocmw en de huisartsen toe.

In de periode januari-september 2010 maakten 361 gezinnen met een kind jonger dan 3 jaar gebruik van de steunmaatregel. Inzake incontinentie waren er 120 aanvragen.

Marktvuil

Maandag vindt de wekelijkse markt plaats in Brasschaat. Marktkramers kunnen hun afval gesorteerd aanbieden. Onze gemeentediensten zorgen voor de ophaling. De gemeentediensten zien erop toe dat de afvalstoffen gesorteerd worden aangeboden. Door de regels in herinnering te brengen, werd een daling van het restafval van de markt bekomen.

Grafiek 4: Hoeveelheid ingezameld marktvuil in 2009

Gesorteerd = Marktvuil, dat selectief wordt ingezameld (papier en karton, hout,...)

Restafval = Marktvuil dat niet gesorteerd wordt of gesorteerd kan worden

Totaal = Som van het gesorteerde en niet gesorteerde marktvuil

GF+ en T-afval

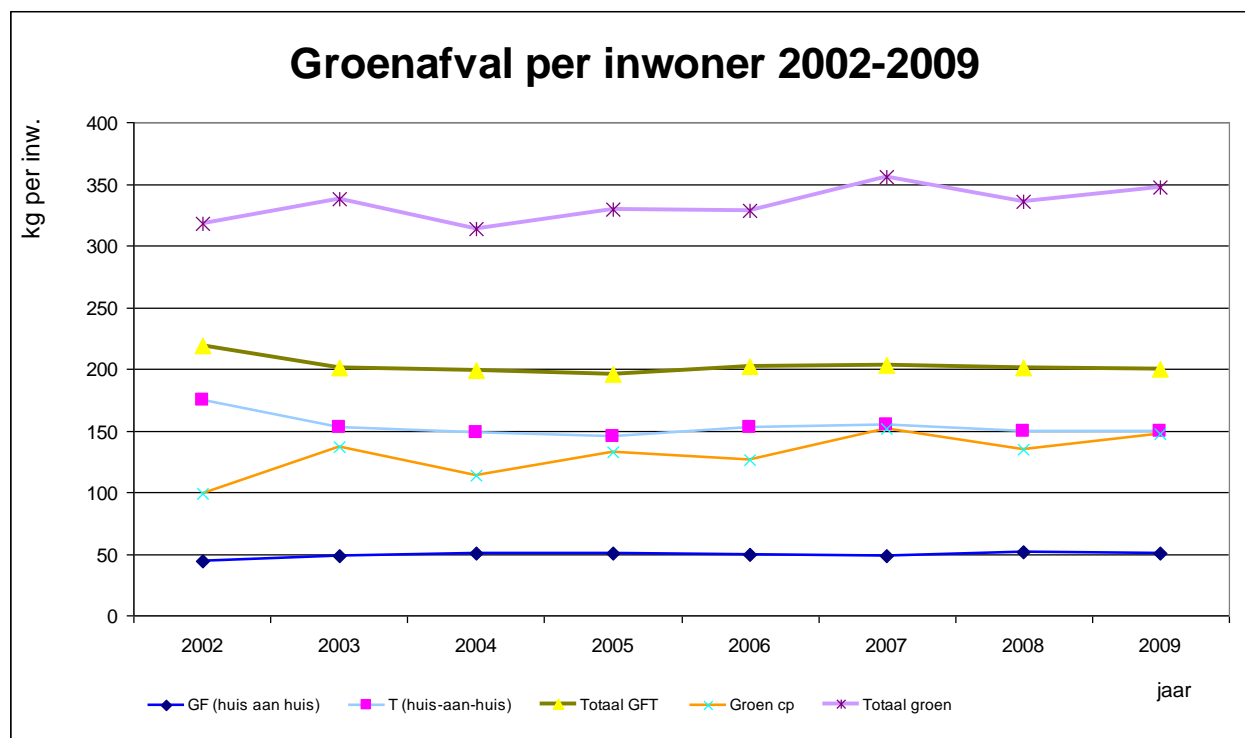
De scheidingsregels die exclusief voor Brasschaat van toepassing zijn voor het tuin (T)- en GF+-afval worden geregeld toegelicht. Nergens anders in de regio worden de twee afvalstromen gescheiden opgehaald. In Brasschaat gebeurt dit om geen aanvoer van GF+ in de open gemeentelijke groencomposteerinstallatie te krijgen. Enkel de T-fractie wordt verwerkt tot compost.

In het verleden hebben we heel wat problemen gehad met de aanwezigheid van plastics in tuinafval (inbegrepen *tuinstoelen*, partytenten, kinderswembadjes). Ondertussen is dit knelpunt grotendeels opgelost door de toepassing van windshifting.

Jaarlijks halen de vuilnisdiensten zo'n 7000 ton organisch afval op (tuinafval en Gf+ dat vnl. keukenafval betreft). Dit organisch afval bestaat voor ongeveer 80 % uit water. Het komt neer op onnodig vervoer van zo'n 5600 ton water per jaar.

Grafiek 5: Hoeveelheid ingezameld groenafval van 2002 tot 2009

Volgende afvalstromen worden op bovenstaande grafiek voorgesteld:

- **GF (huis-aan-huis):** Ingezamelde groenten- en fruitafval dmv de citybins. Dit cijfer bleef de laatste jaren constant.
- **T (huis-aan-huis):** Tuinafval dat bij de mensen thuis wordt opgehaald. Een lichte daling tekent zich af.
- **Totaal GFT:** Som van de vorige twee afvalfracties. Het betreft dus al het groenafval (GFT) dat thuis wordt opgehaald. Deze parameter blijft constant over de jaren heen.
- **Groen cp:** Groenafval dat ingezameld wordt op het containerpark. In hoofdzaak gaat het over groenafval afkomstig van gemeentediensten en derden (Aralea...). Hier merken we een vrij sterke stijging gedurende de jongste jaren.
- **Totaal groen.** Dit is de som van het totaal GFT en groen cp of m.a.w. al het groenafval van de gemeente Brasschaat. Dit totaalcijfer neemt licht toe van 310 kg per inwoner in 2002 naar een 350 kg/inwoner in 2009. De totale jaarlijkse hoeveelheid groenafval bedraagt 12.800 ton. Hiervan wordt 10.950 ton T-afval, verwerkt op het containerpark. Ongeveer 85% van het totaal ingezameld groenafval wordt dus ter plaatse verwerkt in onze eigen groencomposteringsinstallatie.

Papier en karton

De gemeente biedt sinds oktober 2009 rolcontainers aan voor de ophaling van papier en karton. Inwoners die dat willen kunnen hiervan gebruik maken. Gelet op het grote succes is er een tweede aanbestedingsprocedure opgestart zodat 51 op 100 inwoners hierover kunnen beschikken. Het gebruik hiervan is niet verplicht. Inwoners kunnen de fractie blijvend aanbieden op de bestaande wijze, d.w.z. dat het papier en karton ook degelijk samengebonden of in een kartonnen doos van goede makelij kan worden aangeboden. De gemeente heeft hiervoor gekozen omwille van volgende redenen:

- Voor sommige inwoners weegt deze fractie thans te zwaar. Andere inwoners ervaren praktische problemen om deze fractie verzorgd te kunnen aanbieden. Bij gebrek aan stevige dozen dient men het papier met een touwtje samen te binden, maar dit werkt niet steeds even praktisch. Algemeen was er vraag van de inwoners zelf om verzorgder te kunnen werken;
- Zwerfvuilproblematiek. Al jarenlang probeert de gemeente de inwoners en kleine zelfstandigen ertoe aan te sporen om de fractie aan te bieden zoals het hoort. Omdat dit niet gebeurt, komt er veel zwerfvuil op de openbare weg terecht. Dit probleem speelt vooral in de centrumkernen op de drukke verkeersassen, waar veel kleine zelfstandigen hun vergelijkbare hoeveelheden huishoudelijk afval aanbieden. Door de beschikbaarheid van deze containers, kunnen kleine zelfstandigen die bv. het politiereglement niet respecteren makkelijker worden aangespoord om gebruik te maken van de containers;
- Deze afvalfractie blijft zuiverder wat het recyclageproces ten goede komt;
- Deze containers zullen de selectieve inzameling van papier en karton meer aanmoedigen, wat tevens een daling van het restafval met zich meebrengt;
- Betere werkomstandigheden voor de ophalers van deze afvalfractie;
- De ophaling, die door derden gebeurt, verloopt vlotter. Dit werd niet enkel vastgesteld door de gemeentediensten maar is ons ook bevestigd door de ophaaldienst zelf.

PMD (Plastic flessen en flacons, metalen drankverpakkingen en drankkartons)

PMD wordt ingezameld op het containerpark en via huis-aan-huis inzameling met behulp van de blauwe PMD-zak. De ophaling wordt georganiseerd door IGEAN en gefinancierd door Fost Plus.

In het gemeentelijke infoblad werd melding gemaakt van de nieuwe website van Fost Plus. Er werd deelgenomen aan de strenge stickeracties van IGEAN voor het PMD. Als blijkt dat er niet correct gesorteerd werd, werd een rode sticker op de zak gekleefd met aanduiding van de sorteerregels. De zak met de juiste inhoud kon dan bij de volgende ophaling opnieuw worden aangeboden, waarbij het rode luik van de sticker diende te worden verwijderd. Doel van deze actie was om de burger duidelijk te maken dat de sorteerregels strikt moeten opgevolgd worden.

Daarnaast organiseerde Igean in 2009 ook een ruim aangekondigde positieve pmd-actie, die uiteraard ook door de gemeente ondersteund werd. Via een wedstrijdformule konden inwoners die goed sorteerden, een beloning krijgen voor hun geleverde prestatie. Daartoe controleerde Igean de inhoud van de pmd-zakken die de wedstrijd sticker hadden opgekleefd. Vervolgens werden er winnaars uitgeloot. De prijzenpot bestond uit fietsen, fleece-sjaals, fleece-dekens.

Elke Brasschatenaar zamelt jaarlijks ongeveer 14 kg. PMD-afval selectief in. Dit cijfer blijft de laatste jaren constant. Deze afvalfractie bevat ongeveer 17 tot 18 % onzuiverheden.

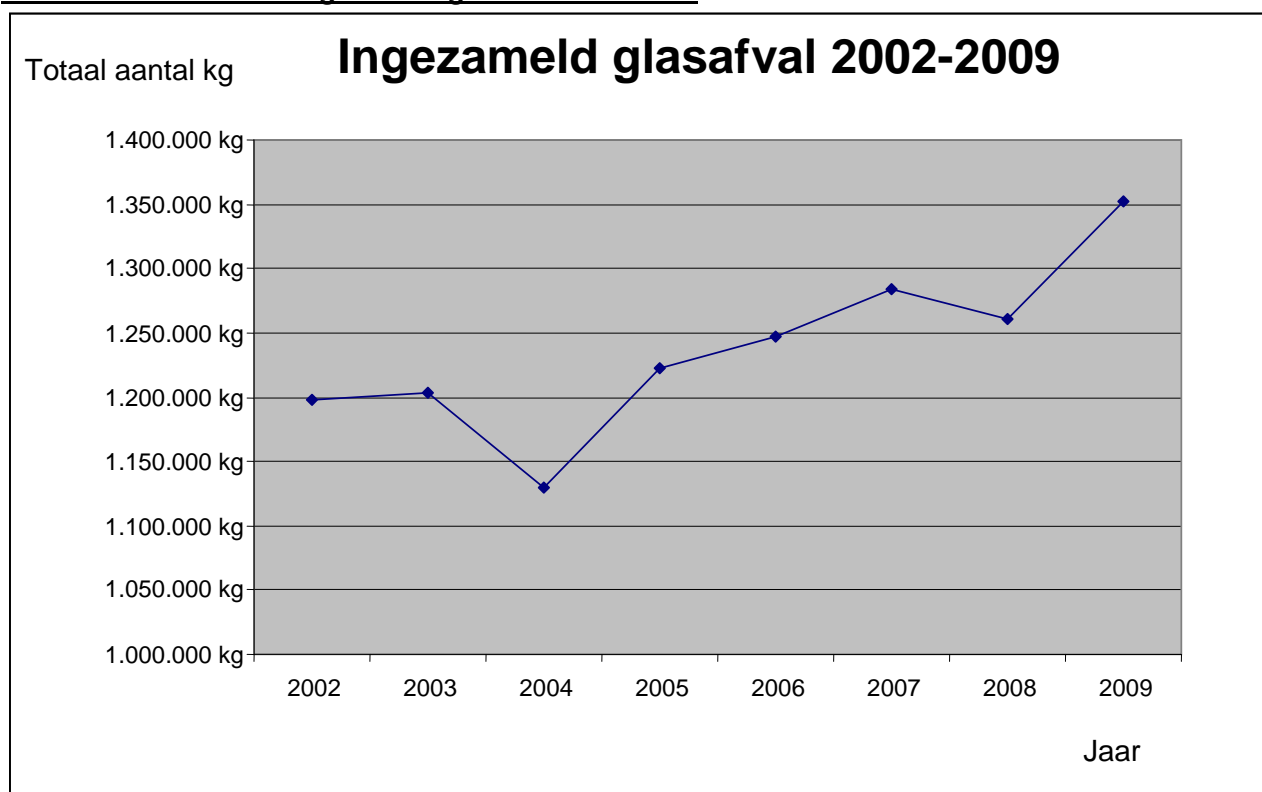
Wijkinzamelpunten, glas

Momenteel staat er, verdeeld over de 7 wijken, ca. 1 glasbol per 1000 inwoners. Zo zijn er momenteel 38 sites in de gemeente, het containerpark inbegrepen. De containers worden in regel wekelijks leeggemaakt, uitgezonderd die locaties die minder gebruikt worden door de inwoners.

Geregeld komen er klachten binnen i.v.m. glascontainers. Vaak gaan die over sluikestort rondom de glascontainer. De gemeente tracht steeds een oplossing te vinden, al is dat niet altijd zo eenvoudig. Indien het afval betreft dat zich binnen een straal van 5 meter rondom de glascontainer situeert en dat gelieerd is aan de glaszameling, is de ophaler verplicht dit afval te verwijderen. Dit gebeurt wekelijks, echter op een ander tijdstip dan dat van lediging. Steekproefsgewijs wordt dit ook gecontroleerd door onze eigen diensten. Afval buiten deze zone van 5m wordt door onze eigen diensten weggehaald.

Zoals blijkt uit onderstaande grafiek stijgt de laatste jaren de hoeveelheid ingezameld glas in de glascontainers wat uiteraard een positieve evolutie is.

Grafiek 6: Hoeveelheid ingezameld glasafval 2002-2009

Wijkinzamelpunten, KGA

Op 8 locaties in de gemeente wordt er Klein Gevaarlijk Afval of KGA ingezameld. Dit gebeurt 4 X per jaar. Inwoners moeten hun kga daarbij zelf naar het ophaalpunt in hun wijk brengen. De ophaling gebeurt door een externe firma. Jaarlijks werd er ongeveer 125.000 ton KGA ingezameld. Gemiddeld wordt er zo'n 4.000 kg. KGA ingezameld via de wijkinzamelingen.

Wijkinzameling, textiel

Op het openbaar domein staan er op 5 locaties containers van Oxfam. Verder staan er containers van het Vlaams Internationaal Centrum, Caritas en Wereldmissiehelp op privaat terrein (vnl. parkings van winkels of tankstations). In totaal gaat dit over een 20-tal bijkomende containers. Ook hier worden we geconfronteerd met de problematiek van zwerfvuil rondom de textielcontainers.

Kledij wordt ook huis-aan-huis ingezameld door volgende organisaties:

- vzw De Kindervriend.
- Vlaamse Blindenraad vzw.
- Lions Club Antwerpen Moerland.

Zij kregen hiervoor machtiging van het gemeentebestuur. Het is de bedoeling dat in de toekomst de toewijzing en verdeling van de ophaaldata gebeurt naargelang de bereidheid die er bij de inzamelaars is om een deel van de winst met betrekking tot de huis-aan-huis inzameling van textiel weg te schenken een sociale organisatie binnen onze gemeente.

Gemeentelijke groencomposteerinstallatie

Op onze groencomposteringsinstallatie wordt al het ingezamelde T-afval verwerkt tot groencompost. Zo wordt er jaarlijks 10.950 ton verwerkt wat overeenkomt met 6.560 ton compost (60 % van oorspronkelijk gewicht) . De verwerking en omzetting van het tuinafval gebeurt door een externe partner.

Bijzondere maatregelen voor het onderwijs

Teneinde de inzameling van PMD en papier-karton te optimaliseren, werden aan de scholen 1100-liter containers aangeboden. Het project ging uit van Fost Plus en IGEAN.

Bladophaling

Ook bladafval van de laanbomen wordt selectief ingezameld in Brasschaat. Het gaat enkel over bladeren. Snoeihout of takken horen hier niet bij. Inwoners mogen het bladafval van de bomen op de straatberm en bomen uit de tuin verzamelen in bladkorven. De groendienst komt deze korven tijdens de winterperiode éénmalig ledigen. Er wordt een ophaalprogramma opgemaakt waarbij wordt vastgelegd welke straat wanneer aan de beurt komt. Na de ophaaldatum mogen er geen bladeren meer worden aangeboden.

De afzonderlijke ophaling van het bladafval maakt het ook mogelijk deze fractie te wegen op het containerpark. Er wordt jaarlijks 2000 ton bladafval aangevoerd op het containerpark.

Kerstbomen

Kerstbomen worden jaarlijks éénmaal opgehaald na de feestperiode door

Bedrijfsafval

De gemeente sensibiliseert de bedrijven gevestigd in de gemeente over de sorteerverplichtingen voor bedrijfsafvalstoffen. Dit gebeurt via de website, waar een afzonderlijke pagina met informatie voor bedrijven voorhanden is. Indien nodig wordt ook een schrijven overgemaakt. Dit gebeurt indien er een overmatige hoeveelheid bedrijfsafval wordt

meegegeven met de gemeentelijke ophaaldiensten. De ophaaldienst heeft een standaardbrief mee, die onmiddellijk wordt afgegeven bij de ophaling van het afval.

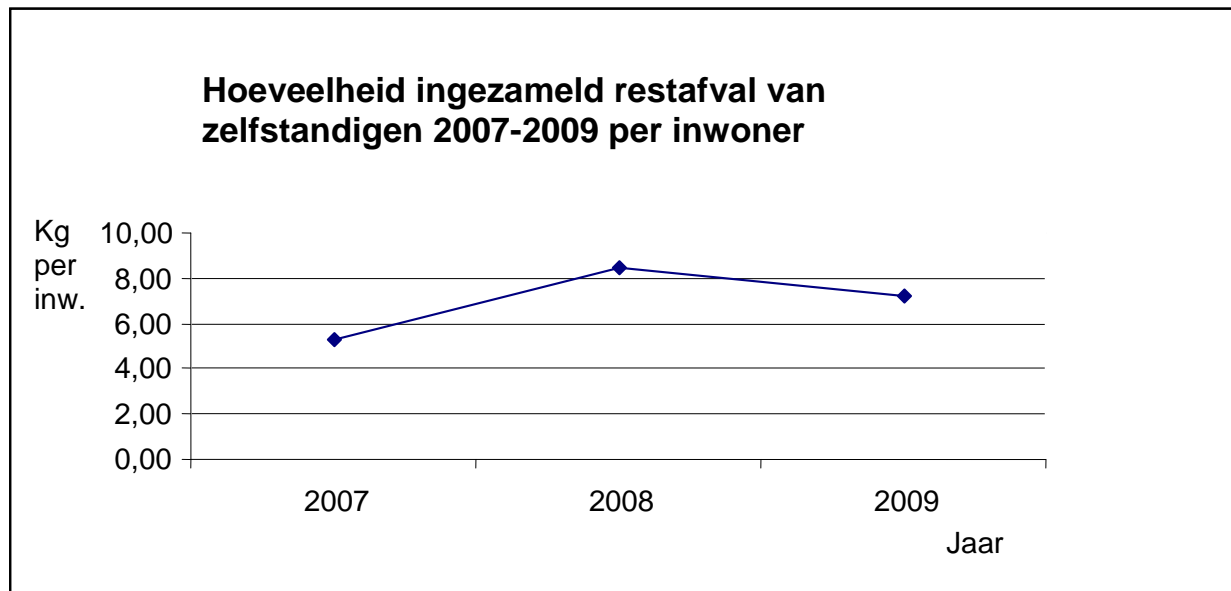
De gemeente aanvaardt de gesorteerde vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen op het containerpark onder marktconforme voorwaarden:

- Grofvuil. Retributie: 175 euro/ton; het minimumtarief bedraagt 43,75 euro per maand (=250 kg). Indien men overeenkomstig het gewicht bv. 40 euro zou moeten betalen, wordt dit bedrag herleid naar het minimumtarief van 43,75 euro.
- Tuinafval. Retributie: 100 euro/ton, het minimumtarief bedraagt 25 euro per maand (= 250 kg).

Bedrijven mogen restafval in beperkte hoeveelheden meegeven met de gemeentelijke ophaaldiensten, op voorwaarde dat gebruik gemaakt wordt van anders gekleurde stickers en zakken.

Op basis van het verkoopsijfer van de groene zakken en stickers kan de gemeente het restafval van bedrijven bepalen. Deze hoeveelheden worden niet mee opgenomen in het huishoudelijke restafvalcijfer.

Grafiek 7: Hoeveelheid ingezameld restafval van zelfstandigen van 2007 tot 2009

2.2.1.3 Registratie en melding van gegevens

Het containerpark houdt cijfers bij over al het ingezamelde afval en maakt jaarlijks een afvalboekhouding op. Dit gebeurt a.d.h.v. weegbonnen en facturen alsook op basis van de gegevens van het pda-toestel. Deze toestel registreert elke bezoeker en de fracties dewelke aangeleverd worden. Ook het bedrijfsmatig afval wordt geregistreerd op het containerpark. Verder wordt er gewerkt met de gegevens van de huis-aan-huis ophaling aangeleverd via de intercommunale Igean en Isvag. Isvag is de huisvuilverbrandingsoven gevestigd te Wilrijk, waarvan ondermeer Igean aandeelhouder is.

Volgende meldingsplichten worden jaarlijks uitgevoerd:

- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, digitale melding.
- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, papieren enquête.

- Groencomposteerinstallatie, melding cijfers ten behoeve van VLACO die van belang zijn tot het bekomen voor een ontheffing bij het FAVV inzake gebruik als meststof.
- Groencomposteerinstallatie, melding cijfers aan de Mestbank.
- Vlaamse Overheid, milieuconvenant. Melding van cijfergegevens ikv basis- en onderscheidingsniveau.

2.2.2 Knelpunten

- Aanwezigheid van zwerfvuil als gevolg van het onzorgvuldig aanbieden van papier en karton;
- De hoge kostprijs van de ophaling van papier en karton door middel van rolcontainers. Er is een meerkost in vergelijking met de papierophaling in gemeenten uit de regio alwaar geen gebruik gemaakt wordt van rolcontainers;
- De ontevredenheid over de ophaling van de citybins (gf+, containers van 40 liter). De containers worden vaak niet met zorg teruggeplaatst. Het is moeilijk vast te stellen of schade aan een container het resultaat is van een normaal slijtageproces dan wel onzorgvuldige ophaling;
- De vervuilingsgraad van de PMD-fractie. Het ingezamelde PMD-afval bevat vaak afval dat niet in de blauwe zak hoort. De vervuilingsgraad in de regio bedraagt ca. 17 %, en is hoger dan het Vlaams gemiddelde van ca. 15 %;
- Het restafvalcijfer stijgt lichtjes;
- Het maximum inzake mogelijkheden tot aantal selectief in te zamelen fracties lijkt bereikt, omwille van de complexiteit en de afzetmogelijkheden (vraag van de industrie);
- Nog niet al het gemeentelijke bedrijfsafval wordt geïnventariseerd;
- Sluikstort rondom glas- en textielcontainers;
- Groot aanbod van papier en karton op de Bredabaan, hoofdzakelijk afkomstig van zelfstandigen. Het verkeer wordt opgehouden bij de ophaling;
- Nog niet alle zelfstandigen maken gebruik van groene zakken of stickers voor het aanbieden van hun restafval.

2.2.3 Visie

De gemeente Brasschaat wil een geoptimaliseerde selectieve afvalinzameling waarbij het 'vervuiler betaalt' principe centraal staat. Immers, hoe beter er selectief ingezameld wordt, hoe meer afval er kan gerecycleerd en hergebruikt kan worden. Hieraan gekoppeld willen we dus ons restafvalcijfer zien dalen de volgende vijf jaren. Meer specifiek gaan we werken aan het behoud van de mogelijkheden tot selectief inzamelen en het verder faciliteren van deze mogelijkheden. De bestaande initiatieven worden behouden en waar mogelijk verbeterd. Tevens vormen ook de nodige sensibilisatieacties naar de verschillende doelgroepen toe een belangrijk instrument ter ondersteuning van onze visie.

2.2.4 Doelstellingen.

- Minder zwervend vuil als gevolg van de aanbieding van papier en karton;
- 75 % van de ophaalpunten maakt gebruik van een papiercontainer;
- Meerkost van het gebruik van rolcontainers voor papier en karton verminderen, in samenwerking met de contractbeheerder Igean;
- Forse daling aantal klachten inzake terugplaatsen citybins;
- Verontreinigingsgraad van de PMD-fractie terugbrengen tot 15 %;
- Daling van het restafvalcijfer naar 130 kg per inwoner;

- Correcte registratie van het gemeentelijke bedrijfsafval;
- Afname van het ingezamelde papier en karton afkomstig van zelfstandigen in de centrumkernen.

2.2.5 Acties

Actie AF.5 Optimaliseren van de selectieve afvalinzameling in de gemeente om het restafvalcijfer te doen dalen

- Onderzoeken of folieafval huis-aan-huis kan opgehaald kan worden zoals in Nederland al gebeurt. Het recipiënt is een plastic zak zoals type PMD;
- Verder aanmoedigen gebruik papiercontainer door deze aan een relatief lage kostprijs te verkopen.
Financieel aspect: De verkoopprijs van de containers bedraagt 14 euro en komt overeen met de aankoopkost voor de gemeente, na aftrek van de subsidies. Het gebruik van rolcontainers brengt een meerkost voor de ophaling met zich mee van ca. 60.000 euro op jaarbasis. Igean zal het contract met de private ophaler hernegotiëren, zodat deze onterechte meerkost kan verminderen of zelfs verdwijnen. Bovendien zou de vergoeding voor het ingezamelde papier en karton op termijn kunnen stijgen, daar de kwaliteit van de fractie stijgt dankzij het gebruik van rolcontainers;
- In samenwerking met Igean ijveren voor een gebruik van papiercontainers in andere gemeenten. Het schaalvoordeel zal ook financiële voordelen opleveren;
- Specifieke oplossing trachten uit te werken voor grote hoeveelheden papier en karton aangeboden door zelfstandigen;
- In samenwerking met Igean ijveren voor een correcte aanrekening van kosten voor de ophaling van papier en karton;
- Opvolgen van de besprekingen van de werkgroep Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij inzake selectieve inzameling van papier en karton door rolcontainers;
- Behoud van de selectief in te zamelen fracties op het containerpark;
- Correcte input van de gemeentelijke bedrijfsafvalstoffen;
- Controle op het aanbieden bedrijfsafvalstoffen (grote hoeveelheden dienen te worden afgevoerd via een private ophaler);
- Controleren op het effectief gebruik van anders gekleurde zakken en stickers door zelfstandigen;
- Selectieve inzameling op evenementen en markten nastreven (de verontreinigingsgraad mag uiteraard niet te hoog zijn).
Financieel aspect: Geraamd wordt dat er jaarlijks nog bijkomend 10 ton afval selectief kan worden ingezameld of gewoonweg kan voorkomen worden. Het gaat hier over afval dat nu nog bij het restafval terechtkomt en dus verwerkt wordt aan een hoog verwerkingstarief, dat ten opzichte van de selectief ingezamelde fracties gemiddeld 100 euro per ton hoger ligt. 10 ton afval bijkomend selectief inzamelen of voorkomen komt neer op een jaarlijkse besparing van 1.000 euro;
- Effectieve controle op de kwaliteit van de ophaling, meerbepaalt het zorgvuldig omspringen met recipiënten (voornamelijk T-fractie, Gf+ fractie). Dit in samenspraak met Igean;
- Terugdringen van vervuilingsgraad van het PMD-afval door o.a. deelname aan PMD-acties van Igean en eigen sensibilisatieacties.

2.3 Zwerfvuil en sluikstorten

2.3.1 Huidige situatie

Beide vormen van ontwijkingsgedrag proberen we te voorkomen en tegen te gaan door te werken op 2 sporen, nl. sensibilisatie en handhaving.

Sensibilisatie

- De gemeente ondernam meerdere initiatieven om sluikstorten te voorkomen door bewustmaking. In het infoblad verschenen artikels, middenkaterns over bv. de hondenpoepcampagne, zwerfvuilacties, het vegen voor eigen deur;
- Tijdens de hondenpoepcampagne werden er ook waardebonnen afgedrukt in het infoblad dewelke tegen een rolletje zakjes geruild konden worden. Deze actie werd verscheidene keren georganiseerd;
- Organisatie van jaarlijkse lente schoonmaakactie, met deelname van scholen, verenigingen, individuele inwoners. Het is alvast positief dat een aantal scholen op geregelde basis rond het thema wenst te werken;
- Tot slot geeft de gemeente Brasschaat een subsidie voor zwerfvuilacties die verenigingen uitvoeren. Men krijgt een vergoeding naargelang de oppervlakte die wordt gereinigd en het resultaat dat daarbij gehaald wordt. Scholen en ook individuele inwoners konden rekenen op logistieke ondersteuning bij het uitvoeren van een zwerfvuilactie.

Handhaving

- De gemeentelijke belasting op sluikstorten werd afgeschaft en vervangen door het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties. De administratieve behandeling van de dossiers gebeurt in samenwerking met de intercommunale Igean. In 2009 werden 30 inbreuken geverbaliseerd. De grote meerderheid van de inbreuken is gerelateerd aan het foutief aanbieden van huisvuil, voornamelijk naar tijdstip en locatie toe. Op het containerpark worden tevens een zeer beperkt aantal inbreuken vastgesteld, daar er voorkeur wordt aan gegeven te werken met aanmaningen;
- Na een wijziging van de ophaaldag voor restafval op een bepaald segment van de Bredabaan werd er nog lange tijd foutief aangeboden, ondanks de gevoerde communicatie. Wijzigingen in het afvalbeleid hebben m.a.w. gedurende een bepaalde periode sluikstorten (aanbieden op foutieve dag bv.) tot gevolg.

Straatvuilbakjes

In de gemeente staan er ca. 170 vuilnisbakjes opgesteld die digitaal ingebracht zijn in het WebGIS-systeem. Onderstaande figuur geeft hiervan een voorbeeld.

De grotere vierkanten geven op deze kaart uit het Webgis de locaties aan.

Zeer geregeld komen er vragen van inwoners tot het plaatsen van nieuwe vuilnisbakjes. Bij de beoordeling van deze vraag worden de richtlijnen van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij inzake oordeelkundige plaatsing worden gehanteerd.

Opruimen van zwerfvuil en sluikestort

De sociale tewerkstellingsplaats Aralea en de groendienst ruimen het zwerfvuil op straten, pleintjes, bermen of in parken. Voornamelijk de centrumkernen worden door Aralea onderhouden. De groendienst ruimt ondermeer het zwerfvuil op bermen. Na evenementen ruimt ook de feestploeg in beperkte mate zwerfvuil op.

Sluikstort wordt zo snel mogelijk geruimd. Indien deze zich op private eigendom bevindt, wordt de eigenaar van het perceel aangeschreven. Niet zelden gaat het hier over eigendommen van grote bouwpromotoren, die uiteraard niet op de hoogte zijn. Wanneer het werkelijk over ernstige inbreuken gaat waarbij er grote hoeveelheden afval worden opgeslagen (illegale stortpraktijken) zal de politie ter plaatse gaan en proces-verbaal opmaken.

Vaak wordt er ook sluikestort aangetroffen in de buurt van glas- en kledingcontainers. Indien het afval betreft dat zich binnen een straal van 5 meter rondom de glascontainer situeert en dat gelieerd is aan de glaszameling, is de ophaler verplicht dit afval te verwijderen. Afval buiten deze zone van 5m wordt door onze eigen diensten weggehaald.

Tenslotte is de recente invoering van de papiercontainers is een aanzienlijke verbetering naar zwerfvuilpreventie toe.

2.3.2 Knelpunten

- Zwerfvuil blijft een groot probleem, voornamelijk op pleinen (bv. Rerum Novarumlei), glasbolsites en gebieden met beperkte sociale controle voornamelijk gelegen buiten woongebieden (bv. Miksebaan);
- De subsidie voor het houden van zwerfvuilacties kent te weinig succes;
- Overtredingen inzake sluikestorten zijn moeilijk vast te stellen;
- De straatvuilbakjes betekenen een grote werklast naar lediging toe;
- De plaatsing van nieuwe straatvuilbakjes veroorzaken op hun beurt bijkomende overlast van zwerfvuil en sluikestort;
- De straatgoten worden goed onderhouden door middel van de veegwagen. Deze kan echter niet overal vegen gelet op de vele geparkeerde wagens in bepaalde straten.

Over het algemeen zijn dit wel straten met een beperktere hoeveelheid bladafval (in de woonparken met veel groenafval van bomen is er doorgaans minder nood aan openbare parkeerplaatsen);

- De ophaling van gf+ laat soms te wensen over met zwerfend gf-afval tot gevolg.
- Bij zelfstandigen kent de papiercontainer een beperkter succes dan bij de inwoners, dit omwille van de grote hoeveelheden papier en karton, de continue plaatsinname van containers en de fluctuerende hoeveelheden;
- Aanwezigheid van sluikestort van groenafval in parken en bossen, veelal van aanpalende tuinen afkomstig;
- Geen degelijk, actueel veegplan dat de verwijdering van zwerfvuil regelt. De beschikbare middelen zijn beperkt. Het is zaak om gemotiveerde keuzes te maken wat betreft de inzet van mensen en materiaal.

2.3.3 Visie

Zwerfvuil en sluikestort horen niet thuis in de gemeente Brasschaat. De gemeente wil de hoeveelheid zwerfvuil op de openbare weg verminderen door op de eerste plaats blijvend te werken rond sensibilisatie. Indien nodig wordt er gewerkt via handhaving. De verwijdering van zwerfvuil en sluikestort dient zoveel mogelijk vermeden te worden.

2.3.4 Doelstellingen

- De hoeveelheid zwerfvuil verminderen zodat het openbaar domein zo proper mogelijk gehouden wordt;
- Alle inwoners trachten te sensibiliseren om geen zwerfvuil op straat te gooien;
- Ernaar streven dat jaarlijks 4 verenigingen een zwerfvuilactie organiseren, omdat dit nu beperkt is;
- Doordacht beleid inzake plaatsing van vuilnisbakken;
- Daling van de gemeentelijke administratieve controles gerelateerd aan sluikestorten, ondanks een ruime controle;
- Beperken van zwerfvuil als gevolg van de afvalophaling, die soms onzorgvuldig gebeurt;
- Toename van het aantal containers voor papier en karton zodat 1 op 2 gezinnen in Brasschaat over dergelijke container beschikken. Zelfstandigen aansporen om hiervan gebruik te maken of zich te wenden tot een private ophaaldienst.

2.3.5 Acties

Actie AF.6 Voorkomen en bestrijden van sluikestort en zwerfvuil via sensibilisatie van de verschillende doelgroepen

- Organiseren van jaarlijkse lente schoonmaakactie. De verenigingen en scholen in Brasschaat stimuleren tot deelname;
- Bij problemen in de omgeving van scholen de onderwijsinstellingen aanmoedigen om een beleid op te zetten ter preventie van zwerfvuil;
- Verhogen van de subsidie voor het organiseren van een zwerfvuilactie;
Financieel aspect: Momenteel wordt er jaarlijks gemiddeld 150 euro aan subsidies uitgekeerd. Een verhoging van de vergoeding die men voor de uitvoering van een zwerfvuilactie krijgt, zal ook met zich meebrengen dat er bijkomend budget in de begroting wordt voorzien. Dit maakt voorwerp uit van de begrotingsbesprekingen 2011. Geraamd budget voor subsidiëring van zwerfvuilacties op jaarbasis: 2.100 euro.

- Individuele inwoners blijvend aansporen tot vegen voor eigen deur;
- Voeren van meer intensieve communicatieacties via ondermeer het infoblad. In het kader van de hondenpoepproblematiek kunnen bv. ook opnieuw zakjes verdeeld worden;
Geraamde kosten op jaarbasis: 1.000 euro.
- De resultaten van zwerfvuilacties en het gevoerde beleid communiceren naar onze inwoners;
- Het aantal locaties waar vuilbakjes geplaatst worden beperkt houden tot het noodzakelijke. De gemeente kan hier de richtlijnen van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij verder als leidraad gebruiken;
Financieel aspect straatvuilbakjes: De kostprijs van de werkuren voor het ledigen bedraagt 7.600 euro op jaarbasis.
- Via verschillende campagnes worden jongeren gesensibiliseerd om de verschillende plekjes te onderhouden.

Actie AF.7 Voorkomen en bestrijden van sluikestort en zwerfvuil via handhaving

- Verder werken via het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties, de gemeenschapswachten en toekomstige bijzondere veldwachter;
- Eigenaars van private eigendommen blijvend aansporen tot het ruimen van zwerfvuil, sluikestorten op hun domein. Zo nodig dient in samenwerking met de politie geverbaliseerd te worden;
- Organisatoren van evenementen op openbaar domein opleggen het terrein na gebruik volledig te ruimen en hierop controle uitoefenen.

Actie AF.8 Bestrijden van zwerfvuil en sluikestort via een doordacht beleid over de plaatsing van straatvuilbakjes, vegen van straatgoten en afvalophaling

- De plaatsing van de straatvuilbakjes zo beperkt mogelijk houden, ze enkel plaatsen waar gewenst/nodig. Locaties kunnen zijn: Centrumkernen, pleintjes, parken, bushaltes. Te weren locaties: bv. woonwijken waar vnl. lokaal verkeer circuleert;
- Het vegen van de straatgoten verder uitvoeren door inzet van de veegwagen. Bekijken of er een haalbare oplossing kan gevonden worden naar problematiek van geparkeerde wagens toe;
- Actualisatie van het veegplan;
- De reiniging van de glasbolsites werd uitbesteed. Hierop dient dan ook blijvend controle te worden uitgeoefend en de resultaten dienen te worden teruggekoppeld naar Igean, die de overheidsopdracht beheert;
- In overleg met Igean controle van ophaaldiensten (vnl. gf+-fractie) uitvoeren;
- Verdere controle op overvol geladen aanhangwagens die naar het containerpark komen, om er zeker van te zijn dat de afvalfracties zo zuiver mogelijk worden binnen gebracht. In voorkomend geval de bezoekers aanmanen.

3 Milieuverantwoord productgebruik

Een milieuverantwoord gebruik van producten gaat om het efficiënt inzetten van producten en een keuze voor producten en/of systemen die de minste milieueffecten veroorzaken in hun volledige levensloop. Dit betekent dat een product gewogen wordt van grondstoffase over de productie en gebruiksfase tot en met de afvalfase. Deze zogenaamde levenscyclusanalyse van producten is een middel om duurzame producten aan te kopen die rekening houden met de uitputting van grondstoffen, de milieuschade van de productie en de afvalverwerking na consumptie. Uiteraard vergt dit een grote ommekeer in het productie –en consumptiepatroon. Bedrijven zullen nieuwe kennis integreren om hun productieprocessen te verduurzamen en eco-efficiëntie opnemen in hun overwegingen. De consument heeft eerder nood aan kennis en betrouwbare informatie over welke aankopen minder milieubelastend zijn. Het werkveld van ‘duurzaam aankopen’ waarbij zowel economische, sociale en milieu-overwegingen in overweging worden genomen, staat voor heel wat producten en productgroepen nog in de kinderschoenen.

Het begrip milieuverantwoord productgebruik is momenteel niet juridisch vastgesteld. De normering van producten is een federale bevoegdheid en dit overheidsniveau bepaalt wat er wel en niet in de winkelrekken belandt. De bron van de federale productnormen is vaak Europese wetgeving die de lidstaten dienen om te zetten. Voor elk product zijn er productnormen die o.a. betrekking hebben op de samenstelling van het product. Het lokale overheidsniveau kan binnen het juridische kader van de wet op de overheidsopdrachten haar invloed op de aankoop van milieuverantwoorde producten en diensten realiseren in het intern aankoopbeleid. Naar de doelgroepen op haar grondgebied kan de gemeente sensibiliserende acties voeren over milieuverantwoord productgebruik.

De milieusamenwerkingsovereenkomst die de gemeente sinds 2002 afsloot met het Vlaams gewest vormt een kader om binnen bepaalde productgroepen reeds milieuverantwoorde keuzes door te voeren en als voorbeeld uit te dragen.

3.1 Huidige situatie

3.1.1 Milieuverantwoord productgebruik binnen de eigen diensten

3.1.1.1 Duurzaam geëxploiteerd hout, gekeurd breekpuin en bestrijdingsmiddelen

Voor het basisniveau binnen de milieusamenwerkingsovereenkomst behoort het gebruik van duurzaam geëxploiteerd hout en gekeurd breekpuin tot de minimumverplichtingen. Dit betekent dat de gemeente reeds vele jaren het gebruik van beiden integreert in haar werking. Elk jaar wordt bij de technische diensten de lijst van het gebruik van duurzaam hout en gekeurd breekpuin opgevraagd en gerapporteerd.

Door de gemeentelijke technische dienst, schrijnwerkerij, wordt er gebruik gemaakt van hout dat afkomstig is van gerooide bomen uit eigen beheer. Dit hout wordt bijvoorbeeld aangewend voor de aanmaak van banken. De certificering van dit hout als afkomstig uit duurzaam beheerde bossen is een proces dat in gang werd gezet door de opmaak van het bosbeheerplan Brasschaat-Kapellen-Schoten in 2009. In 2010 werd aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) de gemeentelijke goedkeuring gegeven dat een volgende stap

kan gezet worden m.n. ervoor zorgen dat het hout afkomstig uit Brasschaat het label FSC kan dragen. Het FSC-certificaat is het hoogst aangeschreven internationaal keurmerk voor verantwoord bosbeheer. Er wordt verwacht dat het proces van groeps-certificering voor het hout uit eigen bossen en van laanbomen afgerond is in de loop van 2011.

Naast het gebruik van eigen hout wordt er voor bepaalde werken ook duurzaam hout aangekocht. In de praktijk gaat het om hout met FSC label, terwijl in de lastenboeken als voorwaarde wordt opgenomen dat het dient te gaan om hout uit duurzaam beheerde bossen. Voorbeelden hiervan zijn het aangekocht hout voor het podium van het cultureel centrum, het dak van het gebouw Antverpia en het dak van pastorie centrum.

Voor bestratingswerken en wegeniswerken wordt er gebruik gemaakt van een typebestek (nr 250) waarbij er standaard gevraagd wordt om gekeurd breekpuin te gebruiken. De gemeente Brasschaat maakt gebruik van dit type bestek. In de praktijk wordt er bij werken gebruik gemaakt van puin met Copro- en Benor-label. Beide labels geven aan dat het gaat om gerecycleerde puingranulaten die van goede kwaliteit zijn. Hierover wordt jaarlijks gerapporteerd via de samenwerkingsovereenkomst. Voor 2009 werd Copro breekpuin gebruikt bij het nieuwbouwproject Molenveld, de wegenis op het duurzame bedrijventerrein Lt. Coppenskazerne en de heraanleg van de Sint-Rochuslei.

Vanaf 1991 is de gemeente bezig met de afbouw van het gebruik van pesticiden op openbaar domein. Voor meer informatie hierover willen we verwijzen naar de cluster Water.

De drie productgroepen die in dit gedeelte aan bod kwamen m.n. het gebruik van duurzaam beheerd hout, de afbouw van bestrijdingsmiddelen en het gebruik van gekeurd breekpuin zijn realisaties die reeds in het vorige milieubeleidsplan verworven waren als werkterreinen en waar de gemeente Brasschaat reeds stappen had gezet. De voornaamste evoluties zijn dat de kennis en de praktijken zich sterk hebben doorgezet de laatste vijf jaren. De reflexen bij de gemeentelijke diensten om preventief en planmatig duurzame materialen te gebruiken bij wegenisaanleg, groenbeheer en het gebruik van hout zijn geïntegreerd geraakt.

3.1.1.2 Duurzame aankopen en productgebruik in de gemeentelijke werking

Voor een aantal producten en productgroepen is er ervaring opgebouwd binnen de gemeentelijke werking om te garanderen dat de aankoop rekening houdt met ecologische criteria bij de productie of het gebruik ervan. Deze producten zijn papier, mappen, printpatronen voor kopieerapparaten en printers, energiezuinige elektrische toestellen, schoonmaakproducten en verven en vernissen.

Er wordt in het aankoopbeleid en de werking van de gemeentelijke diensten ook rekening gehouden met rationeel energieverbruik: bv. aankopen van zuinige toestellen en verlichting. Dit deel wordt bij het thema energie en duurzame ontwikkeling (duurzaam bouwen) besproken.

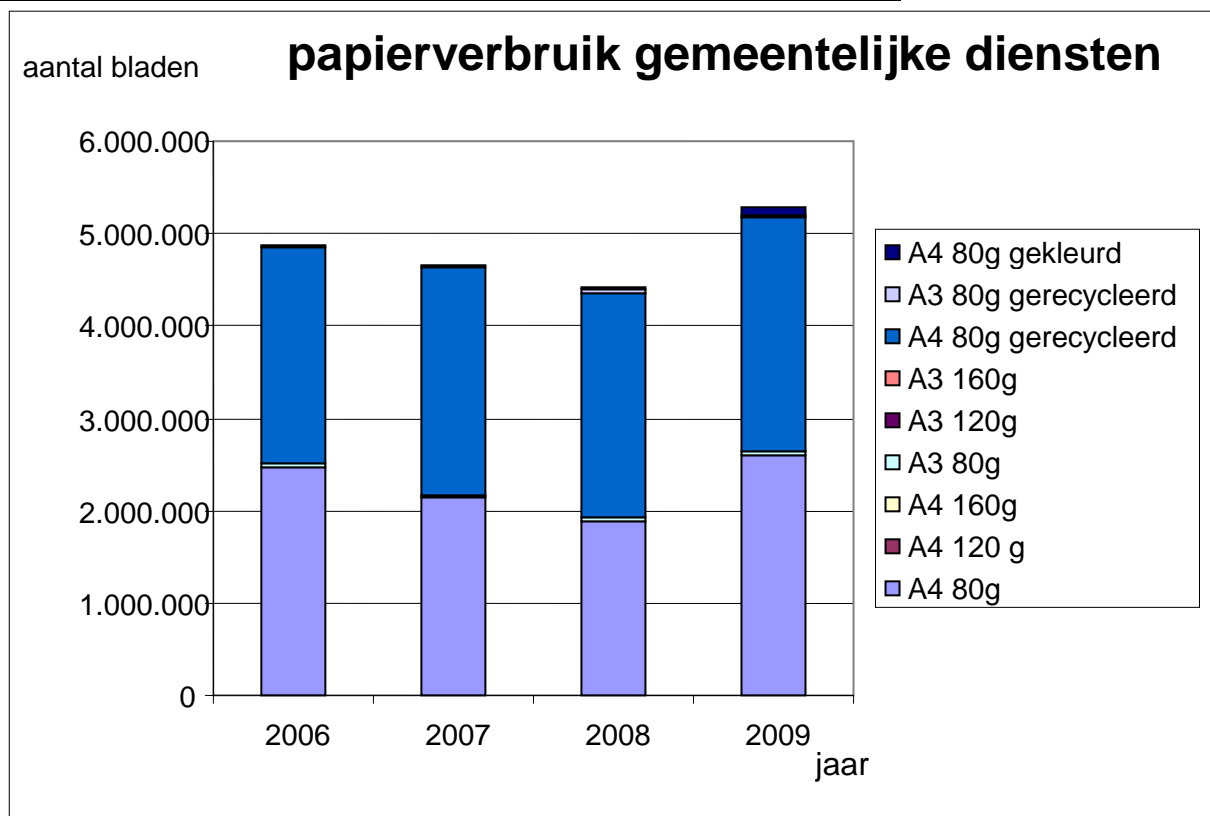
Papierwaren en kantoormaterialen

Papier is een basisproduct voor de werking van de administratieve diensten binnen de gemeente. Papierverbruik is voor een stuk inherent aan de werking van een openbaar bestuur. Het productieproces in de papierindustrie maakt gebruik van milieuverontreinigende middelen om de pulp te bleken en ook het water - en energieverbruik liggen hoog. Tenslotte wordt hout als grondstof gebruikt, tenzij het gaat om gerecycleerd papier. De gemeente koopt papier aan met het Blauwe Engel label. Dit is een Duits label, dat gebaseerd is op levenscyclusanalyse of wieg tot graf benadering. Het papier dat de gemeente gebruikt met

dit label is gemaakt van 100 % gerecycleerde vezels, waarvan het productieproces minder zwaar doorweegt op andere milieucriteria.

Naast het aankopen van duurzaam geproduceerd papier is de hoeveelheid verbruikt papier een belangrijke indicator voor acties interne milieuzorg in het thema milieuverantwoord productgebruik. In de milieubarometer wordt het papierverbruik geregistreerd. Het is opgesplitst tussen wit papier (A4 80 g) waarvan er geen kennis is over de milieueffecten en gerecycleerd papier met het Blauwe Engel label (A4 80 g gerecycleerd). De verbruikgegevens zijn van alle gemeentelijke diensten, OCMW en scholen samen.

Grafiek 8: Papierverbruik gemeentelijke diensten van 2006 tot met 2009

Verder worden ook nog andere milieuvriendelijke papierwaren aangekocht zoals 3-klempapieren die het Blauwe Engel label dragen. Ringkaften die nog in goede toestand zijn, krijgen een ander rugetiket zodat ook deze terug gebruikt kunnen worden. Verder worden er op de drukkerij van papieroverschotten en enkelzijdig bedrukt papier memonotes en papierblokjes in allerlei formaten gemaakt. Deze worden dan verdeeld over de verschillende gemeentelijke diensten. Andere milieuvriendelijke kantoorproducten die aangekocht worden zijn rekenmachines op zonne-energie en hervulbare lijm- en correctierollers.

Schoonmaak –en onderhoudsproducten

Poets –en schoonmaakmiddelen zijn een terrein waar de kennis over de milieuvriendelijkheid al een hele evolutie gekend heeft. De milieueffecten van het gebruik van poets –en onderhoudsproducten zonder verregaande kennis over productieprocessen of samenstellende actieve bestanddelen is een zeer ingewikkelde materie. Vooral wat betreft de effecten op waterverontreiniging (afvalwater) en de bodem. Deze productgroep is een werkt terrein waar er de voorbije jaren actie werd ondernomen door de milieudienst om met

milieuvriendelijker alternatieven aan de slag te gaan. Er werd een test gedaan met producten uit het Ecover-gamma, maar de toepassing ervan werd door het poetspersoneel als niet effectief geëvalueerd. Er wordt gebruik gemaakt van milieusparende maatregelen zoals het gebruiken van microvezeldoekjes en doseersystemen door het poetspersoneel.

De bestaande situatie vanuit de gemeentelijke aankoopdienst is dat er 3 producten (trio interior 7, trio floor 10 en trio sanitary 3) centraal worden aangekocht die zowel door de gemeente, OCWM en scholen worden gebruikt. Het gaat om vloerreiniger, allesreiniger en sanitaire reiniger. Daarnaast maken de diensten gebruik van tal van andere onderhoudsproducten die niet centraal aangekocht worden, maar besteld worden per dienst en/of locatie.

De OVAM stelt aan de gemeenten een software programma ter beschikking waarbinnen een onderhoudsproduct een milieuscore krijgt door het invullen van een vragenlijst. Voor een gedeelte van onze onderhoudsproducten is deze lijst al ingevuld, zie tabel hieronder. Hoe hoger de milieuscore, hoe meer milieuverantwoord een product is. Het is echter een relatieve score binnen het type van product (bv. vloerreiniger). De test beweert niet dat er bv. een product binnen die categorie bestaat dat 100 % zou scoren.

Tabel 2: Milieuvriendelijkheid schoonmaak- en onderhoudsproducten

Naam	Producttype	Score (%)	Gemiddelde score (%)
Autoscrub sport	Vloerreinigers	86,00	60,88 (179)
Boma Matic	Textielwasmiddelen	65,83	64,07 (36)
bomasol	Vloerreinigers	71,00	60,88 (179)
Bomavit DW extra	Afwasmiddel voor de vaatwasmachine	60,00	66,65 (57)
boma wash 20kg	Textielwasmiddelen	80,83	64,07 (36)
Tricel vaatwastabs regular krimp	Afwasmiddel voor de vaatwasmachine	69,09	66,65 (57)
Trio floor 10	Vloerreinigers	62,00	60,88 (179)
Trio interior 7	Allesreinigers	63,08	66,61 (186)
Trio sanitary 3	Sanitairreinigers voor dagelijks gebruik (geen wc-reinigers)	60,00	64,21 (112)

Uit bovenstaande tabel kunnen we afleiden de gemeente Brasschaat voor de producten Autoscrub sport, Bomasol, Boma Wash, Tricel vaatwastabs regular krimp hoger scoort dan de gemiddelde score. De andere producten scoren rond het gemiddelde. We kunnen dus nog wel heel wat maatregelen ondernemen om onze schoonmaak meer milieuvriendelijk te maken.

Printers, kopieerapparaten en faxen

Er wordt niet meer gewerkt met wegwerpinktpatronen, maar met hervulbare patronen waardoor overbodig afval vermeden wordt. Er worden geen verbruikgegevens door de milieudienst bijgehouden. Er kan vanuit worden gegaan dat het verbruik gestegen is in 2009 gelijklopend met eenzelfde stijging van het papierverbruik.

Verven

Binnen deze productgroep bestaan er tegenwoordig milieuvriendelijker alternatieven dan de gangbare op solventen (white-spirit enz) gebaseerde producten, waarvan de productieprocessen hoog-energetisch zijn en de producten ook schadelijke emissies uitstoten. In de gemeentelijke werking wordt zoveel mogelijk al gebruik gemaakt van watergedragen verven. Naar de toekomst toe is er wel ruimte om de milieuvriendelijker alternatieven die er zijn te onderzoeken en vooral te testen.

Cateringproducten

Ook rond deze productgroep zijn er al heel wat inspanningen geleverd. Zo wordt er gebruik gemaakt van thermossen om koffie en thee warm te houden. Heel wat diensten hebben een waterfilter ter beschikking zodat er hiervoor geen drinkwater in flessen dient aangekocht te worden.

Suiker wordt aangeboden in suikerpotten in plaats van individueel verpakte klontjes. Heel wat diensten gebruiken kleine PMD-verpakkingen van halfvolle melk in plaats van individueel verpakte melkporties. Frisdranken die aangeboden wordt tijdens vergaderingen of andere ontmoetingsprojecten, worden aangekocht in retourverpakking. Het fruitsap en de koffie dragen het Fair Trade Label. Over het gebruik van Fair Trade in onze gemeente kan u meer lezen in de cluster Duurzame Ontwikkeling.

Producten in groenonderhoud en -aanleg

De gemeente heeft een eigen groencomposteerinstallatie die gesitueerd is naast het gemeentelijke containerpark. Dat is een goede zaak voor het milieu, want door een lokale verwerkingseenheid wordt er heel wat op transport bespaard. Al het groenafval van onze eigen diensten en inwoners wordt hier ingezameld en verwerkt tot compost. Inwoners kunnen de geproduceerde compost gratis afnemen. Voor grote afnemers en niet-Brasschatenaren is er een retributie voorzien.

Onze compost draagt het VLACO-kwaliteitslabel en ook het beheer van deze installatie wordt ondersteund door deze organisatie. VLACO staat voor Vlaamse Compostorganisatie en staat in voor de kwaliteitsbewaking van de compostproductie en de bevordering van de compostafzet.

De groendienst gebruikt deze VLACO-compost bij het onderhoud en heraanleg van onze gemeentelijke groenplantsoenen en domeinen. Ook verhakseld snoeihout afkomstig van ingezameld hout op het containerpark wordt gebruikt in onze plantsoenen om onkruid te voorkomen. Meer informatie hierover kan u vinden in de cluster Water.

3.1.1.3 Duurzaam gebruik van materialen en werkmiddelen

Een duurzaam aankoopbeleid is slechts een deel van het actieterrein om te komen tot milieuverantwoord productgebruik. In het beleidsplan Bruisend Brasschaat (2006-2012) wordt een tweede actieterrein benoemd als 'rentmeesterschap'. Mer specifiek gaat het hier om de strategische doelstellingen voor energie, milieu en openbare werken, nl. het zorgzaam en zuinig omspringen met o.a. milieu.

De manieren waarop er gebruik gemaakt wordt van werkmiddelen binnen de gemeentelijke diensten is een actieterrein binnen interne milieuzorg. In het verleden werden door de milieudienst acties ondernomen om bv. te sensibiliseren rond het papierverbruik, het gebruik van schoonmaakmiddelen (opleiding van poetspersoneel), fietsgebruik voor

dienstverplaatsingen... Dit gebeurde o.a. via het personeelsblad, affiches met tips boven kopieerapparaten en e-mails aan collega's binnen de diensten.

3.1.2 Milieuverantwoord productgebruik bij doelgroepen en inwoners aanmoedigen

De gemeente is verantwoordelijk voor de rattenbestrijding op het grondgebied (zie ook cluster Hinder). Daarnaast biedt de gemeente aan de inwoners ter bestrijding van de ratten op hun eigendom een beperkte hoeveelheid gif aan. Het rattengif (Vorex) dat ter beschikking wordt gesteld aan inwoners is belastend voor het milieu. De werkzame stof 'difenacum' is erkend door de Europese commissie als biocide.

Al jaren worden acties ondernomen naar de algemene bevolking en naar specifieke bevolkingsgroepen toe ter aanmoediging van duurzame aankopen en het effectief inzetten van grondstoffen en materialen. Het gaat vooral om het verspreiden van informatie over milieuverantwoord productgebruik op een passieve manier via het gemeentelijk informatieblad, website, IGEAN afvalkrant en folders via het loket. De passieve sensibilisatie over het gebruik van compost, alternatieven voor het huis-tuin-keukengebruik van bestrijdingsmiddelen, FSC label en andere eco-labels,... gebeurt systematisch en geregeld.

Actieve sensibilisatie acties zijn momenteel beperkt. Via de gemeentelijke milieudienst wordt actie gevoerd naar de scholen door het jaarlijks ter beschikking stellen van een folder met milieuverantwoorde schoolaankopen. Jaarlijks worden informatiesessies gegeven aan de bevolking over thuiscomposteren en worden compostvaten gratis ter beschikking gesteld. Er wordt hiervoor ook soms samengewerkt met de dienstencentra.

Compost met Vlaco-label wordt trouwens gratis ter beschikking gesteld via het containerpark aan inwoners. In het kader van de opstelling van de bosbeheerplannen, werd er actief gesensibiliseerd over duurzaam beheerd hout (en o.a. het FSC label) aan de infostand die was opgesteld in het gemeentepark. De infostand vormde tevens het eindpunt voor de wandeling die georganiseerd was vanuit de gemeente Brasschaat in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen.

De gemeente ondersteunt via een toelage en samenwerking verenigingen die actief zijn op het vlak van bewustmaking van het verminderen en vervangen van chemische bestrijdingsmiddelen bij tuinaanleg en onderhoud. De vereniging Velt heeft een tuin die gelegen is op grondgebied van de gemeente en die de vereniging gebruikt om principes als kringlooptuinieren en het nulgebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bekend te maken en te demonstreren aan de bevolking.

3.2 Knelpunten

- het papierverbruik is gevoelig gestegen en de stijging is haast enkel voor rekening van het gewoon wit papier;
- de wet op de openbare aanbesteding verbiedt het opnemen in de lastvoorwaarden van specifieke labels. Deze labels zoals het Europese ecolabel zijn vaak wel een eenvoudige manier voor diensten om te weten dat voldaan is aan milieueisen;
- het inventariseren van en onderzoeken van de milieuvriendelijkheid van producten vergt onderzoek, tijd en samenwerking tussen de diensten én is een eerste stap in het effectief integreren van alternatieven in de gemeentelijke werking (bv. poetsproducten en natuurferven);

- de producttest is een goed middel om het huidige aankoopbeleid te screenen voor onderhoudsproducten, kantoormaterialen en elektrische en elektronische apparaten, maar leidt niet automatisch tot een integratie van deze kennis in lastenboeken;
- een zorgvuldige, zuinige en milieuvriendelijke manier van omgang met werkmiddelen en materialen binnen de diensten is vaak persoonsgebonden en niet enkel een gevolg van onwetendheid (mentaliteitswijziging is een langzaam maar zeker proces bij volharding van de boodschap);
- Momenteel worden er nog geen producten met Bio-label gebruikt in de gemeentelijke werking.

3.3 Visie

Een duurzaam gebruik van producten en het aanwenden van duurzame producten zal in de komende jaren nog verder gevoed worden door kennis en analyse van productieprocessen van wieg tot graf. Er zullen meer producten overgaan tot een bepaalde certificering en hun milieuverantwoordheid in beeld brengen voor de consument.

Door haar eigen aankoopbeleid stelselmatig verder te verduurzamen, kan de gemeente de markt verder beïnvloeden. Overheden zijn namelijk belangrijke actoren op de productenmarkt en zorgen samen voor 16 % van het bruto binnenlands product van de Europese unie. Een efficiënte omgang met het beschikbare materiaal en rekening houden met milieurelevante productinformatie past in het duurzaam lokaal beleid dat de gemeente Brasschaat voert.

Vanuit haar voorbeeldfunctie kan ze dan sensibiliseren naar de verschillende doelgroepen. Het is belangrijk dat de gemeente vooral de processen, die ten grondslag liggen van de labels, communiceert naar doelgroepen zonder één label als zaligmakend naar voor te schuiven.

3.4 Doelstellingen

- Ter beschikking stellen aan het publiek van rattenklemmen in plaats van rattengif;
- Verder onderzoek van alle onderhoudsproducten die door alle diensten worden besteld op hun milieuvriendelijkheid;
- Geleidelijke overschakeling realiseren naar een volledig milieuvriendelijke gamma van schoonmaakmiddelen;
- Papierverbruik binnen de diensten opnieuw in dalende lijn brengen door structurele alternatieven door te voeren en verder te sensibiliseren;
- Gebruik van grotere verpakkingen van cateringproducten voor interne vergaderingen en bezoekers. Momenteel worden er enkel kleine volumes van 0,2 en 0,33cl gebruikt. het zou beter zijn als we 1liter flessen zouden gebruiken;
- De afweging maken of nagroeibare isolatiematerialen een mogelijk alternatief vormen bij isolatieprojecten in eigen beheer;
- Bij renovatieprojecten mee in overweging nemen of ecologische bouwmaterialen een toepassing kunnen krijgen bv. linoleum, leembepoestering en natuurlijke verven oa. Leemverf;
- De inventaris van het gemeentelijk verfgebruik onderzoeken en alternatieve natuurverven testen;
- Verder bouwen aan een duurzame interne cultuur via interne milieuzorgacties.

3.5 Acties

Actie MP.1 Nauwe samenwerking tussen preventie, aankoopdienst en milieudienst in kader van registratie, onderzoek en implementatie van milieuvriendelijke producten

Een nauwere samenwerking tussen preventie (technische dienst), aankoopdienst en milieudienst zorgt ervoor dat de inventarisatie van producten zowel vruchten oplevert in het kader van veiligheid en gezondheid op het werk en het gebruik en aankopen van milieuverantwoorde producten. Een nauwe samenwerking komt niet enkel een vlottere opmaak van een volledige inventaris ten goede, maar ook een meer gedragen advies over een goed alternatief.

Eens een goede inventarisatie van de huidig gebruikte producten in kaart is gebracht, kan de milieuvriendelijkheid onderzocht worden. Vervolgens kan er een stappenplan opgemaakt worden om een geleidelijke overgang te realiseren naar een zo milieuvriendelijk productgebruik in onze eigen gemeentelijke werking.

Actie MP.2 Opbouwen van expertise over milieuverantwoord productgebruik en deze kennis integreren in de opmaak van lastenboeken en bestelbons

Een duurzaam aankoopbeleid succesvol doorvoeren en integreren stelt eisen waarbij de expertise van meerdere gemeentelijke diensten noodzakelijk is. De financiedienst en technische dienst administratie hebben de kennis van lastenboeken en hoe deze correct opstellen. Daarnaast is het aan de milieudienst om advies te geven over milieuvriendelijke producten met bijhorende criteria bij de opmaak van deze lastenboeken. Dit naargelang de beschikbaarheid van deze producten op de markt.

Voor de opbouw van deze expertise is het noodzakelijk dat de betrokken diensten over de nodige kennis beschikken en dat er geïnvesteerd wordt in de nodige vorming. Er zal bekeken worden of een introductie in milieucriteria bij verscheidende productgroepen via bv. een gastspreker (bv. provincie Antwerpen, Vlaamse overheid) kan georganiseerd worden.

Actie MP.3 Opstellen van een set met richtlijnen voor nieuw (administratief) personeel mbt het gebruik van standaard kantoomateriaal en code van duurzame praktijk

Om nieuwe personeelsleden direct te introduceren in een duurzame werksituatie, is het aangewezen om een code van duurzame administratieve praktijk document te overhandigen via een standaard document of –email. Hierin kunnen dan heel kort enkele eenvoudige richtlijnen opgenomen worden zoals dubbelzijdig printen (wanneer wel of niet en hoe), richtlijnen voor computergebruik (energiebesparing), wanneer wit/gerecycleerd papier gebruiken in combinatie met bv. gezondheidsrichtlijnen beeldschermgebruik

Actie MP.4. Uitvoeren van sensibilisatieacties in het kader van interne milieuzorg naar specifieke doelgroepen

Verder sensibiliseren en uitdragen van kennis aangaande milieuverantwoord productgebruik, labels en duurzame aankopen zal in de volgende vijf jaar nodig blijven. Sensibilisatie kan de functie van informatie aanreiken zowel naar het eigen personeel als naar bv. scholen, dienstencentra of lokale handelaars vervullen. Een mogelijkheid is ook om duurzaamheidscriteria in te bouwen in subsidiereglementen. Het kennisveld rond milieuverantwoord productgebruik is nog heel dynamisch en de integratie van nieuwe kennis en verspreiding ervan zijn actieterreinen. Naar inwoners en onderscheiden doelgroepen is het van belang om in combinatie met het thema afvalpreventie het bewustzijn rond milieuverantwoord productgebruik aan te scherpen.

Actie MP.5 Zoeken naar efficiëntie in taakuitvoering, processen en procedures faciliteren

Grondstoffen en werkmiddelen worden vaak op bepaalde manieren ingezet uit gewoonte. Ook in werksituaties zijn praktijken ingeburgerd geraakt, terwijl ze vaak efficiënter zouden kunnen. Hierdoor kan een minder grote ecologische voetafdruk van de gemeentelijke werking ontwikkeld worden. Door een betere samenwerking tussen milieu –en bouwdienst in de toekomst kan er bv een besparing van 1200 postzegels en enveloppen gerealiseerd worden in het kader van de opmaak van notarisbrieven. De milieudienst zal hierbij het initiatief nemen en kan het sensibiliseren van deze boodschap tot actieterrein maken binnen interne milieuzorg.

4 Water

Deze cluster is opgedeeld in twee grote delen. Het eerste gaat over de afbouw van het gebruik van pesticiden in onze gemeente, gevolgd door een tweede luik dat gaat over het beheer van onze waterlopen (integraal watergebruik) en duurzaam watergebruik.

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen kan gevaar opleveren voor de gezondheid van mens en dier. En soms kunnen die pesticiden nog lang nawerken. Zo heeft onderzoek van het Steunpunt Milieu & Gezondheid aangetoond dat een schadelijk afbraakproduct van het allang verboden bestrijdingsmiddel DDT nu nog kan teruggevonden worden in het bloed van baby's, jongeren en volwassenen. Alle openbare besturen en burgers zijn samen goed voor ruim 30% van het bestrijdingsmiddelengebruik in Vlaanderen.

Waterlopen houden niet op aan de gemeentegrenzen. Het voeren van een integraal waterbeleid (over de grenzen heen) vormt een vereiste om een degelijk beleid te kunnen voeren. Dit beleid wordt ook ingegeven door de Europese Kaderrichtlijn Water en het Decreet Integraal Waterbeleid dat in deze lijn werd opgemaakt. Naast een Vlaamse waterbeleidsnota, waarin de algemene krachtlijnen van het integraal waterbeleid voor Vlaanderen worden uitgewerkt, worden er op verschillende niveaus waterbeheerplannen opgemaakt. Er wordt gewerkt met internationale stroomgebieden, welke verder worden onderverdeeld in bekkens, die op hun beurt zijn onderverdeeld in kleinere gebieden: de deelbekkens. Op al deze niveaus worden waterbeheerplannen opgemaakt, die onder andere een goede toestand van het oppervlaktewater tegen 2015 beogen. Deze doelstelling is opgelegd in de Europese Kaderrichtlijn Water.

Integraal waterbeheer houdt ook in dat er rekening wordt gehouden met alle functies die water kunnen vervullen. Het gaat verder dan het voorkomen van overstromingen of de zuivering van afvalwater. Er moet ook aandacht zijn voor de biodiversiteit. Het beschikbare water wordt op een rationele manier gebruikt.

4.1 Pesticidenreductie

4.1.1 Huidige situatie

Voor 15 jaar werden alle straten binnen onze gemeente, in het voorjaar preventief gespoten, ter voorkoming van onkruidgroei, 2 mensen waren hier gedurende een 3 tal maanden full time mee bezig. Er werd gespoten van "gevel tot gevel", ook op plekken waar zelfs nooit onkruid groeide. Het was echter preventief, vele straatbermen lagen er dan ook naakt bij. Soms werden bespuitingen in het najaar nog eens herhaald. De producten waarmee werd gewerkt waren op basis van Diuron, Amitrol, Atrazine, ...

Vanaf 1991 zijn we in fases overgeschakeld naar een ander idee. Enkel nog spuiten waar er onkruid was en gebruik makende van minder schadelijke producten. Voor vele bewoners was dit een hele aanpassing. In tegenstelling tot de vorige, preventieve werkwijze, moest er nu eerst onkruid verschijnen, alvorens er werd opgetreden. Dit gaf uiteraard niet altijd een even fraai zicht. Nu zoveel jaar later zijn is deze werkwijze meer gewoon en aanvaard. In die periode zijn wij overgeschakeld naar producten op basis van glyfosfaat (Round-up) in combinatie met een product met nawerking.

Ook is men sinds de jaren '90, bij de dienst openbare werken, bij de heraanleg van straten, meer en meer rekening gaan houden, met een goede materiaalkeuze, voor wat betreft de aanleg van goten e.a., zodat onkruidgroei op deze plekken tegen gewerkt wordt.

Rond de eeuwwisseling zijn we definitief gestopt met spuiten op de openbare weg (goten enz). Enkel in probleemgebieden zoals straten met structureel slechte straatgoten, werd er af en toe nog chemisch ingegrepen en dan meestal enkel met pesticiden.

Begraafplaatsen

Momenteel is het zo dat de begraafplaatsen met hun half-verhardingen, jaarlijks het belangrijkste segment vertegenwoordigen van onze bespuitingswerken. De reden hiervan is dat er tot op heden nog geen enkel afdoend alternatief op de markt is, ter vervanging van chemische bestrijding op halfverhardingen. Daar en boven is het zo dat elk mogelijk alternatief, een verhoging met 50 % van ons kerkhofpersoneel tot gevolg zou hebben, om resultaat te boeken.

Toch hebben wij op onze begraafplaatsen al heel wat kunnen bereiken. Tot voor 5 jaar terug werd er 2 maal per jaar gespoten (maart + september), nu nog slechts 1 maal. Dit kunnen we bereiken door onze onkruidtolerantiegrens te verleggen, en in' het voorjaar langer te wachten tot bv half mei. Voor het toebrengen van deze producten, maken we gebruik van een spuittoestel achter onze tractor.

Straatverhardingen

Op de straatverhardingen wordt er met ons mankar-spuittoestel ingegrepen, dàr waar zware onkruidverontreiniging uit de hand dreigt te lopen. Bv. een straatgoot waar men na herhaaldelijk mechanisch vegen, nog altijd niet van het hardnekkig onkruid verlost is. Het Mankar –spuittoestel is een eenvoudig apparaat, dat er in slaagt, puur onverdund product te sprenkelen op de planten. Het verbruik van dit toestel is minimaal. Men kan zo met 1 liter product méér dan 1 dag werken of 10 maal meer dan dat we het product zouden oplossen in water.

We werken dan enkel met pesticiden op basis van glyfosfaat. Het toestel verdraagt immers niets anders. Deze bespuitingen zijn van jaar tot jaar verschillend, zowel in aantal als in locatie. Dikwijls wordt hier ook ingespeeld op klachten van bewoners. Verder wordt het onkruid in de goten zoveel als mogelijk bestreden, met het frequent vegen met veegwagens. In 2004 is er privé-veegwagen ingehuurd.

Bermen

Op de zachte bermten aan de voeten van hagen, wordt er indien nodig gespoten om hardnekkige onkruiden die dreigen te overwoekeren te bestrijden. Ook gebruiken we pesticiden op de plekken, waar vlak na een nieuwe aanleg, het onderhoud zo arbeidsintensief is dat we ze met normale personeelsbezetting niet kunnen bolwerken. Het is immers de bedoeling dat op termijn het aangeplante, de bovenhand krijgt op het onkruid en de beplanting dicht groeit. Hier wordt gewerkt met een handbediende rugsproeier, zodat men visueel en echt pleksgewijs kan bestrijden, en de hoeveelheden tot een minimum kan beperken. De plekken en de hoeveelheden die worden gebruikt, zijn van jaar tot jaar verschillend en sterk seizoensgebonden. Indien mogelijk wordt onkruid tegen gegaan door het aanbrengen van een mulching laag.

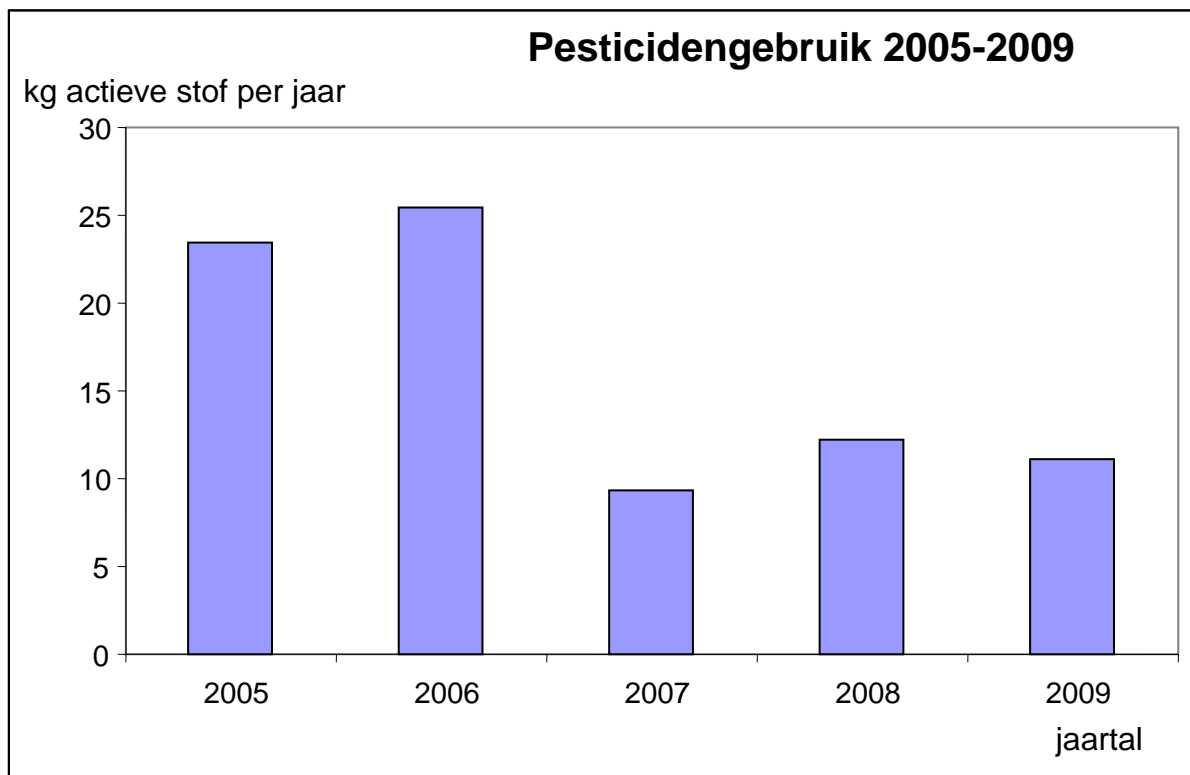
Bomenbank

De laatste plek waar gespoten wordt is onze bomenbank. Deze locatie wordt onkruid vrijgemaakt tussen onze kerstbomen en andere bomen. Tussen de regels wordt met een regelmaat mechanisch gewerkt, met een freesmachine of rotorreg bij zonnig weer. Dit is vrij arbeidsintensief aangezien het alle drie weken moet herhaald worden.

De hoeveelheid gebruikt product is van jaar tot jaar verschillend, sterk afhankelijk van de weersomstandigheden en het aantal rijen nieuwe aanplant. Ook is het zo dat we aan de voeten van de planten, in “de regels” dus, met sterk verlaagde dosissen of glyfosfaat werken omdat anders het plantmateriaal er hinder van zou kunnen ondervinden.

Onderstaande grafiek geeft de afbouw weer van het gebruik van pesticiden sinds 2005. We zien dat de hoeveelheid gebruikte actieve stof sinds 2007 met de helft gedaald is.

Grafiek 9: Pesticidengebruik 2005-2009

Politiereglement

Ook in het politiereglement zijn er bepalingen opgenomen over het gebruik van pesticiden in onze gemeente. Volgens de bepalingen van het politiereglement mag men geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken op de openbare weg. Ook op de begraafplaatsen mogen particulieren geen bestrijdingsmiddel gebruiken.

Sensibilisatie van de doelgroepen

De gemeente voerde de afgelopen jaren sensibilisatieacties uit over dit thema. Immers particulieren mogen nog pesticiden gebruiken die voor openbare besturen al verboden zijn. Zij vormen dus een belangrijke doelgroep om het algemene gebruik van pesticiden tegen te

gaan en de invloed op het milieu zo beperkt mogelijk te houden. Ook van andere actoren vormen op dit vlak een aandachtspunt:

- Aralea vzw die groenonderhoudswerkzaamheden uitvoert voor de gemeente
- Bedrijven, in kader van het beheer van hun terreinen.
- Tuinonderhoudsbedrijven.
- Scholen.
- Gebruikers van (gemeentelijke) sportterreinen.
- ...

Zo verscheen er toch wel een opvallende middenkatern in de Parkbode en een sprekende boodschap op de cover van het gemeentelijke informatieblad. In samenwerking met Pidpa werd ook een infomoment over het gebruik van bestrijdingsmiddelen voor de verenigingen georganiseerd.

4.1.2 Knelpunten

- Door de afbouw van het gebruik van pesticiden, moeten er meer alternatieve methoden toegepast worden om het onkruid te bestrijden die meer arbeidsintensief zijn;
- Nulgebruik dient bereikt te zijn tegen 2015. Dit is niet evident gezien er tot op heden nog geen enkel afdoend alternatief op de markt is, ter vervanging van chemische bestrijding op halfverhardingen;
- Ook op het openbare domein maken derden gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- De particulieren, evenals bedrijven, tuinonderhoudsbedrijven en gebruikers van sportterreinen gebruiken nog veel schadelijke bestrijdingsmiddelen die al lang verboden zijn voor openbare besturen en een grote invloed hebben op het milieu;
- Gelet op het grote en gevarieerde aanbod van schadelijke bestrijdingsmiddelen dat wordt aangeboden in tuincentra, supermarkten en speciaalzaken mag worden aangenomen dat de particulieren nog heel wat middelen gebruiken, met alle schadelijke gevolgen voor het milieu of zelfs eigen gezondheid vandien. In verhouding met de gemeentelijke groendienst zullen zij ook meer (onoordeelkundig) gebruiken;
- Kennis over de eigenschappen van een product, de gevaren, de toepassingen en in het bijzonder dosering, de beschikbare en milieuvriendelijkere alternatieven... ontbreekt vaak. De boodschap tot de doelgroep brengen is ook niet eenvoudig om tal van redenen: sneller werken, alternatieven geven beperkte financiële voordelen of zijn duurder...

4.1.3 Visie

Tegen 2015 wil de gemeente Brasschaat streven naar een nulgebruik van pesticiden. In eigen beheer willen we hieraan werken op verschillende pistes. Op de eerste plaats willen we al bij het ontwerp van nieuwe straten, pleinen en andere projecten ervoor zorgen dat pesticiden niet meer nodig zijn voor het beheer en onderhoud ervan. Bij de aanleg van openbaar groen wordt het principe toegepast van 'juiste plant op de juiste plaats'. Steeds gaat het om onderhoudsarme beplanting en/of beplantingen die zeer snel toegroeien zodat het onkruid geen kans krijgt. Ook zullen er alternatieve bestrijdingsmethoden onderzocht en toegepast worden om het pesticidenvrije onderhoud zo realistisch mogelijk te houden. Vanuit onze voorbeeldfunctie zal er dan gewerkt worden naar de verschillende doelgroepen toe.

4.1.4 Doelstellingen.

- Realiseren van een nulgebruik tegen het jaar 2015;
- Onderzoek van alternatieve bestrijdingsmethoden;
- Weten welke risico's er verbonden zijn aan het actuele gebruik van pesticiden en welke de verbetermogelijkheden zijn;
- Streven naar een sterk verminderd gebruik van pesticiden bij particulieren, groenonderhoudsbedrijven, sportclubs, bedrijven.

4.1.5 Acties

Actie WA.1 Streven naar een nulgebruik van pesticiden in de openbare plantsoenen van de gemeente Brasschaat

- Bij het ontwerp van nieuwe straten, pleinen of andere projecten wordt de pesticidentoets van de Vlaamse Overheid gebruikt. Indien het ontwerp niet door eigen diensten wordt opgemaakt, dan worden deze bepalingen mee opgenomen in lastenboeken;
- Onderzoek van alternatieve bestrijdingsmethoden om het onderhoud van de openbare plantsoenen werkbaar te houden. Zo wordt er o.a. gedacht aan branden, warm water, stoom, ... Voornamelijk voor de begraafplaatsen dient er gezocht te worden naar alternatieven, omdat er hier nog het meest gebruik gemaakt wordt van pesticiden.
- Bij de aanplanting of heraanplanting van openbare plantsoenen wordt er steeds gekozen voor onderhoudsarme beplanting en bomen. Bermbeplanting wordt aangepast aan de standplaats en moet op maximaal 2 jaren volledig toegegroeid zijn. De plantdichtheid wordt aangepast aan deze doelstelling;
- Blijvend inzetten van de veegwagen voor het kuisen van de goten;
- Opleggen aan derde partijen die mee ingezet worden in het beheer van het openbaar groen dat zoveel mogelijk alternatieve bestrijdingsmethoden worden gehanteerd. Slechts indien nodig worden gedoogde producten toegepast in overleg met de groendienst.

Actie WA.2 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen om pesticiden zoveel te vermijden en/of op een verantwoordelijke manier te gebruiken

- Geregeld verspreiden van praktische raadgevingen over het gebruik van pesticiden en alternatieve bestrijdingsmethoden, via de gemeentelijke infolokalen zoals het gemeentelijk informatieblad en de website;
- Gerichte informatie naar sportclubs verspreiden;
- Via de wijkagenten controle uitoefenen op de naleving van het politiereglement. Indien nodig zullen er aanmaningen toegepast worden;
- Naar nieuwe milieuvergunningen worden er bijzondere voorwaarde opgelegd zodat er geen pesticiden gebruikt moeten worden (indien relevant). Indien bv. een groenscherm wordt opgelegd mag dit niet tot gevolg hebben dat er pesticiden zullen gebruikt worden voor het onderhoud van die groenzone, want dat heeft zijn nadelige gevolgen voor het grondwater.

4.2 Integraal waterbeheer

De gemeente Brasschaat behoort tot het deelbekken van de 'Beneden Schijn'. Het deelbekken Beneden Schijn maakt deel uit van het Waterschap Het Schijn en ligt in het Benedenscheldebekken, wat op zich deel uitmaakt van het stroomgebied van de Schelde. Dit deelbekken omvat delen van de gemeenten Antwerpen, Brecht, Kalmthout, Schoten en Wuustwezel en het volledige grondgebied van de gemeenten Brasschaat, Kapellen en Stabroek.

De gemeente Brasschaat heeft heel wat beken en het Antitankkanaal als waterlichamen op zijn grondgebied. Onderstaande kaart geeft hierover een overzicht.

Figuur 1: Waterlopen in Brasschaat

De Laarsebeek stroomt als een glinsterend lint door de gemeenten Brecht, Schoten, Brasschaat en Antwerpen. Deze beek heeft een goede waterkwaliteit, vooral ter hoogte van het Peerdsbos, en men vindt er zeldzame vissoorten voor zoals de kleine modderkruiper en de rivierdonderpad. Langs de waterloop kan men met wat geluk ook blauwe reigers en tropisch gekleurde ijsvogels waarnemen. Het spreekt voor zich dat de provincie Antwerpen, die deze waterloop beheert, alles in het werk stelt om deze natuurwaarde te behouden en te beschermen.

In 2002 werd de Laarsebeek door de Vlaamse regering aangeduid als Europees Habitatrichtlijngebied. Hierdoor krijgen o.a. de rivierdonderpad (een zeer zeldzame en beschermde vissoort) en de kleine modderkruiper en hun leefgebied Europese bescherming. Alle werken of ingrepen aan de waterloop dienen dan ook afgestemd te worden op dit beschermd statuut. Trouwens, de oranje kleur van het water wijst niet op verontreiniging maar is toe te schrijven aan het hoge ijzergehalte van de bodem, wat voor onze regio een normaal verschijnsel is.

Tenslotte is ook de Antitankgracht een belangrijk lijnelement in onze gemeente. De 'gracht' betreft een opvallend lineair landschapselement dat zich van noordwest richting zuidoost doorheen de Antwerpse Scheldepolders en Kempen slingert. Over een deel van haar traject vormt de Antitankgracht een dominerend element in het landschap, maar op andere plaatsen gaat ze dan weer helemaal op in de omgeving.

De Antitankgracht kruist verschillende waterlopen en is een waterloop van 1ste categorie, beheerd door de Vlaamse Milieumaatschappij. De waterlopen kruisen in principe door een duiker onder de gracht. Vele van deze duikers zijn echter lek, wat tot interactie leidt tussen de verschillende watertypes. Meest opvallend is daarbij de interactie met de Laarsebeek: Omdat de duiker van de Laarsebeek lekken vertoont, komt er water van de Antitankgracht (gevoed door kanalen die op hun beurt water ontvangen uit de Maas) in de Laarsebeek terecht.

De Antitankgracht zelf wordt voor een deel gevoed met water afkomstig uit het kanaal Dessel-Schoten, dat via het Albertkanaal gevoed wordt met water afkomstig uit het maasbekken. De VMM voert thans een studie uit over de wisselwerking tussen de waterloop Antitankgracht en de kruisende waterlopen.

4.2.1 Huidige situatie

Deelbekkenbeheerplan Beneden Schijn

Voor het deelbekken van de Beneden Schijn, waartoe Brasschaat behoort, is er een deelbekkenbeheerplan opgemaakt. Dit plan werd door de Vlaamse Regering vastgesteld op 30 januari 2009 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 5 maart 2009. Momenteel wordt door de provincie de actualisatie van de beheerplannen voorbereid.

Dit deelbekkenbeheerplan volgt met de indeling in vijf krachtlijnen, de structuur van de waterbeleidsnota en het bekkenbeheerplan. Het plan is gebaseerd op volgende vijf krachtlijnen:

- Terugdringen van risico's die de veiligheid aantasten – het voorkomen, herstellen en waar mogelijk ongedaan maken van watertekort;
- Water voor de mens;
- De kwaliteit van water verder verbeteren;
- Duurzaam omgaan met water;
- Voeren van een meer geïntegreerd waterbeleid.

Verder bestaat het beheerplan uit een algemeen luik en een deelbekkenspecifiek luik. In het eerste deel wordt de algemene visie op het integraal waterbeleid beschreven. Deze is van toepassing op zowel het bekken- als het deelbekkenniveau.

Met de goedkeuring van dit deelbekkenbeheerplan onderschrijven de besturen enerzijds de principes van integraal waterbeleid, anderzijds houdt de goedkeuring van het actieplan in dat een bestuur bereid is om de nodige inspanningen te leveren om, in de mate van het

mogelijke, de specifieke acties uit te werken en zo bij te dragen tot de realisatie van een integraal waterbeleid. Het plan is raadpleegbaar via de milieudienst.

Waterkwaliteit

Water dat niet aan de lozingsnormen voor oppervlaktewater voldoet (Vlarem), moet worden afgevoerd via de riolering of individueel worden gezuiverd.

De zogenaamde zoneringsplannen leggen vast hoe het water de komende jaren zal gezuiverd worden. Deze plannen werden vastgelegd en goedgekeurd door Vlaamse Milieu maatschappij of VMM. Drie gebieden worden onderscheiden:

- Centraal gebied waar reeds riolering aanwezig is en waarop iedereen verplicht is om aan te sluiten;
- Collectief te optimaliseren buitengebied. Dit zijn gebieden waar nog geen riolering aanwezig is, maar waar deze op termijn voorzien wordt. Bij nieuwbouw of heropbouw van een woning dient men echter een individuele waterzuivering te voorzien indien de bouw van een riolering nog niet als concreet project op korte termijn is vastgelegd;
- Individueel te optimaliseren buitengebied. In deze zone zal er nooit riolering worden aangelegd maar dient het water individueel te worden gezuiverd door een zogenaamde IBA (individuele behandeling van afvalwater). Daarbij is er ook de mogelijkheid om het water van verschillende percelen in één gemeenschappelijke installatie te zuiveren.

In Brasschaat zijn er heel wat percelen die in het individueel te optimaliseren buitengebied vallen. Op de volgende pagina worden de zones op kaart aangeduid:

Figuur 2: Zoneringsplan waterzuiveringszones

Legende:

- Rood gearceerde gebied: Centraal gebied waar reeds riolering aanwezig is en waarop iedereen verplicht is om aan te sluiten.
- Gebied binnen de groen lijnen: Collectief te optimaliseren buitengebied.
- Gebied binnen de donkerrode cirkels: Individueel te optimaliseren buitengebied.

In samenwerking met RI-ANT werd er in 2008 een pilootproject opgestart inzake collectieve investering in individuele waterzuiveringsinstallaties. RI-ANT is een samenwerkingsverband tussen AWW, uw leverancier van drinkwater, en AQUAFIN, die uw afvalwater zuivert, en werkt in opdracht van de steden en gemeenten, die eigenaar zijn van het rioleringsnet op het openbaar terrein. RI-ANT staat in voor het beheer, het onderhoud en de vernieuwing van het rioleringsstelsel in de steden en gemeenten die bij haar aangesloten zijn.

Het project houdt in dat IBA's collectief worden aangekocht, geplaatst en onderhouden worden door Ri-ANT. Op die manier hebben de inwoners geen praktische (aankoop, beheer) en financiële lasten meer van een IBA. Immers, de realisatie en opvolging van een individuele waterzuivering blijkt geen eenvoudige zaak. Men heeft niet altijd de inhoudelijke kennis over de investering die moet gebeuren, hoge kosten, geen opvolging van de werking van de iba...). De gemeente Brasschaat was de eerste die deze werkwijze, aangereikt door de Vlaamse Overheid, hanteerde.

Vanuit de gemeente Brasschaat worden er ook subsidies gegeven voor de plaatsing van een individuele waterzuiveringsinstallatie (IBA) door particulieren in individueel te optimaliseren buitengebied. De subsidie bedraagt 50 % van de kosten, met een maximum van 1.250 euro.

De Brasschatenaar betaalt 80 cent per m³ saneringsbijdrage op zijn verbruik van water. Deze bijdrage dient betaald te worden voor de zuivering van het huishoudelijke afvalwater dat wij in de riolering lozen.

De gemeente heeft een overeenkomst met Riant afgesloten om dit beleid ook effectief te kunnen realiseren. Riant staat in voor het onderhoud van de rioleringen, de plaatsing van individuele waterzuiveringsinstallaties en de verdere uitbouw van het rioleringsnetwerk. Dat houdt dus in dat Riant de aanbesteding doet en de uitvoering van de werken coördineert. Dit is in het bijzonder het geval indien het hoofdzakelijk gaat over een rioleringswerk en geen wegenwerk (beide gaan vaak samen). Wanneer het hoofdzakelijk een wegenwerk betreft, gebeurt de aanbesteding en coördinatie van de werken door de gemeente. In overleg met Riant worden, aan de hand van de beschikbare budgetten, de prioriteiten voor de komende jaren (meerjarenplannen) vastgelegd.

Momenteel bedraagt de aansluitingsgraad in Brasschaat ca. 95 %. Dat wil zeggen dat er nog maar 5 % van de lozingspunten niet gezuiverd worden door aansluiting op de riolering of individuele waterzuivering. Het gaat hier voor het overgrote deel over aansluitpunten gelegen in de zone voor weekendverblijven.

Uiteraard mag ook in de riolering niet eender wat geloosd worden. In die zin is in het Vlarem beschreven dat er bv. geen drijvende oliën of vetten in het water aanwezig mogen zijn. Deze bepaling is belangrijk naar horecazaken toe, vooral ook met het oog op het voorkomen van verstopping in de rioleringen.

De gemeente voorziet ook mogelijkheden tot gescheiden afvoer in straten waar baangrachten, waterlopen of gescheiden rioleringsstelsels aanwezig zijn. In de straten waar nog geen gescheiden afvoer mogelijk is, dient de bouwheer een wachtleiding te voorzien zodat later het zuivere water makkelijk kan worden afgekoppeld. De gemeente moet zelf ook verplicht gescheiden stelsels aanleggen. Woningen die nog niet aangesloten zijn op het openbare rioleringsnet worden aangesloten bij nieuwe wegenwerken.

Wat de waterkwaliteit van de waterlopen betreft, zijn er een beperkt aantal gegevens beschikbaar dankzij het meetnetwerk van de Vlaamse Milieumaatschappij.

De waterkwaliteit hangt af van heel wat parameters. Afhankelijk van het belang dat men aan een parameter hecht, zou ook de waterkwaliteit anders kunnen beoordeeld worden. Alleszins wordt ernaar gestreefd om tot algemene indelingen te komen.

De Vlaamse Milieumaatschappij of VMM heeft een meetnet over heel Vlaanderen dat de waterkwaliteit van de belangrijkste waterlopen monitort en opvolgt. Hieronder volgen de belangrijkste resultaten voor de gemeente Brasschaat. Details van alle meetpunten van de waterlopen in Vlaanderen kunnen geraadpleegd worden op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij: www.vmm.be

Zandbeek

De afgelopen jaren bleef de kwaliteit aanvaardbaar. In 2004 en 2005 kreeg de waterloop uitzonderlijk de slechtere beoordeling matig verontreinigd. De normen voor oppervlaktewater werden gehaald.

Laarsebeek

Sedert jaren, periode 2003 tot 2006, wordt de Laarsebeek als matig verontreinigd beschreven. Deze beek haalde niet steeds alle normen waaraan het oppervlaktewater zou moeten voldoen. Bij de laatst gekende meting in 2007 werden alle normen echter wel gehaald. De biologische waterkwaliteit werd bij de laatste meting in 2008 als matig opgetekend.

Fortuinbeek

Sinds jaren wordt de Fortuinbeek als matig verontreinigd beschreven.

Anti-Tankgracht

De laatste meting gebeurde in 2006. De waterloop werd toen als verontreinigd beoordeeld. De biologische rijkdom evolueerde in de periode 2000 tot 2006 van goed naar matig.

Grondwater

Het gebruik van grondwater mag niet zomaar. Voor het oppompen van grondwater dient men in bepaalde gevallen een milieuvergunning aan te vragen. De meeste aanvragen gebeuren naar aanleiding van bouwkundige werken waarbij bv. grondwater tijdelijk moet opgepompt worden voor het uitgraven en petsen van kelders. Via de milieuvergunning kan de gemeente voorwaarden opleggen ter bescherming van het grondwater, dewelke zich voornamelijk richten op volgende aspecten:

- De afvoer van het opgepompte water laten gebeuren via een natuurlijke waterloop of een gracht en niet via de riolering, indien haalbaar;
- Voorkomen van verdroging, afsterven van bomen door een tijdelijke daling van de grondwatertafel;
- Voorkomen van waterschade.

Gemeentelijke beleid

Het gemeentelijke waterbeleid richt zich op volgende aspecten:

Gescheiden afvoer met gedeeltelijk hergebruik van zuiver water.

Conform de gewestelijke en gemeentelijke stedenbouwkundige verordening dient men bij nieuwbouw of heropbouw gescheiden afvoer te voorzien van huishoudelijk afvalwater en regenwater. Dat houdt ook in dat het zuivere 'regenwater' niet rechtstreeks in de riolering

terecht komt maar wordt verzameld in een hemelwaterput met het oog op hergebruik.

Bij grotere bouwprojecten, waarbij er aanzienlijke toename is van een verharde oppervlakte (geen dakoppervlakte), moet daarenboven ook nog worden voorzien in een infiltratievoorziening, voldoende groot om het water afkomstig van de verharding in de bodem te kunnen laten bezinken. Een oplossing kan ook zijn dat men het water gewoon laat aflopen naar een onverharde oppervlakte (gras, zand) om het daar te laten bezinken. Zaak is dus dat er geen goten worden aangelegd die rechtstreeks naar de riolering leiden. Er moet een oplossing voor infiltratie binnen de grenzen van het eigen perceel worden voorzien.

De gemeente legt ook op dat een hemelwaterput overloopt in een zogenaamd infiltratiebed. Dat moet ervoor zorgen dat het overtollige water uit de hemelwaterput nog kan bezinken in de bodem. Meestal is een infiltratiebed een put met geperforeerde wand, omringd met kiezel of geotextiel. Vanuit het infiltratiebed kan het water dan afgevoerd worden naar de riolering, baangracht of openbare waterloop. Uiteraard is men niet verplicht dergelijk infiltratiebed te voorzien wanneer het overtollige water uit de hemelwaterput nog op het eigen domein kan infiltreren (bv. in een vijver). Punt is dat het openbare netwerk van rioleringen, grachten, waterlopen zo min mogelijk belast wordt.

Inwoners worden gestimuleerd om in deze technologieën te investeren door het verschaffen van een premie zowel door de gemeente als het Vlaamse Gewest. De controle op de correcte uitvoering gebeurt door Pidpa.

Naar handhaving toe is het zo dat deze afkoppelingsplicht ook is ingeschreven in het Vlarem en het Milieuhandavingsdecreet. Op die manier kan de gemeente dus ook optreden tegen overtredingen.

Waterretentie en vertraagde afvoer.

Conform de gewestelijke stedenbouwkundige verordening wordt de aanleg van verharde grondoppervlakten gereguleerd met het oog op de retentie van water. Bij de aanleg van verhardingen moet men zorgen voor voldoende infiltratiemogelijkheden op het terrein. Halfverhardingen, afkoppelingen naar niet- verharde oppervlakten, waterpartijen of zelfs ondergrondse infiltratiebekkens behoren tot de mogelijkheden. Waterretentie op daken is ook mogelijk bij de aanleg van groendaken of rieten daken.

Verder is er ook een gemeentelijke stedenbouwkundige verordening houdende de verharding van voortuinstroken. In grote lijnen bepaald deze dat er louter functionele verhardingen mogen worden aangelegd. Dat betekent dat ze in verhouding moeten zijn tot de garage of voordeur.

De gemeente heeft een aantal belangrijke projecten gerealiseerd met het oog op de vertraagde afvoer van water. Het belangrijkste project dat gedurende de termijn van het vorige beleidsplan milieu werd uitgevoerd, betrof de realisatie van het retentiebekken Werverbos. Dit retentiebekken zorgt ervoor dat het water van de baangrachten van Essensteenweg en Brebabaan, alsook het water van het gebied gelegen tussen deze gewestwegen en een deel van het water van het militaire domein niet langer in de riolering terecht komt. Hier werd ook aandacht gegeven aan de biodiversiteit, nl. door de creatie van aangepaste hellingen en een meanderend patroon. Binnen het door Natuurpunt opgestelde beheerplan worden er eenvoudige beheerwerkzaamheden uitgevoerd in samenwerking met een project van sociale tewerkstelling.

Daarnaast speelt de provincie een belangrijke rol daar zij beheerder is van de Laarsebeek en de Kaartsebeek. Binnen de deelbekkenbeheerplannen zijn een aantal projecten beschreven die een vertraagde afvoer van hemelwater beogen. Er werden nog geen projecten

gerealiseerd op het grondgebied van Brasschaat. Deze zijn wel in voorbereiding (zie volgende).

Herstel en onderhoud van waterlopen en baangrachten.

De gemeente heeft het beleid dat al lang gevoerd werd voortgezet. Ruimte voor water binnen een natuurlijke context vormt een prioriteit. Zo werden baangrachten behouden en hersteld. Ook de gemeentelijke waterlopen werden verder onderhouden en zo nodig werd hun statuut afgedwongen. De gemeente is immers eigenaar van deze waterlopen en moet in het kader van haar onderhoudsverplichting ook over voldoende ruimte langsheen de waterloop beschikken om het onderhoud goed te kunnen doen. Doorheen de jaren gaan particulieren de waterlopen bijvoorbeeld overwelden. Ook gebeurt het dat oevers worden versterkt of de waterloop minder ruimte krijgt. Daardoor wordt de functie van de waterloop aangetast: er kan minder water worden afgevoerd en de natuurlijke rijkdom lijdt schade. Het is daarom zaak dat waterlopen niet enkel onderhouden worden (bv. kruidruiming) maar dat ze ook in ere hersteld worden, daar waar nodig.

Er is een bekenploeg opgericht dewelke instaat voor het onderhoud van waterlopen. Deze bekenploeg werd opgericht op 1 april 2003 en bestaat uit vier personeelsleden van de Sociale Werkplaats Brasschaat

Gebruik van de watertoets

In het kader van het decreet Integraal Waterbeleid werd een specifiek instrument ontwikkeld om ieder plan, vergunning of project te toetsen aan de bepalingen dit decreet. Het gaat om de zogenaamde 'watertoets'. De watertoets houdt in dat elke vergunningverlener een toetsing uitvoert over de gevolgen die een plan, project of vergunningsaanvraag op het watersysteem kunnen hebben.

Rationeel watergebruik in de eigen gemeentelijke gebouwen

Ook in onze eigen gemeentelijke gebouwen wordt waar financieel en economisch haalbaar, water op een rationele manier gebruikt. Zo denken we bv. aan het hergebruik van regenwater voor de spoeling van toiletten en het gebruik van spaartoetsen op toiletten. Ook worden er sensibilisatieacties naar het personeel toe georganiseerd om water in onze gebouwen op een rationele manier te gebruiken.

Sensibiliseren van de doelgroepen

Zoals al eerder vermeld, verleent de gemeente Brasschaat subsidies voor de plaatsing van hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen en groendaken.

Ook worden er regelmatig artikels gepubliceerd rond duurzaam watergebruik in de Parkbode of op onze website. Ook wordt er actief rond dit thema gesensibiliseerd via infoavonden.

4.2.2 Knelpunten

Ruimte voor water

- De gemeente acht het in het kader van de wateroverlast die zich in het verleden voordeed ter hoogte van de Zwaantjeslei aangewezen dat er een retentiebekken wordt gerealiseerd ter hoogte van de Laarsebeek in het Peerdsbos. Deze actie staat ook beschreven in de waterbeheerplannen. Het betreft een project op een provinciale waterloop, gelegen in een bosdomein van Agentschap voor Natuur en Bos. Er werd nog geen akkoord bekomen over effectieve realisatie;
- Er is geen studie beschikbaar over de debieten die de waterlopen kunnen verwerken naar aanleiding van het stijgende aantal afkoppelingsprojecten. Voorwaarde voor de afvoer van zuiver water via natuurlijke waterlopen, houdt immers in dat deze waterlopen de bijkomende debieten kunnen verwerken;
- Het lozen van opgepompt water, meestal naar aanleiding van bouwwerken, gebeurt vaak niet conform het Vlare. Wanneer water niet kan herbruikt of op eigen terrein geïnfiltreerd worden, dient er geloosd te worden in een baangracht, waterloop of oppervlaktewater. De riolering vormt de laatste optie;
- Bij bronbemalingen wordt ook niet steeds rekening gehouden met maatregelen die genomen moeten worden ter voorkoming van verdroging (belangrijk voor het bomenbestand vnl.) of overstroming;
- Er wordt nog te weinig gebruik gemaakt van infiltratiemogelijkheden op het eigen terrein wat betreft het hemelwater, bv. door aanleg van een vijver. Dergelijke oplossingen kunnen meer meerwaarde geven naar biodiversiteit en dragen ook bij tot een andere beleving van de tuin.

Waterkwaliteit

- De huidige waterkwaliteit van een groot aantal waterlopen is niet gekend;
- Er is nog vervuiling op waterlopen, afkomstig van stroomopwaarts gelegen lozingspunten in andere gemeenten. Voornamelijk de kwaliteit van de Zandbeek is in dat opzicht problematisch, als gevolg van lozingen te Brecht (Rommersheide);
- Er zijn nog een aantal lozingspunten op waterlopen, voornamelijk van huishoudelijk afvalwater, in zones waar nochtans aansluiting op de riolering mogelijk is;
- Er zijn nog veel lozingspunten van huishoudelijk afvalwater die gesaneerd zullen moeten worden door middel van een IBA, voornamelijk in zone voor weekendverblijven;
- Er is geen zicht op de werking van de bestaande IBA's;
- Rioleringsprojecten lopen vertraging op doordat het moeilijker wordt subsidies te verkrijgen. In Brasschaat is er al zeer veel infrastructuur aanwezig. Hierdoor wordt het rendement van een investering voor de resterende straten lager dan dat bij grote investeringsprojecten die in andere gemeenten nog mogelijk zijn. Het rendement is een belangrijk evaluatiecriterium in het afwegingskader van de VMM;
- Er zijn binnen de gemeente nog enkele overstorten, waardoor er bij hevige regenval alsnog rioleringswater in de waterlopen terechtkomt;
- Vele privé-zwembaden in de gemeente lozen hun afvalwater in riolering of baangrachten. De meeste van deze zwembaden bevatten uiteraard chloor, wat schadelijk is voor het milieu.

Grondwater

- Lokale vervuiling door lekkende stookolietanks, lekkende beer- en bezinkputten, rioollekkages;
- Verlaging van de grondwatertafel door bronbemalingen;
- Vele milieuvergunningplichtige bronbemalingen zijn niet gekend.

Duurzaam watergebruik

- Er is nog veel verspilling van leidingwater. Vaak wordt leidingwater nog gebruikt voor wassen van de wagen met tuinslang, water geven in de tuin, doorspoelen van toiletten, ... Voor deze toepassingen kan ook regenwater gebruikt worden. Ook de toepassingen van waterbesparende maatregelen zoals een spaardouchekop, spaartoets op toiletten, ... wordt nog te weinig gebruikt;
- Er wordt nog te weinig regenwater intern in de gemeentelijke werking gebruikt. Zo zou het regenwater nog gebruikt kunnen worden voor het gieten van onze plantsoenen tijdens droge zomerperiodes, spoelen van toiletten, ...;

4.2.3 Visie

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie te vervullen betreffende integraal waterbeleid en duurzaam watergebruik. Zo zal er gewerkt worden aan een goede waterkwaliteit en kwantiteit via beleidsmaatregelen, handhaving, milieuvergunningen en sensibilisering. Voor het herstel van grachten en gescheiden riolering in woonstraten worden de nodige budgetten voorzien. De verdere aanleg van bufferbekkens en bijhorende werken worden mee voorzien op basis van de studie van het bureau IMDC, samen met de vroegere planning van sanering van waterlopen. De uitvoering van de deelbekkenbeheerplannen wordt gestimuleerd vanuit de gemeente en de ondersteuning en stimulering van de uitvoering van bovenlokale projecten worden kort opgevolgd. De grondwatertafel als ook de kwaliteit van het grondwater dienen in het kader van de milieukwaliteitsnormen en de drinkwatervoorziening behouden en verbeterd te worden.

Verder wordt er rekening gehouden met duurzaam watergebruik in stedenbouwkundige voorschriften en zal het gebruik van waterdoorlatende materialen voor op- en afritten verplicht voor sommige projecten. Ook in de eigen gemeentelijke werking wordt gewerkt rond rationeel watergebruik, hergebruik van hemelwater en verlagen van onze waterfactuur. Sensibilisering van de doelgroepen zal gebeuren in het kader van onze voorbeeldfunctie door het verschaffen van gemeentelijke premies en organiseren van passieve en actieve sensibilisatieacties.

4.2.4 Doelstellingen.

Ruimte voor water

- Heel het watersysteem bestaande uit het oppervlaktewater, grondwater, waterbodems en de oevers verbeteren;
- Voldoende ruimte geven aan natuurlijke waterlopen, ook om de grotere debieten van zuiver water als gevolg van afkoppelingsprojecten te kunnen opvangen;
- Toename van het aantal vijvers of periodieke natte zones in tuinen van particulieren om een oplossing te bieden voor de opvang het water van verhardingen;
- Maximale inrichting van waterlopen als ecologisch waardevolle elementen en natuurlijke verbindingselementen.

Waterkwaliteit

- Monitoren van de waterkwaliteit van de belangrijkste waterlichamen in onze gemeente;
- In zone waar riolering aanwezig is, alle niet-aangesloten lozingspunten wegwerken;
- Verkrijgen van maximale subsidie bij uitvoering van rioleringsprogramma's;
- Projecten zoveel als mogelijk uitvoeren in combinatie met wegenwerken;
- De resterende overstorten in onze gemeente trachten weg te werken;
- In samenwerking met RI-ANT streven naar een saneringsgraad van 98 %. Dat wil zeggen dat dit percentage van de lozingspunten hetzij is aangesloten op de riolering, hetzij gezuiverd wordt door een individuele waterzuivering;
- Voorkomen dat water dat aan de normen voor oppervlaktewater voldoet, geloosd wordt in de riolering en daardoor de waterzuiveringsinstallatie onnodig belast. Dergelijk water moet worden geloosd worden in een oppervlaktewater indien mogelijk of herbruikt worden op het perceel zelf, en dit in het kader van de Vlaamse milieuwetgeving;
- Beperken lozingen afvalwater afkomstig van zwembaden in waterlopen, baangrachten.

Grondwater

- Voorkomen dat het grondwater verontreinigd wordt, in het bijzonder binnen de zone voor drinkwaterwinning;
- Beperken verlaging grondwatertafel;
- Voorkomen vervuiling door stookolietanks: zie cluster bodem.

Duurzaam watergebruik

- Streven naar een daling van het watergebruik.

4.2.5 Acties

Actie WA.3 Voeren van een integraal waterbeleid

- Uitvoeren van de acties in de goedgekeurde waterbeheerplannen of andere overheden hiertoe stimuleren;
- Het waterbergende vermogen van de waterlopen herstellen door een herwaardering van het grachten- en bekenstelsel. Waterlopen die onder gemeentelijk beheer vallen blijvend onderhouden met aandacht voor de natuurlijke functie ervan;
- Natuurlijke overstromingsgebieden realiseren langs waterlopen na voorafgaandelijk overleg met de betrokken waterloopbeheerders;
- Creëren van ruimte voor water langsheen waterlopen daar waar nodig en praktisch haalbaar. Dit in het kader van het te verwachten stijgende debieten op waterlopen als gevolg van afkoppelingsprojecten;
- Opvolging van de realisatie van het provinciale retentiebekken aan de Kaartsebeek om wateroverlast te bestrijden. In het verleden waren er problemen in de wijk De Sterre te Ekeren, ter hoogte van de kruising Kaartsebeek-Kapelsesteenweg en verder stroomafwaarts naar Ekeren-Centrum toe (Kloosterstraat). Deze locaties werden ook aangegeven op de overstromingskaarten, consulteerbaar via www.agiv.be;
- IJveren voor realisatie provinciaal retentiebekken van de Laarsebeek om te voorkomen dat er zich opnieuw wateroverlast voordoet in het zuiden van de wijk Vriesdonk (omgeving Zwaantjeslei) en het Laar te Ekeren, dat meer stroomafwaarts gelegen is;
- Aandacht voor blijvende watertoevoer op de Laarsebeek. Momenteel is er een belangrijke toevoer vanuit het militaire fort van Schoten. Deze voorkomt waarschijnlijk het periodiek droogvallen van de (meest) waardevolle waterloop binnen de gemeenten;
- Opvolgen van de ontwikkelingen in het Leeg-Rietbeemden. Deze zone is overstromingsgevoelig. In het kader van de verkaveling van deze zone zal er zeer veel aandacht besteed worden aan wateropvang en waterretentie.

Actie WA.4 Zorgen voor een duurzaam waterbeleid via beleidsmaatregelen

- Watertoets ten volle gebruiken als juridisch instrument voor het opleggen van voorwaarden in het kader van een duurzaam waterbeleid en dit voornamelijk bij grotere projecten (bv. aanleg van grote parkings, appartementsgebouwen, winkel- of bedrijvencomplexen...);
- Bij kleinere projecten (bv. nieuwbouw van een eengezinswoning) opleggen van voorwaarden in het kader van de Gewestelijke en Stedenbouwkundige verordening betreffende hemelwaterputten en infiltratievoorzieningen;
- Controle op gemeentelijk reglement houdende verharding van voortuinstroken door de handhavingsambtenaar;
- Verharde oppervlakken verminderen door bij het afleveren van een bouwvergunning in woongebieden enkel een vergunning te geven voor de strikt noodzakelijke verhardingen;
- Via de bekenploeg op toezien dat de gemeentelijke waterlopen voldoende vrij worden gehouden en dit conform de wetgeving. Zo mogen er geen verhardingen aan oevers worden aangebracht, en moet de waterloop voldoende ruimte krijgen. Dit is ook noodzakelijk naar onderhoud toe. De gemeente zal blijven streven naar deze vorm van open houden van de waterlopen, en zo nodig (juridische) stappen zetten. Financieel aspect: De onkosten voor personeel en materialen worden door de Sociale Werkplaats Brasschaat gefactureerd aan Riant. Riant beschikt over budget dankzij de saneringsbijdrage die elke gebruiker van drinkwater betaalt via de drinkwaterfactuur.

Actie WA.5 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond duurzaam watergebruik

- Promoten van duurzame maatregelen in het kader van rationeel watergebruik zoals groendaken, hemelwaterputten en infiltratievoorzieningen. Inwoners ertoe stimuleren om in de eigen tuin opvang van zuiver hemelwater, afkomstig van verharde oppervlakten, te voorzien. Dit zal gebeuren via de gemeentelijke communicatiekanalen en via actieve sensibilisatieacties;
- Blijvende subsidiëring voorzien van hemelwaterputten en infiltratievoorzieningen en groendaken. Er zal onderzocht worden of het subsidieaanbod nog verder uitgebreid kan worden voor bv. de aankoop van waterbesparende toepassingen zoals spaardouchekoppen, spaartoetsen, ...

Financieel Aspect:

Jaarlijks budget subsidiëring hemelwaterputten, 5.000 euro. De subsidie kan grotendeels teruggevorderd worden in kader van de

Milieusamenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest.

Jaarlijks budget subsidiëring groendaken, 20.000 euro. Het bedrag is sterk afhankelijk van het aantal projecten. De subsidie wordt volledig teruggevorderd in kader van de Milieusamenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest.

Actie WA.6 Verbeteren van de waterkwaliteit in onze gemeente

- Opvolgen van de waterkwaliteit, dankzij de bestaande meetpunten van VMM aangevuld met een eigen meetprogramma dat voornamelijk gericht zal zijn op de waterlopen in beheer van de gemeente. Waar mogelijk dient de waterkwaliteit vervolgens verbeterd te worden. Het in kaart brengen van de ecologische waterkwaliteit zou eventueel in samenwerking met de scholen kunnen gebeuren. Financieel aspect: De jaarlijkse kostprijs voor het laten uitvoeren van 4 metingen op 10 monsternamepunten bedraagt 1.400 euro;
- Uitvoering rioleringsplannen en collectieve plaatsing IBA's opdat er geen lozingspunten van vervuild water meer uitkomen in het natuurlijke netwerk van waterlopen. Dit zal verder gebeuren in samenwerking met Riant; Financieel aspect: Inwoners dragen financieel gezien dezelfde lasten als diegene die riolering in de straat hebben. Aldus betaalt men enkel de saneringsbijdrage, die berekend wordt aan de hand van het drinkwaterverbruik. De kosten voor plaatsing en beheer van de iba's worden door Riant gedragen, met gelden uit de saneringsbijdrage waaraan elke verbruiker van drinkwater bijdrage levert;
- Blijvend voorzien van een subsidie voor wie een individuele waterzuiveringsinstallatie plaatst in de zone waar nooit riolering zal komen. Het gaat hier om de plaatsing van een individuele waterzuiveringsinstallatie die wordt opgelegd in het kader van nieuwbouw of verbouwing, of een vrijwillige plaatsing; Financieel aspect: Jaarlijks wordt er zo'n 5.000 euro aan subsidies uitbetaald.
- Blijvend investeren in projecten die gescheiden afvoer van zuiver hemelwater en vervuild water beogen;
- Controle op effectieve afkoppeling van zuiver water afkomstig van private eigendommen.
- Inventariseren van niet-aangesloten lozingspunten van afvalwater in de zone waar nochtans riolering aanwezig is. Inwoners aanmanen om zich aan te sluiten op de riolering. Zo nodig zal een proces-verbaal worden opgemaakt;
- Opvolging uitvoering rioleringsprogramma Brecht en dit in functie van de waterkwaliteit van de Zandbeek;
- Onderzoeken of het mogelijk is de resterende overstorten vanuit de riolering op de waterlopen, weg te werken. Bij hevige regenval komt er zo immers rioleringswater in de waterlopen terecht;

- Promoten van zwembijvers bij particulieren om lozingen van vervuild water van zwembaden zoveel mogelijk te voorkomen;
- Afraden, ontmoedigen van gebruik van herbiciden nabij oppervlaktewateren (vijvers, beken)....

Actie WA.7 Toezien en onderhouden van een goede grondwaterkwaliteit en –kwantiteit

- Pidpa informeren over de aanwezige activiteiten met risico op grondwaterverontreiniging, in zoverre deze gelegen zijn binnen de zone voor drinkwaterwinning;
- Advies inwinnen van de afdeling Water van VMM bij het verlenen van vergunningen.
- In eerste instantie toezicht op de belangrijke grondwaterwinningen bij bouwwerven, daar het niet mogelijk is om deze allemaal op te volgen;
- Controleren of er wel een milieuvergunning voor deze grondwaterwinning werd aangevraagd;
- Opleggen van bijkomende voorwaarden via de melding of milieuvergunning ter bescherming van het grondwater.;
- Verplichten dat opgepompt water wordt geloosd in een oppervlaktewater, baangracht of waterloop en dit conform de milieuwetgeving.
- Indien nodig, treffen van maatregelen in het kader van de bescherming van het bomenbestand.

5 Hinder

Milieuhinder kan onder verschillende vormen optreden. Geur-, licht- en geluidshinder zijn ongetwijfeld het meest gekend. Soms is er ook sprake van stofhinder.

Hinder kan afkomstig zijn van puntbronnen zoals een schouwuitlaat, een café, ... Ook lijnelementen zoals verkeerswegen kunnen hinder veroorzaken. Deze hinderbronnen kunnen aanleiding geven aan een probleem dat zich op ruimere schaal voordoet en in zijn totaliteit als hinderlijk worden ervaren. Denken we bv. aan fijn stof als gevolg van het verkeer, lichthinder in grote delen van Vlaanderen als gevolg van de vele lichtpunten, ...

Het thema hinder hangt ook nauw samen met het thema gezondheid. Bepaalde vormen van hinder kunnen negatieve gevolgen hebben voor onze gezondheid. Zo kan bv. geurhinder leiden tot lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn, misselijkheid, verstoorde ademhaling en verstoorde hartslag.

Lichthinder is een thema dat de laatste jaren meer aandacht kreeg. In dichtbevolkte regio's als Vlaanderen is er uiteraard veel nood aan verlichting. Er kan echter een storend effect optreden naar mens en milieu toe. Dat storende effect komt er voornamelijk ook omdat er verlicht wordt op ogenblikken en tijdstippen dat het licht van weinig nut is, of omdat er niet efficiënt (bv. naar de hemel toe) verlicht wordt. Hierdoor wordt ook het sterren kijken zeer bemoeilijkt. Merk ook op dat dit item aansluit bij het thema energie, daar elke kWh dewelke de hemel of ander nutteloze zaken verlicht louter verspilling betreft.

5.1 Huidige situatie

5.1.1 Algemeen

Aangezien voorkomen beter is dan genezen, onderneemt de gemeente Brasschaat heel wat acties om hinder te voorkomen. Dit gebeurt in combinatie met handhaving door de milieuhandhavingsambtenaar, gemeentepolitie en gemeenschapswachten. Dit houdt ondermeer het volgende in:

- Sensibilisatie door middel van artikels in de Parkbode, het organiseren van informatieavonden en directe communicatie met onze inwoners;
- Uitvoeren van preventieve metingen van geluid, voor bv. de opening van een horecazaak of evenement;
- Adviseren van bedrijven voor opmaak van hun milieuvergunning en het opleggen van bijzondere voorwaarden in de milieuvergunning zodat de hinder op de omgeving tot een minimum kan beperkt worden;
- Uitvoeren van proactieve controles door de handhavingsambtenaar en lokale politie. Dit wil zeggen dat bedrijven gecontroleerd worden zonder dat er noodzakelijk klachten over zijn;
- Streven naar een goede ruimtelijke ordening. Door het herlocaliseren van bedrijven, bv. Lt. Coppens Bedrijvenzone, kunnen hinderlijke inrichtingen zoveel mogelijk gegroepeerd worden zodat de hinder zoveel mogelijk beperkt wordt.

Tevens heeft de milieudienst een eigen klachtenregistratie- en opvolgingssysteem uitgewerkt. Hinderklachten worden hierdoor nauwkeurig geregistreerd en opgevolgd. Effectieve klachten waarbij mag worden aangenomen dat er hinder is en de gemeentelijke

milieudienst een rol te vervullen heeft, worden opgenomen in het klachtenregister. Belangrijke klachten worden tevens ingebracht in MKROS of MilieuKlachtenRegistratie- en Opvolgingssysteem van de Vlaamse Overheid. Dit is een registratiesysteem dat ons van overheidswege wordt opgelegd. Echter, voor de meer reguliere klachten is dit systeem veel te ruim opgevat en te traag. Daarom dat de gemeente ook een eigen registratiesysteem bijhoudt.

De stappen die worden ondernomen in de loop van de behandeling van een klacht worden gestructureerd geregistreerd. Dit laat toe na te gaan welke klachten afgehandeld zijn of welke nog verdere behandeling behoeven. Klagers en vermoedelijke veroorzakers worden op de hoogte gehouden van de ondernomen stappen.

Bij de behandeling van klachten is de communicatie met andere diensten belangrijk. Bij elke stap in een dossier dient men er zich immers van bewust te zijn dat er misschien gegevens moeten worden uitgewisseld. Het kan gaan van louter informeren tot een verzoek om advies. De belangrijkste diensten en instanties waarmee wordt samengewerkt zijn:

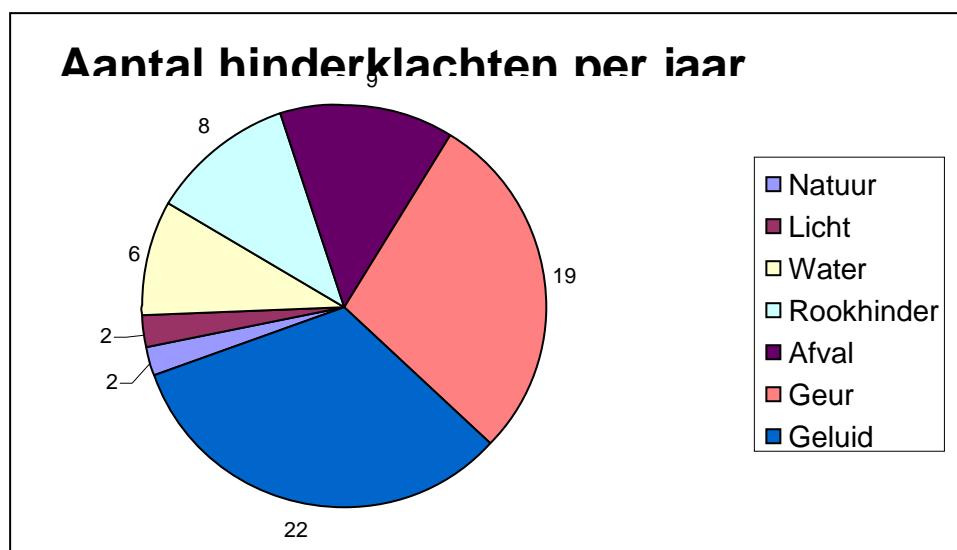
- Coördinator integrale veiligheid.
- Lokale Politie Brasschaat, inzonderheid de personen gespecialiseerd in milieu en de wijkagenten.
- Bouwdienst.
- Brandweer.
- Keurder hygiëne.

Om de interne communicatie tussen de diensten rond hinder gerelateerd aan horecazaken te verbeteren, werd het digitale horecaloket opgericht.

Ontvangen hinderklachten

Onderstaande grafiek vermeldt het gemiddelde aantal klachten per jaar, volgens onderwerp. Gemiddeld gaat het over zo'n 68 gegronde klachten. Het merendeel heeft te maken met geluid en geur (samen meer dan 50 %).

Grafiek 10: Aantal hinderklachten in de gemeente Brasschaat

De meeste klachten gaan over zwerfvuil, ratten en zwerfkatten. Daarnaast zijn er ook klachten over rookhinder, geluid en diverse soorten ongedierte (processierupsen,...). Voor

de meldingen op het gebied van processierupsen, katten en ratten bestaan er afzonderlijke registers, ondermeer met het oog op budgetcontrole.

Vele hinderklachten zijn van beperkte omvang. Wanneer er hinder is tussen particulieren onderling, dan kan de gemeente vaak ook enkel bemiddelen. Meestal is het de wijkagent of iemand van de milieudienst die dan ter plaatse gaat. Indien dit niet tot een oplossing kan leiden, dan is de Vrederechter vaak de enige mogelijke uitweg om tot een oplossing te komen.

Bij hinder gerelateerd aan horeca, bedrijven of hinder afkomstig van het milieu (bv. geurhinder van waterloop) gaat de milieudienst of de milieucel van de lokale politie ter plaatse. Voor controles van bedrijven zijn de specifieke toezichthoudende ambtenaren aangesteld en bevoegd, en dit in het kader van het Milieuhandhavingsdecreet.

Bij ernstige klachten of inbreuken wordt de afdeling Milieu-inspectie gewaarschuwd, of eventueel zelfs de Civiele bescherming. Terzake werden door de afdeling Milieu-inspectie duidelijke richtlijnen naar de gemeenten toe gecommuniceerd in mei 2010. Daarbij werd ondermeer ook toegelicht hoe de permanentie tijdens weekends en op feestdagen verzorgd wordt.

Proactieve controles

Zoals al vermeld, vormen proactieve controles een belangrijk instrument om hinder zoveel mogelijk te voorkomen. Ze worden uitgevoerd door de bevoegde lokale toezichthouder van de milieudienst, milieuambtenaar Peter De Cap, in samenwerking met de lokale politie. Het toezicht gebeurt volgens de bepalingen van het Milieuhandhavingsdecreet.

De toezichtfunctie houdt in dat er controle kan uitgeoefend worden op bedrijven en de milieuwetgeving die op hen van toepassing is. Het moet wel gaan over bedrijven waarvoor de gemeente een milieuvergunning kan verlenen. De controles gebeuren in samenwerking met de lokale politie. Indien de vergunningverlenende overheid de provincie is, is het de afdeling Milieu-inspectie van de Vlaamse Overheid die voor het toezicht bevoegd is.

De toezichthoudende ambtenaar is ook bevoegd voor een aantal belangrijke bepalingen uit de wetgeving die te maken hebben met toezicht in het kader van de thema's afval, geluid en water. Naargelang de situatie wordt er gewerkt met raadgevingen, aanmaningen of bevelen. Deze worden steeds schriftelijk bevestigd. In geval van ernstige overtredingen kunnen er processen-verbaal opgemaakt worden.

De bedrijven worden gecontroleerd binnen het kader van een vooraf vastgelegd handhavingsprogramma, waarbij per jaar 1 of meerdere sectoren op het programma staan. Dat maakt de controles ook makkelijk op inhoudelijk vlak en draagt er ook toe bij dat één sector vanuit éénzelfde visie wordt benaderd. Een andere belangrijke peiler van het handhavingsprogramma vormt de controle van de niet gekende activiteiten. Het gaat hier om de controle op activiteiten waarvoor geen vergunning werd afgeleverd en die dus nog regularisatie behoeven.

Naast de geplande controles worden er jaarlijks ook ca. 5 extra controles van bedrijven voorzien. Dit zal voornamelijk gebeuren op basis van waarnemingen op het terrein en het archief, meer bepaald de vergunningen die al langere tijd lopen. Er zal gekeken worden of de vergunde toestand nog overeenkomt met de actuele toestand. Ook nieuwe bedrijven die nog geen vergunning hebben worden meegenomen in de extra controles.

5.1.2 Hinderklachten volgens thema

5.1.2.1 Geluidshinder

Het afgelopen jaar heeft de milieudienst 22 klachten over geluidshinder ontvangen. Het gaat dan om overtredingen op de geluidshinderbepalingen uit het politiereglement. De meeste klachten houden verband met:

- Eénmalige evenementen, waarbij er elektronisch versterkte muziek wordt gespeeld.
- Cafés, vaste dansgelegenheden.
- Airco's, ventilatoren.
- Verkeer: Deze vorm van hinder heeft als eigenschap dat er relatief weinig meldingen zijn in verhouding tot het aantal gehinderden.

De geluidshinderklachten afkomstig van het verkeer komen maar in beperkte mate voor. De meeste worden niet gemeld, omdat we hier te maken hebben met een fenomeen dat schijnbaar als normaal wordt beschouwd.

Wetgeving

In het gemeentelijke politiereglement zijn er heel wat bepalingen rond geluidshinder opgenomen. Het bevat een aantal algemene bepalingen die tot doel hebben de rust te behouden en storende, nutteloze geluiden te weren. Voorbeelden van onderwerpen die aan bod komen zijn bv. grasmaaien op zondag, reclame op openbare weg, radio's in de parken, oefen- en testritten, ...

Daarnaast worden er een aantal concrete handelingen en verbodsbepalingen geformuleerd al dan niet geldend voor gans het grondgebied (bv. bossen en parken) of met mogelijkheid tot afwijking mits goedkeuring door het college van burgemeester en schepenen. Verder geeft het politiereglement ook aan wat er wel toegelaten is. Het gaat hier voornamelijk over handelingen die vanuit economisch of veiligheidsoogpunt gewenst of zelfs noodzakelijk zijn.

Het politiereglement is één juridische bron die geluidshinder reglementeert. Van groot belang is het Koninklijke Besluit (KB) houdende elektronisch versterkte muziek. In dit KB staan er concrete normen, die vooral worden toegepast bij fuiven.

Ook de Vlarew-wetgeving (Vlaams Reglement houdende de Milieuvergunning) omvat geluidsnormen die van toepassing zijn op alle activiteiten waarvoor een milieuvergunning nodig is. Denken we bv. aan een houtzagerij, dancing of feestzaal.

De gemeente communiceert jaarlijks over het geluidshinderreglement naar de gepaste doelgroepen. Dit gaat dan vooral over de organisatoren van fuiven en de exploitanten van cafés. Alleszins wordt naar horeca en eenmalige evenementen toe zoveel mogelijk preventief gewerkt. De exploitanten worden niet enkel schriftelijk maar ook mondeling op de hoogte gebracht van de geldende wetgeving, en hoe deze wordt toegepast. Sensibilisatie rond geluidshinder gebeurt verder ook via de Parkbode en website.

Geluidsmetingen

De gemeente heeft 3 personen in dienst die een Vlarew-attest behaalden en dus bekwaam zijn voor het uitvoeren van geluidsmetingen. Twee hiervan werken bij de Lokale Politie en

ook de milieuambtenaar mag deze opdracht vervullen. Het is de Lokale Politie die voornamelijk de controles op het terrein uitvoert.

Actieplan hinderlijke inrichtingen

De gemeente heeft een actieplan hinderlijke inrichtingen opgemaakt dat in de eerste plaats gericht is op horeca en geluidshinder. Het is een nuttige leidraad met betrekking tot de behandeling van (geluids)hinderklachten. In het plan staat namelijk vermeld welke wetgevingen van toepassing zijn in bepaalde situaties en wie bevoegd is.

5.1.2.2 Geurhinder

Het afgelopen jaar heeft de gemeente Brasschaat 27 klachten over geurhinder ontvangen. 8 van deze klachten hadden te maken met rookhinder. Andere klachten hebben vooral te maken met de horeca, opslag en behandeling van voedingswaren.

Bij geschillen tussen particulieren zal de gemeente meestal eerst trachten te bemiddelen. Vaak gaat het om de plaatsing van een schouw zonder rekening te houden met de hinder dat dit voor de burens kan veroorzaken. Er is meestal echter weinig of geen juridische basis om op te treden. Toch kan het politiereglement in bepaalde gevallen wel van toepassing zijn. Bijvoorbeeld wanneer er geurhinder is als gevolg van de opslag van organisch afval.

In het gemeentelijke politiereglement zijn meerdere bepalingen opgenomen die gerelateerd zijn aan het beperken van geurhinder. Denken we aan de bepalingen inzake het opslaan van organisch of ander afval. Ook in het Vlarem zijn er een aantal voorwaarden opgenomen voor milieuvergunningplichtige bedrijven, meerbepaald met betrekking tot schouwhoogte.

Naar particulieren toe stond de afgelopen jaren sensibilisatie over de wetgeving (bv. geen behandeld hout stoken) en stooktips (bv. hout moet eerst voldoende zijn gedroogd) centraal. Er werden meerdere artikels in het infoblad gepubliceerd en tevens werd er in samenwerking met de gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur een infoavond aan het thema gewijd.

5.1.2.3 Lichthinder

Lichthinderproblemen komen voornamelijk voor in de omgeving van sportterreinen. Hinder door commerciële verlichting is veeleer beperkt als gevolg van het feit dat er nagenoeg geen grote winkelketens zijn in Brasschaat. In het kader van een goede ruimtelijke ordening worden deze ketens ook geweerd.

Het politiereglement omvat geen bepalingen over lichthinder. In de Vlarem-wetgeving zijn bepalingen opgenomen die ook van toepassing zijn op particulieren of kleine bedrijven. Licht van private eigendommen mag niet sterker zijn dan de openbare verlichting en ook opwaartse verlichting is verboden.

De gemeente onderneemt in het kader van lichthinder en energiebeleid een aantal maatregelen (zie ook cluster energie):

- Sensibilisatie: deelname aan de Nacht van de Duisternis in samenwerking met de natuurgidsen (VMPA) en publicatie van sensibiliserende tips in de Parkbode;
- Doven van de openbare straatverlichting op tijdstippen en op plaatsen dat licht niet zinvol is;
- Voorzien van energiezuinige straatverlichting. Zie ook cluster energie;

- Mee ijveren voor LED-verlichting op het fietspad Essensesteenweg. Zie ook cluster Energie;
- Aankoop van energiezuinige feestverlichting in LED-technologie voor de eindejaarsperiode. Zie ook cluster energie.

5.2 Knelpunten

Algemeen

- Het opgelegde MKROS-systeem van de Vlaamse overheid is niet gebruiksvriendelijk. Voor de meer reguliere klachten is dit systeem veel te ruim opgevat en te traag. Vaak zijn er ook storingen waardoor er helemaal geen klachten ingegeven kunnen worden;
- Vele kleine hinderbronnen zijn van tijdelijke aard. Het gaat over inbreuken op het politiereglement (bv. grasmaaieren op zondag, waarbij de grasmaaier aangedreven is op benzine). Ondanks sensibilisatie kan de overheid ook niet alle doelgroepen bereiken via de reguliere media (hier speelt ook de individualisering van onze maatschappij);
- Er is geen beeld van de hinder die men ervaart van het verkeer. Uit onderzoek van de Vlaamse Overheid blijkt dat dit één der grootste hinderbronnen is, hoewel het aantal effectieve meldingen echter beperkt is. De belangrijkste hinderbron vormt hier het complex van gewestwegen ter hoogte van de wijk Vriesdonk, in het meest zuidelijke punt van de gemeente;
- Er zijn nog te weinig proactieve controles op bedrijven.

Geluidshinder

- Tussen particulieren, vnl. afkomstig van airco's;
- van tuinfeesten in lente en zomer;
- afkomstig van horecazaken, feestzalen, sportclubs;
- afkomstig van éénmalige evenementen of evenementen met een beperkte duurtijd;
- veroorzaakt door bouwkundige werkzaamheden.
- Complexe wetgeving betreffende geluidshinder waarin het niet altijd even gemakkelijk is om je weg te vinden

Geurhinder

- Van particuliere eigendom afkomstig als gevolg van onhygiënische situaties, hieraan eventueel gekoppeld het houden van dieren;
- afkomstig van horecazaken;
- afkomstig van lozingen van afvalwater;
- afkomstig van schouwuitlaten van particulieren of foutief stoken (bv. nat hout).

Lichthinder

- Op sportterreinen is er soms overbodige verlichting of brandt de verlichting te lang.
- Opwaartse en dus nutteloze verlichting (bv. reclame) op verspreide locaties in de gemeente.

- Verlichting werkt als stoorzender voor migratie van waardevolle soorten zoals vleermuizen (bv. Sint-Jobsesteenweg).
- Het gegeven dat het moeilijk is om het licht te doven of te verminderen, omwille van de veiligheid, een (onterecht) onveiligheidsgevoel (in een goed verlichte omgeving vinden ook inbrekers makkelijker hun weg).

5.3 Visie

In eerste instantie wil de gemeente Brasschaat diverse soorten van hinder zoveel mogelijk beperken. Proactieve controles en sensibilisatie worden hiervoor voornamelijk als instrumenten ingezet. Als er dan toch hinder optreedt, dan wordt deze zo snel mogelijk en efficiënt aangepakt. Hiervoor is een goede samenwerking met de betrokken diensten, verschillende overheden, lokale politie en GAS-ambtenaren uitgebouwd. In eerste instantie zal altijd de weg van diplomatie en overleg bewandeld worden alvorens meer dwingende maatregelen toe te passen.

Een goede opvolging en behandeling klachten wordt gegarandeerd door het eigen registratie- en opvolgingssysteem.

5.4 Doelstellingen.

- Verminderen van allerhande vormen van tijdelijke en lokale overlast.
- Milieuovertredingen en hinder afkomstig van bedrijven beperken
- Een blijvende professionele, gecoördineerde aanpak van elke milieuhinderklacht.
- Behoud van het aantal personen dewelke binnen de gemeente bevoegd zijn voor het uitvoeren van geluidsmetingen. Voor milieudienst én politie samen betekent dit 3 personen.
- Verminderen van het aantal GAS-sancties gerelateerd aan milieuhinder, en dit ondanks controles die blijvend zullen uitgevoerd moeten worden.

5.5 Acties

Actie HI.1 Sensibilisatie rond hinder naar de verschillende doelgroepen toe

De bevolking sensibiliseren, zodat allerhande vormen van tijdelijke en lokale overlast beperkt blijven. De gemeentelijke diensten spelen in deze vaak de rol van bemiddelaar, daar de oorzaak van de overlast vaak niet gerelateerd is aan effectieve overtredingen. De sensibilisatie gebeurt in de eerste plaats via Parkbode en de website. Folders van de andere instanties worden verspreid naar de meest geschikte verdeelpunten.

Er wordt maximaal ingespeeld op ondersteuning van andere instanties die over specifieke kennis of sensibilisatiemateriaal beschikken (bv. het Lokaal Gezondheidsoverleg).

Wanneer er zich een problematiek op ruimere schaal aftekent, ontwikkelt de gemeente zo nodig zelf een specifieke sensibilisatieactie, die zich richt tot de doelgroep.

Actie HI.2 Behandelen van particuliere klachten

In eerste instantie zal er altijd geprobeerd worden om via conflictbemiddeling hinder op te lossen. Indien aangewezen, zal er doorverwezen worden naar vredegerecht.

Tegen kleine vormen van overlast kunnen indien nodig sancties geheven worden door het systeem van de gemeentelijke administratieve sancties. Hierbij is de blijvende inzet van wijkagenten en gemeenschapswachten op het terrein essentieel.

Benoemen van een bijzondere veldwachter (N. Van Camp), zodat het ook mogelijk is om toezicht uit te oefenen op de bepalingen van het politiereglement in het Peerdsbos.

Actie HI.3 Voorkomen en behandelen van klachten van hinderlijke inrichtingen

- Opleggen van bijzondere voorwaarden bij het verlenen van milieuvergunningen. Op die manier kan de hinder voorkomen of beperkt worden. Het betreft een preventief optreden, want wanneer de vergunning verleend wordt is er meestal nog geen exploitatie;
- Bij belangrijke milieuvergunningsaanvragen, vooraf overleg tussen bestuur, het bedrijf én de buurt bewerkstelligen;
- Bij de verdere ontwikkeling van de Coppens Bedrijvenzone, blijven streven naar herlokalisatie van bedrijven wanneer zij door hun groei en de ontwikkelingen in de onmiddellijke omgeving niet langer in een juiste verhouding zijn tot die omgeving;
- Jaarlijks een proactief controleprogramma naar bedrijven toe opstellen, uitvoeren, evalueren en bijsturen. Deze controles gebeuren conform de bepalingen van het Milieuhandhavingsdecreet. De gemeente beschikt in dat verband over 2 personen die bevoegd zijn. De controles gebeuren door de deskundige milieu, in samenwerking met de politie. In principe worden er bij vaststelling van een overtreding zo mogelijk eerst raadgevingen, aanmaningen of bevelen (onderworpen aan bepaalde procedure) gegeven;
- Op geregelde tijdstippen overleg plegen met politie over de actuele hinderdossiers en over de proactieve controles;
- Blijvende aandacht voor bijscholing van personen bevoegd voor geluidsmetingen, vaststellingen in het kader van het Milieuhandhavingsdecreet, de gemeenschapswachten en de gas-ambtenaren.

Actie HI.4 Registratie en opvolging van milieuklachten

De milieudienst gebruikt haar eigen klachtenregistratie- en opvolgingssysteem waarin hinderklachten nauwkeurig geregistreerd en opgevolgd worden. Effectieve klachten waarbij mag worden aangenomen dat er hinder is en de gemeentelijke milieudienst een rol te vervullen heeft, worden opgenomen in het klachtenregister. Er wordt regelmatig gecommuniceerd naar de gehinderden en de veroorzakers over het dossierverloop

Zoals opgelegd door de Samenwerkingsovereenkomst die de gemeente Brasschaat heeft afgesloten met de Vlaamse overheid worden alle klachten eveneens ingebracht in MKROS of MilieuKlachtenRegistratie- en Opvolgingsysteem.

Actie HI.5 Verdere uitbouw van horecaloket

De eerste stappen van de oprichting van een horecaloket zijn reeds gezet. De bedoeling van het horecaloket is dat alle informatie met betrekking tot de oprichting en opvolging van deze sector raadpleegbaar te maken voor alle betrokken diensten. Ook in het kader van de opvolging van klachten is dit een bruikbaar instrument.

De milieudienst verbindt zich ertoe om de nodige informatie in te brengen in het horecaloket, zodat alle betrokken diensten de laatste informatie rond een specifiek dossier kunnen raadplegen.

Actie HI.6 Voorkomen, verminderen en tegengaan van geluidshinder in de gemeente Brasschaat

- Uitvoeren van preventieve metingen en informeren van de exploitanten over het toegelaten geluidsniveau;
- Onderzoek naar mogelijkheid tot inrichten van stiltegebieden.
- Behoud van voldoende geschoold personeel m.b.t. het uitvoeren van geluidsmetingen;
- Streven naar een oplossing voor de geluidshinder afkomstig van gewestwegen in het zuiden van de gemeente, wijk Vriesdonk. Dit zal in samenwerking met het gewest moeten gebeuren;
- Blijvende sensibilisering via de gemeentelijke communicatiekanalen en door deelname en organisatie van sensibilisatiecampagnes.

Actie HI.7 Voorkomen, verminderen en tegengaan van geurhinder in de gemeente Brasschaat

- Blijvend sensibiliseren over correct stookgedrag met aandacht voor de gezondheid en het beperken van hinder;
- Verdere controle op hygiëne in de horecazaken;
- Aandacht voor schouwhoogte die horecazaken moeten hebben als er problemen zijn, zoals bepaald in de Vlaamse milieuwetgeving.

Actie HI.8 Voorkomen, verminderen en tegengaan van lichthinder in de gemeente Brasschaat

- Verdere sensibilisatie van de bevolking via de Parkbode, website, sensibilisatiecampagnes zoals de Nacht van de Duisternis,...;
- Investeren in energiezuinige (feest)verlichting;
Financieel aspect gedeeltelijk doven openbare verlichting: Jaarlijkse besparing ten bedrage van 52.000 euro (raming).
Doven van de feestverlichting: Jaarlijkse besparing van 1.670 euro (daling van het energieverbruik met 70 %).
- Controle op verlichting die opwaarts is gericht of die de intensiteit van de openbare weg overtreft, wat niet toegelaten is in het kader van de wetgeving.

Financieel aspect: De sensibilisatie rond hinder brengt een beperkt kost met zich mee. Het gaat hier voornamelijk over het organiseren van infoavonden of kosten voor drukwerk. De jaarlijkse kost mag dan ook geraamd worden op ca. 500 euro.

6 Energie

Energieverbruik veroorzaakt milieueffecten. Een hoog energieverbruik geeft echter lang niet altijd een hoge milieubelasting. Bepalend voor de milieubelasting van energieverbruik zijn de soort brandstof, het rendement en de emissies van het verbrandingsproces en het productieproces. De impact van energiegebruik op het milieu is vooral gelinkt aan het broeikaseffect en de klimaatverandering die het meest bekend zijn als negatieve gevolgen van een hoog gebruik van fossiele brandstoffen. Andere gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen zijn de verzuring en ozonvorming en hebben dus gevolgen voor plantengroei en de menselijke gezondheid (luchtvervuiling).

In het kader van het gemeentelijke milieubeleid is energie een thema waaraan gewerkt wordt op twee vlakken vooral een omschakeling van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energieproductie en het toepassen van rationeel energieverbruik. Op deze twee terreinen werden de afgelopen jaren stappen gezet door de gemeente in de werking van de eigen diensten en naar verschillende bevolkingsgroepen. De beoogde milieueffecten van rationeel energieverbruik en hernieuwbare energieproductie zijn:

- de bescherming van natuurgebieden in andere landen die anders in de toekomst in aanmerking komen voor de ontginning van fossiele brandstofvoorraden;
- luchtvervuiling vermijden en verminderen die de verbranding van fossiele brandstoffen veroorzaakt;
- een positief effect sorteren op de klimaatverandering via een vermindering van uitstoot van CO₂ in de atmosfeer.

6.1 Huidige situatie

Algemeen wordt een duurzaam lokaal energiebeleid gevoerd op volgende terreinen:

- het uitvoeren van de verplichtingen als vergunningverlenende overheid betreffende ruimtelijke ordening naar de inwoners;
- het beheer van het eigen gebouwenpatrimonium;
- Het beheer van de openbare verlichting;
- het gebruik van alternatieve voertuigbrandstoffen voor het gemeentelijke wagenpark (zie ook cluster mobiliteit);
- het stimuleren van hernieuwbare energieproductie en andere technieken die kaderen in rationeel energieverbruik (bv. warmterecuperatie).

In een maandelijkse energieloc wordt dit milieuthema intern opgevolgd en bijgestuurd. Dit beleidsinstrument bestaat uit vertegenwoordigers van het bestuur en de ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor interne milieuzorg rond het thema energie.

6.1.1 Energie-efficiënte in gemeentelijke gebouwen

Elektronisch opvolgsysteem voor bouwaanvragen

Sinds 20 oktober 2006 is het Ministerieel Besluit van de energieprestatieregelgeving van kracht. Het doel van de energieprestatieregelgeving is om energiezuinige, comfortabele gebouwen te realiseren in Vlaanderen, in nieuwbouw of via renovatie.

In dit besluit staat onder andere beschreven welke gegevens Vlaamse steden en gemeenten moeten bezorgen aan het Vlaams Energieagentschap via de zogenaamde energieprestatiedatabank. Zo verwacht het Vlaams Energieagentschap maandelijks een bericht met de vergunde, geschorste, geweigerde of vernietigde werkzaamheden van de afgelopen maand. Het gaat om de bouwaanvragen waarvoor de gemeente bevoegd is om een vergunning af te leveren.

In de energieprestatieregelgeving zijn er energievoorschriften verbonden aan nieuwbouw en onder bepaalde voorwaarden eveneens aan de verbouwing van bestaande woningen. De gemeentelijke dienst ruimtelijke ordening stelt via de loketfunctie deze informatie beschikbaar over de regelgeving aan kandidaat bouwers en verbouwers.

Energieboekhouding voor het energieverbruik van gebouwen

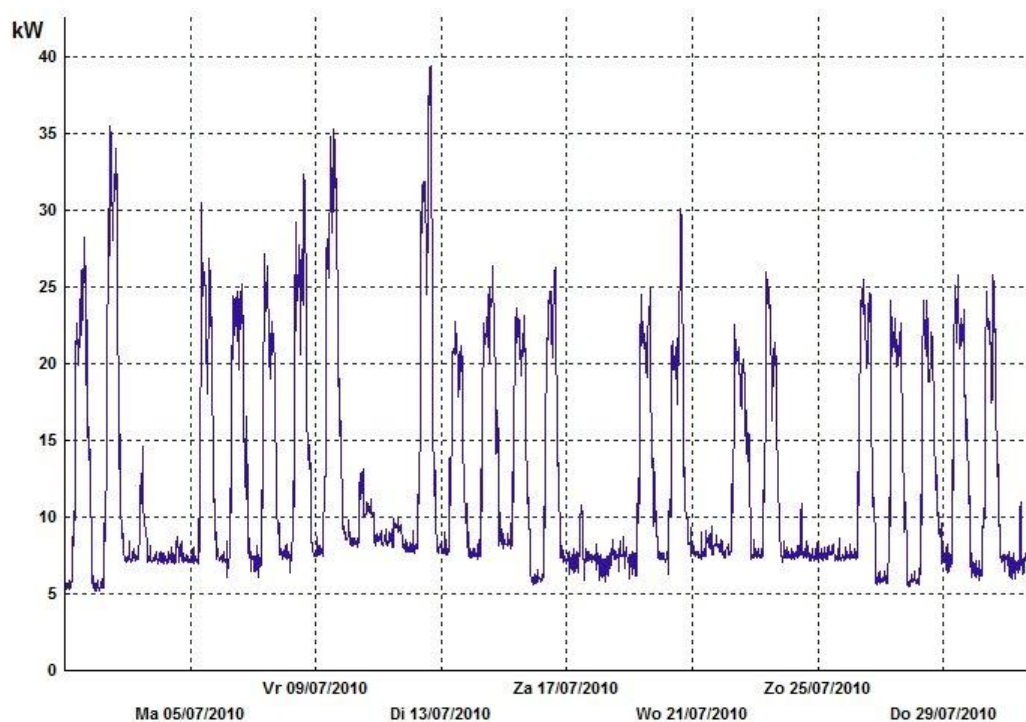
Het gemeentelijke patrimonium is zeer omvangrijk en bestaat uit een tachtigtal gebouwen die zowel door de eigen diensten als in concessie door derden worden gebruikt. In deze gebouwen wordt er een energieboekhouding bijgehouden door een maandelijks meteropname van gas, stookolie en elektriciteit of door automatische datalogssystemen. De energieboekhouding is een hoeksteen voor het energetisch onderhoud en plannen van investeringen in energiezuinige maatregelen in de gebouwen. Dit systeem is in eigen beheer en wordt aangestuurd door de energiecoördinator die eveneens diensthoofd gebouwen is.

De energieboekhouding van 29 gemeentelijke gebouwen kan betrouwbaar genoemd worden omdat er minstens op maandelijks basis meterstanden worden doorgegeven. De manuele maandelijks registratie van energieverbruik gebeurt door een gebouwverantwoordelijke. De verwerking en het nazicht gebeuren door de technische dienst. De automatische registratie via dataloggers gebeurt elke 15 minuten in 4 gemeentelijke gebouwen die grootverbruikers zijn. Dit zijn het gemeentehuis, de Ruitershal, sporthal Driehoek en GIBO Driehoek. In het GIB is er enkel automatische uitlezing van gas. De andere gebouwen zijn voorzien van automatische meters gas, elektriciteit en water.

De gegevens van de energieboekhouding worden verwerkt in excelltabellen waaruit verbruikgrafieken worden gemaakt. Voor 17 gebouwen van gemeente en OCMW werd door de distributienetbeheerder Eandis een gebouwscan uitgevoerd. De gegevens van het gebouw en installatie zijn in het energieboekhoudingprogramma Comeet opgenomen en worden ook van daaruit opgevolgd. Daar waar automatische elektriciteitsmeters van Eandis staan opgesteld zijn deze ook gelinkt aan Comeet en kunnen kwartuurwaarden worden opgevraagd.

Hieronder vindt u een grafische voorstelling van het elektriciteitsverbruik in het gemeentehuis gemeten over de tijdspanne van de maand juli 2010. De gegevensbron is een automatische uitlezing van het verbruik elke 15 minuten.

Interpretatie van deze grafiek: de hoogste pieken staan voor (het begin van) elke werkdag wanneer de vraag naar elektriciteit stijgt en het gebouw gebruikt wordt. Tijdens de weekends zijn er geen pieken waarneembaar. Daarnaast toont deze grafiek eveneens het basisverbruik van het gebouw: dit is 5 kW.

Energieprestatiecertificaten

In het kader van een Europese richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen moeten publieke gebouwen vanaf 1 januari over een energieprestatiecertificaat of EPC beschikken. Meer specifiek gaat het over gebouwen gelegen in het Vlaamse Gewest met een bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 1000 m², waarin publieke organisaties gevestigd zijn die aan een groot aantal personen overheidsdiensten verstrekken en die vaak door het publiek worden bezocht. Het opmaken van deze EPC's is gebeurd door de energiecoördinator die daarvoor de nodige opleidingen gevolgd.

Op het EPC komt een cijfer dat aangeeft hoe goed het gebouw scoort op energieverbruik ten overstaan van het gemiddelde van vergelijkbare gebouwen. Daarnaast worden er aanbevelingen gedaan om de energieprestaties van het gebouw te verbeteren door de gebouwgebruikers te sensibiliseren en maatregelen te nemen zoals het isoleren van de gebouwschil te isoleren, vervangen van verwarmingsinstallaties,... Voor de gemeente Passaat gaat dit om 16 gebouwen waarvoor een EPC werd opgemaakt door een erkende energiedeskundige.

Rationeel energieverbruik

Rationeel energieverbruik (REG) is een begrip waar de gemeente veel belang aan hecht. In het investeringsprogramma voor het onderhoud en beheer van de gebouwen wordt er rekening gehouden met prioritare investeringen om het energieverbruik in de gebouwen terug te dringen.

Elk verbouwingsproject dat via eigen personeel of via uitbesteding wordt gerealiseerd wordt reeds van bij de ontwerpfase voorgelegd aan de energiecoördinator. Voorstellen omtrent het volgen van de energieprestatie regelgeving en omtrent energiebesparende maatregelen worden vanaf de voorontwerpfase geformuleerd en verder uitgewerkt.

In de beleidsnota “Bruitend Brasschaat 2007-2012” is binnen het beleidsdomein Patrimonium een apart luik “energie, milieu en openbare werken” opgenomen en waarin energiegerelateerde strategische en operationele doelstellingen staan beschreven. Deze vormen de basis voor de opmaak van de begrotingsvoorstellen van de technische dienst. Voor 2010 leidde dit tot het voorzien van middelen in de begroting voor oa:

- Stookplaatsrenovaties voor Sporthal centrum, Ruitershal, brandweer, gemeentelijke academie voor muziek en woord, vzw drieplus seniorenwerking, Vrije Tijd centrum, pastorie centrum en GIBO MTH;
- Renovatie van het dak van het Gemeentelijk Instituut Brasschaat (GIB-1250m²) waarin voor een goede isolatiegraad wordt geopteerd;
- Vervangen van buitenschrijnwerk op GIBO MTH, GIBO Driehoek en sporthal Mariaburg;
- Voorzien van fotovoltaïsche zonnepanelen op het GIB (eigen beheer – 35 kWpiek) en Vesalius (via recht van opstal - 46,2 kWpiek);
- Bodemsanering van de stookolietanks van GIBO Kaart;
- Stookplaatsrenovatie voor de kerk Rustoord en Kerk MTH;
- Stookplaatsrenovatie van pastoriewoning centrum;
- Dakrenovatie met aanbrengen van een goede isolatie op de kerk Bethanie;
- Relighting van de verlichting van sporthal Mariaburg;
- Vervangen van energieonvriendelijke openbare verlichtingsarmaturen;
- fotovoltaïsche panelen (zie ook verder).

Binnen alle projecten wordt het energetisch aspect grondig bestudeerd.

Het gemeentebestuur realiseert het bouwen van een nieuwe school voor lager en kleuteronderwijs, gecombineerd met wooneenheden op GIBO Mariaburg via een PPS formule. Hierin werd toegezien en geïnvesteerd in het bereiken van de wettelijk opgelegde E-peilen en werd aandacht gegeven aan een goede stookplaatsregeling.

Bij elke stookplaatsrenovatie wordt een uitgebreide stookplaatsregeling voorzien die in real-time vanop de technische dienst via een webapplicatie wordt opgevolgd.

Eandis, onze netbeheerder, is in 2010 gestart met een nieuw pakket van dienstverlening voor de aangesloten gemeentebesturen als ESCo (Energy Service Company). Concreet betekent dit dat de netbeheerder energiebesparende maatregelen onderzoekt, plant, eventueel financieel opvolgt en uitvoert voor de aangesloten en geïnteresseerde gemeenten. In 2010 zijn er drie projecten die binnen het ESCo programma lopende zijn. Het betreft een stookplaatsrenovatie van de eerder aangehaalde gebouwen Ruitershal, Gemeentelijke Academie voor Muziek en Woord en de brandweerkazerne. Ook in de volgende jaren zullen er in samenwerking met Eandis nog dergelijke projecten gerealiseerd worden.

Ook voor de volgende begrotingsjaren worden binnen het beleidsdomein Patrimonium vooral voorstellen gedaan die naast het noodzakelijke karakter leiden tot energiebesparing.

Openbare verlichting

De openbare verlichting is een terrein waar de gemeente actief bezig is om het verbruik naar omlaag te brengen. Er werden oude armaturen vervangen door energiezuinige alternatieven. Dit laatste gebeurt reeds verschillende jaren en in 2010 werd het laatste deel van de oude kwikdamplampen van 125 W vervangen door 70 W Natrium hoge druklampen (SON-T).

In de loop van 2010 werd een project uitgevoerd waarbij 2.180 van de ca. 5.400 lichtarmaturen gedoofd worden tussen 23.00h en 06.00h. Hierdoor wordt een besparing gerealiseerd van 500.000 kWh per jaar (>25% totaal jaarlijks verbruik).

Bij ontwerp van nieuwe verlichting werd eveneens aandacht gegeven aan een nachtregime en de hoeveelheid opgesteld vermogen per km weg. Samen met de netbeheerder werd de evolutie van LED armaturen binnen openbare verlichting nauw opgevolgd.

Door de distributienetbeheerder werd een quick-scan uitgevoerd van de openbare verlichting. Hieruit werd een overzicht getrokken van energiebesparende maatregelen die zich op korte en middellange termijn terugbetalen. Dit overzicht ligt aan de basis voor de begrotingsvoorstellen van 2011 en later.

Feestverlichting

Voor de eindejaarsperiode van 2010 heeft de gemeente Brasschaat nieuwe energiezuinige feestverlichting in LED-technologie voorzien via een huurformule voor de volgende vijf jaren. Hierdoor werd het opgestelde vermogen van 87 kW herleid naar een opgesteld vermogen van 24 kW.

Hernieuwbare energie

De gemeente Brasschaat heeft de afgelopen jaren stappen ondernomen in het onderzoeken naar mogelijkheden om zowel op het grondgebied als in de energievoorziening van het gebouwenpatrimonium gebruik te maken van hernieuwbare energie.

Zo lopen er momenteel projecten voor de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen in eigen beheer of via recht van opstal in samenwerking met een private partner. Er zijn momenteel 5 gemeentelijke gebouwen die in aanmerking komen voor de plaatsing van zonnepanelen op het dak:

- Gemeentelijk Instituut Brasschaat (35 kWpiek): gerealiseerd in 2010
  - Vesalius (46,2 kWpiek): installatie via recht van opstal
- Deze twee projecten zijn bijna in uitvoering. De energicoördinator heeft eveneens een selectie van gebouwen gemaakt die nog verder onderzocht worden op technische voorwaarden voor haalbaarheid van zonne-energieproductie zoals voldoende isolatie en stabiliteittechnisch geschikt. Dit zijn de gebouwen:
- Gemeentelijk Instituut Maria-ter-Heide: eigen beheer voor het nieuwbouwstuk
  - Sporthal Heiken: eigen beheer, verder onderzoek van technische mogelijkheden
  - Sporthal Centrum : eigen beheer, techniek van amorfe cellen verder onderzoeken

Andere vormen van hernieuwbare of duurzame energietechnieken waar de gemeente de mogelijkheden van onderzoekt zijn: het plaatsen van windmolens, een biomassacentrale en warmtekrachtkoppeling.

Groene stroom

Momenteel maakt de gemeente voor het eigen elektriciteitsverbruik gebruik van 100% groene stroom m.a.w. stroom opgewekt op een duurzame of hernieuwbare manier.

Zonnepanelen op de HST-koker langsheen de E-19

In 2010 heeft de gemeente Brasschaat samen met de gemeente Schoten, de financieringsintercommunales, Infrabel en een private onderneming onderhandelingen gevoerd rond de realisatie van een groot zonnepark op de tunnel van de hoge snelheidslijn. Over een lengte van 3,4 km werden er 16.000 zonnepanelen geplaatst.

Energie-efficiëntie bij nieuwe aankopen

Zoals eerder gesteld wordt bij ontwerp van nieuwe installaties of renovaties veel aandacht besteed aan energievriendelijke technieken en isolatie.

Momenteel stelt het energiezorgsysteem voorop dat bij de aankoop van nieuwe toestellen de energie-efficiëntie mee in overweging dient genomen te worden. Zo worden allerlei criteria mee opgenomen in de lastvoorwaarden. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Bij de aankoop van elektrische keukentoeestellen wordt aandacht gegeven aan de energielabels.
- De nieuwe computersystemen worden mede beoordeeld op vlak van verbruik. In 2009 werden bij de aankoop van nieuwe computers en laptops voor het Ocmw en gemeentepersoneel rekening gehouden met de energiezuinigheid van de toestellen. Door de dienst informatietechnologie (IT) werden de toestellen effectief getest op hun energieverbruik een meting van het verbruik in een tijdsperiode van 24 uur.
- Bij aankoop van armaturen wordt standaard gekozen voor spaarlampen, softlampen of T5 armaturen met elektronische voorschakelapparatuur.
- ...

6.1.2 Sensibilisering van de doelgroepen

Niet alleen intern in de gemeentelijke werking wordt er gewerkt aan rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie. Ook naar verschillende doelgroepen toe zoals bedrijven en particulieren, proberen we om deze boodschap te brengen en dit te stimuleren via onze voorbeeldfunctie en sensibilisatie. We maken onderscheid tussen 2 vormen van sensibilisatie, nl. actieve en passieve sensibilisatie. Actieve sensibilisatie gebeurt door het verspreiden van informatie via een ondersteunende campagne (bijvoorbeeld adviesverlening, milieueducatie, campagnes, premies, ...). Passieve sensibilisatie gaat over het publiceren van een artikel in het gemeenteblad, website, verdelen van folders, ... Er wordt vaak samengewerkt met andere overheden en derden zoals provincie Antwerpen, Kamp C, Eandis, vzw Dialoog, vzw Green,...

Passieve sensibilisatie

Passieve sensibilisatie rond energiebesparing en duurzame energie wordt door verschillende diensten binnen de loketfunctie aangeboden door het ter beschikking stellen van een ruim een brochure -en folderaanbod. De dienst ruimtelijke ordening stelt informatie ter beschikking rond duurzaam bouwen en verbouwen met bijhorende premies en regelgeving. Dit aanbod is er ook via de loketfunctie van de milieudienst. Daarnaast bundelt het brochure aanbod van de milieudienst de informatie rond alle premies die nu van kracht zijn bij de overheden voor energiebesparende maatregelen. Tenslotte is er een aanbod van informatie beschikbaar dat het energithema ruimer plaatst in het Kyoto - klimaatverhaal.

In het gemeentelijke informatieblad worden regelmatig artikels geplaatst rond rationeel energieverbruik, vernieuwende projecten waarmee de gemeente een voorbeeld wil geven, aankondigingen van informatie avonden rond 'energie en isolatie' die de gemeente organiseert, ... Ook op de website is er informatie rond energie beschikbaar.

Gemeentelijke premies

Sinds 2003 bestaat er een gemeentelijke premie voor zonne-installaties om inwoners en bedrijven in de gemeente aan te moedigen te investeren in groene energieproductie. Zo werden er premies uitbetaald voor fotovoltaïsche zonnepanelen (elektriciteitproductie uit zonlicht) en zonneboilers (verwarmen van water met zonne-energie). De premie voor fotovoltaïsche zonnepanelen doofde uit vanaf 2010 uit. De premie voor zonneboilers blijft behouden.

Er is ook een gemeentelijk premiereglement 'veilig en rationeel energieverbruik' van kracht sinds 2010 voor de aankoop en de plaatsing van een CO-melder, kamerthermostaat en ijskast/diepvries of wasmachine met een energiezuinige label. Deze premie is enkel voor de kwetsbare doelgroepen op de woningmarkt die eerst een zogenaamde energiescan (zie ook verder) van hun woning hebben laten uitvoeren.

Samenaankoop van groene stroom en zonne-installaties

De gemeente Brasschaat heeft in 2010 deelgenomen aan een samenaankoop van groene stroom. Dit is een initiatief van provincie Antwerpen waarop 61 gemeenten hebben ingetekend. De samenaankoop kan een prijsverschil van 200 tot 250 euro op de totale energiefactuur op jaarbasis betekenen. De milieudienst fungeerde als infoloket naar de inwoners.

Ditzelfde jaar heeft de gemeente Brasschaat ook deelgenomen aan een samenaankoop van fotovoltaïsche zonnepanelen en zonneboilers voor de inwoners van de deelnemende gemeenten. Deze samenaankoop werd in intergemeentelijk verband georganiseerd samen met de gemeenten Schoten, Stabroek en Kapellen. Heel het project werd begeleid door Dialoog vzw en werkgroepen samengesteld uit geëngageerde inwoners. De gemeentebesturen betaalden de dienstverlening van Dialoog en zorgden voor logistieke ondersteuning van vergaderingen.

Huishoudelijke energiescans

Op 2 maart 2007 publiceerde de Vlaamse Regering een besluit ter bevordering van het rationele energieverbruik, het zogenaamde REG-besluit. Het is één van de Vlaamse maatregelen om ons energieverbruik terug te dringen en de Kyoto norm te halen. In de periode 2007 – 2009 zijn de distributienetbeheerders verplicht om bij 50 000 huishoudens een energiescan uit te (laten) voeren.

Een energiescan is een doorlichting van een woning om een beeld te krijgen van de energiesituatie en de mogelijkheden voor bewoners om energie te besparen. Indien nodig voeren de werknemers onmiddellijk een aantal kleine energiebesparende ingrepen uit: spaarlampen, spaardouchekoppen, radiatorfolie en buisisolatie. Om ervoor te zorgen dat deze energiescans uitgevoerd worden in die woningen die er het meest baat bij hebben, heeft de gemeente Brasschaat enkele voorwaarden opgelegd. De woning moet minstens 25 jaar oud zijn en het kadastrale inkomen van de woning mag niet hoger liggen dan 1200 euro.

Deze energiescans zijn gratis. In onze gemeente is het sociaal economiebedrijf, de energiesnoeiërs van Goed Wonen vzw, die de energiescans uitvoeren. Sinds 2007 heeft de gemeente Brasschaat deelgenomen aan dit project. Er werden in de afgelopen jaren ongeveer 450 energiescans afgenomen in bescheiden woningen op het grondgebied.

Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost

In 2010 is de duurzaamheidsambtenaar begonnen te onderzoeken of de oprichting van een Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) kan gerealiseerd worden voor de gemeente Brasschaat. Dit energiefonds verstrekt goedkope leningen aan particulieren die energiebesparende maatregelen willen doorvoeren in hun woning. Het gaat om leningen van maximaal 10.000 euro met een lage interest (meestal 2 %). Momenteel onderzoekt de intercommunale IGEAN de interesse bij de aangesloten gemeenten.

Klimaatwijken

Brasschaat heeft aan de actie klimaatwijken, editie 2009-2010 deelgenomen. Zo namen 2 gemeentelijke gebouwen (gemeentehuis, Rozenhoeve) deel aan deze campagne en ook het OCMW met 2 klimaatwijken. Het doel van deze actie is om 8% energie te besparen in 6 maanden tijd door het toepassen van energietips. Gezinnen verenigen zich in klimaatwijken om in groep aan deze uitdaging te kunnen aangaan.

Andere actieve sensibilisatie

Buiten de deelname aan bovenstaande initiatieven, wordt er ook actief gesensibiliseerd door deelname aan oktober 'Maand van Energie', het ontlenen van tentoonstellingen, het organiseren van informatieavonden rond duurzaam bouwen en verbouwen, rationeel energiegebruik, ...

6.2 Knelpunten

- Sensibilisering rond duurzaam (ver)bouwen en energiezuinig wonen gebeurt o.a. via de loketfunctie op de bouwdienst en op de milieudienst waardoor er versnippering is van informatie over premies wonen en premies rationeel energiegebruik enerzijds en technische ontwikkelingen en vergunningen anderzijds;
- Er is een groot aanbod van folders en premies rond rationeel energiegebruik gratis ter beschikking, maar geen fysieke ruimte aan de centrale balie van het gemeentehuis waar de meeste mensen komen;
- Een energieboekhouding opvolgen van de gemeentelijke gebouwen via manuele meteropname is onbetrouwbaar, zeer tijdsintensief en enkel het jaarverbruik is echt ernstig interpreteerbaar;
- De gebouwverantwoordelijken die de maandelijkse meterstanden doorgeven aan de energiecoördinator hebben niet allen affiniteit met en/of interesse voor rationeel energieverbruik; ze werden aangesteld op basis van hiërarchie binnen de diensten die in het gebouw gehuisvest zijn;
- Gebouwenpatrimonium van de gemeente is heel divers en vooral omvangrijk (80-tal gebouwen);
- De energiecoördinator wordt overvraagd in zijn takenpakket. De energiecoördinator is verantwoordelijk voor het intern milieuzorgsysteem en combineert de taken die hieruit voortvloeien in de functie diensthoofd werken door derden. Zo omvat zijn takenpakket het aansturen van de energieboekhouding, planning en opvolging van

- renovatieprojecten van gebouwen in het kader van REG en het onderzoeken van nieuwe technologieën (bv. inplanting van een biomassacentrale);
- E is weinig draagvlak in combinatie met structurele belemmeringen voor gedragsverandering als het op zuinig energiegebruik aankomt binnen de eigen gemeentelijk diensten;
  - D openbare verlichting van openbare gebouwen kan niet altijd gericht geprogrammeerd worden omdat ze gekoppeld is aan het openbare verlichtingsnet en dus van die regeling afhankelijk is.

6.3 Visie

De gemeentelijke visie op het thema energie is gebaseerd op de strategie van de 'trias energetica' om de milieu-effecten van energiegebruik te verminderen. Zo worden onderstaande principes gehanteerd in afnemende volgorde van belang:

1. het energieverbruik beperken
2. gebruik maken van duurzame energiebronnen, zoals wind-, water-, en zonne-energie
3. fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk inzetten om aan de resterende energiebehoefte te voldoen

Deze drie principes tegelijk toepassen houdt in dat investeringen in hernieuwbare energie niet enkel via terugverdieneffecten benaderd worden.

Naast deze drie sporen wordt het principe van de ecologische voetafdruk gebruikt. De ecologische voetafdruk is de oppervlakte aarde die nodig is om te voorzien in de levensstijl van een persoon, stad of land. Dit instrument wordt door de gemeente gebruikt om inzicht te krijgen in het belang van welke energiestromen prioritair dienen geherstructureerd te worden om het grootste milieu effect te scoren. Zo is 85 % van de ecologische voetafdruk van de gemiddelde Vlaming verbonden met huisvesting en verbruik in gebouwen.

Deze algemene principes worden toegepast in de gemeentelijke visie voor de volgende vijf jaren. Voor de interne werking betekent dit dat het gebouwenpatrimonium een actieterrein zal blijven waarbij zowel investeringen in gebouwen als sensibiliseren van gebouwgebruikers nodig is. De grootverbruikers onder de gebouwen zullen daarbij als prioritair beschouwd worden. Het verbruik verbonden aan de openbare verlichting en feestverlichting wordt hierbij niet vergeten.

Naast de gebouwen, kan ook in de werkingsmiddelen aan de diensten gerationaliseerd worden opdat dit leidt tot minder energieverbruik en het beperken van fossiele brandstoffen. Door het opnemen van energiezuinigheid als extra criterium bij aankopen zal gewerkt worden aan milieuvriendelijke aankopen.

Naar de inwoners toe en de verschillende doelgroepen zal deze visie gelijklopen met acties die de inwoners aanmoedigen om in hun woningen energiezuinige investeringen te doen, enkel functionele elektrische apparaten aan te kopen en de energiezuinigheid van de aankoop mee in overweging te nemen.

Tenslotte kan de weg die de gemeente reeds is ingeslagen om toepassingen in hernieuwbare energie te realiseren in de eigen werking en op zijn grondgebied verder gezet worden. In de komende jaar zal er verder gewerkt worden aan de realisatie van een windmolen op het grondgebied en het verder onderzoeken van mogelijkheden voor de inplanting van een biomassacentrale als de vinger aan de pols houden voor de toepassing van warmtepompen, micro warmtekrachtkoppeling en andere principes uit het duurzaam bouwen.

6.4 Doelstellingen

- Responsabilisering van bouwverantwoordelijken en gebouwgebruikers;
- Onderhouden van een energieboekhouding die betrouwbaar is, in orde en opgevolgd wordt;
- Investeren in opleiding van bouwverantwoordelijken en/of aankoopdienst;
- Het totale energieverbruik van de gemeente dient te dalen met 10 % in 5 jaar;
- Geen eigen stookplaatsen meer in het bouwpatrimonium die 20 jaar of ouder zijn m.a.w. minstens een HAR of condensatieketel en voorzien van efficiënte regelingen;
- Via actieve sensibilisatie de 'lage energiewoning' en het 'passief huis' onder de aandacht brengen van de inwoners;
- Integratie van beleidsdomeinen wonen en energie door een uniek loket opdat duurzaam bouwen een groter draagvlak krijgt voor dienstverlening aan de inwoners;
- Onderzoeken van toepasbaarheid van best beschikbare technologieën in het bouwpatrimonium en op het grondgebied.

6.5 Acties

Actie EN.1 Onderhouden en verder uitbouwen van een betrouwbare energieboekhouding

Momenteel wordt nog maar een beperkt gedeelte van de gebouwen gemonitord via automatische datalogsystemen. Voor de meeste gebouwen worden maandelijks meterstanden opgenomen. De gemeente Brasschaat heeft de ambitie om het aantal gebouwen dat gemonitord wordt door automatische datalogsystemen verder uit te breiden, met voorrang voor de grootverbruikers. Immers, de energieboekhouding is belangrijk instrument in het meer energiezuinig maken van ons patrimonium.

Daar waar mogelijk wordt bij vervanging van energiemeters ism de distributienetbeheerde gekozen voor een automatische uitlezing door de netbeheerder. Deze gegevens komen dan rechtstreeks in Comeet en wordt de energieboekhouding veel efficiënter. In de komende jaren wordt gestreefd naar de systematische vervanging van meters door telegelezen meters ism de REG dienst van Eandis.

Aan de gebouwen waar moeilijkheden zijn voor het doorgeven van de verbruiken wordt extra aandacht besteed zodat ook hier de energieboekhouding beter verloopt.

Financieel aspect:

De kostprijs om in 13 gemeentelijke gebouwen automatische uitlezing te voorzien wordt geraamd op op 51.263,30 euro inclusief btw en de subsidie vanuit de Milieusamenwerkingsovereenkomst bedraagt 50 %, hetzij 25.631,65 euro.

Actie EN.2 Uitwerken van een goede samenwerking tussen de duurzaamheidsambtenaar, huisvestingsambtenaar en bouwdienst

Zowel de duurzaamheidsambtenaar, huisvestingsambtenaar en bouwdienst komen in contact met mensen die gaan bouwen of verbouwen. Door een goede samenwerking tussen deze partijen kan optimale dienstverlening ontwikkeld worden naar onze inwoners toe in het kader van informatieverstrekking rond duurzaam bouwen en verbouwen.

Actie EN.3 Sensibiliseren van de verschillende doelgroepen rond rationeel energiegebruik, duurzaam bouwen en verbouwen en hernieuwbare energie

Sensibilisering is een belangrijk instrument om mensen te informeren en om een gedragswijziging te bekomen. Daarom dat het uitvoeren van passieve en actieve sensibiliseringsacties rond deze thema's veel aandacht verdiend. Zo zullen er minstens 2 informatieavonden per jaar georganiseerd worden, zal er gewerkt worden met tentoonstellingen, via jaarlijkse evenementen zoals de Dorpsdag, 11 juli-viering, ... , publicaties in de Parkbode en website, deelname aan campagnes van andere overheden of duurzaamheidsorganisaties, voorzien van premies, behoud premie zonneboiler, ...

Speciale aandacht zal hierbij gaan naar de doelgroep van sociaal zwakkeren. Immers, zij wonen vaak in energetisch slechte woningen en hebben te kampen met het betalen van hun energiefacturen. Het informeren en realiseren van een gedragsverandering kan bij deze doelgroep heel wat opleveren. Hiervoor zal er samengewerkt worden met het OCMW en andere organisaties die hiermee in contact komen.

Financiële aspecten:

Bedrag dat tot op heden jaarlijks in begroting wordt voorzien voor het subsidiëren van energiesparende investeringen: 25.000 euro (nieuw sedert 2010).

Gemiddelde jaarlijkse uitgave subsidiëring zonneboilers: 5.200 euro.

Jaarlijks budget voor sensibilisatie: 2.000 euro.

Actie EN.4 Realiseren van energie-efficiënte gebouwen en rationeel energiegebruik in onze gemeentelijke gebouwen

Net zoals in het verleden het reeds de traditie was, zal er blijven geïnvesteerd worden in het meer energiezuinig en –efficiënt maken van onze gebouwen. Daarbij zal er voorkeur gegeven worden aan investeringen die een relatief korte terugverdienperiode hebben. Er zal gewerkt worden met een meerjarenplanning zodat bij elke begroting de nodige budgetten kunnen voorzien worden.

Naar analogie van de begroting 2010 zullen in het kader van de beleidsnota voornamelijk voorstellen worden geformuleerd die de noodzakelijkheid combineert met het energievriendelijker maken van het gebouw. Er wordt voornamelijk aandacht besteed aan projecten omtrent dak-, muur-, -en vloerisolatie, vervangen van buitenschrijnwerk met enkel of verouderd dubbel glas, renovatie van stookplaatsen en vervangen van verlichtingsarmaturen. Inzake alle logistieke aankopen en projecten wordt een energieadvies gegeven.

In 2010 werden de stookinstallaties in kaart gebracht. Voor de volgende jaren worden de verouderde stookplaatsen systematisch verder gerenoveerd en voorzien van de regeling via webapplicatie zodat deze vanop de technische dienst gemonitord en gestuurd kunnen worden. Gebruikers hebben geen toegang tot de regelingen. Tevens wordt aandacht gegeven aan het opdelen van de installaties in beter regelbare kringen.

Omdat het gedrag van de mensen in het gebouw ook een belangrijke invloed heeft op onze energierekening, zal er ook voldoende aandacht besteed worden aan sensibilisatie van het personeel. Immers als gemeente is het belangrijk dat wij een voorbeeldfunctie uitoefenen. Dit zal gebeuren door middel van creatieve sensibiliserende acties uitgevoerd door de duurzaamheidsambtenaar bij de verschillende diensten en in verschillende gebouwen. Tevens zal er ook onderzocht worden of het realiseren van energiebesparingen niet gekoppeld kan worden aan investeringsbudgetten als extra stimulans.

De openbare verlichting van openbare gebouwen (bijvoorbeeld scholen) dient afgekoppeld te worden van het openbare net zodat deze meer gericht kan geprogrammeerd worden. Hierbij moet uiteraard rekening worden gehouden met de veiligheid.

Actie EN.5 Verder werken aan energie-efficiënte straatverlichting

In het verleden zijn er al heel wat acties uitgevoerd om onze straatverlichting efficiënt en energiezuinig te maken. Echter, er zijn tegenwoordig heel wat nieuwe evoluties betreffende energiezuinige verlichting. De gemeente Brasschaat zal deze evoluties blijven opvolgen om blijvend te kunnen investeren in een energie-efficiënte verlichting waarbij veiligheid niet uit het oog wordt verloren. Hierbij wordt gedacht aan:

- Het kritisch evalueren van het opgesteld vermogen bij de ontwerpfase;
- Na de quickscan, het opstellen van een masterplan ism met Eandis;
- Het vervangen van energieonvriendelijke lampen en voorschakelapparatuur. Er zijn nog verschillende armaturen die in goede staat zijn maar waar de lamp en/of voorschakelapparatuur vervangen kan worden en waarvan de terugverdientijd tussen 1 en 2 jaar ligt. De besluiten van de quickscan zal als basis worden gebruikt voor deze verdere vervangingen;
- De LED technologie en dimbare systemen worden ism Eandis verder opgevolgd.

Actie EN.6 Realiseren van hernieuwbare energieprojecten in Brasschaat

De gemeente Brasschaat zal blijven ijveren om hernieuwbare energie op haar grondgebied de beste kansen te geven. Hiertoe zal er gewerkt worden op 2 sporen. Vanuit onze voorbeeldfunctie zal de gemeente blijvend onderzoeken waar er binnen haar eigen eigendommen mogelijkheden zijn en rendabele investeringen die begrotingswijze aanvaardbaar zijn uitvoeren.

Actie EN.7 Verder onderzoek naar hernieuwbare energie

In de volgende jaren wordt verder bekeken waar fotovoltaïsche toepassingen mogelijk en zinvol zijn. De nv Sportoase zal bijvoorbeeld zonnepanelen plaatsen op het gemeentelijk zwembad. Ook zonneboilertoepassingen en warmtepompen worden verder onderzocht op hun toepassingsmogelijkheden.

De gemeente werkt verder aan het ondersteunen van een project rond het plaatsen van windmolens. Tevens werkt ze mee aan het voorzien van een CNG tankstation op de Lt Coppens site.

Op het vlak van logistiek wordt geëvalueerd welke wagens in aanmerking komen voor CNG of elektrische toepassingen. Hierbij zal de haalbaarheid van elektrische voertuigen, gevoed via laadpunten op fotovoltaïsche toepassingen) bekeken worden.

7 Mobiliteit

De luchtkwaliteit in België wordt in belangrijke mate beïnvloedt door onze mobiliteit. Drie soorten verontreinigende stoffen in de omgevingslucht houden rechtstreeks verband met het wegverkeer:

- vluchtige organische stoffen (VOS) of oplosmiddelen ontsnappen als u benzine tankt;
- VOS verdampen uit het voertuig (benzinetank en motor), ook als het voertuig stilstaat en de motor niet draait;
- de uitlaat stoot koolstofoxiden (CO en CO₂), stikstofoxiden (NO en NO₂);
- polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en fijne stofdeeltjes (PM10) uit tijdens het verbrandingsproces (zodra de motor aanslaat).

Omwille van de grote invloed van onze mobiliteit op de luchtkwaliteit, is er op verschillende niveaus al heel wat wetgeving rond verschenen om deze invloed zoveel mogelijk te voorkomen en tegen te gaan. Zo bepaalt de Europese richtlijn luchtkwaliteit 2008/50/EG de luchtkwaliteitsnormen in België. Deze wetgeving heeft tot doel om de schadelijke gevolgen voor mens en milieu als geheel te voorkomen of verminderen..Bovendien worden er emissieplafonds vastgelegd voor een aantal verontreinigende stoffen zoals fijn stof en stikstofoxiden. België zal de jaargemiddelde norm voor stikstofdioxide (NO₂) en de daggemiddelde norm voor fijn stof niet behalen.

Op federaal en gewestelijk vlak zijn bijkomende maatregelen nodig om de verontreinigende en verzurende stoffen te beperken van zowel stationaire als niet-stationaire bronnen (verkeer). Voorbeelden van dit laatste zijn: het rekening rijden, lage emissie zones, snelheidsbeperkingen, belastingsbeleid,...

Eveneens vanuit het lokaal beleidsniveau kan een duurzame mobiliteit nagestreefd worden op het grondgebied en in de eigen werking van de gemeentelijke dienstverlening. Het lokaal beleid heeft op zijn niveau een aantal maatregelen ter beschikking om verkeerssituaties en verplaatsingsgedrag te beïnvloeden en te ondersteunen in de richting van minder vervuiling in de atmosfeer en minder hinder in combinatie met de uitgangspunten dat het verkeer veilig en vlot kan verlopen op het grondgebied.

7.1 Huidige situatie

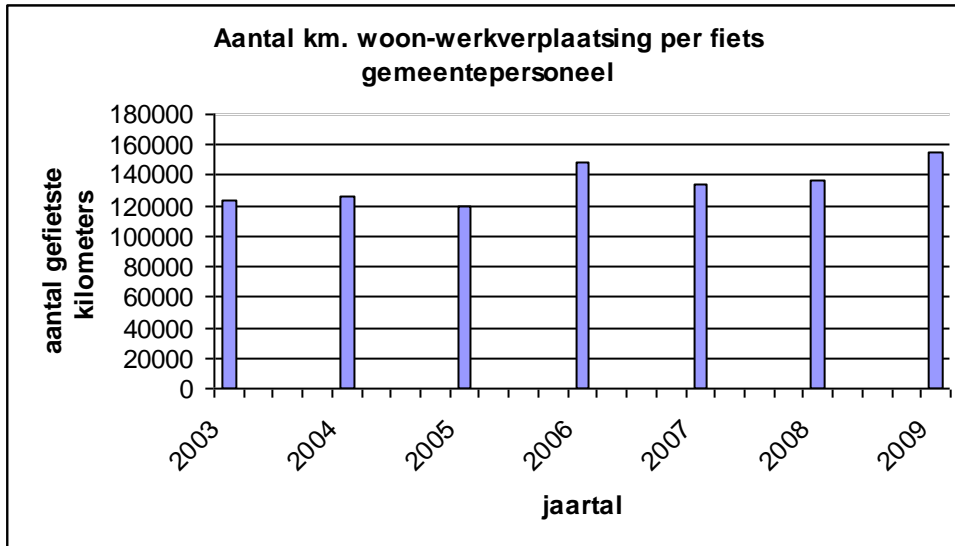
7.1.1 Intern mobiliteitsbeleid

7.1.1.1 Aanmoedigen van duurzame mobiliteit bij het personeel

Op de eerste plaats wil de gemeente Brasschaat vanuit haar voorbeeldfunctie via interne milieuzorg werken aan duurzame mobiliteit. Zowel in het kader van het woon-werkverkeer van het personeel als de dienstverplaatsingen, heeft het lokale bestuur initiatieven genomen die het fietsgebruik aanmoedigen. Zo krijgen alle personeelsleden sinds 1 januari 2002 een fietsvergoeding. Deze bedraagt 0,15 euro per km voor het woon-werkverkeer. De vergoeding geldt voor het personeel dat onder de rechtspositieregeling valt m.n. het gemeente –en OCMW personeel, de beroepsbrandweer en het gemeentelijk onderwijspersoneel. De verplichting om minimaal 5 werkdagen per maand de fiets te gebruiken om voor de vergoeding in aanmerking te komen werd afgeschaft in januari 2006.

Sinds 2003 worden er binnen de milieubarometer gegevens geregistreerd op basis van de uitbetaalde vergoedingen. Uit onderstaande gegevens kan alvast een jaarlijks stijgend fietsgebruik worden vastgesteld.

Grafiek 11: Woon-werkverplaatsingen gemeentepersoneel

Voor de dienstverplaatsingen per fiets wordt er eveneens een vergoeding voorzien die 0,1578 per kilometer bedraagt. Deze vergoeding wordt weinig aangevraagd : het gaat om ongeveer een 10-tal personeelsleden per maand.

Naast deze financiële aanmoediging, startte het gemeentebestuur vanaf 2009 het project 'bedrijfsfietsen' op met financiële steun van de Vlaamse overheid. Elk personeelslid dat zich engageert om 4 op 5 werkdagen met de fiets naar het werk te komen, krijgt een gemeentefiets ter beschikking waar hij/zij als een goede huisvader zorg voor draagt. De fiets mag gebruikt worden voor privé-verplaatsingen en men behoudt de fietsvergoeding. Er zijn 230 fietsen aangekocht door het gemeentebestuur. In juli 2010 zijn deze fietsen praktisch allemaal toegewezen en zijn er 257 ondertekende fietsengagements. In 2011 is het de bedoeling dat dit project verder uitgebreid wordt naar het onderwyzend gemeentepersoneel.

Er zijn 15 dienstfietsen beschikbaar die verbonden zijn aan gebouwen waar bepaalde diensten gevestigd zijn. Hierdoor kunnen mensen die met de wagen of het openbaar vervoer komen werken, toch gebruik maken van de fiets om korte verplaatsingen in het kader van hun werk te doen.

Tenslotte heeft het bestuur een drietal jaar geleden een afgesloten fietsparking aan het gemeentehuis gerealiseerd voor het fietsende personeel van het gemeentehuis en de Rozenhoeve. Enkel de personeelsleden hebben met hun tikkaart toegang tot deze fietsenstalling. Ook in andere gemeentelijke vestigingen kan het personeel in de nabijheid gebruik maken van een (niet beveiligde) fietsstalling.

Naast een fietsvergoeding voor woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen, worden de kosten voor het gebruik van het openbaar vervoer eveneens volledig vergoed door het gemeentebestuur aan de personeelsleden.

In het kader van vorming, bestaat de richtlijn dat het personeelslid slechts in laatste instantie een kilometervergoeding voor het gebruik van de eigen privé-wagen kan bekomen.

7.1.1.2 Het gemeentelijke voertuigenpark: brandstofverbruik en alternatieve brandstoffen

Om de taken en verplichtingen van het lokale beleidsniveau te kunnen uitvoeren heeft de gemeente personenwagens, fietsen en Segways (elektrisch aangedreven vervoersmiddel voor 1 persoon) in het voertuigenpark. Daarnaast zijn er eveneens een aantal bestelwagens en vrachtwagens ter beschikking van de technische diensten. Het gaat om 19 personenwagens en 33 lichte of zware vrachtwagens. Bij deze voertuigen is het uitzonderlijke materiaal zoals een veegmachine en een hoogtewerker niet inbegrepen. Er zijn 8 segways waarvan er 2 ter beschikking zijn van de lokale politie.

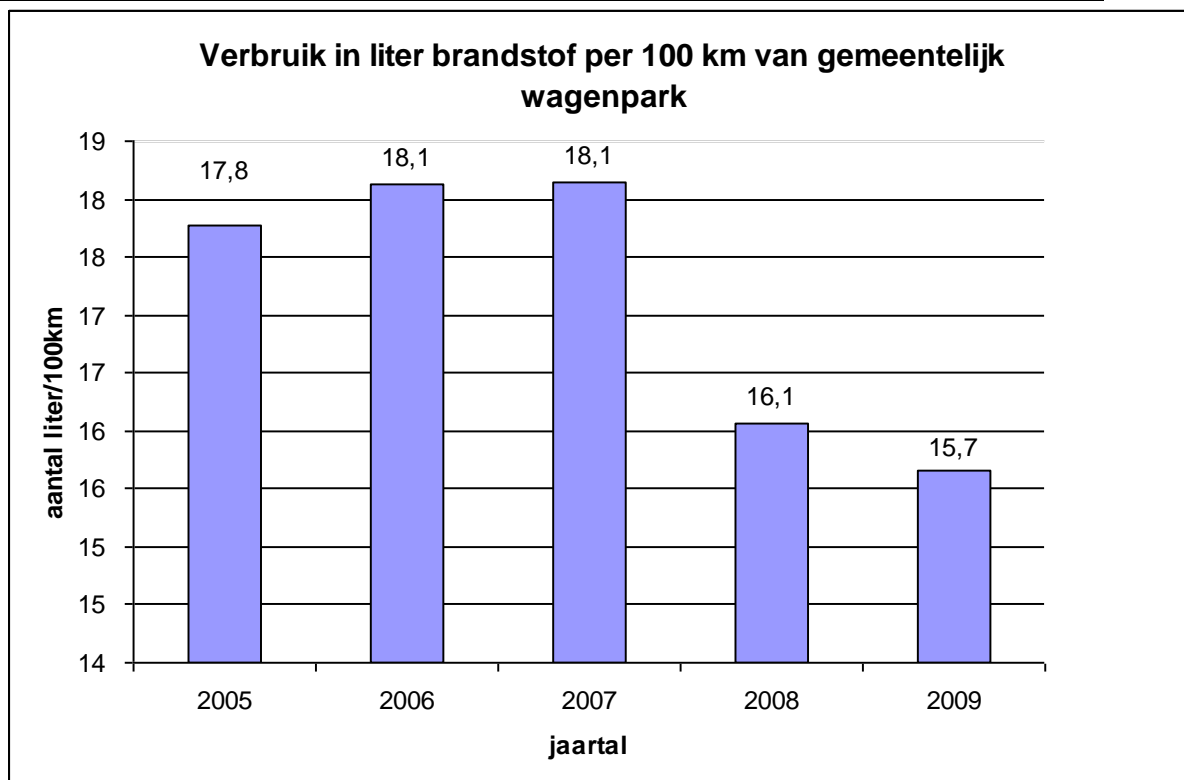
De cijfergegevens van het verbruik van het wagenpark worden sinds 2001 door de milieudienst geregistreerd. De evolutie van het brandstofverbruik (benzine en diesel) wordt weergegeven in onderstaande grafieken.

Grafiek 12: Brandstofverbruik gemeentelijke wagenpark

Grafiek 13: Gemiddeld brandstofverbruik per 100 km van het gemeentelijk wagenpark

Van 2000 tot 2004 gaat het om een registratie van het verbruik in liter. Hieruit kan vastgesteld worden dat het brandstofverbruik daalt. Voor de jaren van 2005 tot heden worden naast het verbruik in liter eveneens het aantal gereden kilometers geregistreerd. Deze gegevens maken deel uit van de milieubarometer. Deze cijfers staven de hypothese dat de voertuigen die de gemeente aankoopt vooral zuiniger rijden daar het aantal gereden kilometers toeneemt, terwijl het verbruik ongeveer gelijk blijft.

Er wordt bij de aankoop van nieuwe voertuigen rekening gehouden met de euronormering door opname in de lastvoorwaarden. Daarnaast onderzoekt de gemeente het gebruik van alternatieve en meer milieuvriendelijke brandstoffen zoals aardgas en elektrisch aangedreven voertuigen. Zo werd in 2010 bij de vervanging van twee personenwagens gekozen voor de aankoop van 2 aardgaswagens. De inplanting van een aardgasstation via recht van opstal op het bedrijventerrein Lt. Coppens is eveneens in opstartfase gegaan in 2010. Nadat dit station operationeel is, is het bedoeling om een grootschalige communicatie-actie hierrond te voeren naar de inwoners en bedrijven om toe om deze toepassing meer bekend te maken naar de verschillende doelgroepen.

De elektrische wagen en de inplanting van een oplaadpunt is eveneens in onderzoek. In het kader hiervan stelde de gemeente Brasschaat zich in 2009 kandidaat in de proeftuin voor de invoering van elektrische mobiliteit van het Vlaams Instituut voor Mobiliteit (VIM). Het VIM wenst een gebruikersgroep op te richten die de haalbaarheid in kaart brengt. Elektrisch rijden zal de noodzaak aan diagnose van vervoersnoden met zich meebrengen van de autobezitter –en gebruiker. In vergelijking met de vrijheid van de conventionele wagen op benzine en diesel is de actieradius van een opgeladen elektrisch voertuig veel beperkter (tussen de 70 km en 150 km). Daarnaast vereist het opladen meer tijd dan het conventioneel tanken. Op het eerste zicht zijn dit geen belemmeringen voor inzet in een gemeentelijk wagenpark waarbij de dagelijkse afstanden beperkt zijn en opladen gedurende de hele nacht mogelijk is.

7.1.2 Extern mobiliteitsbeleid

7.1.2.1 Faciliteiten voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer

Dit subthema sluit nauw aan bij het mobiliteitsplan van de gemeente, dat hier niet tot in detail hernomen wordt. Uiteraard is het hier wel van belang om de vervoersmodi die milieuvriendelijker zijn dan het gebruik van de privé-wagen aan te moedigen door te werken aan de vervulling van de randvoorwaarden.

Heraanleg fiets- en voetpaden

De afgelopen jaren werden heel wat voet- en fietspaden heraangelegd. Daarmee heeft de gemeente een inhaalbeweging ingezet. Vorig jaar werd ongeveer 32.000 m² fiets- en voetpaden gerenoveerd. De komende jaren zal dit tempo worden aangehouden.

Fietsstallingen

De fiets op een veilige, eventueel droge plaats kunnen achterlaten vormt in het aanmoedigen van de fiets als vervoermiddel een aandachtspunt: op diverse strategische locaties werden fietsstallingen gerealiseerd met overkapping en aan de grond bevestigde elementen. Aan het gemeentehuis en aan verscheidene bushaltes werden diefstalveilige en overdekte fietsstallingen gerealiseerd.

Fietspaden langsheen gewestwegen

De bestaande fietsvoorzieningen langs de voornaamste verkeersdragers (Bredabaan en Essensesteenweg) zijn verbeterd en beveiligd. In het centrum van Brasschaat werden de fietssuggestiestroken vervangen door volwaardige fietspaden. Langs Essensesteenweg werd een gescheiden fietspad gerealiseerd.

Fietsbereikbaarheidskaart

Deze kaart is bedoeld voor alle scholieren die in Brasschaat naar school gaan en moet hen adviseren over de meest veilige fietsroute van en naar school. Op de kaart staat volgende elementen :

- Ligging van alle Brasschaatse scholen;
- Ligging van functies die ook door kinderen en jongeren bezocht worden zoals bibliotheek, sportclubs, tekenacademie, ...;
- Aanbevolen fietsroutes naar de verschillende scholen en naar bovenstaande functies = veiligste routes);
- Kruispunten waar men extra voorzichtig moet zijn;
- Kruispunten waar politietoezicht is;

Behalve een plan bevat deze kaart nuttige tips om veilig te fietsen.

Openbaar vervoer

De buurtbus is een samenwerking tussen de Lijn en het lokale bestuur van Brasschaat en zorgt ervoor dat de 7 wijken op het grondgebied verbonden zijn met elkaar. De buurtbus rijdt

5 keer per dag van Maria-ter-Heide naar Mariaburg en terug van maandag tot vrijdag en is gratis voor de inwoners van de gemeente.

Voor regionale verplaatsingen met het openbaar vervoer is het aanbod vooral naar de stad Antwerpen gericht, waar er uiteraard naar alle richtingen overstapmogelijkheden zijn en eveneens een aansluiting op trein en tram die niet aanwezig zijn in de eigen gemeente. Er is eveneens een busverbinding Wijnegem – Zandvliet. Dit biedt een meerwaarde in het aanbod. Volgende figuur werd overgenomen uit het mobiliteitsplan en geeft de assen van openbaar vervoer weer:

Figuur 3: Belangrijkste assen van het openbaar vervoer in Brasschaat

7.1.2.2 De mobiliteitsmix bekendmaken en aanmoedigen bij de inwoners en specifieke doelgroepen

Een aantal activiteiten binnen de gemeente Brasschaat trekken aanzienlijke verkeersstromen aan. Het gaat hierbij om activiteiten als onderwijs, handel, recreatie en medische diensten. Deze functies vereisen bijzondere aandacht vanwege mogelijke problemen in verband met mobiliteit, veiligheid en overlast.

- De belangrijkste kleinhandel- en dienstenconcentraties zijn gelegen in de centrumgebieden van de wijken Centrum, Maria-ter-Heide, Mariaburg en Kaart. Vooral het winkelapparaat van het Centrum trekt aanzienlijk veel verkeer aan, door het grote aanbod kleinhandelszaken en enkele grotere supermarkten en ketenzaken;
- Brasschaat heeft zeer veel scholen op haar grondgebied, waarvan de meeste in woongebied gelegen zijn. De scholen genereren veel verkeer, zowel auto's, voetgangers als fietsers. Hierdoor ontstaat er tijdens het brengen en halen van de kinderen een overdaad aan autoverkeer rond de scholen. Dit zorgt voor overlast in de woonwijken;
- Het ziekenhuis Klina heeft een bovenlokale verzorgingsfunctie en genereert veel verkeer op de Augustijnslei;
- De verschillende bos- en parkgebieden in de gemeente genereren vooral in het weekend veel recreatief verkeer. Vooral het gemeentepark, het Peerdsbos en de Kattekensberg trekken recreatief verkeer aan;
- De sportvelden in het park en aan de Elshoutbaan en de accommodaties voor jeugdactiviteiten zijn eveneens belangrijke attractiepolen binnen de gemeente.

De gemeente ondertekende de Milieusamenwerkingsovereenkomst met het Vlaamse Gewest en voerde ondermeer in dat kader sensibiliserende acties. Enkele voorbeelden van sensibiliserende initiatieven:

- deelname aan de actie Belgerinkel naar de Winkel (2007,2008 ,2010);
- waterstofbus op dorpsdag;
- diverse artikels in het gemeentelijk informatieblad, het personeelsblad en op de gemeentelijke website;
- autoluwe schooldagen.

7.2 Knelpunten

- De dienstwagens worden teveel gebruikt voor korte verplaatsingen die gemakkelijk met de fiets kunnen gebeuren;
- Het fietsengagement ‘controleren’ en de bedrijfsfietsen beheren wordt ingeschat als een extra werkbelasting door alle diensten die ermee te maken hebben;
- Lpg als brandstof is een best beschikbare milieutechnologie in vergelijking met andere fossiele brandstoffen en scoort net lager qua ecoscore dan CNG, maar wordt niet erkend als dusdanig;
- Een veilig fietspad realiseren langsheen gewestweg N1, Bredabaan, vak Withof-Wuustwezel;
- Openbare vervoersaansluiting met de treinstations in aangrenzende gemeenten (Ekeren en Brecht);
- Financiële vergoeding voor persoonlijk autogebruik bij dienstverplaatsingen is hoger dan de fietsvergoeding;
- Onbekendheid bij het personeel van de vergoeding voor fietsgebruik bij dienstverplaatsingen;
- Buurtbus rijdt niet in het weekend;
- Onbekendheid van ‘ecologische rijstijl’;
- Een analyse van het gemeentelijk wagenpark in combinatie met een analyse van de vervoersnoden binnen de diensten;
- Tijdelijke verkeersdrukke aan de scholen in de woonwijken, congestie Bredabaan-Centrum, Kapelsesteenweg, bos-en parkgebieden tijdens weekends;
- Mogelijkheden van een parkeerbeleid in functie van een ontrading van het autogebruik zijn onderbenut;
- Er worden te weinig sensibiliserende en informatieve initiatieven georganiseerd naar het algemene publiek en specifieke doelgroepen om duurzaam verplaatsingsgedrag en de daaraan gekoppelde winst te verzilveren;
- Gemeente is een voorbeeld in wording, maar er is noodzaak aan een planmatige samenwerking tussen de diensten en vestigingen in functie van het creëren van een duurzame verplaatsingscultuur;
- Beperkte registratie van het aantal gereden kilometers met de dienstfietsen, gebeurt al wel op het gemeentehuis.

7.3 Visie

Om uitstoot van verkeer terug te dringen, zetten we in op duurzame mobiliteit

De gemeente Brasschaat wenst een beleid te voeren dat erop gericht is een integratie te bevorderen van het milieubeleid en het mobiliteitsbeleid binnen het wettelijke kader van het ruimtelijk ordeningsbeleid. Deze integratie en samenwerking dienen te leiden tot een

verminderde druk van het verkeer op het leefmilieu en de verkeersleefbaarheid te verhogen. De gemeentelijke visie van duurzame mobiliteit bestaat uit het aanmoedigen van duurzaam verplaatsingsgedrag bij het personeel en bij verschillende doelgroepen op het grondgebied. Een lokaal beleid van duurzame mobiliteit is gericht op:

- De mogelijkheden van deelname van verschillende doelgroepen aan mobiliteit
- Het verminderen van de uitstoot van CO₂ en andere luchtverontreinigende componenten;
- De mobiele mix aanmoedigen bij het eigen personeel en verschillende doelgroepen door sensibilisatiecampagnes over verplaatsingen en verplaatsingsgedrag en de milieu-effecten ervan;
- Uitbouwen van een milieuvriendelijk voertuigenpark;
- Een voorbeeldfunctie vervullen door de huidige kennis en de ontwikkelingen op het vlak van vervoersmodi en de initiatieven van hogere overheidsinstanties op te volgen en eventueel te ondersteunen.

7.4 Doelstellingen.

- Minder dienstverplaatsingen met de wagen, meer met de fiets en openbaar vervoer
- Alle bedrijfsfietsen worden gebruikt;
- Minder dienstwagens;
- Een soepel toezicht houden op het behalen van het engagement ten voordele van personeelsleden die nog geen bedrijfsfiets kregen toegewezen;
- Realisatie van een aardgastankstation op de Lt. Coppenskazerne;
- Eerste stappen zetten als gemeente in elektrisch rijden als toepassing binnen de eigen diensten en voorbeeld voor de inwoners;
- Inventaris van het eigen voertuigenpark door middel van het instrument 'MTV – Milieutoetsing Voertuigenpark' dat ter beschikking gesteld wordt door de Vlaamse overheid;
- Op basis van de inventaris van het voertuigenpark een gerichte keuze maken bij het vervangen van dienstvoertuigen zodat de totale ecoscore van het wagenpark verbetert/stijgt;
- Sensibilisatie van verschillende doelgroepen over duurzaam verplaatsingsgedrag, zuinige en milieuvriendelijke wagens, elektrische fiets -en bromfiets, verkeer en gezondheid,...;
- Aankoop van minstens 1 voertuig met een alternatieve brandstof zoals CNG of elektriciteit;
- De inplanting van een publieke fietspomp op het grondgebied;
- In beeld brengen van vraag vanuit scholen en oudercomités naar het opstarten van fietspoolgroepjes;
- Uitbreiding onderzoeken van het openbaar vervoer: aansluitingen met treinstations, weekendbediening buurtbus, ontsluiting wijk Driehoek tijdens het weekend;
- Onderhoud van bestaande voet- en fietspaden;
- Managen van de autoverkeersstromen op de huidige knelpunten door het ontmoedigen van het autogebruik in combinatie met een aanbod van alternatieven;
- Herwaardering van trage wegen met het oog op verbindingen tussen woonwijken te voet of met de fiets;

7.5 Acties

Actie MO.1 Verder werken aan een gedragen fietsbeleid door een systematische samenwerking tussen personeelsdienst, milieudienst en technische diensten.

Er is al heel wat gerealiseerd dat het fietsgebruik bij het personeel aanmoedigde zoals het ter beschikking stellen van dienst –en bedrijfsfietsen. Een systematische uitwerking en opvolging van een goed beheer van de fietsen en de gefietste kilometers, zal overleg en taakverdeling noodzakelijk maken tussen verschillende diensten. Overleg beoogt een goede taakverdeling tussen de diensten. Procesanalyse kan leiden tot verbetering van de efficiëntie opdat knelpunten kunnen weggewerkt worden (communicatie van de twee soorten fietsvergoeding, opvolging van de engagementen, procedure voor nieuwe werknemers en ontslag van werknemers,...). Een systematisch fietsbeleid ondersteunt een cultuur dat fietsen van en naar en tijdens het werk vanzelfsprekend worden voor méér personeelsleden.

Actie MO.3 Faciliteren van het gebruik van het openbaar vervoer bij dienstverplaatsingen.

Momenteel kan een personeelslid gebruik maken van het openbaar vervoer dat wordt terugbetaald in het kader van dienstverplaatsingen. Bij de dienst ontvangerij zijn er rittenkaarten van de Lijn ter beschikking. Voornamelijk bij dienstverplaatsingen die gebeuren in het kader van vorming en opleiding van het personeel, is er ruimte om een verbetering te realiseren door een toevoeging van railpassen voor het gebruik van de trein. De regeling van het gebruik van alternatieve vervoersmodi zoals de fiets en het gebruik van het openbaar vervoer bij dienstverplaatsingen kan gebundeld worden in een document dat bij de indiensttreding van nieuwe werknemers wordt besproken en meegegeven.

Bedrijfspas van De Lijn: De bedrijfspas is een doorgeefabonnement dat op naam van een bedrijf of organisatie staat, niet van een persoon. De bedrijfspas kan door meerdere personen, die afzonderlijk van elkaar reizen, gebruikt worden.

Financieel aspect: Door het gebruik van het openbaar vervoer voor het personeel makkelijker te maken, zal er worden bespaard. Het gebruik van de wagen is in de meeste gevallen immers duurder, zeker wanneer er maar 1 persoon in een voertuig zit.

Actie MO.4 Deelname aan nationale sensibilisatiecampagnes

Het deelnemen aan grote publiekscampagnes zoals Belgerinkel en/of Ik Kyoto kan een impuls geven om draagvlak te creëren voor duurzame mobiliteit in de gemeente. Uit de actie Belgerinkel blijkt dat elk jaar méér lokale handelaars deelnemen en er méér ingevulde spaarkaarten worden verzameld. Andere voorbeelden van campagnes die landelijk of gewestelijk gedragen worden, zijn de Heen-en-Weer week, de Aardig-op-Weg week en de dag van de Trage Weg. Elk jaar wordt minstens aan 1 campagne deelgenomen. Deze campagnes zijn zeer geschikte momenten om integratie tussen de diensten te bevorderen en samen te werken.

Financieel aspect: In het kader van sensibilisatie wordt een jaarlijks bedrag geraamd van 7.000 euro.

Actie MO.5 Informeren over ecologische voertuigen, rijgedrag en brandstoffen en andere aspecten van duurzame mobiliteit

In eerste instantie kan dit door het ter beschikking stellen van folders en brochures van organisaties en overheden aan het loket. In tweede instantie kunnen de gebruikelijke informatiekanaalen zoals gemeentelijke website en Parkbode gebruikt worden. Een derde invalshoek zijn de initiatieven binnen de gemeentelijke diensten en ocmw in het licht zetten door publicatie via persberichten.

Actie MO.6 Nieuwe technologieën en brandstoffen integreren en realiseren in de eigen gemeentelijke werking

De toepassing van elektrische voertuigen en voertuigen op aardgas kan nog verder onderzocht worden en gerealiseerd.

Actie MO.7 Kleine maatregelen promoten die eveneens een effect hebben op de ecologische voetafdruk van gemotoriseerd verkeer

De bandenspanning aanpassen aan de kenmerken van de verplaatsing en een regelmatig afstellen van de bandenspanning betekent een effectievere inzet van brandstof. Promotie van deze maatregel kan geïntegreerd worden in evenementen die plaatsvinden in de gemeente zoals Belgerinkel of een wielervedstrijd.

Een opleiding voor de gemeentelijke feestploeg en vervoersdienst inzake 'ecologische rijstijl' kadert eveneens binnen deze actie.

Kostprijs cursus ecodriving: 2.800 euro voor 2 dagen.

Actie MO.8 Inventarisatie van het gemeentelijke wagenpark aan de hand van milieutoetsing voertuigenpark (MTV) en dit instrument gebruiken als basis voor nieuwe aankopen

MTV is een instrument om aan milieuvriendelijk vlootbeheer te doen. Er zijn heel wat gegevens over de voertuigen nodig en het instrument heeft ook beperkingen (bv. vrachtwagens kan men niet invoeren). In 2010 is begonnen met het verzamelen van de gegevens over de gemeentelijke voertuigen. Het instrument kan in de toekomst gebruikt worden door het beleid om het wagenpark te verduurzamen en dit eveneens de te meten.

Actie MO.9 Behoud en herstel trage wegen.

Trage wegen bieden voor voetgangers- en fietsers vaak de mogelijkheid hun route in te korten via een rustige en meer veilige weg. De trage wegen vervullen ook een functie binnen het recreatief netwerk van wandel- en fietspaden. In dat kader is het van belang dat ze behouden en waar nodig hersteld worden.

8 Natuur

De cluster natuur omvat het gemeentelijke beleid over al het “groen” in onze gemeente. Het gaat dan niet alleen over onze parken (gemeentepark en domein De Mik), maar ook over de natuurgebieden en het openbaar groen. Verder wordt er in deze cluster ook aandacht besteed aan de biodiversiteit van onze flora en fauna.

De langetermijndoelstelling van de Vlaamse Overheid is het stopzetten van het verlies aan biodiversiteit en werk maken van natuurherstel en –behoud. De natuurlijke biodiversiteit in Vlaanderen omvatte in de 20ste eeuw ongeveer 40.000 soorten wilde planten en dieren. 6 % hiervan in de loop van vorige eeuw verdwenen. Ongeveer een derde loopt het gevaar te verdwijnen.

Een laatste luikje gaat over soorten die hinder veroorzaken en over de manier waarop de gemeente Brasschaat hiermee omgaat. Bepaalde soorten worden als hinderlijk ervaren. In bepaalde gevallen is dat terecht, in sommige niet. Bepaalde soorten komen nu eenmaal van nature veel voor, of hebben het makkelijk omdat er minder jagers van zijn. Voorbeelden hiervan kunnen zijn: duiven, eksters, muggen,... Bepaalde soorten zoals de vuurwants, worden soms als hinderlijk of gevaarlijk beschouwd, maar zijn dat niet.

Het is met andere woorden zaak om voldoende duiding te blijven geven, en de juiste (financiële!) prioriteiten te stellen als het op bestrijding en beheersing van soorten aankomt. Vermeld moet ook worden dat het vaak de mens is die het probleem actief in de hand werkt, door bijvoorbeeld dieren te voederen terwijl dat totaal overbodig of zelfs nadelig voor de soort zelf. Duiven die met brood gevoederd worden zijn een voorbeeld.

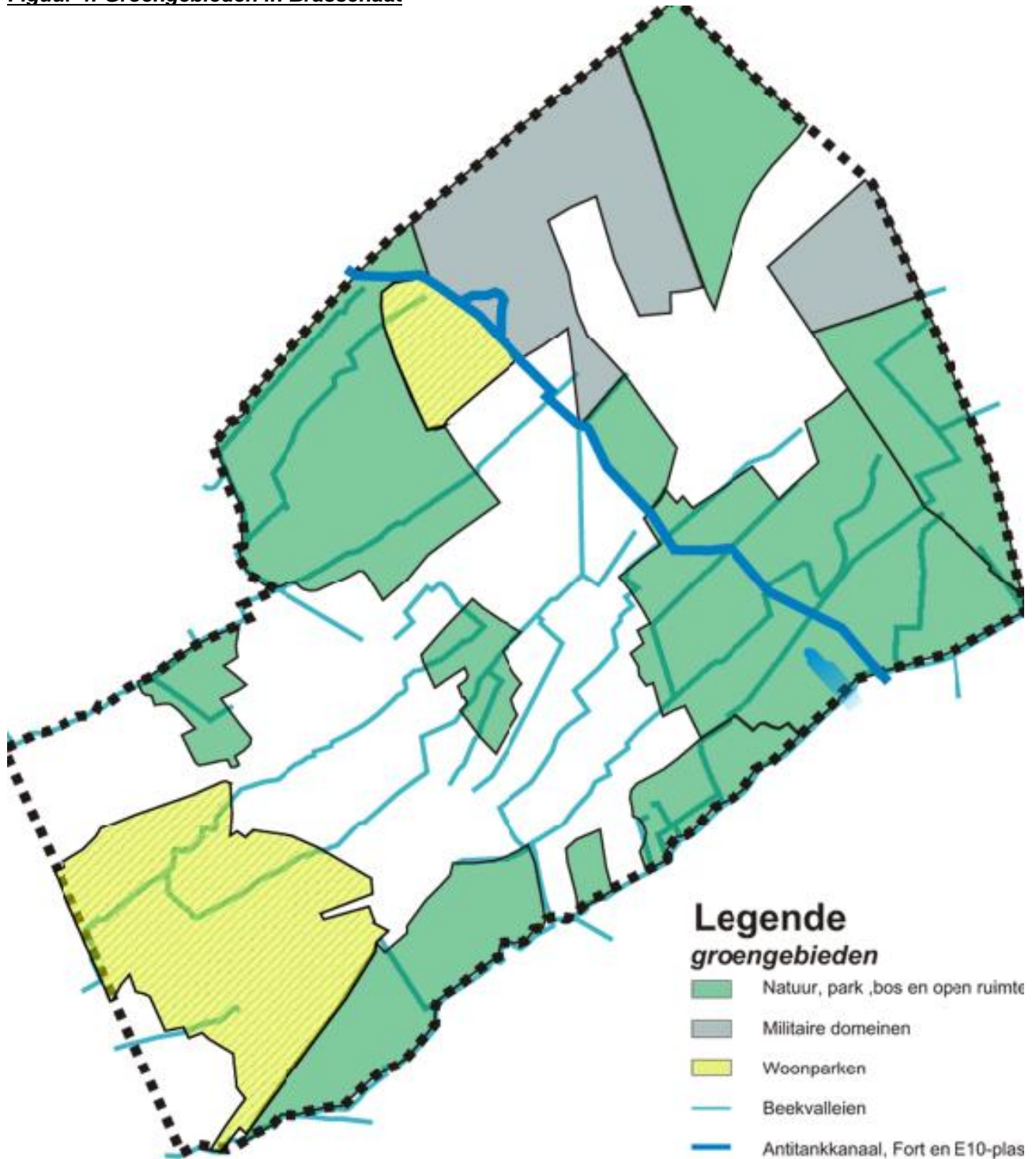
8.1 Huidige situatie

8.1.1 Groengebieden in Brasschaat

De gemeente Brasschaat is vooral bekend als ‘gemeente der parken’. Dit verwijst naar het gemeentepark, Peerdsbos en Domein ‘De Mik’. Echter, buiten onze parken zijn er nog heel wat groene ruimten in onze gemeente. Hieronder volgt een beschrijving van de belangrijkste groenelementen in onze gemeente.

Figuur 4: Groengebieden in Brasschaat

Gemeentepark en Peerdsbos

Het gemeentepark van Brasschaat vormt, samen met het Peerdsbos, het gezicht van de gemeente. Beide zijn openbaar en hebben bekendheid in de gehele Antwerpse regio. Vanuit landschappelijk oogpunt wordt dit landschap gekenmerkt door een complex van structuurrijke bossen. Er worden vier deelgebieden onderscheiden: Peerdsbos, het compartimentenlandschap Melkerij, park en omgeving Hof ter List en park kasteel van Brasschaat. De natuurwaarde van het gemeentepark is veel lager dan die van het

Peerdsbos. Het gemeentepark heeft al van oudsher beter uitgebouwde recreatieve voorzieningen.

Het kasteel dateert van 1872 en werd gebouwd in opdracht van A. Reusens, voormalig burgemeester. Het is eveneens A. Reusens die de twee monumenten in het park laat oprichten, de obelisk aan het ronde plein in het park en de zuil aan de hoek Peerdsbosdreef, Hemelakkers. In 1949 werd het domein verkocht aan de gemeente Brasschaat voor een prijs van 21 miljoen Belgische frank. Daarmee vormde het nieuwe park, samen met het Peerdsbos een aaneengesloten toegankelijk groendomein van meer dan 300 hectare.

Het gemeentepark is in eigendom van de gemeente Brasschaat, terwijl het Peerdsbos in eigendom is van het Agentschap van Natuur en Bos (ANB). 129 ha van het Peerdsbos zijn gelegen op het grondgebied van de gemeente Brasschaat. Het beheer van beide domeinen gebeurt in onderling overleg tussen de gemeente en het ANB zodat onderlinge afstemming mogelijk is. Het is de sociale werkplaats Aralea vzw die het beheer uitvoert. Dit beheer omvat o.a.

- het onderhoud van wandelwegen, grachten, parkeerterreinen, het vogelpark met rozentuin, dierenpark en de plantsoenen, sport- en recreatieterreinen;
- het bestrijden van de Amerikaanse vogelkers;
- heraanplanten bospercelen met inheemse, streekeigen beplanting;
- ...

De totale oppervlakte van het park bedraagt 147 ha waarvan 40 ha hoofdzakelijk is ingevuld als parkbos en gelegen is op het grondgebied van Brasschaat. De overige oppervlakten worden ingevuld door grasland, recreatiezones, wegenis en betreft ook bossen gelegen op het grondgebied van gemeente Schoten.

Het Peerdsbos betreft een complex van redelijk structuurrijke bossen, met geleidelijke overgangen naar meer beekbegeleidende bostypen. Dit laatste dankzij de aanwezigheid van de Laarsebeek die zorgt voor een verrijking van het boscossysteem. Het bomenbestand van het bos, alsook van de talrijke dreven, vertegenwoordigt een aanzienlijke dendrologische waarde. Naast de floristische waarde, herbergt dit uitgebreide boscomplex ook een aanzienlijke faunistische waarde. Vooral vogels, maar ook zoogdieren en amfibieën vinden geschikt habitat in dit landschap.

Opvallend en dominerend in het Peerdsbos zijn de verschillende imposante dreven die de in structuur variërende boscomplexen van elkaar scheiden. Kenmerkend is ook de aanwezigheid van veel bouwkundig erfgoed zoals de Sint-Antoniuserkerk, de voormalige dekenij en het kasteel van Brasschaat, gebouwd naar Frans model en omgeven door een aangelegd park. Met de goedkeuring van het ruimtelijk uitvoeringsplan in juni 2009 werd het cultuurhistorisch en landschappelijk waardevol gemeentepark het eerste erfgoedlandschap in Vlaanderen. In 2010 is de gemeente Brasschaat begonnen met opmaak van landschapsbeheerplan voor dit domein.

Domein 'De Mik'

Ook Domein 'De Mik' is een parkgebied in de gemeente Brasschaat. Weliswaar minder bekend, maar ook dit gebied heeft zijn troeven. De begrenzing van deze ankerplaats wordt gevormd door domein 'De Inslag' in het westen, de bebouwing van Marie-ter-Heide in het noorden, de Miksebaan in het oosten en de E19 in het zuiden. Een aantal bomen in het park hebben een enorme omvang en hoge ouderdom, wat hen waardevol maakt als verblijfplaats voor vogels en vleermuizen. Hier en daar komen verspreid een aantal graslanden voor. Opmerkelijke ruimtelijk-structurende elementen zijn de talrijke dreven, het centraal gelegen kasteel met vijver, alsook de opvallende percelering van het zuidoostelijke naaldbos.

Sinds 3 maart 1976 is de Engelse tuin, begrensd door de omgrachting met daarin de gebouwen van het kasteel van het domein De Mik, beschermd als dorpszicht. De toegangspoort van domein De Mik is tevens opgenomen als beschermd monument.

Kattekensberg

Dit natuurgebied van 10 ha is geheel bebost. Centraal in het domein vinden we de restanten van wat ooit een hoge stuifduin was. Deze is thans nagenoeg helemaal weggeërodeerd en overgroeid.

Na de Tweede Wereldoorlog werden ook in Kattekesberg grote delen afgesloten, de bossen verkaveld, wegen getrokken en grote delen bebouwd. In 1980 kocht de gemeente Brasschaat dit domein. Momenteel is Kattekensberg het grootste speelbos van de gemeente. Normaal gezien mag men in een bos niet van de bospaden afwijken. In een speelbos is dit wel toegestaan. Andere regels blijven wel van toepassing.

De gemeente voert geregeld de nodige onderhoudswerken uit, zodanig dat in het bos een gevarieerde beplanting tot stand komt. Zo worden de monotone dennen deels verwijderd ten voordele van loofbomen. Daarnaast gaat er ook veel aandacht naar streekeigen soorten.

Brusselse Bossen

Dit domein bestaat uit de beekvallei van de Kaartse Beek. Het bestaat uit waardevol agrarisch gebied en bevat bomenrijen en lagere struikvegetaties. Van dit gebied is 4,5ha in eigendom van de gemeente. Het overige deel van beekvallei Kaartse Beek is in handen van het Agentschap voor Natuur en Bos.

De Inslag

Dit natuurgebied is in eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos. De Inslag was vroeger een stuk heide dat men op zekere dag ging 'inslaen'; dat wil zeggen: in gebruik nemen. En vandaar dus 'De Inslag'. De naam werd reeds in 1600 gebruikt. Later werden delen terug bebost.

Grove dennen en lorken domineren het bos. Door diverse aanplantingen zal naar de toekomst toe het loofbos een belangrijkere rol spelen. Om de natuurwaarden te versterken, worden de niet-streekeigen soorten zoals rododendron en Amerikaanse vogelkers bestreden.

Grachten en poelen in het domein zijn belangrijke paaiplaatsen voor de gewone pad en de bruine kikker. Zwarte specht, sperwer, havik, buizerd en bosuil broeden in het domein. Vossen en reën voelen zich hier evenzeer thuis.

Domein De Uitlegger

Ook dit domein is in eigendom van het Agentschap van Natuur en Bos. De totale oppervlakte bedraagt 89 ha. waarvan er 4,7 ha op het grondgebied van Brasschaat is gesitueerd. Het gedeelte te Brasschaat is volledig bebost. Hier domineert eerder monotoon naaldhout. Het wandelpad wordt quasi volledig geflankeerd door rododendron.

E-10 plas

Dit domein in eigendom van het Agentschap van Natuur en Bos is 10,5 ha groot. Hiervan wordt ongeveer 8,5 ha wordt ingenomen door de waterplas. De overige 1,5 ha betreft bos, lage oevervegetatie, grasland, wegenis. Het gemeentebestuur van Brasschaat is beheerder van de plas.

Klein Schietveld en Groot Schietveld

Brasschaat is een groene gemeente. Naar natuurontwikkeling toe zijn er in de gemeente twee militaire terreinen en het verbindende Anti-tankkanaal aanwezig. Zij vormen een grote potentie naar een verdere natuurontwikkeling.

Deze gebieden zijn in eigendom van Defensie. De 2 schietvelden zijn door gewestwegen, woonzones en militaire infrastructuur van elkaar gescheiden, maar worden gezien hun overeenkomstige kenmerken samen vermeld.

De afwisseling in topografie en bodem resulteert in een verscheidenheid aan vegetatietypes, gaande van vennen en heide tot broekbossen. Deze afwisseling heeft een aanzienlijke landschappelijke waarde. Het is dan ook vanzelfsprekend dat het hier tevens om een floristisch en faunistisch zeer interessant gebied gaat. Het Groot Schietveld en zijn omgeving behoren tot één van Europa's meest waardevolle gebieden wat betreft hun natuurwaarde.

Het landschapstype van het Groot Schietveld is het resultaat van een eeuwenoud landbouwsysteem. De talrijke vennen vormen de sporen van turfwinningen tussen de 14de en 19de eeuw. De cultuurhistorische waarde van het gebied wordt vooral bepaald door de historische stabiliteit van de landschapsstructuur die vandaag wat betreft het centrale open gedeelte, nauwelijks afwijkt van wat terug te vinden is bij Ferraris (1777). De beboste delen langs de westgrens zijn pas op het kaartmateriaal van de 2de helft van de 19de eeuw herkenbaar.

Thans worden er op de schietvelden beheerwerken uitgevoerd betoelaagd door het Europese Life – subsidieproject .

Domein Oude Gracht

Dit domein van 139 ha is in private eigendom en bestaat uit 97 ha bos en 42 ha waardevol agrarisch gebied. Vooral de dreven, grachten en vijvers vormen belangrijke ruimtelijk-structurerende elementen. In de noordoostelijke hoek zijn tevens de oude spoorlijn en de Antitankgracht opvallend. Aansluitend op de Antitankgracht maakt het deel uit van een cluster van waardevolle landschappen in het noorden van de provincie Antwerpen.

De geleidelijke overgang van zand- naar lemige zandgronden met verschillende vochtigheidsgradiënten heeft een grote vegetatiekundige diversiteit tot gevolg. Het gebied heeft bovendien een hoge dendrologische waarde omwille van het monumentaal bosbestand. Tevens is het een belangrijk broed-, fourageer-, roest- en voedselgebied voor talrijke vogelsoorten en herbergt het een belangrijk aantal paddestoelenssoorten.

Domein Eikelenberg

Deze groene zone in private eigendom van ongeveer 91ha is voor 80 ha. bebost. De overige 11 ha betreft voornamelijk grasland.

Herbebossing Brechtsebaan

Deze bosgebieden in eigendom van de gemeente zijn tot stand gekomen in het kader van een herbebossingsproject in de periode 2003-2006. De volledige oppervlakte van 8,4 ha werden volledig bebost met inheemse bomen.

Herbebossing Papestraat

In de periode 2008-2009 werd er door de gemeente nog een gebied van 1,7ha bebost in het kader van een herbebossingsproject. Ook dit domein is in eigendom van de gemeente Brasschaat.

Vogel- en habitatrictlijngebieden

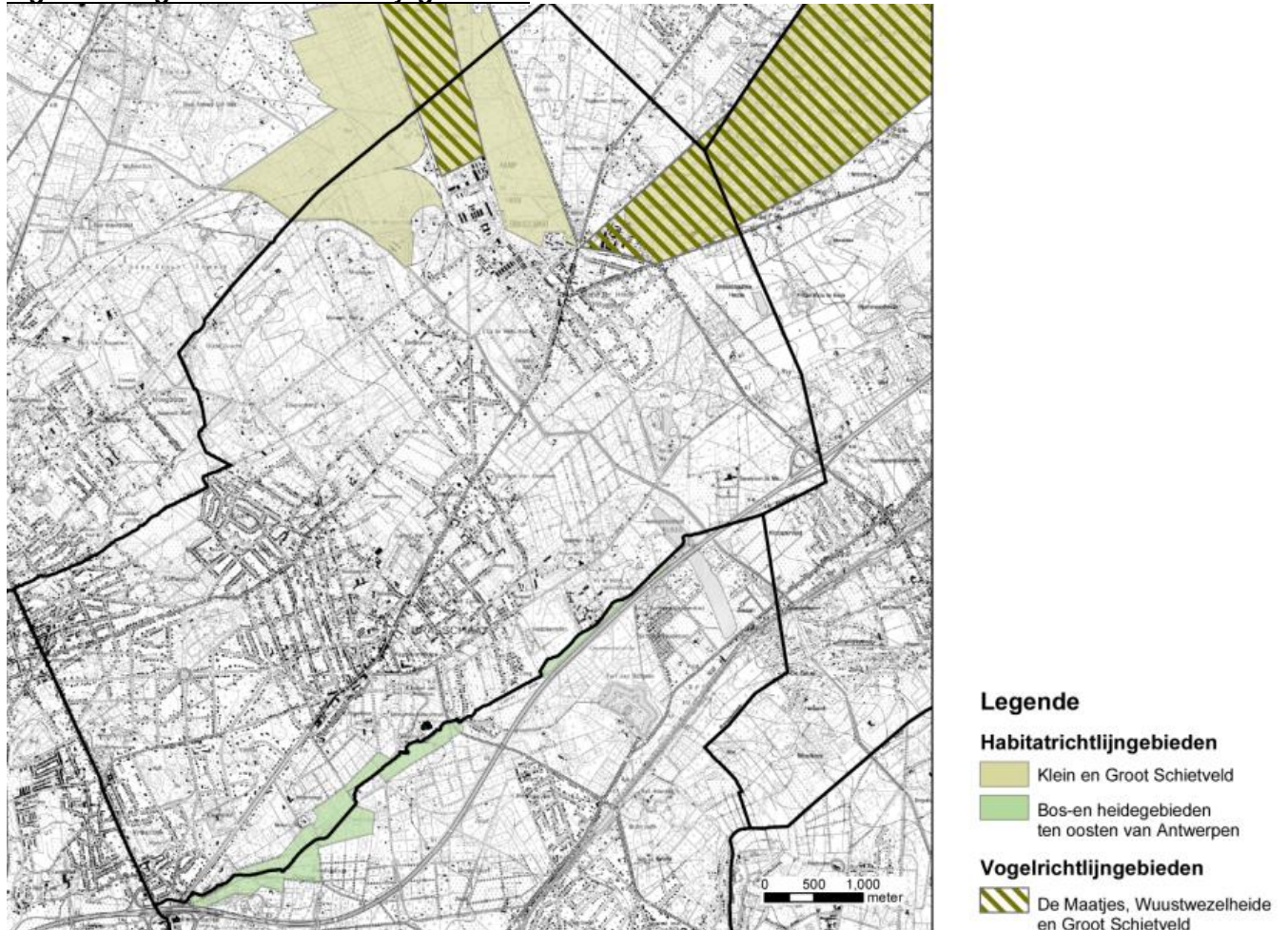
Dat onze gemeente waardevolle natuurgebieden omvat komt tot uiting in de erkenning van de zogenaamde Vogel- en Habitatrictlijngebieden in onze gemeente. Dit zijn gebieden die op Europees niveau beschermd worden, omwille van hun waardevol karakter. Het betreft de zogenaamde vogel- en habitatrictlijngebieden. Vogelrichtlijngebieden worden aangeduid ter bescherming zeldzame of bedreigde vogelsoorten. Habitatrictlijngebieden staan in voor de bescherming van natuurlijke en half-natuurlijke habitats

De in het noorden van de gemeente gelegen Groot en Klein Schietveld maken deel uit van het Vogelrichtlijngebied De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld en bevindt zich het grondgebied van Kapellen, Kalmthout, Wuustwezel en Brecht te vinden is. Dit Vogelrichtlijngebied is 4.110 ha groot, waarvan 140 ha op grondgebied van de gemeente Brasschaat.

Het in het noorden van de gemeente gelegen militair gebied behoort ook tot het Habitatrictlijngebied 'Klein en Groot Schietveld'. Verder zijn verschillende percelen gelegen in de vallei van de Laarsebeek ingekleurd als Habitatrictlijngebied.

Figuur 5: Vogel- en habitatrictlijngebieden

Speelzones

In deze groene zones zijn er heel wat speelzones ontwikkeld. Zo telt Brasschaat 6 speelzones in gemeentelijk eigendom:

- Speelzone Neervelden;
- Kattekensberg;
- De Driehoekjes;
- Speelzone Miksebaan te Maria-ter-Heide, Mikse Bossen (beheerd door het agentschap voor Natuur en Bos);
- Speelzone Prova, Peerdsbos, gelegen tussen Campinadreef 1 en Campinadreef 2 (beheerd door het agentschap voor Natuur en Bos);
- Speelzone Melkerij, perceel gelegen achter parking (beheerd door het agentschap voor Natuur en Bos).

De speelzones in onze regio werden overzichtelijk in één brochure gebundeld in een publicatie van het Regionaal Landschap de Voorkempen. Opvallend, de gemeente Brasschaat scoort het best wat betreft aantal speelzones binnen de gemeente.

8.1.2 Openbaar groen

De ruggengraat van het Brasschaatse groen vormt het laanbomenbestand. Bomen zijn in bijna alle straten aanwezig, de lijnvormige elementen verwijzen naar het drevenpatroon van de oude kasteeldomeinen. Zij vormen een verbindende functie tussen de verschillende groenstructuren.

In Brasschaat staan er ongeveer een 37.000 laanbomen, evenveel laanbomen als er inwoners zijn. We proberen te streven naar zo'n groot mogelijke variatie in bomen. Zo staan er in onze gemeente een 150-tal verschillende boomsoorten. Variatie in bomen zorgt er tevens voor dat ziekten zich minder gemakkelijk kunnen verspreiden.

Bij de inrichting van straten wordt door het aanbrengen van een goede en juiste groenstructuur gezocht naar een zo groot mogelijke belevingswaarde voor de bewoners in hun straat. Groen wordt hier gebruiksgroen met een scherm- en zichtfunctie.

Er is een synergie tussen ontwerpen van wegen en pleinen en de groendienst. Hierbij wordt volop aandacht besteed aan ontwerpen die een minimum aan onderhoud vergen. Specifiek wordt bij de uitwerking aandacht besteed aan voorkomen van onkruidgroei in goten, minimale verharding, maximale ruimte voor groen enz... Ook wordt er aandacht besteed aan de verwerking van hemelwater en de opmaak van een zuiverwaterplan voor heel de gemeente.

De groenvoorziening wordt zo ontworpen dat er een minimum aan groenafval ontstaat. Het groenafval dat in de gemeente geproduceerd wordt, wordt op de eigen groencomposteringsinstallatie tot compost omgezet. Bij aanleg van nieuwe groenprojecten wordt compost als grondverbeteringsmiddel gebruikt. Ook hergebruik en afzeven van afgravingsgronden tot teelaarde wordt toegepast.

Er zijn vier wijkbegraafplaatsen aanwezig die beheerd worden als groene begraafplaatsen. De toekomstige uitbreiding van begraafplaats Rustoord zal als parkbegraafplaats ontworpen worden. Een belangrijk element vormen de lokale groene zones op wijkniveau. Een goede combinatie van speelgroen – zichtgroen wordt hier nagestreefd. Het onderhoud van het openbaar groen gebeurt door de gemeentelijke groendienst in samenwerking met de sociale tewerkstellingsplaats Aralea vzw.

8.1.3 Beheer van bossen, parken, natuurgebieden

Bosbeheerplannen

Vergeleken met andere gemeente heeft Brasschaat heel wat bos in eigen beheer. De belangrijkste domeinen zijn het gemeentepark, park De Mik, Kattkensberg-Brusselse Bossen.

Deze domeinen zijn opgenomen in het bosbeheerplan voor openbare en private bossen in de regio Kapellen, Brasschaat en Schoten. Tot de opdrachtgevers behoorden het gemeentebestuur, het Agentschap voor Natuur en Bos, het OCMW van Antwerpen. In een bosbeheerplan wordt het beheer voor de komende 20 jaar beschreven, het gaat met andere woorden concreet in op welke werkzaamheden er zullen uitgevoerd worden en hoe de toegankelijkheid georganiseerd wordt. De opmaak van dit bosbeheerplan werd afgerond in 2009.

Zo werden o.a. alle bosbestanden binnen de bosdomeinen allemaal onderworpen aan een gedetailleerd bosbouwkundig, floristisch, faunistisch, landschappelijk en recreatief onderzoek. Voorts werd de historie van het gebied en het voormalige beheer van de bossen onderzocht. Dit rapport bevat eveneens een beschrijving van de abiotische kenmerken van het gebied (o.a. reliëf, bodem, hydrologie) en een synthese van de relevante beleidsmatige documenten, zoals onder meer het gewestplan, de provinciale en gemeentelijke milieubeleidsplannen en ruimtelijke structuurplannen.

Beheerplannen voor het Erfgoedlandschap 'Park van Brasschaat' en het erkende dorpszicht 'Domein De Mik'

Zoals reeds hierboven vermeld, is het gemeentepark erkend als erfgoedlandschap en domein 'De Mik' opgenomen als erkend dorpszicht. Beide erkenningen wijzen erop dat beide domeinen heel wat te bieden hebben. Echter, om de eigenheid ervan te bewaren en een gericht beheer te kunnen uitvoeren aan de hand van een lange termijn visie, is de gemeente Brasschaat in 2010 begonnen met de opmaak van beheerplannen. Beide beheerplannen zullen voltooid zijn in 2011.

Bermbeheerplan.

Sinds 1990 voert de gemeente een bermbeheer uit in verscheidene straten. In grote lijnen betekent dit dat er maximaal twee keer per jaar gemaaid wordt. Eén keer na 15 juni en een tweede keer na 15 september. Het maaisel wordt afgevoerd om verrijking van de berm te voorkomen. Dit komt dan weer de biodiversiteit in de bermen ten goede.

In Brasschaat wordt het bermbeheer toegepast langsheen de Miksebaan (2 km.), vanaf de Kerkedreef tot de grens met Brecht, aan de hofgracht langs de Kerkedreef (1 km.), langs de Hoogboomsteenweg, tussen de Max Hermanlei en de grens met Kapellen (0,5 km.) op de middenberm van de Voshollei (1 km, enkel), van de Bredabaan tot de Donksesteenweg, langs de Brechtsebaan (1 km.) van de Sint-Jobsesteenweg tot de grens met Brecht, langs de Garçondreef 0,5 km.), het Werverbos (0,5 km.), tussen Dullingen en de Ploegsebaan (niet aan de woningen), de wandelweg langs het Anti-Tankkanaal (1 km.), de Klaverheide, tussen de Lage Kaart en Mishagen (0,5 km.), de Hoge Kaart, tussen de Schagendreef en de Guyotdreef (aan de bospercelen) (0,5 km.), Ter Borch, van het Donkseinde tot de Gabriëllelei (0,5 km.), de Elshoutbaan (1 km.), Bondgenotenlaan (1 km.) en de middenberm van De Bloemaard. (ca. 300 m.).

Scheldelandschapspark.

De Schelde heeft veel aanbidders, partners die haar meerwaarde weten in te schatten en deze ten volle wensen te koesteren. De voorbije eeuw is de natuurlijkheid van de rivier sterk onder druk komen te staan door o.a. het economische gebruik. Het besef groeit dat dit meer en meer nefaste gevolgen heeft en dat het daarom nodig is de natuurlijkheid te herwaarderen. De verschillende projecten en initiatieven van lokale besturen en organisaties tonen dit aan. Bestuurders zoeken met dit project naar synergieën om de koppeling ecologie en economie te realiseren. Het op elkaar afstemmen van de diverse initiatieven is de basis van het Schelde-Landschapspark. Momenteel zijn er binnen Brasschaat nog geen concrete projecten gerealiseerd. Er worden wel initiatieven voorbereid.

Samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos.

Voor het beheer van onze groene zones werkt de gemeente nauw samen met het Agentschap voor Natuur en Bos of ANB. Dit is een agentschap van de Vlaamse overheid, dat werkt aan het behoud, de bescherming en de ontwikkeling van natuurgebieden, bossen en parken in Vlaanderen. Als grootste groenbezitter van Vlaanderen heeft het ANB 37.300 hectare bossen, natuurgebieden en domeinen in handen. Via deze samenwerking probeert het ANB een groter draagvlak voor natuur te creëren. In de gemeente Brasschaat staan ze o.a. in voor het beheer van het Peerdsbos, Groot en Klein Schietveld, Kattekensberg, Brusselse Bossen.

Concreet werkt de gemeente samen rond het beheer van domeinen. Dat gaat van het opmaken van beleidsplannen tot het concreet adviseren van aanvragen voor evenementen die in de parken georganiseerd worden. Ook worden gecommuniceerd over inbreuken tegen de bepalingen van het Bosdecreet of het afdwingen van gebods- en verbodsbepalingen die in parken en bossen van toepassing zijn.

Samenwerking met milieu- en natuurverenigingen.

De afgelopen jaren werd er samengewerkt met verenigingen zoals Natuurpunt, VMPA of Vereniging voor Milieueducatie Provincie Antwerpen, Velt en het Opvangcentrum voor Vogels of VOC en Wilde Dieren te Brasschaat in het kader van natuurbeheer en andere milieuthema's.

- Samenwerking met Natuurpunt: Organisatie van de paddenoverzetactie en de investering in paddentunnels, beheer retentiebekken Werverbos;
- Samenwerking met Vmpa: Organisatie van wandelingen geleid door professionele gidsen, die zelfs tijdens de Nacht van de Duisternis een boeiende kijk gaven op de natuur;
- Samenwerking met Velt: Er wordt gewerkt rond thuiscomposteren, pesticidenreductie, infomomenten en openstelling Velt-tuin voor het brede publiek, ...;
- Samenwerking met VOC: Voornamelijk politiediensten kunnen hier terecht voor gewonde dieren te laten verzorgen (vnl. reeën).

Bosgroep Antwerpen Noord

In Brasschaat is de bosgroep Antwerpen-Noord actief. Een bosgroep is een vrijwillig samenwerkingsverband tussen zowel openbare als privé bouseigenaars. Via de bosgroepen tracht het Agentschap voor Natuur en Bos een antwoord te geven op de problemen die de versnippering van het bos met zich meebrengt. Bosgroepen bieden een uitgebreide dienstverlening aan die de vele bouseigenaars helpt bij het beheren van hun bossen. Deze dienstverlening bestaat in grote lijnen uit het verzorgen van de doorstroming van informatie naar de bouseigenaars, de creatie van een economisch rendabel en ecologisch efficiënt bosbeheer door collectiviteit, en het sturen van afspraken en overleg tussen verschillende partijen.

Door deze ondersteuning voor private bouseigenaren kan alleszins de natuurwaarde en recreatieve waarde van deze bossen versterkt worden. Brasschaat is lid van de Bosgroep Antwerpen-Noord en ook steevast vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur. De aanwezigheid in de Raad van Bestuur laat toe de werking van de bosgroep op te volgen en mee bijdrage te leveren aan een goede werking ervan. De bosgroep Antwerpen Noord heeft een 9.000 ha aan bos in beheer. Buiten de gemeente Brasschaat zijn ook de gemeenten Antwerpen, Brecht, Essen, Kalmthout, Kapellen, Schilde, Schoten, Stabroek, Wijnegem, Wuustwezel, Zoersel en Zwijndrecht aangesloten bij deze bosgroep.

In Brasschaat is een aanzienlijk areaal bosbestand in private eigendom. Voornamelijk in het noorden van de gemeente is dit areaal zeer sterk versnipperd hetgeen een duurzaam bosbeleid bemoeilijkt.

8.1.4 Kapvergunningen

Zoals reeds enkele malen vermeld, is de gemeente Brasschaat een groene gemeente. Dit vertaalt zich ook in haar beleid betreffende kapvergunningen. Zowel voor naald- als loofbomen moet er kapvergunning aangevraagd worden vanaf het moment dat de omtrek van de stam op 1m hoogte 50cm of meer bedraagt. Het al dan niet mogen kappen van de boom is afhankelijk de soort boom, de ouderdom, afstand tot de woning en de perceelsgrenzen, voorwaarden opgenomen in de verkaveling, bijzondere plannen van aanleg, ...

Bij de inplanting van een woning op een bebost perceel wordt er gekeken dat zo weinig mogelijk bomen moeten gekapt worden Bij de opmaak van BPA's en RUP's worden de bomen opgemeten en op basis hiervan wordt de te bouwen zone bepaald Algemeen heeft de gemeente ook het standpunt ingenomen dat bomen voorgaan op fotovoltaïsche zonnepanelen en zonneboilers.

Naargelang het aantal en soort van de bomen die gerooid mogen worden, wordt in de meeste gevallen een heraanplanting opgelegd. Tenminste, als er hiervoor plaats is. Niet gelijk welke bomen mogen heraan geplant worden. Via de kapvergunning wordt steeds opgelegd dat er inheemse, streekeigen hoogstam bomen worden heraan geplant. Vanuit de dienst groen en natuur is er hiervoor een plantenlijst samengesteld van een 40-tal bomen. Dit om bij de heraanplanting misverstanden te vermijden.

8.1.5 Groendaken.

Groendaken zijn daken voorzien van een vegetatielaag. Dat kan gaan van een lage beplanting tot een werkelijke daktuin. Groendaken bieden heel wat voordelen aan het milieu. Zo hebben ze een waterbergend vermogen dat regen tijdelijk kan vasthouden tijdens hevige regenbuien. Op die manier kan het rioleringsysteem tijdelijk ontlast worden. Tevens zorgt een groendak op je dak voor extra isolatie. Het werkt verkoelend in de zomer en houdt de warmte beter bij in de winter. Tevens is het ook heel wat aangenamer om op een 'groen dak' te kijken.

Gezien de vele milieuvordelen van deze toepassing, verleent de gemeente verschaft een subsidie van 31 euro per vierkante meter aangelegd groendak. Groendakoppervlakte is ook vrijgesteld als dakoppervlakte waarvoor bij nieuwbouw en heropbouw een corresponderend hemelwaterputvolume voor moet worden voorzien.

Ook op onze eigen gemeentelijke gebouwen werden er al heel wat groendaken gerealiseerd op de uitbouwen van het rusthuis Vesalius, de uitbouw vooraan bij het zwembad Elshout, luifel school Giko Kaart en de garages van de politie.

8.1.6 Natuurbeleving, natuurbewustzijn

De voorbije jaren ondernam de gemeente initiatieven die bijdrage leverden tot een toename van het milieubewustzijn. Het groene karakter van de gemeente biedt alleszins een mooi kader om de inwoner in contact te brengen met de natuur. Zo ondersteunt de gemeente milieu- en natuurverenigingen via een gemeentelijke toelage. Een deel van de verenigingen focussen binnen hun werking voornamelijk op het thema natuur.

Een mooi voorbeeld is de vereniging VMPA, die jaarlijks tal van gidsbeurten inricht voor verenigingen, scholen... Daarbij kan er gekozen worden uit een breed scala van natuurgebieden, gaande van droge heide tot een nat elzenbos. Verder is er jaarlijkse toelage voorzien voor het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren te Brasschaat.

Ook de aanleg van retentiebekkens en de communicatie hierover maakte duidelijk welke rol natuurlijke systemen kunnen en moeten vervullen.

Positief is alleszins dat we een blijvende en toenemende aandacht zien voor natuurbeleving. Joggers, fietsers, wandelaars zoeken voornamelijk bosrijke gebieden op. Zij ervaren het voorkomen van natuur alleszins als belangrijk. Een soortenrijk bos met veel afwisseling wordt ook meer gewaardeerd dan een monotoon naaldbos (doorkijkbos). Op die manier krijgt het verhaal van biodiversiteit wél een insteek naar het ruimere publiek toe.

8.1.7 Bestrijding soorten hinderlijk voor de mens

In de gemeente Brasschaat zijn er enkele diersoorten die soms voor overlast kunnen zorgen. De belangrijkste hinderende diersoorten zijn zwervkatten, processierupsen, ratten, ganzen en exoten,...

Zwervkatten

Jaarlijks wordt er 2500 euro in de begroting voorzien voor de bestrijding van zwervkatten. Dit bedrag dient om de dierenarts te bekostigen. De gemeente werkt samen met vrijwilligers om de katten te vangen en te steriliseren. Meestal worden de katten terug op hun vindplaats uitgezet. Elke melding van zwervkatten wordt gescreend door de gemeentelijke milieudienst alvorens het licht op groen wordt gezet voor een ingrijpen. Gelet op het budget kunnen er slechts een beperkt aantal ingrepen bekostigd worden. Bedoeling is echter om de meest urgente plagen te bestrijden of te voorkomen.

Processierupsen

Sinds enkele jaren heeft de gemeente Brasschaat af te rekenen met haarden van processierupsen op de eikenbomen. Tot 2008 werden de rupsen door gemeentediensten bestreden, ook op privaat domein. Onder impuls van de provinciegouverneur werd van deze werkwijze afgestapt. Sinds 2009 dienen particulieren zelf in te staan voor een bestrijding, indien zij dat wensen. De gemeente verwijst de betrokken inwoners hiervoor wel door naar private bedrijven. Jaarlijks worden de inwoners geïnformeerd over de processierupsen en geeft advies over specifieke situaties.

De haarden op openbaar domein worden via een externe firma bestreden. In 2009 werd een preventieve bestrijding uitgevoerd op openbaar domein. In 2010 hebben we dit niet toegepast en dit heeft niet geresulteerd in een toename van het aantal behandelde haarden.

De provincie heeft begin 2010 een rapport uitgebracht over de globale trend van de populatie. Hieruit kan besloten worden dat balans voor Brasschaat enigszins ongewijzigd is gebleven, in die zin dat de processierupsen ieder jaar nog prominent aanwezig zijn op privaat domein. Op het openbare domein lijkt de preventieve bestrijding zijn vruchten te hebben afgeworpen. Tot voor 5 jaar kwam de plaag voornamelijk in onze regio voor (De Voorkempen, bosrijke omgeving), terwijl nu nagenoeg de ganse provincie het probleem kent. Er zijn bepalingen opgenomen in het politiereglement betreffende meldingsplicht van nesten op openbaar domein en de het mogelijk maken van een bestrijding.

Ratten

Het aantal rattenplagen blijft talrijk. Jaarlijks krijgen we gemiddeld 70 meldingen over ratten binnen. In sommige gevallen wordt deze in de hand gewerkt door overvloedig voederen van dieren, maar zeker niet altijd. Ook daar waar de wegeninfrastructuur en voornamelijk dan rioleringen beschadigd zijn, steekt het probleem de kop op. Uiteraard wordt de rat ook meer zichtbaar door de herwaardering van het natuurlijke netwerk van waterlopen.

De gemeente voorziet gratis gif dat particulieren kunnen verkrijgen voor de bestrijding in eigen tuin. Inwoners worden ook bijgestaan met informatie en preventietips. De gemeente heeft een overeenkomst met een private firma voor de bestrijding op openbaar domein.

Ganzen in het gemeentepark

Af en toe ontvangen we klachten over aanvallende ganzen in het gemeentepark, vnl. naar kinderen toe. Hoewel dit aantal klachten zeer beperkt is, moet dit verder opgevolgd worden.

Overheersende exoten

Invasieve exoten zijn planten of dieren die van nature niet in Vlaanderen voorkomen, maar zich op sommige plaatsen massaal vestigen. Deze plantensoorten kennen een explosieve groei. Ze verdringen dan de inheemse soorten, wat leidt tot minder biodiversiteit. Zowel planten op het land als in het water kunnen een probleem vormen. De meest beruchte exoten op dit vlak zijn de Amerikaanse Vogelkokers en de Japanse Duizendknoop. Grote Waternavel woekert dan weer in waterlopen en vooral in stilstaande waters. De bladeren van de plant bedekken nagenoeg gans het wateroppervlak, hetgeen zeer nadelig is voor de waterkwaliteit en de biodiversiteit. De verwijdering ervan moet grondig gebeuren, zoniet worden er op termijn geen resultaten geboekt.

8.2 Knelpunten

- Bij nagenoeg alle domeinen die eigendom zijn van de gemeente vormt zwerfvuil een pijnpunt;
- Het Gemeentepark en in mindere mate Park De Mik worden geconfronteerd met een zware recreatiedruk;
- Groene bermen worden vaak als parkeerplaats gebruikt;
- Nog te weinig bermen in de gemeente worden gemaaid volgens de principes van ecologisch maaibeheer. Hiervoor is er nog een mentaliteitsverandering nodig. Ecologisch onderhouden bermen krijgen vaak de stempel van ‘onverzorgd en slordig’ toebedeeld.

- Het conflict tussen laanbomen en toepassingen zoals zonnepanelen en zonneboilers;
- Vaak worden bomen gerooid zonder dat er een kapvergunning wordt aangevraagd;
- De mens maakt deel uit van het natuurlijke milieu en wordt in die zin ook beïnvloedt door het verloop van ecologische processen, waarop hij zelf een grote invloed uitoefent. Die interactie in beide richtingen met gunstige en ongunstige gevolgen voor het welzijn van de mens is een gegeven dat nog niet geheel het collectieve bewustzijn doorgedrongen.
- Het aantonen van het belang van biodiversiteit (soortenrijkdom) wordt bemoeilijkt doordat het hier feitelijk complexe processen betreft met veelal indirecte (neven)effecten.

8.3 Visie

De gemeente Brasschaat heeft heel wat troeven als groene gemeente in de regio. Hoofddoel is de groene uitstraling van onze woongemeente te versterken en de leefbaarheid van het bestaande weefsel te verhogen. Woningbouw binnen woonparkgebieden kan, mits er met respect omgegaan wordt met de aanwezige groenstructuur en vrijwaring van waterlopenoevers. De gemeente zal in haar beheer van oude landschapsparken de richtlijnen van de nieuwe impulsen voor de landschapszorg aanhouden.

Het bosbeheer zal verder in overleg met de diensten van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap afdeling Bos en Groen uitgevoerd worden. Er wordt verder getracht om een zo natuurlijk mogelijke begroeiing te bekomen door het uitvoeren van dunningswerken en bestrijding van Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik.

De gemeente vindt het belangrijk om de werking van de bosgroep blijvend te ondersteunen, daar dit de mogelijkheid biedt om ook op private eigendom milieudoelstellingen te verwezenlijken. Zonder dergelijke structurele benadering van private boseigenaars, heeft de gemeente immers geen zicht op het beheer van de talrijke private boseigendommen

De vier wijkbegraafplaatsen worden behouden en zullen zo beheerd worden dat zij in de toekomst groene begraafplaatsen worden. De uitbreiding van Rustoord zal als parkbegraafplaats ontworpen worden.

De groenvoorziening wordt zo ontworpen dat er een minimum aan groenafval ontstaat. Het groenafval dat in de gemeente geproduceerd wordt zal op de eigen groencomposteringsinstallatie tot compost omgezet worden. Bij aanleg van nieuwe groenprojecten wordt compost als grondverbeteringsmiddel gebruikt. Ook herbruik en afzeven van afgravingsgronden tot teelaarde zal verder gestimuleerd worden.

Er is een blijvende aandacht voor groen bij de aanleg van het openbare domein. Sociale tewerkstellingsprojecten (bijv. Aralea, sociale werkplaats Brasschaat, Mina-werkers) worden maximaal ingeschakeld bij het onderhoud van de groenvoorzieningen. Buurtcomités worden gestimuleerd en ondersteund bij de vergroening van hun buurt of wijk via materiële ondersteuning, premies, sensibilisatiecampagnes, ...

De parken en bossen mogen niet te zwaar te lijden hebben onder een al te hoge recreatiedruk, zeker niet in waardevolle gebieden. De gemeente neemt verdere initiatieven om zachte recreatie te ontwikkelen en te versterken in nauwe samenwerking met de betrokken diensten en adviesorganen. Er moet voldoende toezicht zijn in onze parken en bossen, waarbij de gemeenschapswachten en de toezichters van het Agentschap voor

Natuur en Bos een belangrijke rol te vervullen hebben. Zwerfvuil ontsiert het openbare patrimonium en dient zoveel als mogelijk voorkomen te worden.

De gemeente wil de natuurbeleving en natuurbewustzijn bij de verschillende doelgroepen stimuleren, een mentaliteitswijziging bewerkstelligen. Dankzij de vele parken en bossen is er ook effectief de mogelijkheid om de ervaring, de waardering voor groen te versterken. Het onderstrepen van het belang van een natuur die biodiversiteit herbergt, vormt een uitdaging. De gemeente zal zich hiervoor aansluiten bij initiatieven die vanuit andere overheden georganiseerd worden en hier op het lokale vlak actief invulling aangeven. Voorbeelden zijn de Dag van het Park en de Week van het Bos.

Verder worden ook de nodige middelen ingezet om hinderlijk soorten aan te pakken zodat de hinder voor onze inwoners tot een minimum wordt beperkt. Soorten die het moeilijk hebben, zullen ondersteund worden met gerichte campagnes. Dat zal gebeuren door het nemen van beheers- en beleidsmaatregelen en het sensibiliseren van de bevolking door gerichte sensibilisatiecampagnes.

8.4 Doelstellingen

Bosbeheer

- Een gezond bomenbestand aangepast aan de plaatselijke groeiomstandigheden en de beschikbare ruimte;
- Een duurzaam bomenbestand dat structuur brengt, aangenaam en esthetisch is.
- Een bomenbestand dat de relatie tussen centrum, de wijken en het omringende landschap verstevigt;
- Een bomenbestand dat rekening houdt met de verschillende groeistadia en ook variatie in deze stadia binnen de gemeente garandeert;
- Het stimuleren van duurzaam bosbeheer bij private eigenaars;
- Het op elkaar afstemmen en coördineren van de beheerdoelstellingen en – maatregelen voor de bossen van de verschillende bosbeheerders;
- De organisatie van de bosarbeid verbeteren, met inbegrip van het welzijn op het werk en van werkgelegenheidsinitiatieven;
- Het op elkaar afstemmen, wat de bossen betreft, van de gebiedsgerichte terreinvisies uit andere beleidsdomeinen, zoals o.m. de jacht, het visbeheer, het natuurbehoud, de landschapszorg, de waterbeheersing en –winning;
- Het stimuleren van de sensibilisering van de bosbeheerders;
- Het invullen en verbeteren van de ecologische functie op het niveau van de bosgroep;
- Bij de functie-invulling van de betrokken bossen rekening houden met de behoeften van de lokale gemeenschap en de bosgebruikers;
- Het nemen van bijzondere initiatieven die de toetreding van de bosbeheerders van kleine boseigendommen bevorderen;
- Het vergroten van het maatschappelijke draagvlak voor duurzaam bosbeheer;
- Het hout dat uit deze bossen wordt gewonnen draagt het FSC-label.

Stimuleren van biodiversiteit

- Stimuleren van biodiversiteit in kleinere tuinen;
- Actieve acties opzetten rond de bescherming van welbepaalde soorten zoals bv. gierzwaluwen, slechtvalken, vleermuizen, amfibieën, egels, ijsvogels, kerkuilen,

- boom- en steenmarter, phegeavlinder, zwarte specht, weidebeek- en bosbeekjuffer (Peerdsbos), rivierdonderpad en kleine modderkruiper (Laarsebeek),...;
- Zich actief richten op de realisatie van de doelstellingen en maatregelen van het natuurrichtplan (conform artikel 48 en 50, decreet 21/10/97) inzake het natuurbehoud en het natuurlijke milieu;
- Blijvend ijveren voor toenemende realisatie van groendaken binnen de gemeente, deze indicator (aantal vierkante meter) blijvend opvolgen door middel van de jaarlijks op te maken milieubarometer;
- Ecologische infrastructuur integreren als aspect binnen de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- Behoud van oppervlakte met ecologische waarde.

Openbaar groen

- Behoud van voldoende groen in de buurt én blijvende tevredenheid over inrichting en onderhoud;
- Waar mogelijk en zinvol de bermen verder ontwikkelen als mini-biotopen met grote soortenrijkdom, die mogelijks een ecologische verbindingsfunctie tussen de verschillende natuurgebieden en boscomplexen (ook in woongebieden) kunnen vormen;
- Een goed evenwicht bewerkstelligen tussen ecologie en recreatie, in het bijzonder in het gemeentepark. Er dient zoveel mogelijk autoverkeer uit het park gehouden te worden. Het gebruik van de fiets dient gestimuleerd te worden;
- Verminderen van zwerfvuil in parken en bossen;
- Bezoeker dienen op de hoogte te zijn van de reglementering die specifiek geldt in parken en bossen en moeten ook ervaren dat hierop effectief controle op wordt uitgeoefend.

Natuurbeleven en natuurbewustzijn

- Het vergroten van het maatschappelijke draagvlak voor natuurbehoud;
- Mogelijkheden blijven creëren in het kader van natuurbeleving;
- Mogelijkheden blijven creëren in het kader van milieueducatie;
- Actieve deelname aan initiatieven die door andere overheden op poten worden gezet;
- Verdere samenwerking met milieu- en natuurverenigingen via milieuraad.

Bestrijden van hinderlijke soorten

- Verdere bestrijding of in de hand houden van plagen, zeker wat betreft ratten en processierupsen;
- In het kader van het in de hand houden van de zwervkatpopulatie worden enkel de meest prioritaire plagen bestreden. De ambitie om alle zwervkatten te bestrijden zou een onevenredig hoge kost met zich meebrengen, dewelke niet in verhouding is met andere doelstellingen binnen het thema natuur;
- Verminderen monotone stukken natuur waar uitheemse soorten overheersen;
- Naar de inwoners een stukje milieueducatie verwezenlijken voor wat betreft het (van nature) aanwezig zijn van soorten en de milieuvriendelijke mogelijkheden die er eventueel zijn tot bestrijden of voorkomen ervan;
- Inwoners bewust maken van de gevolgen die de introductie van uitheemse dier- en plantsoorten kunnen hebben.

8.5 Acties

Actie NA.1 Beheren en onderhouden van kwalitatief 'groen' in onze gemeente

- Uitvoeren en opvolgen van het uitgebreide bosbeheerplan;
- Opmaak en uitvoeren van beheerplannen voor het gemeentepark en domein De Mik. Financieel aspect: 52.000 euro voor opmaak van de plannen.
- Verdere uitvoering en uitbreiding van het bermbeheerplan;
- Ondersteuning van en participatie aan de Bosgroep Antwerpen-Noord;
- De gemeente ondersteunt de werking van de Bosgroep Antwerpen – Noord. Zij is vertegenwoordigd binnen de Raad van Bestuur;
- De gemeente kan bijdrage aan de werking van de bosgroep leveren door bv. initiatieven mee bekend te maken, eventueel op logistieke wijze te ondersteunen;
- Terugkoppeling over de acties van de bosgroep naar het lokale bestuur, voorstelling ervan op een themacommissie van de gemeenteraad;
- Private eigenaars van grote bospercelen in contact brengen naar de bosgroep, toetreding aanmoedigen;
- Inventariseren eigenaars van grote bospercelen die nog geen lid zijn. Deze eigenaars op actieve wijze sensibiliseren tot een eventueel lidmaatschap;
- Scheldelandschapspark. Verdere opvolging van de ontwikkeling van dit intergemeentelijke samenwerkingsverband met mogelijke insteek vanuit het milieubeleid;
- Onderzoek bijkomende aankopen in samenwerking met landschapspark De Voorkempen, Stichting Kempens Landschap of het Agentschap voor Natuur en Bos.

Actie NA.2 Blijvende inzet van sociale tewerkstelling in het beheer van openbaar groen

Heel wat onderhoud van openbaar groen in onze gemeente gebeurt door de sociale tewerkstellingsplaats Aralea vzw. De gemeente Brasschaat vindt het belangrijk om deze vorm van tewerkstelling te stimuleren en stelt hiermee een voorbeeldfunctie. Financieel aspect: Onkosten Aralea op jaarbasis, 1.000.000 euro.

Ook zal er vanaf 2010 onderzocht worden of er geen Mina-werkers kunnen aangenomen worden voor onderhoud in openbaar groen. Dit in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst van milieu die de gemeente Brasschaat heeft afgesloten met de Vlaamse Overheid. Mina-werkers passen in de sociale tewerkstelling. Het gaat om langdurige werklozen en/of om mensen uit kansengroepen. Als Mina-werker krijgen ze een nieuwe kans. Ze doen arbeidservaring en arbeidsattitude op. Bovendien krijgen ze de nodige vorming en er gaat veel aandacht naar sociale begeleiding.

Verder wordt er blijvend aandacht besteed aan het aankopen van planten die weinig onderhoud vergen.

Actie NA.3 Verminderen van de recreatiedruk in onze groene gebieden

- Uitvoering van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgesteld voor het gemeentepark. Het ruimtelijk uitvoeringsplan moet er immers toe leiden dat de verschillende functies die het park vervult goed op elkaar zijn afgestemd en dat er aandacht is voor het behoud van de natuurwaarden;

- Uitvoering van het bosbeheerplan, luik recreatie;
  - Blijvend voorzien van voldoende fietsstallingen;
  - Strenge controle op naleving verbodsbepalingen E-10 plas, in het bijzonder het zwemverbod, sluikstorten, de effectieve afbakening van de zone voor barbecue;
  - Aanleg fietspad en wandelvoorziening langs Anti-Tankgracht indien volledig te realiseren met provinciale en gewestelijke subsidies;
  - Blijvende inzet gemeenschapswachten in Gemeentepark Centrum, Park de Mik, E-10 plas en Kattekensberg;
  - Het Peerdsbos ligt zowel op Brasschaat als Schotens grondgebied toezichtsbevoegdheid voor gemeenschapswachten in gans het bos mogelijk maken of aanstelling van een bijzondere veldwachter;
  - Verder beheer gemeentepark in kader van het ruimtelijk uitvoeringsplan en de bescherming ervan als erfgoedlandschap;
  - Plaatsing van voldoende vuilbakjes, doch niet meer dan noodzakelijk om sluikstorten niet aan te moedigen. Vuilbakjes dienen geplaatst op centrale, goed zichtbare locaties;
  - Duidelijk zichtbaar maken van reglementering op het terrein waar nodig. Een wildgroei aan borden moet uiteraard voorkomen worden. Er werd toelating bekomen tot gebruik van de huisstijl van het Agentschap voor Natuur en Bos, deze zal zoveel als mogelijk verder gebruikt worden enkel met het oog op het verspreiden van informatie aangaande parken en bossen.
- Financieel aspect: Plaatsen infoborden gemeentepark Centrum, 10.000 euro.

Actie NA.4 Stimuleren en beschermen van de biodiversiteit in onze gemeente

- Onderhouden en verder uitbouwen van een goede samenwerking met milieu- en natuurverenigingen;
  - Blijvende ondersteuning van groendaken via een gemeentelijke premie;
  - Behoud van de subsidies voor milieu-en natuurverenigingen;
  - Verdere financiële ondersteuning van het opvangcentrum voor vogels en wilde dieren te Brasschaat, en vooral de samenwerking hiermee verder bestendigen.
- Financieel aspect: Jaarlijkse toelage, 800 euro;
- Dankzij milieu- en natuurverenigingen de bescherming van waardevolle orchideeën verwezenlijken. De verenigingen nemen daartoe het engagement op zich om de waardevolle orchideeën naar de maaidiensten toe te markeren met paaltjes;
  - Verdere evaluatie van de werking van de paddentunnels, in samenwerking met Natuurpunt;
  - De biodiversiteit in de woonwijken vergroten door actieve acties rond inheems plantgoed, nestkasten, creatief gebruik van tuinafval, egel- en reeënvriendelijke tuinomheiningen...;
  - Buurtcomités worden gestimuleerd en ondersteund bij de vergroening van hun buurt of wijk;
  - Opzetten van projecten met verenigingen en individuen, met eventuele begeleiding van de organisatie Tandem voor aanleg volkstuintjes, aanleggen vijvers en poelen, aanplanten van een vogelbosje, hagen en houtkanten met inheemse planten;
  - In samenwerking met bouwdienst voorstellen formuleren met betrekking tot de realisatie van ecologische infrastructuur binnen de ruimtelijke uitvoeringsplannen;
  - Jaarlijks op actieve wijze deelnemen aan ofwel de Dag van het Park of de Week van het Bos.
- Financieel aspect: Jaarlijks budget, 500 euro.;
- In het kader van algemene fenomenen op het vlak van natuur ruim communiceren via het gemeentelijk informatieblad. Bv. verwerving natuurgebied, vogels in de tuin...;
  - Organiseren van een actie met betrekking tot verkoop streekeigen plantgoed ondersteunen, of eventueel zelf organiseren;

- Streven naar een duurzaam samenwerkingsverband met vzw De Meander op domein de Sterhoeve. Door de ligging nabij het toekomstige retentiebekken, het open landschap met talrijke kleine landschapselementen, de ligging nabij een fietsknooppuntroute... zijn er talrijke mogelijkheden op vlak van milieueducatie;
- Visualiseren van beleidsmaatregelen op het vlak van milieu- en natuurbeleid;
- Scholen aanmoedigen om fruitbomen aan te planten en ook in te staan voor het onderhoud ervan;
- Waar nodig en mogelijk wordt het aanbod aan speelbossen uitgebreid.

Financieel aspect: De kost voor de uitvoering van voormelde items bedraagt per jaar gemiddeld 1.000 euro.

Actie NA.5 tegengaan en beperken van hinderlijke soorten

- Blijvend communiceren over soorten die als hinderlijk worden ervaren,
- Verdere bestrijding van de soorten die echt als pestsoorten kunnen bestempeld worden, en die de gemeente kan en/of moet bestrijden. De bestrijding van **processierupsen** en **ratten** is prioritair, evenals de bestrijding van plagen die thans nog ongekend maar op termijn misschien prominent aanwezig zullen zijn.
Financieel aspect:
Jaarlijkse kost bestrijding processierupsen openbaar domein,
Jaarlijkse kost bestrijding ratten openbaar domein, 6.000 euro. (167,97 euro per bestrijding).
- Verdere bestrijding van **zwerfkatten**. Echter dienen hier prioriteiten te worden gesteld en deze worden dan ook afgemeten aan het beschikbare budget. Duiding over soorten die terecht of niet terecht als hinderlijk worden ervaren. Advies geven over milieuvriendelijke bestrijdingsmethoden.
Financieel aspect:
Jaarlijkse kost sterilisatie zwerfkatten, 2.500 euro.;
- (Her)introduceren van natuurlijke jagers, zoals de slechtvalk;
- Verdere financiële ondersteuning van het opvangcentrum voor vogels en wilde dieren te Brasschaat, en vooral de samenwerking hiermee verder bestendigen;
- Verder verwezenlijken van loketfunctie met betrekking tot standaardklachten rond de hinderlijke soorten;
- Opvolgen problematiek van aanvallende/bedreigende ganzen in het gemeentepark;
- Bestrijding uitheemse soorten. Aandacht gaat in de eerste plaats naar stukken natuur waar er een soort duidelijk overheerst. Verder is er blijvende aandacht voor percelen waar in het verleden acties werden ondernomen, maar waar een heropstoot van de soort nooit uitgesloten is. Zo nodig wordt hier dan opnieuw tot bestrijding overgegaan. Via de bosgroep worden de private eigenaars van grotere bospercelen aangemoedigd exoten te bestrijden;
- Sensibilisatie naar de inwoners om geen exotische dieren en planten te introduceren.

9 Bodem

Bodemverontreiniging komt voor wanneer er als gevolg van menselijke activiteiten stoffen in de bodem terecht komen die de kwaliteit ervan rechtstreeks of onrechtstreeks beïnvloeden. Er zijn normen opgesteld om uit te maken wanneer het noodzakelijk is om over te gaan tot bodemsanering.

We maken een onderscheid tussen diffuse (verspreide) bodemverontreiniging en duidelijk aanwijsbare puntbronnen van verontreiniging. De diffuse verontreiniging wordt meestal veroorzaakt doordat bepaalde vervuilende stofdeeltjes zich in de atmosfeer verspreiden en uiteindelijk op aarde terecht komen. Puntbronnen zijn eerder lokaal en worden meestal door industriële activiteiten veroorzaakt.

9.1 Huidige situatie

In Brasschaat kennen we vooral het probleem van puntbronnen, niet alleen bij bedrijven maar ook bij particulieren. Diffuse verontreiniging, bv. afkomstig van grote industriële sites (zoals metaalbewerking), vormt geen onmiddellijk probleem. De impact van deze verontreiniging op het milieu in onze regio wordt wel onderzocht door de Universiteit van Antwerpen.

Bodemverontreiniging bij particulieren

Bij particulieren vormen oude stookolietanks het grootste risico op bodemverontreiniging. In de milieuwetgeving is de verplichting opgenomen om stookolietanks die niet langer gebruikt worden te laten saneren. Dat kan door ze in hun geheel te verwijderen of, indien dat niet mogelijk is, ze te reinigen en op te vullen met een inert materiaal. Dat kan zand of schuim zijn. Vanuit de gemeente wordt, ondanks meerkost van ca. 60 euro, zand aangeraden omdat dit een natuurlijk materiaal is dat ook niet kan opdrijven bij een hogere grondwaterstand. De sanering moet door een erkende deskundige worden uitgevoerd. De gemeente informeert haar inwoners over de controle en eventuele sanering en/of verwijdering van stookolietanks.

Om de administratieve en financiële lasten voor de inwoners te verlichten organiseerde de intercommunale IGEAN een samenaankoop voor de sanering van stookolietanks in 2007. Via een samenaankoop wordt de sanering goedkoper én eenvoudiger. Immers een groot deel van de administratieve rompslomp wordt op die manier overgenomen van de burger (prijsopofferte opstellen, firma zoeken, prijs vergelijken, ...). Binnen het kader van dit project werden al ruim 200 tanks gereinigd in Brasschaat. We hebben geen beeld van de saneringen die vrijwillig gebeurden. Stookolietanks verbonden aan een woonfunctie en met een nuttige inhoud van minder dan 5000 liter, moeten ook niet gemeld worden bij de gemeente. De actie van Igean werd in elk geval nog driemaal herhaald en dit naar aanleiding van het grote succes.

Een andere bron van bodemverontreiniging bij particulieren vormt het gebruik van pesticiden. Hiervoor verwijzen we naar de cluster water.

In beperkte mate is er ook nog sprake van verontreiniging door oliën en vetten (bv. bij onderhoud van de wagen), al gebeurt dit minder dan vroeger. Veel onderhoud gebeurt door garagehouders en de huidige generatie voertuigen heeft ook minder nood aan onderhoud. Opslag van grote hoeveelheden afval komt nog steeds voor, voornamelijk op particuliere eigendom. Hierbij worden dikwijls ook autowrakken, diepvriestoestellen of gevaarlijke stoffen (benzine, stookolie) of resten ervan opgeslagen. Afhankelijk van de situatie maakt de politie proces-verbaal op en wordt er zo nodig overgegaan tot ambtshalve verwijdering van het afval op kosten van de overtreder.

Overdracht van gronden

Bij overdracht van gronden vraagt meestal de notaris informatie op over het perceel bij de gemeente. Het betreft zowel stedenbouwkundige als milieu-informatie. De milieudienst onderzoekt voor elke aanvraag of er in het verleden een bodemverontreinigende activiteit heeft plaatsgevonden. Dit om te weten of er bij de overdracht van grond al dan niet een oriënterend bodemonderzoek dient te gebeuren.

Financieel aspect van bodemvervuiling

Bodemsanering heeft vaak enorm zware organisatorische en financiële consequenties voor de eigenaars en uitbaters van gronden, waaronder de gemeente Brasschaat zelf. Belangrijk is alvast dat potentiële kopers van een bepaald perceel goed geïnformeerd worden over het statuut van die grond. Een goede inventarisatie is daarbij uiteraard enorm belangrijk. De wetgever voorziet dan wel het statuut van onschuldig bezitter, de juridische complexiteit om dit te verkrijgen vormt hoe dan ook geen aangenaam gegeven. Hierbij biedt de milieudienst ondersteuning naar onze inwoners toe. Zij kunnen op deze dienst terecht met al hun vragen betreffende deze toch wel zeer complexe materie.

Bodemverontreiniging bij bedrijven

Ook bedrijven kunnen risicovolle activiteiten uitoefenen die bodemverontreiniging kunnen veroorzaken (zogenaamde VLAREBO-activiteiten). Zo kan bv. verontreinigd hemelwater van bedrijven vloeien naar niet-verharde oppervlakten en zo de bodem vervuilen of kunnen tanks overvuld worden. In het kader van de milieuwetgeving (VLAREBO) moeten bedrijven die dergelijke activiteiten uitoefenen aan tal van verplichtingen voldoen. Gevaarlijke afvalstoffen moeten bijvoorbeeld op bepaalde wijze worden opgeslagen. Er moeten de nodige voorzorgsmaatregelen worden genomen om bodemverontreiniging te voorkomen en bepaalde installaties moeten ook eenmalig of periodiek gekeurd worden.

De gemeente legt op dat vlak dan ook geen bijkomende voorwaarden op. Belangrijk is wel dat de naleving van de voorwaarden gecontroleerd wordt. De controle zal gebeuren door de milieuhandhavingsambtenaren. Zie ook bij het instrumentarium en de cluster hinder.

Historische bodemverontreiniging

In de gemeente zijn er een aantal gronden waarop historische bodemverontreiniging aanwezig is met noodzaak tot sanering. Het gaat hier voornamelijk over benzinstations, en autogarageherstelwerkplaatsen waarvan er in het verleden reeds een aantal gesaneerd werden. De Coppens Bedrijvenzone was vroeger eigendom van Defensie. De historische bodemverontreiniging die daar is vastgesteld maakt momenteel voorwerp uit van een bodemsaneringsproject.

Inventarisatie van gronden

Het Bodemsaneringsdecreet hecht terecht veel belang aan de informatie die bij gemeenten beschikbaar is aangaande bodemvervuiling of activiteiten die daartoe een risico vormen. Het decreet voorziet daarom dat de gemeente alle relevante gegevens met betrekking tot bodemvervuiling bijhoudt. Deze informatie is bijvoorbeeld nuttig wanneer een notaris of potentiële koper informatie wenst te krijgen over een te verwerven grond.

In dit kader geeft de gemeente informatie door aan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij met betrekking tot gronden waarop een risicoactiviteit plaatsvindt of vond. Opname in het grondeninformatieregister van Ovam betekent dan ook niet noodzakelijk dat de grond gesaneerd moet worden, daartoe is verder onderzoek noodzakelijk.

De beschikbare informatie uit het grondeninformatieregister is voor de gemeente zeer belangrijk indien zij een grond wil verwerven, of wanneer bedrijven gecontroleerd worden en de gemeente wenst meer informatie over de gegevens die bij Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij gekend zijn.

9.2 Knelpunten

Bodemverontreiniging bij particulieren

- Er is geen zicht op het aantal stookolietanks in de gemeente en de noodzaak tot sanering ervan. Vele tanks liggen ‘verstopt’ onder de grond. Een ongekend maar vermoedelijk groot aantal in onbruik geraakte stookolietanks zit zeer waarschijnlijk nog steeds in de bodem. Al deze tanks bevatten een aanzienlijke hoeveelheid stookolie of restolie;
- Nog niet alle inwoners zijn zich even bewust van de noodzaak tot het vermijden van bodemvervuiling. Vaak komen er nog gevaarlijke producten in de bodem terecht.

Bodemverontreiniging bij bedrijven

- Parkeerterreinen en verharde oppervlakten van bedrijventerreinen kunnen ertoe leiden dat verontreinigd hemelwater in de bodem terechtkomt. Krachtens de wetgeving is het van belang dat dergelijk afvalwater behandeld wordt alvorens het geloosd wordt in de riolering of natuurlijke waterlopen. Zo moet het water van parkings via een koolwaterstof (kws) -afscheider worden afgevoerd. Een sifonsysteem zorgt er daarbij voor dat het gewone water kan doorstormen en dat de koolwaterstoffen, die op het water drijven, achterblijven. Momenteel vormt dit niet altijd een aandachtspunt bij vergunningverlening of wordt er in het kader van de stedenbouwkundige verordening houdende hemelwaterputten en infiltratievoorzieningen rechtstreekse afvoer naar een infiltrerend oppervlak voorzien;
- Er zou meer controle moeten gebeuren op de effectieve naleving van de voorschriften uit de milieuwetgeving welke als doel hebben bodemverontreiniging te voorkomen. Dit moet gebeuren door controles op het terrein, waarbij er ondermeer keuringsattesten van houders van gevaarlijke stoffen opgevraagd kunnen worden.

Overdracht van grond

- Nieuwe eigenaars of gebruikers van een perceel worden soms ongewild geconfronteerd met al aanwezige vervuiling. Dat betekent voor hen op zijn minst dat zij het statuut van onschuldig bezitter moeten aanvragen (aantonen), wat een administratieve en mogelijk ook juridische last betekent. Zij zullen eventueel ook moeten toestaan dat er op hun grond saneringswerken worden uitgevoerd;
- De huidige wetgeving rond bodemverontreiniging is zeer complex. Het is zeer moeilijk voor de meeste particulieren om hierin hun weg te vinden.

Inventarisatie van risicogronden en verontreinigde gronden

- Het inventariseren van risicogronden en gronden waarop bodemverontreiniging aanwezig is, is een arbeidsintensief en tijdrovend gebeuren. Zeker wanneer het gaat over oudere milieuvergunningen, is locatiebepaling soms moeilijk. Er bestaat ook geen 100 % zekerheid dat oude vergunningen, voornamelijk van voor het digitale tijdperk, bewaard zijn gebleven;
- Verder ontbreekt er een koppeling van de inventarissen en de databanken tussen de verschillende beleidsniveaus, wat veel onnodig werk veroorzaakt en de duidelijkheid allesbehalve bevordert;
- De opvolging van historisch verontreinigde sites in samenwerking met Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij: Niet van alle risicogronden of historisch verontreinigde gronden is de stand van zaken gekend.

Periodieke onderzoeksverplichting

Afhankelijk van de graad van risicoactiviteit die er plaatsgrijpt, moet een bepaald perceel periodiek aan bodemonderzoek onderworpen te worden. Er is echter geen sluitend instrumentarium om de periodieke onderzoeksplicht te controleren. De gemeente kan de eigenaars van de gronden hier ook niet toe aanmanen. Dit kan enkel de Vlaamse Overheid. Het niet-naleven van de periodieke onderzoeksplicht kan een knelpunt zijn bij de overdracht van grond. Het periodieke bodemonderzoek afwachten zal immers voor diegene die de grond wenst te verwerven een hypotheek vormen op de uitvoering van zijn verdere plannen (mogelijks dus ook voor de gemeente).

Waterbodems

Er is geen beeld van de kwaliteit van de waterbodems.

9.3 Visie

De gemeente wil een beleid voeren dat bijdrage levert aan een verbetering van de bodemkwaliteit. Binnen het kader van het bodemdecreet voert zij haar taken uit met betrekking tot de inventarisatie van verontreinigde gronden of risicoactiviteiten en dit in samenwerking met de Vlaamse Overheid. Bodemvervuiling wordt voorkomen door controles van bedrijven en sensibilisatie over de opslag en gevaren van bepaalde producten. Particulieren die geconfronteerd worden met bodemvervuiling worden mee ondersteund vanuit de gemeentelijke milieudienst.

9.4 Doelstellingen

- Vermindering van aantal gronden die gesaneerd moeten worden;
- Afvalwater afkomstig van bedrijven dient aan de normen te beantwoorden alvorens het in de bodem infiltreert;
- Bedrijven controleren: nagaan of zij aan de voorschriften uit de milieuwetgeving voldoen mbt het voorkomen van bodemverontreiniging. Voorbeelden: keuringsattesten van tanks, opvangbakken bij opslag van gevaarlijke stoffen...;
- Er in samenwerking met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij voor zorgen dat aan alle periodieke onderzoeksverplichtingen binnen de gemeente wordt voldaan;
- Diffuse verontreinigingen afkomstig van particuliere activiteiten beperken.

9.5 Acties

Actie HI.1 Voorkomen van bodemverontreiniging door particulieren

- Particulieren sensibiliseren over het voorkomen van bodemverontreiniging;
- Inwoners sensibiliseren tot het saneren van hun onbruik geraakte stookolietanks. In samenwerking met Igean het project tankslag eventueel herhalen. Inwoners in elk geval adviseren over het laten verwijderen of saneren van hun stookolietank door een erkende deskundige;
- In samenwerking met politie niet-vergunde stortplaatsen opsporen en streven naar een snelle opruiming ervan. Zo nodig gebeurt deze opruiming ambtshalve;
- Ondersteuning vanuit de milieudienst aangaande de complexe wetgeving rond bodemsanering;
- Blijvende informatieverstrekking ten behoeve van notarissen in het kader van de overdracht van grond.

Actie HI.2 Voorkomen van bodemverontreiniging door bedrijven

- Er bij de verlening van bouwvergunningen, milieuvergunningen of bij controle op hinderlijke bedrijven op toezien dat geen verontreinigd water in de bodem terecht komt. Verontreinigd (hemel)water van parkings dient bijvoorbeeld te worden afgeleid naar een kws-afscheider, alvorens het in een waterloop geloosd wordt. De wijze waarop de verharding aangelegd wordt moet dit uiteraard wel mogelijk maken;
- Bij de controle op de bedrijven vormt het voorkomen van bodemverontreiniging en de wetgeving houdende bodem een aandachtspunt (keuringsattesten, technische voorschriften,...);
- Bij de controle van bedrijven nagaan of er aan de eventuele periodieke onderzoeksverplichting werd voldaan. Dit verder opvolgen in samenwerking met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij.

Actie HI.3 Voorkomen en tegengaan van bodemverontreiniging in eigen gemeentelijke eigendommen

- Aantal te saneren gronden in samenwerking met Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij in kaart brengen en streven naar een effectieve sanering ervan. De focus ligt in de eerste plaats op historisch vervuilde percelen, d.w.z van voor de inwerkingtreding van het Bodemsaneringsdecreet (oktober 1995);
- Potentieel verontreinigde gronden op het grondgebied worden verder in kaart gebracht. Deze inventaris wordt up-to-date gehouden. Er wordt nagegaan in hoeverre deze informatie kan verwerkt worden in het GIS-systeem;

- In samenspraak met het Vlaamse Gewest wordt naar een maximale inwisselbaarheid van bodemdatabanken toegewerkt;
- De kwaliteit van waterbodems opvolgen door samen met wateranalyses bodemanalyses te laten uitvoeren.

Financiële aspecten: Bodemsanering kost veel geld. Deze kostprijs hangt uiteraard sterk af van de omvang van de sanering.

De kostprijs kan al gauw oplopen tot 100.000 euro en meer.

10 Duurzame ontwikkeling

In haar beleidsplan 'Bruisend Brasschaat' (2007-2012) zet de gemeente over verschillende domeinen uiteen dat zij een agenda voert inzake lokaal duurzaamheidsbeleid. Dit betekent dat duurzame ontwikkeling de rode draad vormt doorheen alle beleidsdomeinen waarop de lokale overheid werkzaam is: milieu, energie, waterbeleid, ruimtelijke ordening, mobiliteit en ontwikkelingssamenwerking. De gemeente Brasschaat realiseert een duurzame visie op lokale ontwikkeling en globale uitdaging door zorgzaam en zuinig om te springen met o.a. financiële middelen, de eigen kerntaken scherp te stellen en een stimulerende rol en voorbeeldfunctie op te nemen t.a.v. de inwoners.

De gemeente Brasschaat heeft in haar schoot tal van structuren ontwikkeld waarbinnen duurzame ontwikkeling vormt krijgt zowel in de gemeente zelf als in de wereld. Dit laatste is bij uitstek het werkdomein van de dienst ontwikkelingssamenwerking die via een convenant met de Vlaamse overheid werkt aan tal van acties ten voordele van ontwikkelingskansen van het Zuiden en bewustmaking van de eigen inwoners dat de westerse levensstijl ten koste gaat van andere delen en volkeren in de wereld. Daarnaast werkt de gemeente Brasschaat elk jaar verder aan de duurzame stedenband met Tarija in Boliviaë.

Duurzame ontwikkeling is ook een thema binnen de samenwerkingsovereenkomst milieu. Binnen dit thema kan de milieudienst zelf acties ontwikkelen of over acties die door de gemeente genomen werden op het vlak van duurzame ontwikkeling te rapporteren. Deze acties dienen ofwel een participatief en sensibiliserend karakter te hebben of kaderen binnen bepaalde onderwerpen zoals duurzaam bouwen en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

10.1 Huidige situatie

10.1.1 De stedenband met Tarija in het kader van duurzame ontwikkelingssamenwerking

Reeds meer dan 20 jaar heeft Brasschaat een jumelage met Bad Neuenahr-Arweiler in Duitsland. In september 2003 keurde de gemeenteraad een bijkomende stedenband goed tussen de gemeente Brasschaat en de stad Tarija in Boliviaë. Deze stedenband is een officieel vriendschapsakkoord of samenwerkingsakkoord tussen twee gemeentebesturen met als doel te werken aan meer rechtvaardige wereldverhoudingen en een versterking van het lokale bestuursniveau in beiden landen rond bepaalde thema's. De stedenband met Tarija heeft het karakter van een band waarbinnen aan concrete duurzame ontwikkelingssamenwerking gewerkt wordt.

De oorsprong van de stedenband ligt in het vrijwillige brandweerkorps van de gemeente Brasschaat die een gelijkaardige structuur wenste te ondersteunen in Tarija. Doorheen de jaren is het terrein van brandbestrijding en preventie steeds een thema gebleven waarbinnen activiteiten binnen de stedenband vorm kregen. Daarnaast zijn andere peilers binnen de stedenband: jeugd en sport, jeugd en cultuur en ontmoeting en uitwisseling tussen ziekenhuizen en universiteit. Jaarlijks worden delegaties van bestuur, ambtenaren en eventuele derden uitgewisseld en wordt aan concrete projecten verder gewerkt.

In het kader van een milieubeleidsplan is het voornamelijk interessant om die activiteiten te vermelden binnen de stedenband die bij uitstek milieu-aspecten hebben. Dit zijn vooral de

versterking van het fietsteam binnen de politie in Tarija door middel van het schenken van fietsen en uitwisseling van expertise en ervaring tussen korpsleden, naast opleiding.

De milieuproblematiek in het Zuiden kan door de Brasschaatse delegaties waargenomen worden bij bezoeken ter plaatse, toch is het geen specifiek werkterrein waarbinnen activiteiten ontwikkeld worden. De nuance hierbij is dat het bestaan van de stedenband op zich een krachtig instrument is tot middel van bewustmaking en zelfreflectie van elkaars ecologische voetafdruk.

10.1.2 Participatieve en sensibiliserende initiatieven voor duurzame ontwikkeling

De gemeente rapporteert binnen de convenant ontwikkelingssamenwerking en samenwerkingsovereenkomst milieu jaarlijks over de communicatie en activiteiten rond duurzame ontwikkeling. Er wordt passief gesensibiliseerd over de activiteiten binnen de stedenband, Brasschaat als Fairtrade gemeente in wording, initiatieven van scholen, informatieve artikels rond duurzaam bouwen, ... Dit gebeurt via verschillende kanalen bv. Brasschaatse film, gemeentelijke infoblad de Parkbode, de website, persberichten, personeelsblad, ... Daarnaast worden via de diensten ontwikkelingssamenwerking en milieudienst folders en infobladen ter beschikking gesteld o.a. over duurzaam bouwen, duurzame ontwikkeling in een Noord-Zuidcontext.

Er wordt actief gesensibiliseerd door o.a. tentoonstellingen duurzaam bouwen (bibliotheek en dorpsdag 2009), woonbeurs (2008) met standen duurzaam bouwen, opstelling van een werelddorp op de dorpsdag door de dienst ontwikkelingssamenwerking en de GROS, activiteiten fairtrade (bv. 2009 fairtrade @work in het gemeentehuis, standje met fairtradeproducten op seniorenbeurs) en tweejaarlijkse organisatie van een grote actie in samenwerking met Broederlijk Delen, stedenband, jeugdendienst (klimaatveranderingen in Bolivia als thema in 2010).

Het uitschrijven van een jaarlijkse architectuurwedstrijd voor de meest duurzame en kwaliteitsvolle verbouwing waaraan een geldprijs verbonden is van 1850 euro is een maatregel om duurzaam bouwen aan te moedigen.

10.1.3 Duurzaam bedrijventerrein en Molenveld als duurzame projecten

In 2009 werd op de voormalige site Lt. Coppenskazerne een duurzaam bedrijventerrein geopend door de gemeente Brasschaat. Bij de opening werden in een eerste fase het kantorencomplex geopend die werden gerenoveerd op basis van duurzame renovatieprincipes met zuinig energieverbruik en zonnepanelen. Momenteel werkt men verder aan de realisatie van dit duurzaam bedrijventerrein door de ontsluiting via openbaar vervoer, de realisatie van de inplanting van een aardgastankstation en de inrichting van het groenbeheer en aanplantingen.

Het nieuwbouwproject Molenveld waarbij de sociale functies en duurzaam bouwen (volgens de strengere eisen die de energieprestatieregelgeving automatisch oplegt) gecombineerd worden in een publiek-privaat partnerschap is een voorbeeld van het concept duurzame ontwikkeling.

10.1.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De gemeente houdt in haar aankoopbeleid rekening met sociale aspecten. In de aanbesteding voor werkkleding wordt rekening gehouden met aspecten uit de campagne Schone Kleren. Daarnaast werkt de gemeente reeds jarenlang samen met Aralea. Dit is een beschutte werkplaats die een groot gedeelte van het groenbeheer in Brasschaat op zich nemen. Ook voor het onderhoud van beken en de herstelling van voet- en fietspaden doet de gemeente een beroep op een sociale werkplaats SWB of Sociale Werkplaats Brasschaat waar kansarmen een gepaste arbeid en begeleiding geboden wordt.

In 2009 werd deze tendens verdergezet met de ondertekening van een samenwerkingsakkoord met het Energiesnoeibedrijf Goed Wonen vzw. In het kader van de huishoudelijke energiescans die de gemeente gratis kan laten uitvoeren en krijgt toegewezen via de netbeheerder, kiest de gemeente bewust voor een samenwerking met een sociaal economiebedrijf dat personeel aanwerft die belemmeringen op de arbeidsmarkt ervaren. Zie ook cluster Energie.

Eerlijke handel en het zichtbaar maken van eerlijke handel wordt door de gemeente gerealiseerd in het streven naar het behalen van het label van fairtrade gemeente. Het label fairtrade certificeert producten omdat zij o.a. eerlijke handel garanderen door een minimumprijs te betalen aan de producent. Om de titel fairtrade gemeente te kunnen behalen, dient de gemeente aan 6 criteria te voldoen. Drie criteria werden behaald m.n. :

- er is een lokale trekkersgroep actief (werkgroep eerlijke handel opgericht in 2008);
- fairtrade producten worden gebruikt door 1 lokaal bedrijf, 4 scholen en minstens 1 lokale organisatie (de teller staat op 2 bedrijven, 8 scholen, 4 lokale organisaties);
- het verkrijgen van media-aandacht voor de campagne.

Zelf koopt de gemeente momenteel twee fairtrade producten aan m.n. fruitsap en wijn voor recepties. Daarnaast wordt bij het verlenen van concessies bekeken of het aangewezen is om het aanbieden van minstens 1 product dat afkomstig uit eerlijke handel o.a. bv het fairtrade label draagt kan opgenomen worden als voorwaarde.

10.2 Knelpunten

- de diensten duurzaamheid en ontwikkelingssamenwerking zitten fysiek ver van elkaar verwijderd wat leidt tot ad hoc samenwerking;
- de samenwerkingsovereenkomst milieu interpreteert duurzame ontwikkeling zeer eng in de honorering van punten die te verdienen zijn door het uitvoeren van acties;
- de activiteiten van de dienst ontwikkelingssamenwerking leggen het accent van duurzame ontwikkeling op het economische en sociale aspect, terwijl de milieu-aspecten minder vertegenwoordigd zijn;
- het fairtrade label op zich is niet zaligmakend en er zijn perverse effecten op het gebied van milieu (bv. snijbloemen uit Kenia met en zonder fairtrade label).

10.3 Visie

Zowel vanuit het beleidsdomein ontwikkelingssamenwerking als milieu, groen en natuur zal de gemeente verder werken aan lokale en mondiale duurzame ontwikkeling. Lokale duurzame ontwikkeling betekent een zorgzame en zuinige inzet van middelen om een verdere vermindering van de ecologische voetafdruk van de gemeentelijke werking te

realiseren. Dit gebeurt door aan de doelstellingen te werken die in alle voorgaande thema's aan bod zijn gekomen met inachtnaam van de sociale componenten bij beslissingen en processen.

Het werken aan mondiale duurzame ontwikkeling gebeurt door een verderzetting van de concrete activiteiten binnen de stedenband met Tarija en de activiteiten binnen de dienst ontwikkelingssamenwerking. Zo zal er o.a. gewerkt worden aan het bevorderen van eerlijke handel door ethisch en duurzaam aankoopgedrag en deelname aan de campagne van Schone Kleren. In de visie op lokale duurzame ontwikkeling hoort ook het aanmoedigen en een verdere bewustmaking van de inwoners van de gemeente om de eigen ecologische voetafdruk te verminderen.

10.4 Doelstellingen

- Werken aan een verdere integratie van de milieucomponent van duurzame ontwikkeling in de activiteiten van de dienst ontwikkelingssamenwerking;
- De eigen ecologische voetafdruk verder verminderen en de successen aan bod laten komen in de stedenband;
- Het doorlichten van minstens 3 beleidsdomeinen met een instrument als de duurzaamheidsspiegel;
- Uitvoeren van sensibiliserende acties met betrekking tot de verwevenheid van ecologische, sociale en economische aspecten;
- Fairtrade titel behalen als gemeente;
- Een zo groot mogelijke aankoop van 'Schone' werkkledij voor onze arbeiders.

10.5 Acties

Actie DO.1 Samenwerking van milieudienst en dienst ontwikkelingssamenwerking met het oog op het behalen van de titel 'fairtrade gemeente'

De aankoop van fairtrade koffie is noodzakelijk om de titel van fairtrade gemeente te mogen dragen. Voor het aankopen van koffie zullen specificaties betreffende 'eerlijke handel' opgenomen dienen te worden in het bestek, conform het bestek van de Vlaamse overheid.

De andere criteria waaraan nog verder gewerkt moet worden om ze te realiseren zijn:

- aanmoedigen van lokale consumptie en productie van duurzame voedingsproducten
- minstens 2 producten met het Fairtrade label moeten duidelijk beschikbaar zijn in 8 plaatselijke winkels en in 4 Brasschaatse horecazaken

Momenteel is er nog extra inspanning nodig om 1 plaatselijke winkel warm te maken en nog 2 horecazaken om fairtrade aan te bieden binnen hun productgamma. Een nauwe samenwerking tussen de milieudienst en de dienst ontwikkelingssamenwerking is een vereiste in het behalen van deze doelstelling.

Actie DO.2 Samenwerking van milieudienst en dienst ontwikkelingssamenwerking mbt sensibiliseren van inwoners rond duurzame ontwikkeling

Een samenwerking tussen beide diensten is noodzakelijk om concrete ideeën te realiseren en om ook het milieuaspect meer naar voor te laten treden in het verhaal van ontwikkelingssamenwerking. Zo denken we aan het vertonen van de film 'Klimaatchaos in het Zuiden' die reeds werd aangekocht door de gemeente en het huren van Bar Solar (een fotovoltaïsche module die kan gehuurd worden om drank te schenken bij evenementen), of deelname aan de campagne 'Schone Kleren'.

Actie DO.3 Gebruiken van de duurzaamheidsspiegel als instrument om het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid door te lichten en verder te ontwikkelen

De duurzaamheidsspiegel is een vragenlijst die nagaat hoe duurzaam het beleid van de gemeente is en zo een overzicht geeft van de sterktes en zwaktes van een gemeente. De spiegel brengt dus beleidsinspanningen en hun intensiteit in kaart en geeft een sterkte-zwakke analyse. De duurzaamheidsspiegel wordt ingevuld door adviesraden of door verenigingen in samenwerking met de ambtenaren.

De duurzaamheidsspiegel bestaat uit 11 modules gaande van milieu tot gezondheid en internationale samenwerking. Aan de gegeven antwoorden wordt een score gekoppeld zodat je per module een overzicht krijgt van het 'duurzaamheidsgehalte' van de gemeente. Deze score is vooral belangrijk om een vergelijking over de jaren heen mogelijk te maken en dus een 'nulmeting' van het beleid uit te voeren.

Het maken van een oefening zoals het gebruik van het instrument 'duurzaamheidsspiegel' geeft een indicatie over de graad van duurzaamheid in het betreffende beleidsdomein. De resultaten kunnen gebruikt worden om verdere acties te ontwikkelen.

Actie DO.4 Het verlenen van 'duurzaam bouwadvies' aan burgers

Planadvies of een andere vorm van advies aan bouwers en verbouwers gebeurt al tegen betaling bij de provinciale centra voor duurzaam bouwen in Limburg en Antwerpen. Daarnaast hebben ook steden dit ingebouwd als raakvlak tussen de domeinen huisvesting en sensibiliseren energiebeleid. Tenslotte verenigen gemeenten zich soms om een loket voor 'steunpunt duurzaam bouwen' uit te bouwen dat zich richt naar inwoners. Het geven van duurzaam bouwadvies gebeurt door steeds door een expert, op basis van een plan of zelfs bezoek aan de te verbouwen woning. Concreet kan er gekozen worden om zelf een expert aan te trekken en freelance te betalen of er kan een samenwerking gestart worden met het Ecohuis in Antwerpen of het centrum voor duurzaam bouwen en wonen van de provincie Antwerpen.
